

Ant. Mart. Slomšeka

Pastirski listi.

Zbral in uredil

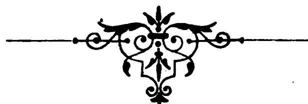
Mihael Lendovšek,

župnik v Makolah.

Izdala in založila

Družba sv. Mohorja v Celovcu.

Z dovoljenjem visokočastitega krškega knezoškofijstva.

1890.

Natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Opazka.

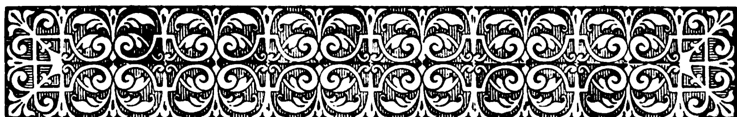
Tisti izmed velečastitih družbenikov, kateri imajo prve četiri knjige

„Slomšekovih zbranih spisov“,

naj sprejmejo „Pastirske liste“, kot **peto knjigo** te zbirke.

Predgovor.

Skoraj bode trideset let, odkar so nas zapustili rajni knezoškof Anton Martin Slomšek († 24. septembra 1862), pa, hvala Bogu! njihov duh še vedno živi med slovenskim ljudstvom, posebno na Štajerskem; živi, — ne bom rekel preveč — živi in javlja svoj blagonosni upliv bolj kakor kedaj poprej.

Vedno še si radi pripovedujejo ljudje, kaj da so rekli rajni Slomšek v pridigi v tej ali pa v oni župniji; s kolikim veseljem da so poslušali ta pa oni pastirski list. Duhovniki, ki so (na pr. pri stanovskih naukih za može, za mladeniče, za zakonske) brali primerne odstavke iz četrte knjige „zbranih spisov“ Slomšekovih, potrjujejo, da so ljudje kar na sapo vlekli besede in si nihče ni upal zakašljati. Pridigarji vedó, da imajo modri izreki Slomšekovi malodane tisto veljavo, kakor besede svetih cerkvenih očakov!

Resnično, priznal je javno rodoljuben učitelj prečitavši četrto knjigo „zbranih spisov“, zdaj še le vemo, kaj Slomšek velja! On je bil istinito pravi in vreden naslednik svetih bratov Cirila in Metoda, od Boga nam poslan budnik in branitelj krščanstva in slovenstva. Bog zna, kam daleč tja dol do Save bi bilo prodrlo tuje nasilstvo v zadnjih petdesetih letih, in koliko da bi se nas štelo danes še štajerskih in koroških Slovencev, ko bi ne bili imeli o pravem času tega neumorno na vsako stran delujočega apostolskega moža!

Menda se ne motimo rekoč, da so k boljemu spoznanju Slomšekove veljave pripomogli, vsaj po nekoliko, tudi njegovi „zbrani spisi“, in da bi se bilo to še v dosta obilnejši meri doseglo, ko bi bila izdala družba sv. Mohorja vse štiri doslej objavljene knjige, po svojem obsegu brez dvombe družbinemu namenu povsem primerne. To je bila tudi že od začetka želja posebno štajerskih rodoljubov, in zbiratelj je tudi ponujal slavnemu odboru zbrano gradivo. Toda iz različnih ozirov družbinemu odboru doslej ni kazalo to izdavanje prevzeti in začeti.

Toliko večja radost nam, in kakor se nadejamo tudi vsem ostalim vrlim družbenikom, da bode zdaj vendar-le in to ravno s „pastirskimi listi“ začetek storjen — oj, pa še kakošen začetek! Ravnokar se mi namreč naznanja, da se bodo Slomšekovi „pastirski listi“ tiskali v petdesetih tisoč izvodih . . . kar se doslej še nijedni slovenski knjigi dogodilo ni! Hvala torej večnemu Bogu in slava modrim vodnikom te družbe, ki je in naj ostane vselej najlepša dika in največji ponos slovenskega naroda pred vesoljnim svetom!

Gotovo bode družba sv. Mohorja, ta najžlahtnejša sadika najrodoljubnejšega kneza in vladike, v dobi svojega splošnega razvoja in pripo-

znanja izkazala na najlepši način hvaležnost in spoštovanje do duševnega svojega ustanovnika, če z izdajo njegovih dragocenih spisov doseže to, da postane sčasoma ves Slomšek, vsa njegova slovstvena zapuščina — lastnina celega naroda slovenskega.[1]

Ko bodemo obhajali meseca novembra leta 1900 Slomšekovega rojstva prvo stoletnico, bo menda to velevažno delo dogotovljeno, in naš preljubljeni Anton Martin Slomšek znova rojen — v srcih vedno mu hvaležnega naroda slovenskega. Takrat bode tudi najprimernejši čas, da družba izda nov, za prosto ljudstvo spisan životopis Antona Martina Slomšeka.

* * *

Zastran uredniškega dela pri tej peti knjigi „zbranih spisov" dostavljamo le kratko, da se je razdelitev tvarine sama ob sebi podala: prvi del „postni listi", drugi del pa „različni"; da pisave Slomšekove nismo skoro nič spreminjali, razun nekaterih slovniških oblik in pa nekoliko tujk, katere smo nadomestili z izrazi sedaj sploh navadnimi: pravopis pa da je, kakoršen je v družbinih knjigah navaden.

Enako ponavljajoča se postna naročila smo izpustili, izvzemši prvi in poslednji list; pri teh dveh pa objavili največ kot majhen spomenik gledé na razvoj cerkvenega življenja.

Namesto navadnih začetkov (naslovov) postavili smo letnico in pa kratek obseg sledečega lista. Slomšek so v začetku svojih više-pastirskih poslanic vselej najprvo prijazno pozdravili ljubljeno jim ljudstvo, rekoč navadno: „Anton Martin, po milosti božji lavantinski škof, vse svoje verne ovčice lepo pozdravljam in vsem vse dobro iz srca želim".

Za uvod knjigi postavili smo prvi pozdrav, katerega so razposlali Slomšek o nastopu svoje nove škofovske službe ljubljenim Slovencem.

* * *

Govori tedaj še enkrat, o premili in preslavni vladika naš, Anton Martin, govori k svojemu ljubljenemu slovenskemu ljudstvu! Vi pa, dragi Slovenci! poslušajte veselo in pazljivo, kakor nekdaj, zdaj vnovič svojega najboljšega očeta.

V Makolah, meseca septembra 1889.

Urednik.

---

[1] Doslej izdane štiri knjige „zbranih spisov" so bile tiskane: I. pesmi v 2000; II. basni, prilike in povesti v 2000; III. životopisi v 1500; in IV. različno blago v 2000 izvodih. Prvi dve ste do cela, tretja do malega razprodane; četrta pa še komaj do polovice. Kupci so bili večinoma le duhovniki, profesorji, učitelji, bogoslovci in dijaki; med prosto ljudstvo prišlo je (zavoljo visoke cene nasproti Mohorskim knjigam) le prav malo izvodov. V tem oziru torej ne bode znatnega nasprotka nameravanemu ponatisu teh knjig od strani družbe sv. Mohorja, ki deluje le bolj v množino ljudstva. Razumniki naši pa, ki bi vendar utegnili onoisto knjigo drugič dobiti, bodo se je prav lehko iznebili, podarivši jo na pr. pridnemu učencu, ki razodeva veselje do lepega poučnega berila.

Kar je več še nabrane tvarine, obsega: različne pridige, pridige osnovane, krščanske nauke (izdelane katekeze), nabožno blago (bratovščine itd.). Morebiti nam bode sreča mila in najdemo še tudi Slomšekove nagovore, katere je imel pri raznih škofovskih obhodih (vizitacijah), in pa dopise njegove, katere je pošiljal v šolskih zadevah bivšemu ministru za uk in bogočastje, rajnemu grofu Leonu Thunu.

Slomšekovi

Pastirski listi.

Še enkrat — prosim vas —
Zaslišite moj glas!

Slomšek l. 1848.

O nastopu škofovske službe.

Anton Martin Slomšek,

po milosti božji knez in škof lavantinski,

pozdravljam svoje ljube ovčice in vsem vernim lavantinske škofije srečo in vse dobro od Boga želim.

Preljubi! Slovenci se radi prav po krščansko pozdravljajo, rekoč: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Tudi jaz vas ravno tako po domače pozdravljam, vam po starem znanju roko podam in Boga prosim, da bi bil jaz svoje škofije, vi pa mene, svojega škofa, veseli; naj bi veliko let v milosti božji skupaj živeli k časti Bogu, našim dušam pa k zveličanju. Da bo pa naše veselje gotovo, naj bo naša prva skrb, svoje dolžnosti dobro spoznati in zvesto dopolnjevati, vsak po svojem stanu.

Slovencem lepšega in bolj imenitnega dela ni, kakor vinograd obdelovati. Vinograd Gospodov obdelovati je moje delo, pa tudi vaša dolžnost, meni pomagati, da bo gorica lavantinske cerkve, ki je zdaj meni od Jezusa Kristusa, Gospoda vseh gospodarjev, po njegovih višjih namestnikih v skrb izročena, podobna dobro obdelanemu vinogradu, v katerem žlahtno trsje lepo raste, dišeče cvetí in obilnega sadja rodi. Pogovorimo se torej prav po domače, kako se bomo apostolskega dela lotili, da nam pojde veselo in prav uspešno od rok. Le pomislite!

Vsegamogočni in usmiljeni Bog je zasadil velik in imeniten vinograd, svojo sveto cerkev, na gorico tega sveta, ki se razlega od solnčnega izhoda do zapada. Ljudje po božji podobi stvarjeni so žlahtne trte. Jezus Kristus,

Božji Sin in Zveličar človeški, je kupil vinograd s svojo predragoceno rešnjo krvjo ter ga izročil svojim namestnikom: svetemu očetu, rimskemu papežu, svojemu vidnemu poglavarju na zemlji, škofom, nastopnikom apostolov in mašnikom, učencev Kristusovih nasledovalcem, ker je dejal: „Kakor je mene Oče poslal, pošiljam tudi jaz vas. Idite po vsem svetu, učite vse narode; učite jih držati vse, kar koli sem vam zapovedal!“

Lepa vinska gorica vinograda Kristusovega je lavantinska škofija, ki se po koroški in štajerski deželi razlega, blizu štirikrat sto tisoč duš ima, lepo žlahtno trsje, med katerim sem tudi jaz izrastel, si vsake službe poskusil, in zdaj višjega pastirja službo prevzel, naj bi višji hišnik velikega vinograda Gospodovega bil. Bog daj, da bi svojo službo zvesto opravljal! — Potreba mi je k temu dobrih delavcev.

Kakor je hišni gospodar v svetem evangelju zjutraj zgodaj vstal, delavcev v svoj vinograd najemat, ravno tako tudi jaz o začetku svoje škofovske službe delavce kličem in prosim svoje duhovnike in šolske gospode, stariše, gospodarje in gospodinje, da mi pomagate:

I.

Gorico lavantinske škofije pridno in dobro okopavati z nauki svete katoliške vere, katera je luč, ki nam sveti v večno življenje. Največja bogatija, najdražji zaklad, najlepša čast je katoliška vera. Ona prinaša zveličanje grešnikom, razsvetljuje slepce, opravičuje spokornike, potrjuje v dobrem pravičnike, venča mučenike, varuje device, vdove in zakonske v čisti sramožljivosti, nas za nebesa pripravlja in nas z angelji večnega veselja deležne stori. Gotovo bogastvo je, ki ga nam svet nima dati: uči sv. Avguštin. — Vaš dom, vi stariši ljubi, naj bo za vaše otroke, ki so žlahtne mladike vinograda Kristusovega, prva šola, da jih v krščanskem nauku skrbno poučujete in po krščansko vzgojujete. Dobra, krščanska vzgoja (reja) otrok mi največ na srcu leži. Po boljših ljudeh skrbimo za boljše čase.

Štiri pomočke imate, preljubi očetje in matere, svoje otroke prav vzgojiti, ki so otrokom toliko potrebni, kakor vam vsakdanji kruh. Prvi pomoček dobre vzgoje je poučenje, da otroke vsega učite, kar je potrebnega vedeti mladim ljudem, in se njihovim letom prilega. Preljube matere, ki svojo deco na prsih imate, Jezusa ljubiti jih

učite, kolikokrat jih dojite, in jim skrbno pravite, kakor hitro se zavedajo, kako je tudi Jezus malo dete bil, trpel in umrl iz ljubezni do nas. — Vi očetje, kedar prvi košček kruha svojemu otroku urežete, k nebesom mu pokažite, kjer dobrotljivi Oče prebiva in otroku kruheka daje. Kakor se solnčni žarki sadja primejo in ga zrumenijo, ravno tako se bo srce otrok, mehko ko vosek, vnelo ljubezni božje, ki jim vse žive dni ugasnila ne bo. Vse človek rad pozabi, vse pozemeljsko lehko izgubi, le materin nauk pa očetova svaritev mu ostaneta vse žive dni.

Drugi pomoček, otroke čedno vzgojiti, je posvarjenje, kedar kaj prekanijo. Iz nevednosti otrok marsikaj počne, kar se ne spodobi in storiti ne sme. Matere bistro oko vse zagleda in ena sama beseda: nikar tako! to je grdo! ovaruje mlado srce velike nevarnosti, in otroku sveto sramožljivost ohrani. Kakor rudeči roži trn — je Bog nedolžnosti sramožljivost za varhinjo dal. Skrbite, očetje in matere, vzgojitelji in učitelji, da mladih ljudij sveta sramožljivost ne zapusti, in skrbno otroke svarite.

„Globoko vsajena v mladeničevo srce je hudobija; pa šiba jo bo izpodila.“[1] Draga reč je torej šiba strahovalka pri hiši, tretji pomoček; zakaj, kjer strah božji gospodari, tam so bogaboječi pridni otroci doma. Vsaka krščanska hiša, kjer so otroci, naj dvojno orodje ima: sveto razpelo ali križ na steni, pa šibo v kotu. Kar beseda ne zda, naj šiba pripomore. Srečni otroci, katere mati in očetje tepejo; ne bo jim tuja palica pela. Kakor je potreba v spomladi mešičevje z drevja trebiti, da se gosenice ne izplodijo in ne razlezejo, pa tudi divje šibe odrezavati, da drevce ne zdivja, tako se mora tudi otrok v mladih letih slabih nagonov odvaditi, in ohraniti pred grdimi razvadami, da se otroka ne lotijo. Kleti otrok pa Bog obvaruj! Očetov blagoslov otrokom hiše podpira, materina kletev jih pa podira. Stariši, ki svoje otroke kolnejo, jim srečo zakolnejo; zato je toliko ljudij nesrečnih.

Zastonj se pa človek upira, ako mu Bog ne pomaga, sosebno pri vzgoji otrok. Četrti pomoček je torej molitev, da stariši vsak dan otroke Bogu priporočite, naj jim pravično pamet dá. Sv. Monika je šestnajst let molila, da je svojemu sinu Avguštinu spreobrnjenje izprosila; materine solze in očetovi vzdihljáji za otroka pred Bogom veliko

---

[1] Prip. 29, 15.

ceno imajo. Pri vsaki sveti maši molite za svoje sine in hčere, naj jih angelj božji vodi po pravi poti. Oj stariši vi, očetje in matere, vi sadunosna drevesa v vrtu Gospodovem, vi ste moji prvi pomočniki v obdelovanju Gospodovega vinograda. Ne zapustite me, in za dober nauk pa za božji strah svojim otrokom skrbite. Bog ne bo samo iz mojih, ampak tudi iz vaših rok njih duše tirjal. Vsako drevo pa, ki dobrega sadu ne prinese, bo posekano in v ogenj vrženo.[1] Sad daleč od debla ne pade; in kakoršni stariši, taki tudi otroci.

Pa tudi vam gospodarjem in gospodinjam, ki rejence, hlapce in dekle imate, priporočam: da jim za krščanski pouk in za pošteno vedenje (zadržanje) skrbite. Nikarte, da bi se vam pri živini poživinili; saj imajo tudi oni po božji podobi stvarjeno dušo, za katero je usmiljeni Jezus svojo dragoceno kri prelil. V imenu Jezusa vam jagnjeta moje čede priporočam. V imenu pastirja vseh pastirjev jih bom tudi iz vaših rok tirjal, da jih oddam Njemu, ki jih je moji pa tudi vaši skrbi izročil.

Človeku, ki po svetu hoče, se doma vsega potrebnega naučiti ni mogoče; naši mladini je v sedanjih časih tudi šole potreba. Otrokom za šolo skrbeti je naša sveta dolžnost. Slovenci šole premalo cenijo, ker dobrote šol premalo poznajo. „To je večno življenje," Kristus veli, „da ljudje tebe, edino pravega Boga spoznajo in pa Jezusa Kristusa, ki si ga poslal."[2] Kje se pa Bog bolj natanko spoznava, njega sveta volja lepše razlaga, kakor v šoli pri krščanskem nauku? — Kje se otroci gorše učijo, Bogu lepo služiti in svete zakramente vredno prejemati, kakor v pravih krščanskih šolah? In dokler je človek rad pozabljiv, pogosto tudi zapuščen, uči se v šoli brati in pisati; kar je velik božji dar. Dobre bukve (knjige) so v žalosti dober prijatelj, in pismo, od pravega prijatelja črez hribe in doline poslano, je v trpljenju žlahtno hladilo; dober svet v dvomu, je v sili pomoč. Kdor vsega tega ne zna, je v sedanjih časih siromak; in nisem še pametnega človeka slišal kleti stariše, da so ga bili v šolo dali; veliko jih pa poznam, ki vzdihujejo, da niso v svojih mladih letih v šolo hodili. Naj se vam torej ne mili, kar za šolo daste; najboljša dota bo vašim otrokom, katere jim nesreča vzela ne bo. Bog sam ve, kamo še otrok pride;

---

[1] Mat. 3, 10. — [2] Jan. 17, 3.

in česar se v mladosti nauči, več velja od gotovega denarja. Za župnijsko cerkvijo je šola župnije prva dobrota, iz katere Jezus kliče: „Najte malim k meni priti, in ne branite jim, zakaj njih je nebeško kraljestvo.“[1] Matere so z otroci k Jezusu silile; oj nikar, da bi vi, ljubi stariši, svojim otrokom v šolo branili, nikarte, da bi otroci iz šole ostajali, se potepali in pohujšali. Skrbno jih neprenehoma v šolo pošiljajte. Naj bi bogat gospod v šoli cekine ali pa križevače otrokom delil, gotovo bi imeli otroci čas iti; celo gonili v šolo bi jih, da bi zlata ne zamudili. Vsak dobri nauk pa več velja, ko zlato in srebro. Potuhe pa otrokom doma nikar ne dajajte, kedar jih šolski gospodje v strah vzamejo, kar je prav. Vsaka dobra krščanska šola mora biti sadunosniku podobna, v katerem vspomladi priden kmetič skrbno meščevje obira, hrošče otresa in gosenice pogonobi, da mu žlahtnega drevja ne objedó; trnje potrebi, da se mu ne zaraste. Glejte, tako trnje in meščevje so pri otrokih slabi nagoni, razvade in svojevoljnost. Ako se za rana ne potrebijo, hitro se zarastejo, da so otroci surovina, grdi starišem in učenikom, sebi in drugim nadloga, vsi deželi nesreča. Ne daj Bog, otrok nespametno zagovarjati. Šola, v kateri se otrokom svojavolja dá, kaj ne veljá.

Kar očetov dom in domača šola ne dogotovita v spoznanju božjem in vedenju krščanskem, sveta cerkev doda v pridigah in krščanskih naukih. Ne mudite, ljube duše, skrbno poslušati besede božje, ki ima večno življenje. Le poglejte pridne bučelice, kako skrbno po letu vsako jutro letijo sebi in drugim po rožah sladke strdi nabirat. Tudi vaša duša naj skrbna bučelica bo, vsaka pridiga in krščanski nauk ji pa duhovska roža svetega raja, iz katere željno pije hrano življenja večnega. „Človek ne živi samo od kruha, ampak od vsake besede, ki iz božjih ust pride.[2] Kdor vas (namestnike moje) posluša, mene posluša; — kdor vas zaničuje, mene zaničuje“[3] — govori Kristus. Ako ponenudoma pridigo ob Gospodovih dneh zamudiš, le pol cerkvene zapovedi dopolniš, pol pa na dolgu ostaneš; kedaj boš drugo polovico dopolnil? Po svojih namestnikih sam Bog z vami govori, kedar njegove svete nauke oznanjujejo. Kedar vi molite, z Bogom govorite. Ako ne poslušate radi božje besede, tudi Bog vaših prošenj uslišal ne bo. — Ne letajte po tujih

---

[1] Mat. 19, 14. — [2] Mat. 4, 4. — [3] Luk. 4, 4.

shodih, po cerkvovanju in sejmih; najljubša vam naj domača župnijska cerkev bo. Ovce, ki prerade okrog letajo in se svoje črede ne držijo, se lehko izgubijo. Zato sveta mati katoliška cerkev želi, da se vsakdo svoje domače službe božje drži in brez uzroka drugam ne hodi. — Glejte, ako bomo tako za dober nauk doma, v šoli in v cerkvi prav pridno skrbeli, bomo v vinogradih lepih lavantinskih goric žlahtne mladike in rodovitne vinske trte imeli, ki bodo toliko dobrega sadu svetih čednostij in dobrih del rodile, da bo veselje Bogu in ljudem!

II.

Žlahtno trsje, dobro okopano, je treba tudi pleti in ovezati, da dobi solnčne luči in toplote, rose in mokrote. Nam kristjanom luč je nauk svete vere; toplota pa in potrebna mokrota nam je posvečujoča milost božja, ki nam jo je usmiljeni Jezus zaslužil, sveti Duh nam jo pa deli najprej pri svetem krstu, potem pa pri vseh drugih zakramentih, ako jih vredno prejmemo. Posvečujoča milost božja nam je toliko potrebna pomoč, da ne zamoremo brez nje za večno zveličanje ničesar dobrega storiti. Poslušajte, kaj Jezus pravi: „Jaz sem vinska trta, vi ste moje mladike. Brez mene niste kos, kaj dobrega storiti.“ — Vsak smrtni greh nas Jezusa, naše vinske trte, loči, nam prijaznost božjo vzame, nas delčiče nebeškega kraljestva v otroke pogubljenja spremeni. In kakor mladika, ki se vinske trte ne drži, se hitro posuši in bo v ogenj vržena, da zgori, ravno tako bo z nami, ako v smrtnem grehu živimo in umrjemo. Usmiljeni Jezus je torej, poprej ko je v nebesa šel, zakrament svete pokore postavil, tistim v potrebo, ki so po svetem krstu smrtno grešili, ter je dal namestnikom svojim oblast, grešnikom grehe odpuščati ali zadrževati. Bog je zvest in pravičen, ter nam hoče grehe odpustiti, ako se jih izpovemo.

Kedaj pa je potreba k spovedi iti in zakrament svete pokore prejeti? — Ne samo o veliki noči in o božiču, temuč ko smrten greh storiš, hitro k spovedi teci in prvo nedeljo vsaj izpovedati se ne zamudi. Strašnejšega stanu ni, kakor v smrtnem grehu živeti! Vse molitve in dobra dela, ki jih v smrtnem grehu storiš, nimajo pred Bogom nobene cene. Grešnik čimdalje huje v dobrem slabi in smrtna rana njegove duše teže zaceli. Zadosti je eden smrtni greh, nas vekomaj pogubiti; in kdor v smrtnem grehu živi, tako rekoč

na pajčevini nad peklenskim brezdnom sedi; česar nas Bog obvaruj! Le ena sama žilica pokne, in po grešniku je časno in večno. Torej vas prosim, škof vaših duš, za svetih pet krvavih ran Jezusovih, če ste nesrečno v smrten greh padli, ne odlagajte spovedi in hitro se zopet z Bogom spravite.

Naj si pa tudi smrtnega greha ne storimo, vender sveti Duh priča, da pravičnik sedemkrat na dan pade. Kako lehko grešimo v malem mi vsi! In mali grehi, dasi nam ravno posvečujoče milosti ne vzamejo, nam jo vender pomanjšajo in storijo, da človek v dobrem omaguje, kakor se mladika suši, kedar jo začne črv jesti. „Čudno je slišati, pa vender si upam reči, da bi se skoraj bilo malih grehov več bati, kakor velikih,“ pravi sv. Krizostom; „zakaj smrtnih grehov se ustrašimo samih na sebi, mali nas pa lehko v hudo zazibljejo; in kedar jih malo obrajtamo, se jih duša ne brani. Iz malih grehov pa hitro veliki vzrastejo.“ Poglejte, kako potreba nam je, svojo vest tudi malih grehov pogosto očistiti, čolnič življenja našega malih kamencev izprazniti, da se nam ne potopi. Vsake kvatre, v nevarnih letih tudi vsakega meseca k spovedi hitimo; saj tudi pridna dekla pogosto hišo pomete, če se ji količkaj nasmeti, in skrbna gospodinja perilo spere, kakor hitro se zamaže; mi bi pa ne čedili svoje vesti? Posebno vredno in pobožno se naj velikonočna spoved opravlja. Zato je izpraševanje pred veliko nočjo, da duhovski pastirji svoje ovčice presodijo, ali so dovolj poučeni kristjani in vredni, sveto veliko noč z Jezusom obhajati, in jih poučijo v tem, kar jim pomanjkuje. Kdor se velikonočnemu izpraševanju umika, oni velikonočne spovedi po redu ne opravi in sam sebe goljufa. Pokorno in skrbno torej, ljube duše, k velikonočnemu izpraševanju hodite, da vam bo vesela in zveličanska vsaka velika nedelja!

Da se pa z Jezusom, mi mladike s svojo vinsko trto po bitju združimo, nam je postavil on, ki svojce ljubi do konca, najsvetejši zakrament, presveto rešnje telo, svoje pravo meso in kri v znamenje ljubezni, v kateri med nami v podobi kruha na altarju živi, ter pravi: „Glejte, jaz sem z vami do konca sveta. Pridite k meni vsi, ki trpite in ste obloženi, jaz vas hočem poživiti. Kdor zauživa moje telo in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem.“ [1] Z velikim poželenjem je hotel Jezus velikonočno jagnje z nami

[1] Jan. 6.

jesti; mi smo pa radi toliko mrzli in poredko, pa še tistokrat slabo pripravljeni, gremo k mizi nebeškega kralja.

Kaj pa nam je potreba, da vredno pristopimo k svetemu obhajilu? — Ni nam potreba srebra, ne zlata, ne svile, ne tenčice; le štiri reči si oskrbimo: čisto srce, pobožno dušo imejmo, na truplu tešči in čedno oblečeni bodimo. Če pa za to ne skrbimo, nismo pravi kristjani. — Kolikokrat nam je pa dobro in potreba k svetemu obhajilu iti? Pogoje ko je, ako le vredno, boljše bo, kakor vam spovednik naročijo. Ne po svoji glavi delati, ne opuščati; zastopnemu duhovskemu očetu se izroči. Ako pa vsakega meseca ali celo vsakih osem dnij k sveti božji mizi pristopiti želiš, imaš po nauku svetega Frančiška Salezijana brez smrtnega greha živeti, pa tudi dopadenja do malih grehov ne imeti. Tvoja ljubezen do Jezusa mora biti tvoja gospodinja, in tvoje življenje svetla luč potrpežljivosti in zvestobe, da bodo ljudje videli tvoja dobra dela in hvalili Očeta, ki je v nebesih.

Kakor kristjani mizo božjo opuščajo, v krščanski ljubezni pešajo. Zato sveta mati katoliška cerkev opominja, prosi in priporoča po usmiljenju našega Boga, naj kristjani skrbijo, ta nebeški kruh prav pogosto, vredno prejemati, ter škofom in mašnikom naroča, ravno to vernike učiti. Pogosto in vredno sveto obhajanje vam torej tudi jaz, vaš škof, priporočam, vas k sveti božji mizi vabim, ter vas pri ljubezni Jezusovi zarotim, da radi in skrbno sami hodite, pa tudi svoje otroke in podložnike vadite, z ljubim Jezusom v presvetem zakramentu prav pogosto družiti se. In naj vas ljudje vprašajo, pokaj tolikokrat k svetemu obhajilu hodite, odgovorite jim, da je povelje Jezusovo, volja svete matere katoliške cerkve in pa srčna želja vašega škofa ta, da trdni kristjani ne onemorejo, slabi pa močni prihajajo po milosti in pomoči najsvetejšega zakramenta. In kakor rože po jutranji rosi gorše cvetó, mladike v vinogradu za pohlevnim dežem lepše rastejo, tako boste v dobrem rastle tudi ve, ljube duše, neveste Jezusove. Vaše srce bo Jezusov prestol in vi tempelj svetega Duha. Dopolnila se vam bo obljuba Jezusova: „Kdor mene ljubi, njega bom tudi jaz ljubil, in tudi moj Oče ga bo ljubil, in bomo prišli in pri njem prebivali.“

Kakor se vinska trta svojega kola zvesto drži, da je vihar ne polomi, tako se moramo držati Boga tudi mi, v veselju kakor v žalosti, v sreči kakor v nesreči: Z ljubim Bogom nas pa veže s v e t a s l u ž b a b o ž j a, katero smo

dolžni vsako nedeljo in zapovedani praznik (svetek) spodobno slišati, in pri svetem domačem opravilu v duhu zbrani biti. Šest dnij nam je dobri Bog dal, vsa naša posvetna dela opraviti in truplo oskrbeti, sedmi dan je sebi posvetil, da ga Bogu v čast in v zveličanje duše obrnemo. Ni dobro, prepogosto po shodih letati, domačo službo božjo pa opuščati. Ni zadosti, le kako tiho mašo ujeti, besede božje pa ne slišati. Ni prav, se ob nedeljah in praznikih po krčmah potikati, rajati, ali v slabe tovaršije zahajati. Grehi, ob svetih dneh storjeni, so toliko večji. Greh je, v nedeljah in zapovedanih praznikih po cesti težko voziti, brez vse sile in dopuščenja za posveten dobiček delati. Dajte Bogu, kar je božjega, in bo tudi Bog dal, kar je vam potrebnega.

Vsak skrbni gospodar v soboto večer po rožnem vencu svoji družini naròči, kedaj in kam naj k službi božji gre, pa tudi ukaži, kako se naj otroci in družina h krščanskemu nauku vrstijo. Kdor pa za variha doma, ali bolen v cerkev ne more, vzemi doma ob času službe božje molitveno knjigo ali pa rožni venec v roke, se na stran župnijske cerkve obrni, se v duhu s krščansko sosesko združi, in klečé ali stojé, če moreš, svojo službo opravi. Dobri Bog bo tebe tudi doma uslišal. Kedar pa v cerkev dojdeš, združi se s svojimi brati in sestrami. Moli na glas, kedar molijo; z njimi poj, ako pojejo. Spomni se, da pred živim Bogom stojiš, ki te vidi in sliši: da najvišjega Gospoda ne žališ, ampak zahvališ za vse, kar si prejel, in prosiš, česar potrebuješ, da blagodarovan na svoj dom greš.

Vsako nedeljo večer gospodar svojo družino izprašuj, kaj so pridigovali? kaj se oni pri krščanskem nauku naučili? Kar eno ne vé, naj drugo pové, da boste seme božjega nauka v zemljo svojega srca skrbno poshranili in z molitvijo pomočili. Tako vam bodo dnevi Gospodovi v zveličanje; potem pa tudi delavniki srečni in veseli.

Kakor nam pa dobri Bog vsak dan sape in življenja, živeža, obleke in vsega potrebnega daje, dajmo tudi mi Bogu majhni dar vsakdanje molitve. Naj si ravno veliko moliti ne utegneš, vsaj dober namen zjutraj stori, rekoč: „Zahvalim te, Oče nebeški, da si me nocoj hudega varoval; varuj me tudi danes vsega zla na duši in telesu ter mi daj, vse k tvoji časti storiti.“ — In kedar zvečer truden dolgo moliti ne moreš, pred postelj poklekni rekoč: „Zahvalim te, Oče nebeški, za vse dobrote, ki si mi jih dal. Odpusti

mi moje grehe, in mi daj ljubo lehko noč. V imenu božjem naj zaspim, v imenu božjem se zopet zbudim.“ — Taka molitvica je zlata vredna, ker nam vsa naša dela Bogu prikupi.

Slišiš juternico, opoldne ali zvečer zvoniti, ne odlagaj moliti, naj bo na potu ali pa doma. Tudi pred jedjo in po jedi molite skupaj in na glas. Molitev pravičnega veliko premore; najmočnejša je molitev združena. Zakličite torej vi gospodarji in gospodinje svojo družino o pravem času k molitvi, v sredo med nje pokleknite in glasno molite z njimi. Angelji bodo vaše molitve nosili pred božje obličje in vas varovali. „Kjer sta dva ali trije skupaj v mojem imenu, sem jaz v sredi med njimi,“ pravi Jezus sam. — Učite moliti, vi očetje in matere, svoje otroke in iz mladih dnij vadite jih. Kdor prav moli, tudi prav živi. Molitev gre gori, usmiljenje božje pa doli. Kdor skrbno moli in pridno dela, ta svoje dolžnosti dopolni. Ne dajte otrokom kosilca, dokler ne odmolijo in se čedno ne umijejo; brez molitve jim ne dajte zaspati. Česar se človek v mladosti navadi, vse svoje žive dni zna.

Kakor zveličanska je molitev — tako hudobna in pogubljiva je kletev. Oj, da bi je nikoli nikjer med vami slišati ne bilo! „Kdor kolne, svojo dušo zakolne,“ uči sveti Duh. Molitev je ključ nebes; kletev pa pekla. Z jezikom hvalimo Boga Očeta, z jezikom kolnemo brata, ki je stvarjen po božji podobi. „Pri vas, bratje, ne sme tako biti,“ opominja sveti Jakob. Zavežite jezik hudobcu, ki vpričo vas kolne, da Bog žaljen ne bo. Vpričo otrok nikoli ne zakolnite, da se kletve ne naučijo. Kletev matere otrokom hiše podira, in otroci, ki jih stariši kolnejo, srečni nikoli ne bodo. V nebesih izvoljeni Boga hvalijo pogubljeni se v peklu preklinjajo: s katerimi v življenju držiš, k taistim po smrti prideš. Kletev žali Boga, pohujša bližnjega in nas pogubi. Kar nam molitev pripravi, nam kletev zapravi. Bog nas varuj kletve!

III.

Lepo okopano in čedno o v e z a n o t r s j e se mora s k r b n o p l e t i, da ga trnje in zel ne prerasteta; pa tudi varovati, da ga zverina ne zatrè in ne pokonča. Ravno tako potreba varovati je pred vsem drugim mladih, nedolžnih ljudij; oni so rahla oka, katera slana zapeljivosti hitro umori. Varujte, stariši, gospodarji in gospodinje, svoje do-

mače **prevzetljive gizdosti.** Gizdost je dober kup, prelepa obleka pa draga; ona večji del ljudij ob božje dopadenje, pa tudi ob premoženje dene. Vsakateri se naj po svojem stanu in premoženju nosi. Ko se je svoje dni mogočni kralj Cirus ženil, so na njegov ukaz iz vseh dežel pred njega dekleta prišla prav bogato oblečena, ki so upala njemu dopasti; pa mu nobena ne dopade. Poslednjič ugleda za drugimi pohlevno devico, preprosto pa vender čedno oblečeno, ter ji roko poda in jo pred druge postavi, rekoč: „Pošteno devico hočem za ženo, ne pa gizdavih oblačil;“ in vse druge so osramočene k domu pošle. Ravno to bo tudi nebeški kralj storil. Najgorše oblačilo tisti ima, ki si ga doma pripravi. Kdor preveč za oblačilo trupla skrbi, lehko na oblačilo duše pozabi. Gizdost v noši je dan današnji najhujša uima, pa tudi velika pregreha. Ne dopustite mladeničem tobaka se privajati; tobakaja je med nami nekaka kužna bolezen, polna škode in nevarnosti.

Varujte se **kužnega žganja**, ki ga slepi ljudje kot vodo pijejo, dušo zalijejo in truplo zažgejo. „Taka pijača gladko teče, poslednjič pa pikne ko gad,“ uči sveti Duh. Pijanost je gladka steza v pogubljenje; in „pijanci nebeškega kraljestva ne bodo posedli,“ tako sveti Pavel priča. Pa tudi v vinu je nečistost. „Krščanski človek se mora posebno dveh rečij varovati,“ uči sveti Anton puščavnik, „nečistosti na truplu in pa posvetne časti.“

Varujte se **preševstvovanja in vsega nečistega dejanja**; ono je rak, ki v sedanjih časih človeški rod jé. Nečistost je široka cesta, ki v pekel pelja, in strašno jih je, ki po njej hodijo. Oh, drage duše Kristusove! nečistosti varujte se. Zapeljivci in pa ponočevalci so deróči volkovi in pomagalci peklenskega satana. Ne imejte jih med seboj, da vam nedolžnih ljudij ne pohujšajo. Pregreha nesramnih del zemljo pokriva in nečisto dejanje vpije v nebo za maščevanje. Prosim vas torej in zarotim pri zveličanju vaših duš, vi očetje in matere, v sveti sramožljivosti svojo mladino ohranite, naj ne vidijo in ne slišijo, kar bi nedolžnim srcem škodo storilo. Sveta sramožljivost varuje nedolžnost. „In kako lep je čist rod v svoji svetlosti! Njegov spomin je večen, ker pri Bogu in pri ljudeh znanje ima.“

Varujte se **laži in vsake zvijače**; mož-beseda naj bo pri vas doma; tat in lažnjivec sta si brata, in lažnjiva usta dušo umorijo. Otroci, ki lažejo, slabo kažejo in zaslužijo ostro strahovani biti. Bog hoče od vsakega človeka

po nauku svetega Antona trojno imeti: „Pravo vero iz vse duše in iz celega srca, v besedi resnico in pa čistost življenja.“

Varujte se tožeb in pravd; one so krvave sovražnice krščanske ljubezni, in v soseski večjo nesrečó storijo, kakor ogenj. Vselej je boljša kratka sprava, kakor pa dolga pravda. V tožbah ljudje zdivjajo, v pravdah obožajo, in vinograda toča nikdar toliko ne zatrè, ko pravda hišo. „Zveličani so krotki, zemljo bodo posedli; zveličani so mirni, otroci božji bodo imenovani.“

Radi imejte svoje dušne pastirje, ubogajte radi svoje duhovske očete. Oni čujejo nad vami in bodo za vaše duše odgovor dajali; naj to z veseljem storijo, ne pa vzdihovaje; to bi ne bilo dobro za vas. Varujte se pa krivih prerokov, ki vas slabih rečij, krivih vêr in praznih molitev učijo, ter vam naročajo posebne poste in pobožnosti, katerih sveta katoliška cerkev ne spozná. Take, na videz še toliko sveteče reči, so lulika med pšenico. Gorjé mu, kdor se na nje zanaša; one so goljufen denar, s katerim ne smeš na svetlo. Pravoverni kristjan le trojne učenike posluša: sveto pismo, ki se nam bere; sveto katoliško cerkev, ki nas po namestnikih svojih uči; in pa svojega dobrega spovednika. Kdor se teh trojnih učenikov drži, si ne bo ugrešil.

Pokorni bodite svoji deželski gosposki, katero je Bog postavil, vam za pravico, hudobnikom pa v strah. Kdor se gosposki zoperstavi, se Bogu ustavlja, in njega bo Bog kaznoval. Dajte vsakemu, kar mu gre: dačo komur dača, čast komur čast. Tistim, ki Boga ljubijo, vse v dobro izide. Bog ljubi pravico in resnico; je pa Bog z nami, kdo bo zoper nas?

Lepa vinska gorica je lavantinska škofija, drag vinograd Gospodov; pa še lepši bo, ako ga pridno obdelujemo, kakor sem vam povedal. Mi bomo sadili in polivali; Bog bo pa rast dal, da bomo veseli obilnega sadu za večno življenje, svetih čednostij in dobrih del. Prav lepo vas prosim v imenu Jezusovem, storite mi radost, da se vas bom s svetim Pavlom pohvaliti mogel rekoč: „Vi ste moje veselje in moja krona.“

Ako Bog zdravje dá, vas bom pogosto obiskal in pogledal, kako kaj vinograd vaše župnije kaže; ali se mladeniči in deklice čedno nosijo, možje in žene pošteno zadržijo, ali se starčki in babele (starke) skrbno pripravljajo za dolgo

večnost? — Kako hočete, ali da naj k vam pridem s šibo, ali pa z ljubeznijo v duhu krotkosti? Oj nikar, da bi namesto žlahtnega grozdja svetih čednostij Gospod vinograda le trnje našel, nam vinograd vzel in drugim dal, ki bi mu odšteli obilnejši sad o svojem času.

Obiskoval bom skrbno vaše otroke in pogledal, kako oka poganjajo, ali mladike lepo kažejo; ali bodo pridni, bogaboječi kristjani. Izpraševal jih bom in videl, kako ste jih kaj poučili, ali so ljubeznivi božji otroci? Oh skrbite, da jih bom vesel! Apostolske roke na nje pokladal bom, za nje molil in Bog sveti Duh jih bo v zakramentu svete birmo s svojimi darovi napolnil. Pohvalil bom pridne, pa tudi pokregal slabe kristjane po oblasti, katero mi je dal On, ki me je poslal, Jezus Kristus. — Tudi vernim mrtvim bom večni mir in pokoj zapel, ki v Gospodu počivajo; bom dopolnil z božjo pomočjo svojo veliko apostolsko službo in oskrboval imenitni vinograd naše lavantinske cerkve, ako mi boste tudi vi, preljubi, pridno pomagali.

Poglejte, solnce življenja našega hitro zahaja; dan se bo nagnil in približal večer našega dela v vinogradu Gospodovem. Ne bo dolgo, in Gospod poreče svojemu hišniku, nas na plačilo zaklicati in dati vsakemu zasluženi denar. Blagor meni, blagor vam, ako nam vsakemu veselo poreče: „Dobro tebi, hlapec pridni in zvesti; ker si bil v malem zvest, bom te črez veliko postavil. Pojdi v veselje svojega Gospoda!“

Bodite torej pozdravljeni v imenu Gospodovem. Vsi svetniki vas pozdravijo! Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa, ljubezen božja in edinost svetega Duha bodi z vami vsemi! Amen.

Pri svetem Andreju na Koroškem, 19. dan malega srpana 1846.

Prvi del.

Postni listi.

---

1. Za leto 1847.

O svetem postu.

veto pismo nam pravi, da je celo naše življenje od zibeli do pokópa huda vojska za večno zveličanje. Sami si skušamo, kar sveti apostol Pavel priča, da se meseno poželenje poskuša zoper duha, duh pa zoper mesenost; in da sta si obadva toliko sovraž, da ne storimo tega, kar hočemo.[1] Sveta vojska je ta in za sveta nebesa velja, če srečno premagamo. Ako po mesu živimo, bomo pogubljeni; če pa dela mesa z duhom ukrotimo, bomo zveličani; zakaj tisti, ki se dajo božjemu duhu voditi, so božji otroci.[2]

Najhujšega sovražnika imamo doma: svoje lastno spačeno poželenje, ki ga sveti Janez imenuje poželenje mesa, poželenje očij in pa prevzetnost življenja.[3] Kdor to svoje pregrešno poželenje premaga in sam sebe zataji, več velja, kakor on, ki mesta premaguje.[4] Orožje zoper tega najhujšega domačega sovražnika je sveti post, ki nam ga sveta mati katoliška cerkev priporoča, posebno v svetem postnem času naroča, ter nas tako rekoč v sveto vojsko pelja: premagati svet in vse njegovo poželenje.

Kar svet stoji, postili so se vsi bogaboječi ljudje; in tudi Jezus, ljubi Zveličar naš, se je 40 dnij in nočij postil, nam v zgled, naj se postimo tudi mi. Postili so se apostoli in prvi kristjani, ter so post vsem vernim v zveličanje duše

---

[1] Gal. 5, 17. — [2] Rim. 8, 13.—14. — [3] I. Jan. 2, 16. — [4] Prip. 16, 32.

naročili, kakor ga modri zdravitelji za zdravje trupla hvalijo; in potemtakem tudi sveta mati katoliška cerkev post zapoveduje. Kar pa skrbna mati naroča, to tudi dobri otroci storijo in radi ubogajo; kar zaupam, da boste tudi vi.

Če hočemo svoje hudobno poželenje premagati, se moramo navaditi, samim sebi ne vse dovoliti, česar poželimo, ampak si pritrgati in se zdržati. Za to sveto navajo nam sveta mati katoliška cerkev trojni post naroča: da si živeža pritrgamo, ali pa mesnih jedi zdržimo; — včasih si pa tudi pritrgamo in mesa ne jemo vse ob enem, kedar je trdo zapovedan post.

Po nauku svete matere katoliške cerkve se mladi ljudje, ki še rastejo, in ravno tako tudi starčki v visoki starosti, noseče in doječe žene, pa težaki, kateri imajo težko delo, trdo postiti niso dolžni; pa kolikor toliko si pritrgati se jim vender naroča, posebno ki so zdravi in pa trdne postave. Če se pa ravno odteščajo, mesa jesti na prepovedane dni le ne smejo, ako kdo posebnega pripuščenja nima. Kdor pa pravično dopuščenje ima, o prepovedanih postnih dneh meso uživati, si mora vender še več pritrgati, ako ga bolezen ali pa starost ne izgovarja.

Dasiravno imamo vse žive dni za čednost in dobra dela prizadevati si, je nam naša skrbna mati vender le posebne dni odločila, da tako rekoč na sveto vojsko stopimo, in sami sebe poskusimo, kako smo kaj po duhovsko močni, ter se okrepčamo in pripravimo, kedar prej ali slej sovražnik naše duše pride. Taki dnevi duhovske vaje so sveti postni dnevi, katere nam je katoliška cerkev skozi celo leto tako skrbno razstavila, da se vseskozi čedno vadimo in v duhovskem boju ne zadremljemo.

a) Najimenitnejši postni čas je štiridesetdanski post: od pepelnice do velike noči, ki ga je Kristus sam posvetil. Ta veliki post so apostoli naročili; in prvi kristjani so se ob suhem kruhu postili, ter so še le zvečer nekoliko zelenjave s soljo pa z oljem napravljene použili. Tudi nam je razen nedelje vsak dan post, da se le enkrat na dan do sitega najemo, zvečer pa le kaj malega povečerjamo. Premišljevati moramo skoz sveti štiridesetdanski post bridko trpljenje in smrt Jezusovo, pa se na velikonočno spoved in sveto obhajilo vredno pripravljati, da bomo z Jezusom veselo sveto veliko noč obhajali, ki je greh, pekel in smrt veličastno premagal.

b) Štiri kvatre je vsako sredo, petek in saboto trdo zapovedan post, nas povaditi v premagi pregrešnega poželenja. O štirih kvatrah si moramo pa tudi s postom in molitvijo dobre duhovske pastirje po zgledu prvih kristjanov od Boga izprositi, ki so se večjidel v kvaternem času posvečevali. Tudi nam je v spomladi kvaterni teden potreba Boga prositi, naj Bog blagoslovi, kar smo vsejali, da bi lepo rastlo; v poletnih kvatrah, da bi srečno zorilo; v jesenskih, naj bi srečno pospravili; v pozimskih kvatrah pa, da bi zdravi uživali, kar smo pridelali. Vsega tega se pa s postom in molitvijo vredne storimo.

c) Adventni post, štiri nedelje pred božičem (s kvaternim tednom vred), se je postiti vsako sredo in petek; in če si je ravno dopuščeno v adventno sredo jesti meso, vender si moramo v sredo in petek pritrgati ter se le enkrat na dan do sitega najesti. Pomnijo nas te štiri adventne nedelje na onih dolgih štiri tisoč let, v katerih so obljubljenega Odrešenika toliko željno in težko čakali; pa nas tudi napravljajo, se na svete dni rojstva Jezusovega vredno pripraviti.

d) Svete bilje pred godovi Gospoda našega Jezusa Kristusa, Marije in svetnikov je zapovedan post, nas opomniti, kaj nam je Bog dobrega storil v naše zveličanje, nam pa tudi pokazati svete čednosti in zglede Marijine in ljubih svetnikov božjih, naj bi se po posnemi svetih zgledov z njimi spoprijaznili, ki nam velijo: „Bodite naši nasledniki, kakor smo mi nasledovalci Kristusovi bili.“[1] Mi pa Kristusa in svetnike najlepše posnemamo, ako sami svoje poželenje zatajujemo: česar se vadimo s svetim postom.

Da se pa ne bomo zastonj postili, moramo se postiti v duhu in v resnici, kakor nas sveti Bernard uči, rekoč: „Ako je samo grlo (golt) grešilo, naj se posti samo; če so pa tudi drugi udje grešili, zakaj bi se oni ne postili? Posti naj se oko pregrešnih in nečimernih pogledov; uho nepotrebnega, zveličanju duše škodljivega poslušanja; jezik obrekljivega, nespodobnega, pregrešnega govorjenja; roke vsega prepovedanega dejanja; pred vsem se posti duša vsega poželenja popačene volje. Brez takega posta vse drugo kaj ne velja.“ Odpovedati se moramo vsega presladnega, mehkužnega, po-

[1] Fil. 3, 17.

svetnega življenja, ki nam pravico jemlje v nebesa priti;[1] pa se tudi varovati v svetem postnem času za drugo dobo pripuščenih dobrovolj, da se bomo lože z Bogom spoprijaznili in za zveličanje duše skrbeli; zakaj ravno postni dnevi so Bogu prijetni in nam zveličavni dnevi.[2] Ne rekajte, krščanske duše, kar napuh ali prevzetija pravi: Saj nisem kaj takega storil, da bi se postil. „Ako pravimo, da greha nimamo“ — nas sveti Janez uči — „sami sebe goljufamo, in ni resnice pri nas.[3] Grešniki smo vsi; in Jezus vsem veli: „Ako ne boste pokore storili, vsi boste konec vzeli.“[4] Pravični naj se postijo, da jih pregrešno poželenje ne premaga; krivični naj se postijo, da svoje hudo poželenje premagajo, in bodo pravi svobodni božji otroci, zakaj: „Post ne pokonča le greha, ampak pregreho iz korenine vrže; ne zadobi samo odpuščanja, ampak podeli večjo milost in pomoč; ne izbriše le storjenih grehov, temuč pomaga tudi, se varovati prihodnjih.“ (Sveti Bernard.) Ne glejte na poželenje očij, ne na to, kar vam meso veli, da vam je teščim biti ali pa postna jedila uživati pretežko. Bolj ko post občutimo, več si pri Bogu zaslužimo; zakaj nebeško kraljestvo, pravi Kristus, tudi silo trpi, in le oni, ki si kaj prizadenejo, si ga bodo osvojili.[5] Tudi usmiljenemu Jezusu je težko hodilo, nas odrešiti; mi bi pa ne premogli, si košček mesa, ali pa žlico kuhe pritrgati?

Sveta cerkev je pa ravno tako dobrotljiva mati, kakor je skrbna. Ona tistim svojim otrokom post polajša, ki so preslabi, popolnoma ostri ali trdno zapovedani post držati. Zategadelj se vernikom tudi letošnje leto navadno polajšanje po oblasti svete cerkve dodeli, da se bo smelo o trdo zapovedanih postnih dneh meseno uživati od letošnjega štiridesetdanskega posta 1847 do prihodnjega 1848; samo te-le dni je meso jesti ostro prepovedano: 1. Vsak petek celega leta; 2. ob sobotah štiridesetdanskega posta; 3. ob kvaternih sredah in sobotah; 4. na pepelnično sredo in pa štiri poslednje dni velikega tedna; 5. v soboto pred binkoštmi; 6. v pondeljek pred sv. Petrom in Pavlom; 7. v soboto pred veliko Gospojnico ali veliko mašo; 8. v soboto pred vsemi svetniki; 9. v torek pred devico Marijo čistega spočetja v adventu, in 10. pred božičem v petek, ki je trdo zapovedan post.

Duhovskim osebam je le dopuščeno štiridesetdanski post (v nedeljo dvakrat) tako tudi ob adventnih sredah samo en-

[1] Luk. 6, 24.—25. — [2] II. Kor. 6, 2. — [3] I. Jan. 1, 8. — [4] Luk. 13, 5. — [5] Mat. 11, 12.

krat na dan, za kosilo, meso jesti, zvečer pa postne jedi zauživati; tudi ob sobotah celega leta duhovskim ni pripuščeno mesa jesti.

Naročuje se pa vsem vernikom: 1. Da je sveta želja tistih kristjanov hvale vredna, ki se po stari šegi ostro postijo in v postnih dneh mesa ne jedo, če je ravno tudi njim pripuščeno, kar imajo še pri mnogoterih hišah v navadi; samo zaničevati tistih nikar, ki po dovoljenju cerkve meso uživajo. Oni pa, ki o postnih dneh po dopuščenju meso jedó, ne smejo tistih zasmehovati, ki se ostro postijo, temuč, kakor sveti Avguštin uči, naj jokaje — z žalostjo uživajo, da ne premorejo zadosti ostro postiti se, kakor sveta mati katoliška cerkev želi.

2. Kdor v postnih dneh po dovoljenju meseno jé, si je pa vender dolžen pritrgati in se le enkrat na dan do sitega najesti, če ni kako drugače postu izvzet.

3. Vsi, ki po dovoljenju v postnih dneh meso jedó, imajo za vsak tak dan, kakor tudi za sobote skoz celo leto, ako ob sobotah meso jedó, tri Očenaše in Češčena si Marija, pa eno Vero prav pobožno moliti, in če je mogoče, vsa družina skupaj; ali že pred jedjo ali pa po jedi, v čast bridkega trpljenja in smrti Jezusove. Prepovedano pa je zraven mesa tudi ribe ali drugih takih postnih jedil pri kosilu ali pa pri večerji skupaj uživati.

4. Kadar bi bil kdo vernikov po samem potreben, naj se mu post odjenja, ker bi se ne mogel po pričevanju zdravnika postiti, se prošnja po gospodu župniku na škofijo pošlje; za ta čas, da od škofije dopušenje dojde, imajo župniki in spovedniki oblast post prevzdigniti; le verniki se ne smejo po svoji glavi sami posta otresti.

5. Kdor se postiti ne more in si post prevzdigniti da, naj za toliko več moli in vbogajme daje, ter tako božji pravici zadostuje; zakaj moliti, postiti se in vbogajme dajati je bolje, kakor zaklade shranjevati.[1] Vrh vsega tega opominjam in prosim jaz višji pastir v imenu Gospoda vojskinih trum posebno vse hišne očete in matere, gospodarje in gospodinje, bodi si kmetje ali gospodje, naj sveti post zvesto sami dopolnujejo, pa tudi za svoje podložne otroke in družino lepo skrbijo, da se bodo postili, kakor so dolžni; in ne daj Bog, da bi jih sami napeljevali post prelomiti, ter jim povem, da družina k božjih in cerkvenih zapovedij

[1] Tob. 12, 8.

ne drži — Bogu in cerkvi nepokorna — tudi svojim gospodarjem in gospodinjam zvesta ne bo. Tudi naj pomislijo, da Bog tistemu Oče ne bo, ki svete cerkve za mater nima, ker je sam Jezus Božji Sin dejal, da kdor cerkve ne posluša, imej ga kakor neznaboga in očitnega grešnika, ki ne sliši med pravoverne kristjane.[1]

Le-to pismo se ima tretjo predpepelnično nedeljo s pridižnice (razun tega, kar duhovske zadeva) vernim zastopno povedati; skozi leto pa vsak zapovedani postni dan poprejšnjo nedeljo s pridižnice oznaniti.

---

2. Za leto 1848.

Dobra dela: molitev, post in miloščina.

Pridne ovčice svojega pastirja glas rade poslušajo in gredo črez hribe in doline veselo za njim, kamor jih kliče. Tudi jaz, vaš škof in višji pastir, vas kličem za prihodnji sveti postni čas na veselo dobro voljo svetih nebes. „Duh božji nam priča, da smo otroci božji in sodediči Kristusovi.“ [2] Le v nebesih smo prav doma; na tem svetu pa le popotujemo od danes do jutri. Oh naj bi tega nikoli ne pozabili in le iskali, kar je nad nami tam, kjer Jezus na desnici svojega Očeta sedi, ne pa kar je pod nami na zemlji,[3] kar nam usmiljeni Jezus priporoča, rekoč: „Iščite pred vsem božje kraljestvo in njega pravico; vse drugo vam bo navrženo.[4]

Potreba nam je, vse žive dni za nebesa skrbeti, v svetem postnem času pa posebno srce in ušesa odpreti zveličanskemu opominjevanju svete katoliške cerkve, katera nam s svetim Pavlom veli: „Glejte, zdaj je čas milosti; glejte, zdaj so dnevi zveličanja.“ [5]

Nebeško krono si imamo služiti, venec svetih čednostij za večnost spletati in si nabirati zaklade, katerih rja in molji ne snedó, tudi tatje ne izkopljejo in ne ukradejo.[6] Dobra dela so nebeški zakladi in med njimi najimenitnejša dobra dela tri: moliti, postiti se in vbogaime dajati. Življenje naše na tem svetu je kratko, večnost pa dolga; potreba se je za večnost skrbno pripravljati. Tukaj je setev,

---

[1] Mat. 18, 17. — [2] Rim. 8, 16.—17. — [3] Kol. 3, 1.—2. — [4] Mat. 6, 33. — [5] II. Kor. 6, 2. — [6] Mat. 6, 20.

tamkaj bo žetev. Pomislimo torej to trojno zlato seme najimenitnejših dobrih del, kako bi naj pridno sejali, da bomo po smrti obilno želi.

I. Molitev. Kedar molimo, z Bogom govorimo, hvalimo za prejete dobrote, prosimo za dušne in telesne potrebe; pa tudi častimo svetnike, prijatelje božje, in hvalimo Boga, ki jim toliko milosti daje. Velika čast je govoriti s kraljem ali s cesarjem; in kdo bi s tolikim gospodom ne govoril rad!

Največja čast je pa z Bogom govoriti; največje veselje nam torej bodi moliti. Ptičice pojejo, levi rujovejo, vse stvari dajejo hvalo Bogu, mi bi pa ne molili? Kakor je sapa truplu — tako potrebna je duši molitev, da v milosti božji ne onemaga in ne umrje. „Potreba je vselej moliti in ne jenjati,“ tako Jezus uči,[1] in sveti Pavel veli: „Molite brez nehanja.“ [2]

„Na visoko goro bi hotela iti, naj bi vsi ljudje moj glas slišali, in bi klicala: Ljudje, molite, molite, molite!“ to sveta Terezija govori. Je bilo svoje dni za sveto Terezijo toliko moliti potreba, koliko več je potreba nam moliti sedanje dni, v katerih je pohujšanja toliko po svetu, tako malo pa poboljšanja, ker med nami prava vera umira in ugasuje krščanska ljubezen; vsako leto sovražnikov več, po malem pa pravih služabnikov božjih. Šiba božja nam žuga, glasi se lakota, vojska in kuga (kužna bolezen kolera); ako nam Bog ne pomaga, bo slaba za nas. Molimo torej, ljube duše, pa ne le z jezikom, temuč v duhu in v resnici, zakaj: „Bog je duh, in kateri ga molijo, morajo ga v duhu in resnici moliti.“ [3] Bog ne gleda le na jezik, ampak na srce; samo duh z Bogom govori, dasiravno ga naj tudi jezik in truplo v molitvi časti. Kdor zavoljo samih posvetnih skrbij molitev opušča, brez Boga prazno srce nosi. Naše srce je na tri vogle stvarjeno; okrogli svet ga napolniti ne more, ampak le sama presveta Trojica, ako se neprenehoma v molitvi k Bogu povzdiga. In kako lehko je to! Vbogaime dajati nima vsak; tudi postiti se vsakdo ne more; moli pa lehko zdrav in bolen, naj si bo kralj ali berač. Oh naj bi le tudi vsi moliti hoteli in pa znali prav!

Kdor prav pobožno živeti želi, naj opravi tri reči:

1. Vsakdanjo molitev. Zaranò škorjanček na polju, k nebesom se povzdigaje, svojo pesem juterno žvrgoli

[1] Luk. 18, 1. — [2] I. Tes. 5, 17. — [3] Jan. 4, 24.

ter opominja ljudi zjutraj molitve. V hladni tihi noči slavec za grmom milo poje, naj bi človek brez večerne molitve ne zaspal. Čeravno, kristjan, veliko in dolgo moliti ne utegneš, moli pa večkrat. Pokrižaj se zjutraj, ko vstaneš, priporoči vsako delo Bogu; zahvali Boga, kedar uživaš, kar ti dobrega dá; na božjo voljo pusti, kedar se ti hudo godi. Bogu se v roke daj, in vse tebi v dobro izide. Moli kratko, pa dobro! Take molitve so dragi kamenčki, ki si jih za nebeško krono nabiraš; dobri namen je čisto zlato, ki nam naša dela Bogu prijetna stori. Naj si je ravno zemlja nizka, pa nebo visoko, vender Bog človeka sliši, ako le čisto vest ima. „Molitev pravičnega je ključ nebes“, veli sv. Avguštin. Oh da bi vsaj vi stariši in redniki za molitev bolj skrbni bili, in pa otroke z mladega moliti učili! Česar se otrok navadi, star človek zna. Veste, da samo tisti vedo prav živeti, kateri znajo prav moliti? Človek brez molitve in pa truplo brez duše — kaj bo iz tega drugega, kakor trohnoba?

Kdor hoče biti pravičen kristjan, mora

2. svete nedelje in zapovedane praznike (svetke) vredno posvečevati. Kako skrben, dober in usmiljen je Oče nebeški, ki nam je vsakega tedna nedeljo dal, da njega spodobno počastimo in za svojo dušo poskrbimo; naše truplo si pa počije; tudi ljuba živina si lehko oddahne in se Stvarnika toliko dobrega razveseli. Nehvaležen in hudoben človek si ti, ako Bogu nedelje in zapovedane praznike kradeš, kedar brez potrebe in pripuščenja delaš, se pregrešno dobrovoljiš ali očitno grešiš, dneve Gospodove v božje razžaljenje, drugim v pohujšanje, sebi pa v pogubljenje obračaš ter ne pomisliš, kar Bog, sveta cerkev in tudi svetli cesar prepovedujejo. — Oh — poslušajte nebesa, zastopi zemlja, kaj se po svetu ob nedeljah in svetih praznikih hudega godi! Poglejte in pomislite tudi ve, krščanske duše! kaj je ob teh Bogu posvečenih dneh prepovedano in greh.

Greh je rokodelcem ob nedeljah in praznikih delati, šivati in oblačila za plačilo gotoviti, pa tudi po tovarnah (fabrikah) brez posebne potrebe in pravega dopuščenja poslovati. Grešijo kupčevalci, kramarji in prodajalci, kateri na semenj ali cerkvovanje take svete dni blago vozijo in prodajejo; grešijo pa tudi vsi, ki ob nedeljah in praznikih brez potrebe kupujejo, naj si bo v mestu ali na božjem potu. Le živež in pa take reči, ki so za božjo čast ali za bolnike potrebne, se brez greha prodajejo in kupujejo. — Greh imajo vozniki,

kateri ob Gospodovih dneh blago nalagajo ali izlagajo in kakor ob delavnikih vozijo. Samo vožnja ob času vojske, potrebnega živeža pripeljati in pa mrliče voziti je pripuščeno, kar se odložiti ne da. Tudi brodnarji in veslarji imajo greh, kateri ob zapovedanih praznikih nalagajo in brez sile po vodi blago vozijo. Ni prav, ob svetih dneh na daljni pot hoditi; samo na kak pošten božji pot, k službi božji, ali pa bolnike obiskat in mrliče pokopavat hoditi je pripuščeno. Mlinarji, ki ob nedeljah ravno tako meljejo, kakor ob delavnikih, grešijo. Kdor ob teh svetih dneh na lov hodi, greši; posebno pa taki divji lovci, kateri zverino kradejo, toliko hujše grešijo. Brez greha si pa družina po večernicah oblačila krpa ali šiva, v veliki sili brani, naj bi ogenj ne vstal, ali povodenj ne prihrula. Na polju po senožetih (travnikih) ali pa v vinogradih poopravljati pred slabim vremenom, je potreba duhovsko gosposko dovoljenja prositi.

Pošteno dobre volje biti, se v Gospodu brez greha ob nedeljah in praznikih razveseliti, sveta cerkev ne brani, ali dobro voljo še le po večernicah dopusti. Kvartati in kegljati ob času božje službe, ali pa predolgo v noč, je greh. Ponočni ples ali raj, naj bo na gosli ali na citre, da se v noč trušči in pijančuje, ni brez greha. Sveti Avguštin uči, da je manj greh, Bogu posvečene dni orati, kakor pa plesati.

Najhujše pa ob svetih nedeljah in praznikih grešijo pijanci, ki se upijanijo; bojevalci, ki se tepó in koljejo; ponočni voglarji (vasovalci) in potepuhi, ki se deró, ukajo, ljudem nepokoj delajo in Bogu posvečeni počitek kratijo ter doprinašajo grehe, katerih še imenovati ne smemo. Oj da bi vsaj ne pozabili taki razuzdani kristjani, da so grehi dvakrat večji, kateri se ob nedeljah in praznikih storé.

Priden kristjan biti ne more, kateri Bogu in pa svoji duši svete praznike jemlje, pa tudi srečen ne bo. Bog je svoj blagoslov na tretjo božjo zapoved položil, kakor nam sveto pismo pove: „V šestih dneh je ustvaril Bog nebo in zemljo in morje, pa vse, kar je v njem; sedmi dan je pa počival; zato je Bog počivni dan blagoslovil in ga je posvetil.“[1] Bog pa tudi vsem žuga, ki zapovedi božje zaničujejo, ter veli: „Če me ne boste poslušali in storili po moji zapovedi, naglo vas bom obiskal. Dal vam bom od zgoraj nebo trdo kot železo, in zemljo kakor rudo (ne-

[1] II. Mojz. 20, 11.

rodovitno). Zemlja ne bo rodila in drevje ne bo nosilo. Po deset žensk bo v eni peči kruh peklo. Jedli boste, pa siti ne boste.“[1] Zato se nam huda kaže in po svetu živeža pomanjkuje, ker ljudje tako slabo Gospodove dni posvečujejo. „Spomnite se torej, kristjani, da boste praznike prav posvečevali.“[2]

Kdor svete nedelje in praznike prav posvečuje, ta obiskuje službo božjo v svoji domači župnijski cerkvi ter sveto mašo in božjo besedo pobožno sliši. Samo kako tiho mašo slišati zadosti ni. Kdor zjutraj ne bo k pridigi mogel, naj popoludne h krščanskemu nauku gre, da vsaj enkrat v nedeljo sliši božjo besedo. Velik greh je torej, brez pridige ostajati, ali pa od pridige iz cerkve brez posebne potrebe hoditi. „Kdor besede božje ne čisla, znamenje pogubljenja nosi,“ pravi sv. Gregor. „Kdor je iz Boga, božjo besedo posluša.“[3]

Tudi ni prav, brez dovoljenja ali pravega uzroka župnijsko cerkev opuščati in v tuje cerkve k službi božji hoditi. Sveta cerkev škofom (in župnikom) veleva, ljudi opominjati, naj se v svoji domači cerkvi pridno shajajo, sveto mašo in besedo božjo poslušat; ker domači pastir za svoje ovčice nekrvavo daritev opravljajo in bodo nekdaj za nje odgovor dajali.[4] Najslabše se služba božja po cerkvovanju obhaja, kedar po letu vsako nedeljo k drugi cerkvi letajo, predpoldnem malo molijo, popoludne se pa po krčmah potikajo in nespodobno zadržijo. Take shode, o kristjani, morate opustiti, ako hočete Jezusu in svetnikom ljubi biti; zakaj taki shodi Bogu in sveti cerkvi mrzijo. — Če si za variha domá, je zima huda, ali si bolan in v cerkev ne moreš, poklekni ob času službe božje proti domači cerkvi obrnjen; če klečati ne moreš, pa stoj. Molitvene bukvice ali pa molek v rokah držeč se s krščansko sosesko v duhu združi in svojo molitev opravi. Poprašaj tudi domače, kedar iz cerkve pridejo, kaj so pridigali, o čem krščanski nauk imeli? Tako lehko za silo tudi doma božjo službo opraviš.

Posebno vam, očetje in matere, gospodarji in gospodinje, bodi priporočeno, da ob nedeljah in praznikih svoje otroke in rejence prvih resnic krščanskega nauka učite in potrebnih molitvij privajate. Imate čas, naj kdo kaj lepega

---

[1] III. Mojz. 26, 14.—27. — [2] III. Mojz. 20, 8. — [3] Jan. 8, 47. — [4] Trident. zbor seja 24. str. 4.

bere; imate priložnost, obiščite bolne sosede; in če drugega ne morete, za verne duše molite ter si pripravljajte prijatelje, ki vas bodo v večno prebivališče sprejeli. Tako vam bo vsaka nedelja in praznik ena stopinja bliže svetih nebes. Glejte, kakor človek Gospodove dni posvečuje, tako se mu na duši godi. Po svetih praznikih se pozna, koliko župnija pri Bogu velja.

Kdor hoče prav po krščansko živeti, mora posebno ob svetih nedeljah in godovih

3. svete zakramente pogosto in vredno prejemati. „Jaz sem vinska trta“ — pravi Jezus — „vi ste mladike; brez mene ne morete nič storiti.“ „Ako kdo v meni ne ostane, bo vunkaj vržen, kakor mladika, ki bo usahnila, in jo bodo pobrali in v ogenj vrgli, in zgori.“ [1] Vsak smrtni greh nas loči Jezusa in stori, da smo brez posvečujoče milosti božje, suhim mladikam podobni, za večni ogenj pripravljeni. Vsa naša dobra dela pred Bogom nobene cene nimajo, dokler v stanu milosti nismo; in stare smrtne dušne rane težko zacelijo, ako odlagamo, se z Bogom spraviti. Koliko je takih, ki smrtno grešijo, pa spoved na velikonočni ali pa adventni čas odlagajo, pa tudi pri prvem grehu ne ostanejo in poslednjič števila grehov ne vedo. Prosim vas torej, duše moje, hitro po grehu popolnoma obžalovanje obudite in prvo nedeljo se izpovejte. „Danes je Bog obljubil, odpustiti vam, jutri ni obljubil, veli sv. Avguštin. Ako se hudo vrežeš ali vsekaš, ne boš odlagal rane celiti tako dolgo, da druga rana pride! — Pa tudi za malih grehov delj se pogosto izpovejte, vsaj vsake kvatre, pa še pogoje, ako ste v hudi pregrešni nevarnosti. Kakošna bo tvoja srajca, če jo le enkrat ali dvakrat v letu opereš? Tudi tvoja vest čista ne bo, če poredko k spovedi hodiš. Kaj nečistega pa v nebeško kraljestvo ne pojde. Ali ne greši tudi pravični sedemkrat na dan? — Oh, kako veseli moramo biti, da zakrament svete pokore imamo, v katerem se dušnih madežev lehko očistimo. Le zanikarni kristjani po enkrat na leto k spovedi gredó; zanikarnost je pa naglavni greh. Kdor samo enkrat na leto k spovedi gre, le za en las nad pogubljenjem visi; kdor pa še enkrat ne gre, njega sveta katoliška cerkev za svojega ne spozna, on je kakor nevernik in očiten grešnik.

Ste omili po čisti spovedi in vredni pokori srce svoje, pripravili čedno prebivališče Jezusu, svojemu dušnemu že-

[1] Jan. 15, 5.— 6.

ninu, oh le radi prav pogosto k božji mizi hodite. Je veselje Jezusovo, pri nas prebivati, bodi tudi nam veselje, se z Jezusom združiti v presvetem obhajilu. Čujte, kako nas lepo vabi: „Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.“ [1] „Kdor zauživa moje telo in pije mojo kri, on ostane v meni in jaz v njem.“ [2] Oh, da bi kristjani veliko srečo vsaj spoznali, ki jo pri svetem obhajilu imamo, naj bi prav živo občutili neizrečeno ljubezen Jezusovo, ki ga primora z nami prebivati, kako veseli in srečni bi bili! „Brez Jezusa biti je hud pekel; biti z Jezusom je sladek raj.“ [3] Zato veleva sveta cerkev škofom in mašnikom, naj svoje vernike prosijo in opominjajo, prav pogostoma vredno prejemati presveto rešnje telo.[4] — Ravno zato vam tudi jaz priporočam in bom priporočal vse žive dni s svetim Frančiškom Salezijem: „Prejmite prav pogosto presveto rešnje telo, in verjemite mi, da če vi duše svoje s studencem vse lepote in dobrote, vse svetosti in čistosti pogosto nahranite, bodo tudi duše vaše pred njim vse čedne in pravične, vse svete in čiste. Obhajajte se mnogokrat, moje duše! kolikorkrat vam je koli mogoče, pa vselej le po dovoljenju vašega spovednika; tako boste po vednem češčenju in uživanju lepote, dobrote in čistobe (Jezusove) tudi vi vsi dobri in vsi čisti prihajali. — Vas vprašajo otroci sveta (posvetni kristjani), pokaj tolikokrat k božji mizi hodite, recite jim, da to storite, se svojih napak (grehov) očistiti, svoje revščine iznebiti, se v svojih težavah tolažiti, v svoji slabosti moči prejeti. Povejte jim, da je dvojnim ljudem pogostega obhajila potreba; popolnim, ki so dobro pripravljeni in bi črez vse nemodro ravnali, če bi se studencu vse popolnosti ne bližali; in nepopolnim, da bi prave popolnosti iskali; — močnim, da ne oslabijo; slabim, da se okrepčajo; — bolnim, da ozdravijo; zdravim, da ne zbolijo. Povejte jim, da tisti, ki niso preveč s posvetnimi opravili obloženi, naj velikokrat k božji mizi gredo, ker jih delo ne ustavlja; da pa tudi tisti, kateri so v mnoge posvetne reči zamotani, naj to storijo, ker jim je tega sila sila potreba. Recite jim, da prečastiti zakrament zato pogosto prejemate, da bi se ga prav prejeti naučili, ker se le redkokedaj delo dobro opravi, katerega se privadili nismo.“ [5]

[1] Mat. 11, 28. — [2] Jan. 6, 57. — [3] Tom. Kemp. — [4] Trident. zbor 13. seja, stran 8. — [5] Filoteja II. bukv. 21. post.

Oh, naj bi sveta želja po mizi božji med nami spet oživela, ki je v srcih prvih kristjanov gorela, hitro bi se tudi čedno krščansko življenje med nami omladilo, ki je prve kristjane toliko lepšalo, da je bilo skoraj toliko svetnikov kolikor kristjanov.

Preljubi, poglejte, vsakdanja molitev, služba božja o svetih praznikih in pa pogosta vredna prejema svetih zakramentov so trije stebri prave krščanske pobožnosti; so tri najmočnejše podpore naše popolnosti. Srečen, kdor svoje zveličanstvo na nje zida; ne bo mu ga hudi veter skušnjave podrl. „Pobožnost je za vse dobra, ker ima obljubo sedanjega življenja in prihodnjega.“[1]

II. Molitev in post sta si pa brat in sestra; eden brez drugega biti ne moreta. Post molitev podpira, da se lože k Bogu povzdiguje; molitev pa post posvečuje ter Bogu prijetnega, nam pa zveličavnega dela. „Za to vas prosim, bratje, po usmiljenju božjem, da daste svoja telesa v živ, svet in Bogu dopadljiv dar, da bo vaša služba modra.“[2] To se ima zgoditi po svetem postu, ki dva dela ima: prvič, da svoje pregrešno poželenje zatiramo in se greha skrbno varujemo; drugič, da si po zapovedi svete cerkve nekoliko živeža in mesa posebno pritrgamo ter se vadimo sami sebe zatajevati in ne vsega dovoliti, kar se naši popačeni naravi poljubi; to je krščanska vaja svetih čednostij. Kdor pravi, da pravično živi, pa se ne posti, sam sebe slepi, in ni pravi katoliški kristjan. Kdor se posti, pa zraven posta smrtno greši, sam sebe goljufa; greh postu zasluženje vzame.

Ostro so se svoje dni kristjani postili; nam se nekdanji post pretežaven zdi. Zato nam ga naša ljuba mati, sveta katoliška cerkev polajša ter nam priporoča, vsaj pomanjšani post toliko bolj zvesto držati in dobrih del v nadomestilo toliko več opravljati. Oh krščanske duše, ubogajte svojo skrbno mater, sveto cerkev, in njenih postav ne zaničujte, ampak trdno je držite, če hočete biti njeni in pa božji dobri otroci. „Veste, da Boga ne more imeti za očeta, kdor cerkve za mater nima?“ (Sv. Ciprijan.) Preljube moje ovčice! ako ne boste pozabili, kar sem pisal, in pridno dopolnjevali, kar sem vam v imenu božjem priporočal, ter se varovali grehov, posebno ob svetih nedeljah in zapovedanih praznikih, tako vam hočem v imenu naše svete

[1] I. Tim. 4, 8. — [2] Rim. 12, 1.

katoliške cerkve post, kakor za lansko leto, tudi za leto 1848. polajšati ter zaupam, da boste vsaj to malo toliko bolj zvesto držali.

(Na vrsti je tu navadno postno naročilo, katero pa izpuščamo, kakor je v predgovoru povedano.)

Po vsem tem vas prosim in opominjam, vaš višji pastir in škof vaših duš, ki bom na sodbi odgovor za vas dajal, da sveti post zvesto obhajate; pa tudi vi očetje in matere, gospodarji in gospodinje, gospodje kakor kmetje, pridno skrbite, da bodo vaši podložniki, otroci in družina se zvesto postili, kakor so dolžni. Ne daj Bog, da bi jih zapeljali ali celó silili sveti post prelomiti, in jih učili Bogu in sveti cerkvi nepokornim biti.

Družina, ki se Boga ne boji, tudi svojim predpostavljenim pokorna ni. Gorjé pa vsem, ki pohujšanje dajejo; bolje bi takim bilo, da bi se jim mlinski kamen na vrat obesil in bi se potonili v globočino morja.[1] — Mi pa ostanimo pridni božji otroci, zvesti svoji ljubi materi sveti katoliški cerkvi, in tudi Bog, naš dobri Oče, nas svojih otrok ne bo zapustil.

III. Tudi vbogaime radi dajajmo, kolikor premoremo, da bosta molitev in post milošćino za tovaršico imela, ki bo zamestila, kar nam na pravi molitvi in na vrednem postu pomanjkuje. Posebno vam katoliške misijone med neverniki priporočujem, da misijonarje z molitvijo in milimi darovi podpirate, božje kraljestvo med neznaboge lepo razširjate. Prav srčno vse brate in sestre svetega Leopolda bratovščine zahvaljujem, ki tako lepo pripomagajo za božjo čast in zveličanje ljudij. Prosim vas, ne naveličajte se, ampak še v prihodnje radi pomagajte z molitvijo in miloščino, naj vsi ljudje Boga prav spoznajo in častijo, v sveto katoliško cerkev pridejo in z nami večno življenje dosežejo. Kdor apostolom pomaga, bo tudi apostolov plačilo prejel.

Postrezite radi eden drugemu, kakor je vsak dar zadobil, kakor dobri delivci mnogotere milosti božje; naj bode Bog v vseh rečeh češčen po Jezusu Kristusu, kateremu bodi čast in oblast od vekomaj do vekomaj. Amen.[2]

Bogu in Mariji vas vse priporočujem!

---

[1] Mat. 18, 6. — [2] I. Petr. 4, 10.— 11.

3. Za leto 1849.

Dvojna luč: sv. vere in sv. čednosti.

Preljubi verni kristjani! poslušajte svojega škofa, da bo tudi Bog vas poslušal. Kar vam z ustmi povedati ne morem, naj vam po pismu povem. Moja dolžnost je učiti, Vaša pa lepo slušati, kar je v sedanjih časih vedeti in storiti sosebno nam katoliškim kristjanom potrebnega.

Dve luči nam je usmiljeni Jezus prižgal, naj bi nam svetili po potu življenja: luč svete vere in pa luč svete čednosti ali kreposti. Zato je dejal: „Jaz sem luč sveta, kateri sem prišel na ta svet, da vsakdo, ki v mene veruje, ne hodi po temah, ampak ima luč življenja.“ Ta dvojna luč nebeška nam kaže pravo časno srečo in zveličanje večno, da ga lehko iščemo in srečno najdemo, ako le hočemo. To luč so nam pri svetem krstu prižgali, nje znamenje, mrtvaško svečo, nam bodo poslednjo uro v roke podali, da bi nam svetila večna luč in mi v pokoju počivali.

Sovražen veter pa močno piha, hud vihar se vzdiguje, nam luč svete vere in svete čednosti ugasniti. Kdor v sedanjem času nevarnega vetra skušnjave ne čuje, in za svojo luč ne skrbi, njemu že slabo gori, in lehko bo mu ugasnila. „Še malo časa je luč pri vas,“ pravi usmiljeni Jezus. „Hodite, dokler imate luč, da vas tema ne obide; zakaj kdor v temi hodi, ne vé kamo gre.“ — Kedar svetlo solnce za gore zajde, pride temna noč, in noči sovražne moči dobijo svojo oblast. Bo ugasnilo solnce naše svete vere pri nas, bo izginila med nami luč krščanskega življenja in lepih zgledov, kaj bo za nas? — Obšle nas bodo teme nevednosti in hudobij, obdajala bo nas črna tema zmot in pregreh, noč krivover in never nas bo pokrila, kakor pokriva milijone naših nesrečnih bratov in sester, kateri v smrtni senci neverstva sedijo. — Preljubi! ta nesreča se nam blizu kaže, ali sedanji ljudje vsi v posvetno zamišljeni te nevarščine ne čutijo, ne vidijo svoje bližnje največje nesreče. Kdor sveto vero izgubi ali pa ob sveto čednost pride, njemu ugasne dušna luč v sredi trde noči. — Bratje in sestre moje! varujte luč svete vere, da nam je sovražni veter sedanjega sveta ne ugasne. To je moja prva prošnja.

Hočete vprašati, od kod sovražni veter piha, kateri nam vere luč gasi? Piha iz ust posvetnih ljudij, ki ošabno o novi veri kvantajo, da ne bo potreba k spovedi hoditi, ne duhovskih pastirjev rediti i. t. d. Tako so svoje dni krivoverci katoliške kristjane slepili in zapeljali veliko tisoč abotnih ljudij. „Kaj človeku pomaga, naj ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi?“ — Piha iz lažnjivih pisem zapeljivih bukev in posvetnih novin, posebno v nemškem jeziku pisanih. V teh zaničujejo katoliško vero, črnijo nje svete nauke in pobožna opravila, in opravljajo papeža, škofe in druge namestnike božje. Ako pa duhovska gosposka svoje poštovanje in čast izgubi, bo tudi vera, katero učijo, onemagala.

Hudobni veter piha iz ust posvetnih svetovalcev in posednikov, kateri pravijo, da duhovskim pastirjem ni verjeti, in kar učijo, ne slušati, ako zadene časne pravice in pozemeljske reči. Ali ne bomo tudi o vsem tem Bogu odgovor dajali? Ali ni duhovskih pastirjev sveta dolžnost, resnico učiti in svariti pred krivico? — Sovražni veter piha iz posvetnih src kristjanov, ki hočejo vse stare pravice zatreti in se ne zmenijo več za Jezusov ukaz: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“ — Piha iz slabega zadržanja kristjanov, kateri so po nekaterih krajih toliko ošabni (napuhnjeni), da jim duhovski učeniki še reči kaj več ne smejo, kar njihovim posvetnim željam in razpuščenim počutkom ne dopade. Ako sol božjega nauka med nami izgine, s čem se bo solilo? Skoraj bo krščansko ljudstvo potemtakem neslana jed.

Tako so svoje dni sovražniki katoliške vere na Francoskem delali; in poglejte, kamo so zašli! Pisali so lažnjivih in zapeljivih bukev (knjižur), da je bila groza, v katerih so katoliško vero sila grdo zaničevali, da bi jo pravovernim ogabili. Služabnike božje so neusmiljeno ogovarjali in jim nespodobne priimke dajali, naj bi jih ljudje ne spoštovali. Vzeli so cerkvam stare dohodke, katere so jim njihovi predniki zato sporočili, naj bi se božja služba čedno opravljala in skrbelo za zveličanje duš. Sovražniki vere so vzeli cerkvi premoženje, naj bi si cerkveni služabniki ne imeli s čim pomagati. Izpodili so menihe, naredili iz samostanov kasarne; preganjali škofe in mašnike, kateri jim niso po njih krivični volji storili. Zaklenili so cerkve, prepovedali službo božjo, zatajili Kristusa in sklenili pravo vero zatreti. Godilo se je, kakor na dvoru Pilatovem. Prijatelji Jezusovi so se

poskrili, sovražniki pa so ljudstvo podpihovali, da je vpilo: „Križaj ga!“ Ni ga bilo, ki bi se bil za nedolžnega Jezusa poskusil. Oh, da se usmili Bogu! preteklo leto so tudi po nekih krajih ravno tako delali. Zeló se bojim, da je to preganjanje in zaničevanje naše svete vere začetek — pa še ne konec!

Veselijo me vender tri reči, katere pri Slovencih nahajam ter mi nado in zaupanje dajejo, da nas dobri Bog še ne bo zapustil in nam luč svete vere ugasnila ne bo.

Prvo je, da Slovenci zapeljivih pisem in lažnjivih knjig ne beró, v katerih se sveta vera zatira. Drugo je, da čujem in sam vidim, kako skrbno verni kristjani svete zakramente prejemljejo z veliko večjo sveto željo, kakor poprej. Tretje je, da za lepoto božjih cerkvá lepo skrbijo in za božjo čast radi pomagajo. Za to trojno veselje ne morem Boga dovolj zahvaliti, pa tudi vernih kristjanov zadosti pohvaliti; zakaj to trojno mi priča, da še sveta vera pri nas živi in nas Bog ne bo zapustil, dokler mi njega ne pozabimo.

Ali čujte, preljubi moji kristjani! neskončno modri Bog nas hoče v sedanjih časih poskusiti, koliko kaj naša vera veljá; hoče zaspane kristjane vzbuditi, malopridne prevejati kakor gospodar svoje zrno na gumnu. Ne smemo torej brez vse skrbi dremati, ne križem rok držati, ampak vsakdo izmed nas naj po svojem stanu za sveto vero poskrbi ter v dejanju in besedi pokaže, da je pravoveren katoliški kristjan, pripravljen rajši vse izgubiti, kakor dopustiti, da bi se veri med nami kaka škoda godila. V časti moramo imeti namestnike božje, rimskega papeža, škofe in mašnike, katere je sam Božji Sin nam za učitelje svete vere dal, rekoč: „Kdor vas posluša, mene posluša, kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ Oni so delivci božjih skrivnostij, kateri imajo ključe nebeškega kraljestva, njim je svoje nauke ohraniti dal, njim je obljubil svetega Duha, da se vsi skupaj ne bodo zmotili; oni za verne kristjane skrbijo, kakor mati za svoje otroke skrbi; zato se vsem skupaj „sveta mati katoliška cerkev“ veli. Srečno živi in srečno umrje, kdor se svete matere katoliške cerkve zvesto drži. Naj pravijo posvetni ljudje, kar hočejo: to svojo cerkev je Kristus na skalo postavil; nje ne bodo premagale vse peklenske moči.

Potreba je dalje krščanskega nauka se dobro prijeti, otroke učiti doma, v šoli in v cerkvi. Svoje dni ni bilo med nami toliko nevernih ljudij, nobeden nas ni skušal za

sveto vero. Zdaj jih srečaš po vseh cestah in najdeš po krčmah, ki se za vero prepirajo in taistim krščansko srce podirajo, ki krščanskega nauka dobro v glavi nimajo. — Preljubi očetje in matere, ki vas za vaše otroke kaj skrbi, Bog vé, kamo še vaši otroci pridejo, komu v roke zajdejo! Lehko da bi vero zatajili — ako jih ne bodete v krščanskem nauku prav dobro poučili. Nimate jim koga dati za variha in tovariša na pot, kedar se po nevarnem svetu podajo — preskrbite otrokom svete vere svetlo luč; ona jim bo svetila, da bodo srečno hodili, jih podpirala, da v dobrem ne opešajo, jih pripeljala srečno k vam domú in pa k Očetu v sveto nebó. — Visoko učene in premetene ljudi hoče sedanji svet imeti; ali vsa posvetna učenost je brez katoliške vere podobna bledi luni, ki slabo sveti. Svete vere nauk je pa zlato solnce, ki človeka prav razsvetli in za vse dobro ogreje. Bog daj, da bi nam vselej lepo sijalo svetlo solnce nauka Jezusovega! — Kristjani! mi ne spoznamo, kaj imamo; za to pa tudi sveto katoliško vero premalo čislamo. Kdor sveto vero prav čisla, on se taiste skrbno uči in po njenih svetih naukih zvesto živi; kako smo pa mi mlačni in zanikarni! Strašno je usmiljeni Jezus malopridnim Judom in tudi vsem slabim kristjanom zažugal, rekoč: „Božje kraljestvo zveličanske vere bo vam vzeto in drugim dano, kateri bodo boljši sad svetih čednostij prinašali. Prišli bodo od solnčnega izhoda in zahoda, in bodo v nebeškem kraljestvu sedeli; malopridni verniki pa (ki se kristjani zovejo, kakor pagani pa živijo) pahnjeni bodo v unanje teme pogubljenja, kjer bo jok in škripanje zob.“ Oh te največje nesreče nas Bog obvaruj!

Da se nam pa taka ne prigodi, ohranimo lepo tudi drugo luč, katero nam je Kristus prižgal: luč svete čednosti, poštenega krščanskega življenja. „Jaz sem pot, resnica in življènje,“ uči Kristus. „Nihče ne pride k Očetu drugače, kakor za menoj.“ Kako malo kristjanov pa po strmi stezi svete čednosti za Jezusom gré! Stariši svoje otroke večjidel premalo učijo in premalo skrbijo, da bi se otroci krščanskega življenja od mladih dnij lepo privadili. Česar se pa privadi mladost, to zna tudi starost. — Otroci svoje stariše slabo ubogajo, dokler so mladi; grdo jih imajo, kedar odrastejo, in preradi svojega ljubega očeta pa mater celó pozabijo, kedar so stariši ubogi.

Nehvaležnim otrokom se pa vselej huda godi. — Odrasli mladeniči in deklice zapustijo celo hitro svojega ljubega Jezusa; posvetna ljubezen jih omami in na široko cesto spravi, katera v pogubljenje pelja. — Možje in žene zavoljo samih časnih skrbij pravo stezo za Jezusom izgrešijo ter ne čujejo, kako lepo Jezus uči: „Iščite pred vsem nebeško kraljestvo in njega pravičnost, na to vam bo vse drugo navrženo.“ — Starčki in babele, čeravno že z eno nogo v večnosti stojé, so še tako močno privajeni svojega pregrešnega življenja, da ga ne morejo opustiti; stara navada je pri njih železna srajca. — Posebno pa kmetom v sedanjih časih ni drugega na misli, ko nove pravice; tako da se je močno bati, da bi od samih pravic ne pozabili, kaj je krščanska pravica. — Družina je večjidel, kakor se sploh tožuje, tako hudo razvajena, da ni že mogoče izhajati z njo; ne spoštuje gospodarja ne gospodinje, pa se tudi Boga ne boji. — Prešestnikov, postranskih mater in otrok je toliko po svetu, kakor da bi bil pravični Bog šesto zapoved izbrisal. — Veliko krdelo močnih, trdnih beračev se po cestah brez dela snuje, dokler na polju in v delavnicah pridnih rokodelcev pomanjkuje. Vsako leto raste število goljufov, tatov in hudodelnikov, da so ječe pretesne. In vse to nam žalostno priča, da svetla luč svete čednosti in lepega krščanskega življenja med nami ugasuje in se pri nas potrjujejo besede Jezusove, ki govori: „Široka je cesta, katera v pogubljenje gre, in veliko jih je, ki po njej hodijo.“

Pa kaj bi vam pravil, kako se po svetu godi; saj sami vidite in slišite, da ni, kakor bi po krščansko imelo biti. Rajši vam naj povem, kaj imamo v sedanjih časih storiti, da nas bo dobri Bog vesel, pa da bomo tudi mi srečno in veselo na tem svetu živeli. Potrebne so nam pred vsem tri reči:

1. Vsakdo naj v svoje lastno srce pogleda, kako kaj luč krščanskega življenja v njem gori; ali sveti naša luč tako ljudem, da vidijo naša dobra dela in hvalijo Očeta, kateri je v nebesih? — Večjidel pa le preradi druge gledamo, njih zglede posnemamo, sami sebe pa pozabimo pregledati, ali je naše zadržanje v resnici katoliško? Hitro tudi ugledamo pezdir v očeh svojega bližnjega, bruna pa v svojem očesu ne vidimo. Taka spoznava je slaba; in kdor sam sebe prav ne spozna, vsa njegova

učenost nič ne velja, naj bi si vedel zvezde na nebu šteti in slišal na zemlji travo rasti. Revna dekla, ki svojo vest prav izpraša, se pred Bogom bolj obnaša, kakor še tako imeniten posvetni modrijan, kateri na vesti zaspan, svojih grehov ne spozna.

2. Vsakateri naj narpoprej pred svojim pragom pometе, bodi si hlapec ali gospodar, naj si bo dekla ali gospodinja, potem še le v sosesko gre. Slabo za svojo hišo skrbi, kdor le črez druge tožuje, slabe čase in pa hudobne ljudi obdolžuje, sam sebe pa ne vidi. Slabe čase in pa hudobne ljudi toževati je lehko, ali popraviti jih je težko, celo nemogoče, ako sami pri sebi ne začnemo; potem pri svoji hiši, in potem še le pri soseski. Pravi kristjani malo tožujejo, drugih celo ne dolžijo, ali veliko dobrega storijo in tako boljšajo svet.

3. Premagujmo sami sebe, strahujmo svoje slabe želje, pokončujmo hude navade, ako nas imajo v oblasti. „Kdor hoče za menoj priti,“ kliče Jezus, „naj sam sebe zataji, naj svoj križ zadene vsak dan in hodi za menoj!“ „Toliko v dobrem napreduješ, kolikor sam sebe premaguješ,“ pravi pobožni mož Tomaž Kempčan. Pa kaj, da je tako slaba naša premaga! Enega premaga jeza, drugega lenoba; eno gizdost, drugo nečistost; enega vino, drugega denar; redek je med nami sam svoj gospodar. In dokler ves svet o svobodi sluje, je čedalje več sužnikov pregrehe. „Kdor pa greh dela,“ veli Jezus, „on je suženj greha.“ Le kdor sam sebe premaga, on je sam svoj gospodar in več velja, kakor vojvoda, kateri mesta premaguje.

Ravno v svetem postnem času se vsak pridni kristjan tega zveličanskega dela loti in se vadi sam sebe premagovati, svoje slabe navade opustiti in svoje pregrešne počutke zatreti. Sveta mati katoliška cerkev postavlja znamenje svetega križa vernim kristjanom pred oči in kliče svoje otročiče pod to bandero, — se trdno vojskovati zoper svoje lastno poželenje in zoper skušnjave sveta. Vojska je huda in nevarna, zakaj najhujše sovražnike imamo doma, v svojem lastnem srcu. Da nas v ti duhovni vojski podpira, nam katoliška cerkev trojno orožje podaje: molitev, post in miloščino, katero nam posebno za svete postne dni priporoča. Molitev nam nebesa odpira, post nas po strmi stezi k nebesom podpira, in miloščina nam v nebesih zaklade nabira, ki jih bomo vekomaj uživali. Smo bili do zdaj za

molitev mlačni, bodimo te dni pridni; smo do zdaj svojemu mesu preveč stregli in dovolili, pritrgujmo mu te svete dni in se trdo postimo. Smo do zdaj premalo in nevoljno dajali vbogaime, bomo v tem svetem času prav radi dajali, kolikor premoremo. Usmiljeni Jezus je naš vojvoda, mi njegovi vojščaki; oj, naj bi le bili taki, da bi nas bil Jezus prav vesel! Kakor je premagal Zveličar našo pregreho, pekel in smrt, tudi mi premagujmo svoje pregrešno poželenje, zapeljivi svet in skušnjavo vsake hudobe; tako bomo z Jezusom častito premago obhajali in imeli veselo veliko noč.

Zaupam, preljubi verni kristjani! da bodo dnevi svetega posta dnevi zveličanja za vas; in zatorej vam po dovoljenju svete matere katoliške cerkve, ki svoje verne otroke po materinsko ljubi, tudi za letošnje leto polajšati hočem, kar je prav in za sedanje čase kristjanom potrebno.

(Postno naročilo.)

Sveti post je dušno zdravilo, pa nas ozdravil ne bo, ako se greha ne varujemo. Sveti post nam v nebesa pomaga, pa nas zveličal ne bo, ako pravično ne živimo. Kdor se pa celó ne posti in si vse dovoli, kar mu srce poželjuje, on na meso seje in bo tudi od mesa pogubljenje žel. Kdor pa še vrh tega sveto katoliško cerkev zastran posta zaničuje, on po neversko dela; njemu sveta cerkev ni mati — pa tudi Bog Oče ni. In da si je ravno po svetu v sedanjih časih groza takih ljudij; med vami, zaupam, da nobenega ne bo!

Preljubi! le poslušajte in poglejte, kaj se po svetu godi. Veliko se greši, pa tudi Bog strašno greh tepe. Prevzetija in nepokorščina se vzdigujete ter bi radi vse obrnili in zatrli; Bog ji pa ponižuje s krvavo vojsko in strašno kugo, kateri neusmiljeno ljudi morite. Veliko nedolžnih s krivičnimi trpi; in ravno to nas uči, da naj tudi za druge skrbimo, da Bog pri nas žaljen ne bo.

Predrage moje ovčice! sedanji časi so grozno nevarni; in močno me za veliko vas skrbi. „Kdor misli, da ves trdno stoji, naj se varuje, da ne pade.“ Veliko kristjanov za posvetno dobroto sveto vero zaigra, veliko jih za časen dobiček dušo proda. Tudi za mnogega izmed vas se bojim; zato vas Bogu in Mariji priporočim. Hvaljen bodi Jezus Kristus zdaj in vekomaj. Amen.

---

4. Za leto 1850.

Tri pregrehe sedanjih dnij.

Preljubi v Kristusu Gospodu našem! Novega leta smo srečno učakali, bodi Bogu hvala in čast; Bog daj, da bi bilo srečno in veselo za nas!

Veliko tisoč naših bratov je pomoril lansko leto črne vojske krvavi meč; veliko ljudij je zamorila neznana bolezen; mi še živimo večjidel zdravi in veseli. Kako se hočemo toliko dobrotljivemu Bogu prav vredno zahvaliti? „Slecite starega pregrešnega človeka,“ opominja sv. Pavel, „prenovite se v duhu svojih mislij in oblecite novega človeka, ki je po Bogu prerojen v pravično in resnično svetem življenju.“ Novo krščansko življenje naše bo Gospodu Bogu v zahvalo za novo leto najprijetnejši dar.

Prav po krščansko živeti, moramo tri svete podpore imeti: molitev, post in miloščino. To trojno dobro delo vam v imenu božjem in v imenu svete matere katoliške cerkve priporočam, posebno pa post za to leto 1850 naročam.

(Navadno postno naročilo.)

Katoliški kristjani! spoštujte očeta in mater, da bodete dolgo živeli in vam dobro bo. Naš Oče v nebesih je Bog, naša mati na tem svetu pa sveta katoliška cerkev. Bog nam zapoveduje krotiti naše telesno, meseno poželenje, kar se s postom zgodi; sveta mati katoliška cerkev nam pa odkazuje dneve, ob katerih naj se postimo. Le slušajmo radi Očeta in mater; potem lehko zaupamo, da bomo dolgo — vekomaj živeli in nam dobro bo, kakor je večni Bog obljubil. „Kdor pa cerkve ne posluša (in zapovedane poste zaničljivo brez potrebe opušča), imej ga,“ kakor Kristus pravi, „za nevernika in očitnega grešnika“. Sveta reč je post, pa nam pomagal in Bogu dopadel ne bo, če stari grešniki ostanemo, se novih grehov skrbno ne varujemo, in celo ne poboljšamo.

„Vi se postite, pa se prepirate in pretepate,“ toži Bog po preroku Izaiju. „Ali mi bo tak post dopadel, da bi ti glavo obešal (po tem pa krivico delal)? — Popravi kar si hudega storil, lomi lačnemu kruha, vzemi popotne pod streho, obleci golega in ne zaničuj ubožca, kateri je tudi

tvoj brat; tako ti bo sijala luč (tvoje sreče) kakor zarja juterna, hitro bodo zdravile tvoje rane (če bi te kaka nesreča zadela); tvoja pravica pojde pred teboj, in prijaznost Gospodova bo te obdajala. Klical boš, in Gospod te bo uslišal, vpil boš (k Bogu) in poreče: ‚Glej, tukaj sem‘, če krivico odpraviš in jenjaš govoriti, kar ni prav. Gospod Bog bo tebi dal stanoviten mir in bo razveselil tvoje srce.“

„Za hudobne pa ni miru,“ pravi Gospod Bog. „Oni so kakor šumeče morje, ki pokoja nima, katerega valovi blato iz sebe mečejo.“ — „Kliči torej brez nehanja in kakor trobenta svoj glas povzdiguj,“ veli Gospod Bog, „in mojemu ljudstvu njegove hudobije oznanjuj.“ — Katere pregrehe pa je sedanjim kristjanom največ očitati dolžnost? Med vsemi drugimi so pregrehe posebno tri, katere v sedanjih dneh tako rekoč v nebo vpijejo:

Prva je pregrešna svoboda (prostost), katero si razuzdani ljudje svojijo, ki se Boga in pravične gosposke ne bojijo, temuč živijo po svoji spačeni volji, kakor bi božjih zapovedij in cesarskih pravičnih postav ne bilo več. Svetih nedelj in Gospodovih praznikov po enih krajih celo ne posvečujejo; rokodelci šivajo, vozniki vozijo, kristjani kupujejo in prodajajo, pijančujejo, se tepó, najsvetejše dni Bogu kradejo in jih obračajo v svojo časno nesrečo in v pogubljenje večno. — Bog je pa srečo na posvečevanje svetih dnij posadil; zato sreče ne bo, ako ne posvečujemo Gospodovih praznikov spodobno.

Velika je pregrešna svojavolja mladega ljudstva sedanje dni. Razbrzdani mladeniči in razvajena dekleta ne spoštujejo naukov svojih starišev, ne poslušajo opominov svojih dušnih pastirjev; celo nad vsako gosposko se zlobijo (hudujejo), in živijo, kakor da bi ne bilo ne pekla, ne nebes. Ponočno potepanje (vasovanje) in pa nesramno znanje spolov je grozovitna teža na božji pravici za mlade ljudi. „Veselite se,“ pravi sv. Duh; „naj bo veselo v mladih letih vaše srce; pa ne pozabite, da vas bode Bog za vse to na pravico zaklical.“

Prevzetija družine, samoglavnih hlapcev in dekel, je dan današnji tako velika, da vpije na božjo ostro pravico, kakor pregreha Sodome in Gomore svoje dni.

Tako redki so pridni bogaboječi hlapci, da izmed deseterih težko enega ali dva najdeš, kateri bi Bogu in svojemu gospodarju zvesto služili, prav pridni in pošteni bili, — iz deseterih dekel so težko tri, katere bi bile prav po krščansko

zveste in ponižne služabnice božje. Razuzdano življenje, gizdost in pa nečistost so nam dragi služevni stan celo izpridile. — Pa tudi otroci brez strahu izrejeni so naša žalost; kedar odrastejo, bodo naša groza in strah.

Kamor se obrnemo, večjidel prešerno svojovoljo ugledamo. Posvetni ljudje bi radi vsi enaki, eden ko drugi brez vsega strahu v divji svobodi živeli. Taka svoboda pa ni od Boga, ampak iz pekla; nobene sreče, temuč le boje, vojske in morije porodi. Taka hudobna svoboda je pred kakimi šestdesetimi leti Francoze tako zdivjala, da so se sami žive trgali, iz človeških črev šopke za klobukom — iz človeških kož črevlje nosili.

Take svobode nas Bog varuj; pa tudi vi se je varujte. Kjer ni božjega Duha, tam tudi svobode ni; le Kristus nas svobodí, ako po njegovih svetih naukih živimo. Po nauku Kristusovem se ima človek vse svoje žive dni skrbno vaditi, da svoja slaba nagnjenja strahuje, svoje pregrešne navade premaga in si ne dovoli, kar za dušo in truplo dobro ni. To vadbo nas pa sveti post uči. Brez premage naših slabih počutkov, brez strahovanja našega hudega poželenja je ves naš post prazna luščina brez jedra.

D r u g a v e l i k a p r e g r e h a sedanjih časov je pregrešna lakota po časnem razveseljevanju in posvetnih dobrotah. Sedanji posvetni ljudje bi radi že na zemlji nebesa imeli, brez dela in skrbi prav dobro živeli, trpeli pa nič. Kar vidijo druge imeti, si hočejo vzeti; in kar jim z dobrim ne daš, bi radi po sili vzeli, kakor da bi sedme zapovedi božje ne bilo več. Vse to in tako pa učijo posvetni dobrovoljci, ljudje, katerim dobro življenje — delo pa ne diši; nebesa jim obetajo, kakor kača Evi, ako z njimi potegnejo in vse stare pravice ukončajo. „Le pridite,“ jih nagovarjajo, kakor sv. Duh o njih govori, „hočemo dobrote uživati, katere so; nobeden nas naj brez dobrega življenja ne bo; povsodi naj se pozna, kako smo dobre volje bili; zakaj to je nam odločeno. Naša moč nam bodi za pravico; kar je slabega, nič ne velja. Zatirajmo pravičnega, kateri je našemu dejanju na poti ter nam naše pregrehe očita. Že na njegov pogled nam mrzi: zakaj celo drugače živi, kakor mi. Le uživajmo dobro, dokler živimo; saj ni nobenega iz onega sveta, ki bi nam povedal, kako je tam.“ Tako mislijo in se motijo sedanji posvetni dobrovoljci. Njih hudobija jih je oslepila. Njih nebesa so slaba in pa kratka. Slaba in huda je, ako gospoda premehko ali prerazuzdano živi, si krajša

življenje, Boga in dušo pozabi; — še hujše za kmeta, ki se razvadi, svoj stan zataji, premoženje in dušo zapravi; — najhujše (zločesto) pa je za služevne ljudi, ki se v živežu in v obleki prevzamejo, izgubijo pamet, vero in vest, ter se v kratkem tako poživinijo, da niso več človeku podobni. To nam kažejo razcukani popotniki z gorjačo v rokah; pa tudi toliko zavrženih ženstev, ki s svojimi otroci po svetu lazijo, nam pričajo žalostni konec posvetnih nebes.

Vse drugo nas usmiljeni Jezus uči: „Kdor hoče za menoj priti, naj sam sebe zataji, naj svoj križ zadene vsak dan in naj za menoj hodi.“ — Sam sebe zatajiti, s tem, kar nam Bog dá, po svojem stanu za dobro vzeti, si v potu svojega obraza kruhek služiti; križe in težave v imenu božjem voljno trpeti, se v tej solzni dolini svetih nebes veseliti: to je po nauku Jezusa Kristusa, po naročilu svete katoliške cerkve vrednega posta zlato jederce.

Krščanske duše! da bode naš post nam v zveličanje, za ljubo imejmo, kar nam Bog dá, voljno potrpimo, kar nam Bog pošlje, in skrbimo, da prihodnjih nebes ne izgubimo.

Tretja krivica se zdaj po svetu godi, ker toliko ljudij po tujem blagu, po lastnini bližnjega poželjuje, in si marsikdo svoji, kar ni njegovega. — Deseta božja zapoved pravi: „Ne poželi tujega (ljudskega) blaga, kar je Bog bližnjemu dal.“ Kristus svojim vernim zapoveduje: „Kar vi želite, naj bi vam drugi storili, storite tudi vi njim. Kar pa vi sami sebi ne želite, tudi drugim ne storite.“ In sveti apostol Pavel kristjanom ostro naroča: „Dajte vsakemu, kar mu gre; ne bodite nikomur kaj dolžni, razun tega, da se med seboj ljubite.“ Kako slabo pa zdaj posvetni kristjani to božjo resnico obrajtajo! Radi bi vsi enako bogati bili in se tako dolgo s tujim blagom delili, da bi poslednjič nihče ne imel kaj. Ta samopašni, tatinski duh se po svetu pomika, in tudi v naše kraje med kmete sega, ki si sami pravico delajo, ne le deželskim gospodom, ampak celó cerkvam in duhovskim služabnikom trgajo, kar so jim rajni izporočili v božjo čast in v zveličanje svojih naslednikov.

Kristjani! tako dejanje je antikristovo. Poskušajte se za svoje pravice, kakor je vaša dolžnost; ali krivice ne delajte ne gospodu, ne kmetu, ne cerkvi, ne cerkvenim služabnikom. In ko boste svoja žitna polja kakor vinske gore desetine in kavnice, kazni in bernje reševali, po pravici ravnajte in spoznavajte, kar je prav. Ne daj Bog, da bi za

časen posvetni dobiček svoji duši večno težo navalili, katere bi vam nihče vekomaj ne odvalil več. Ne po svojih lakomnih željah, nego (ampak) po božjih in cesarskih postavah naj se to imenitno delo oproščenja zemljišč zgodi, da bode Bog novim pravicam svoj blagoslov, vam in vašim otrokom pa srečo dal. Tudi to je svet, Bogu prijeten post, da kristjan svoje lakomne želje strahuje, se vsake krivice varuje, in vsakemu dá, kar mu gre. Vsake krivice postimo se!!

Kako dobrotno je Oče nebeški preteklo leto krvavih vojsk in neznanih boleznij varoval naše kraje in nas! Kako se hočemo Bogu za toliko milost in dobroto vredno zahvaliti? — Lehko smo mi Boga veseli; ali je pa tudi Bog nas vesel? — Vsako leto se naše polje in trsje (vinogradi) poboljšava, naša ljuba živinica popravlja, in polepšava naš kraj; ljudstvo, najimenitnejša stvar, pa se od leta do leta pohujšuje, kakor sami spoznate. Kaj hoče pravični Bog z nami storiti? — Reklo se je predlansko leto 1848: Gorjé gospodom! — reklo se je lansko leto 1849: Gorjé vojščakom! — Oh, da bi se letošnje leto 1850 ne reklo: Gorjé pogrebnikom, ki ne bi premogli ljudij dovolj pokopavati zavoljo velike morije!

Ali Bog noče smrti grešnikov, temuč da se spokorijo in živijo. V božjih rokah je zdravje in bolezen, je naše življenje in smrt. Sveta božja volja naj se zgodi! Skrbimo pa tudi mi, da sveto voljo božjo storimo.

Veliko novega nam je to leto prineslo, nove postave in pravice. Zaupajmo v Boga in zanesimo se na pravično gosposko, da bodo te nove naprave dobre in prav k našemu hasku (pridu), če se bomo tudi mi poboljšali, vsakdo po svojem stanu. Brez Boga in našega poboljšanja pa nobene prave sreče ne bo. Ako Gospod Bog naši sreči hiše ne zida, zastonj zidarji zidajo.

Molite torej in prosite, ljube duše! naj Bog novim gosposkam svojega duha dá, vse po pravici uravnati in nas vsake krivice varovati. Prosite Boga, naj sveti Duh gospode in kmete razsveti, da bodo pri rešenju in odkupljenju kmetiških davkov spoznali, kar je prav njim, ki imajo terjati, in tistim, ki so dolžni plačati, naj bi se nobenemu krivica ne godila. Molite za našega milega cesarja, in njih ustavoljubne pomagalce, naj jim dá Bog pravo luč in pomoč, nam ljubi mir ohraniti in nas sovražnikov braniti: domačih, ki ljudstvo dražijo, kakor vnanjih, ki nam hudo hočejo. „Ako Gospod cesarstva ne varuje, zastonj čujejo, ki ga

varujejo.“ — Molite pa tudi kakor dobri verni otroci za sveto mater katoliško cerkev, naj potolaži Bog njene sovražnike in njeno čast povzdigne, da bodo ljudstva spoznala, da brez svete katoliške cerkve prave vere in resničnega zveličanja ni. Pomnite v svojih molitvah svetega očeta papeža Pija IX., škofov in svojih dušnih pastirjev, naj nam Bog pravo modrost, pa tudi srčnost dá, čredo Jezusovo skrbno pasti in ovarovati vseh sedanjih hudobij in zmot. — Bomo tako lepo eden za drugega molili, se ostro postili in dajali kolikor premoremo vbogaime, sovražili greh in ljubili pravico, tako nas bo dobri Bog vesel.

Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa bodi z vami.

---

5. Za leto 1851.

O vrednosti svetega posta.

„Jedna vojska je človeško življenje na svetu,“ pravi pobožni Job; „zakaj meso poželjuje zoper duha, duh pa zoper meso, da ne storimo vsega, kar hočemo, ker sta si ona dva eden drugemu zoperna,“ uči sveti Pavel. Najhujše sovražnike imamo svoje slabe nagone; naše pregrešne navade so grozovitne spone, v kojih nas hudobni svet in pa pregreha ukovane držita. Srečni vsi, ki te pregrešne verige (zaveze) razderó, sami sebe premagajo in postanejo prosti božji otroci. Ta zmaga črez samega sebe je potrebna in draga; ona je cena dike (krone) nebeške. Za to sveto vojsko, katera je vsakega kristjana vsakdanje delo, nam ponuja sveta katoliška cerkev orožje najmočnejše: sveti post! V imenu svete cerkve tudi jaz Vam, preljube ovčice Kristusove, za tekoče leto 1851 te-le postne postave oznanjam.

(Navadno postno naročilo.)

Da bo naš post Bogu prijeten in zveličaven nam, postimo se v duhu pokore in žalosti čez svoje grehe; obiskujmo radi in pa pogoje, kar nam je mogoče, službo božjo, in poslušajmo besedo božjo, pa prav obilno duhovna in telesna dobra dela milosti opravljajmo. Če bomo truplu jemali in pa duši dajali, bosta nas Bog in naša mati katoliška cerkev vesela. Ako pa vidimo, kako malopridni kristjani o prepo-

vedanih časih meso jedó, in slišimo, kako grdo sveti post zaničujejo, ne pohujšajmo se; marveč žalostni zavoljo takih pomnimo besede Kristusove, koji o njih govori: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik.“

Mnogo kristjanov v sedanjih časih sveti post malo ali celo nič ne ceni; veliko se jih pa preveč na goli post zanaša, ob zaslugo svetega posta pride in tudi sveto vojsko izgubi. Pač je potreba, pravo rabo in pa ceno svetega posta dobro spoznati.

Sveti post ni zmaga, ne popolnost kristjana; ali on nam k popolnosti pomaga in nas po stezi svete čednosti mogočno podpira. V tem orožju (sv. posta) je postal Jezus Kristus naš mogočni vojvoda in naš prvorojeni premagovalec; s postom je on prvo krono zmage posadil na glavo naše človeške narave. In ko ugleda sovražnik to orožje posta pri umrljivem človeku, naglo ga strah obleti ter se spomni premage, katero si je v puščavi od našega Odrešenika skusil. In v sramoto mu bo njegova moč po tem orožju (sv. posta), katero nam je od našega kralja dano. Lepa beseda cerkvenega učenika je ta in pa resnična.

Sveti post je oče svete čednosti in kreposti, kroti pregrešno telo in pomaga duši, se k Bogu povzdigati, in to iskati, kar je zgoraj. Kakor oblaki luno — zakrivajo megle trebuha duši božjo modrost. Ne prebiva v truplu božja vednost, katero je razpašenosti udano. Kdor svoje truplo razvadi, milosti božje ne doseže. Prva zapoved, katero je Bog človeku dal, bila je torej postna postava. Mojzes je post že našel in ga Izraelcem ponovil. Postili so se preroki in vsi stari očaki. Ostro se je postil sv. Janez Krstnik, in tudi Jezus, Zveličar naš, se je postil nam v zgled ter svojim učencem napovedal, da se bodo postili, kedar bo on, njih ženin, od njih vzet. Postili so se pogosto apostoli in vsi verniki za vsako sveto in imenitno opravilo. In sveti Avguštin veli: „Pri vsakem obedu si nekoliko pritrgaj, da bo trezen tvoj duh in pa gospodar človeškega trupla.“ Postili so se vsi svetniki in bogaboječi možje; pravični, da bi se greha obvarovali, krivični, naj bi se spokorili; zakaj:

Sveti post je oče pokore in obžalovanja pregrehe. Postili so se Izraelci na dan miru in sprave, kakor ob času bridkosti in težave, da bi se grehov spokorili, očistili, in za nje zadostili. Gostija in pokora si niste prijateljici; zato veli Bog po Joelu preroku: „Preobrnite se k meni iz celega

svojega srca, s postom, jokanjem in žalovanjem. Kdo ve, če se Bog spet k nam ne obrne in nam ne prizanese.“ — „Post je smrt greha, konec hudobij, sredstvo zveličanja, korenina milosti in podstava čistosti,“ uči sv. Ambrož. „Po poželjivosti prvih starišev smo veselje raja izgubili, s krotenjem poželenja si ga iščimo zopet zaslužiti.“ (Sv. Gregor.)

Sveti post je oče zdravja; on sveto zmernost v jedi in pijači podpira, nam ohrani zdravo kri in nam daje doživeti starih dnij. Tudi posvetni zdravniki nam post priporočajo, ohraniti si ljubo zdravje. Kdor se vsak teden enkrat, ali vsaj vsakih štirinajst dnij — ali vsaj vsak mesec po en dan posti, ne bo kedaj lehko zbolel. (Dr. Cheyne, Anglež.) Cesar Karol Veliki se je vselej postil, kedar je kako bolest občutil in je trdil, da ni boljšega zdravila, se bolezni ubraniti, kakor se postiti. Tako so stari puščavniki po sto in še više let učakali v vednem in ostrem postu. In vsakdanja skušnja uči, da kakor požrešnost največ ljudij pomori, tako modra zmernost zdravje ohrani in življenje podaljša. Krščanske zmernosti steber je pa post.

Sveti post je oče ubogih; zakaj ubogim gre, kar si s postom pritrgamo. Bog govori po preroku Izaiju: „Post, kojega sem si izvolil, je: lomi lačnemu svoj kruh, vzemi uboge in take, kateri nimajo strehe, v svojo hišo; če vidiš golega, obleci ga.“ Blagor mu, kdor se tudi za to posti, da ima ubožce ob čem rediti; njegov post je Bogu veleprijeten. Tako so apostoli učili (Origen). In sv. Avguštin veli: „Pred vsem postne dni to, kar smo jesti v navadi imeli, ubogim podelimo.“ — „Naj služi vbogaime, kar se na mizi prihrani. Tedaj bo duši post k zdravju pomagal, kedar bo postna pritrgatev gladnega reveža nahranila.“ (Sv. Leon.)

Sila med nami je letošnje leto večja, ko je bila; potrebnih je veliko število; naj bo torej tudi naša miloščina obilnejša, da ubogi to dobó, kar si mi pritrgamo, in potrebni jedó, kedar se mi postimo. Tako bo naš post vesela gostija krščanske ljubezni, kakor sveta mati katoliška cerkev želi.

Sveti post nam je porok usmiljenja božjega; po njem nam dobri Bog grehe odpušča in zaslužene šibe odjemlje. Bog je v stari zavezi vsako leto poseben imeniten postni dan zapovedal: veliki dan pokore in sprave. Postili so se od prvega večera do drugega, in se niso celih štiri in dvajset ur odteščali. Postili so se Ninivljani, in Bog jim je prizanesel. Pri vsaki nesreči, ki je Izraelce zadela,

ali jim žugala, so se s postom in z molitvijo k Bogu obrnili; in Bog se jih je usmilil, ako so se njegove pomoči vredne storili. Postili so se verni kristjani vseh časov in vseh krajev, če jih je pravični Bog s kugo, lakoto ali vojsko obiskal. Njih post v duhu pokore ni bil zastonj, tudi naš post zastonj ne bo. Sveti post časne težave premaga, in pomaga vsem pravovernim v nebesa.

Da-si je pa ravno post sveta, draga reč, jih je vender veliko, kateri se na post preveč zanašajo. — Na post se preveč zanaša, kdor se mesa zdrží, vina in drugih dragih jedil pa preveč zauživa. To ni nobena sveta zmernost, posta potrebna vodilja, marveč pregrešna potrata. — „Kdor si jesti in piti sladi, da mesenemu poželenju bolj ustreže, on hudemu duhu pomaga, in mu nož brusi, da naše srce toliko bolj globoko prebode," pravi neki cerkveni učenik. — Svoj post preobrajta, kdor je do ednajstih ali do dvanajstih tešč, potem se pa prenajé in svoj želodec preobloži; to ni post, temuč požrešnost, duši in zdravju trupla škodljiva. Verni kristjani so svoje dni samo enkrat na postni dan jedli, in to je bilo o malih postih ob treh popoldne, v štiridesetdanskem postu pa še le po večernicah. Niso jedli mesa, ne vina pili; njih živež je bil le kruh in pa sočivo. Se tako ostro postiti ni sedanja šega, pa po malem uživati, le za potrebo, je svetega posta modra postava.

Na svoj post se prazno zanaša, kdor se boji z mesenim nožem kruha urezati; kleti, lagati, obrekovati in podpihovati se pa ne boji; se ne varuje bližnjemu krivice delati, svojim pregrešnim navadam streči. Sveti Bazilij uči: „Prav resničen post je, se vseh hudobij od daleč varovati. Ako se hočemo dobro v jedilih postiti, moramo se pred vsem greha ohraniti; kaj pomaga, truplo jedi prazno imeti, dušo pa grehov polno? K čemu bi bilo lice od posta bledo, potem pa od jeze in zavida zeleno? Kaj hasne, vina ne piti, jeze strup pa uživati? Kaj pomaga, mesa ne jesti, bližnje ude pa z obrekovanjem obirati?" — „Ako je sam golt grešil, naj se sam posti; če so pa tudi drugi udje grešili, kaj bi se ne postili? Naj se posti oko nesramnih pogledov, jezik in uho škodljivih marnov; pa tudi srce vsake pregrehe." (Sv. Bernard.) — Kjer ni krščanske pravice, tudi pravega posta ni. Slab vojščak je tak, ki orožje posta v rokah ima, pa se da sovražniku premagati. Tudi se posta preveč drži, kdor potrebne jedi ne užije in se tako posti, da celo oslabi. Svetega Teofila, Alesandrijskega očaka, so

svoje dni vprašali, ali je bolna žena dolžna postiti se in vina ne piti? Sveti škof je odgovoril: „Post je zato, da truplo poniža in strahuje; če je pa truplo brez tega onemoglo in od slabosti bolno leži, mu je živeža in pijače potreba, da bode zopet vstalo.“ Od nekdaj je sveta katoliška cerkev slabotnim in bolehnim v postu prizanašala.

Kaj bi pa onim rekli, kateri se za sveti post le malo kaj ali celo ne zmenijo, post zaničujejo in verne kristjane za posta delj zasmehujejo? Takim usmiljeni Jezus prav ostro pové, rekoč: „Bil je bogat mož, ki se je vsak dan imenitno gostil. Bil je pa tudi ubožec z imenom Lazar, kateri je poln ran pred njegovimi vrati ležal. Želel se je nasititi z drobtinicami, koje so z mize bogatina padale; in nihče mu jih ni dal. Psi so prišli in mu rane lizali. Prigodilo se je, da je umrl ubožec, in angelji ga nesó Abrahamu v naročje (v sveto nebo). Umrl je tudi bogatin in je v pekel pokopan.“ — Kaj je pomagalo požrešnemu bogatinu mastno življenje brez posta? V peklu je milo klical in prosil, naj srečni Lazar le konec prsta v vodo pomoči in mu jezik ohladi, ker grozovitno v plamenu trpi, on, ki je brez vsega posta neprenehoma dobro jedel in pil.

Kaj pomaga človeku, naj si celi svet pridobi, vse dobro zaužije, na svoji duši pa škodo trpi! — „Kateri so Kristusovi“, pravi sv. Pavel, „oni so križali svoje meso z grehi in z željami vred“; in to se s svetim postom zgodi.

Primimo se torej svetega posta; po svoji moči ostro postimo se, pa tudi pridno molimo in radi podelimo ubogemu Lazaru, kar smo sami sebi pritrgali. Saj ne živimo zato, da bi le dobro jedli in pili ter svojim željam vse dovolili, ampak pijmo in jejmo tako, in se tudi postimo, da bomo na tem svetu zdravi in veseli, na onem svetu pa večno srečni živeli; to naj bo krona našega posta!

Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa, in ljubezen božja, in pa deležnost svetega Duha, bodi z Vami vsemi. Amen.

---

6. Za leto 1852.

Velikonočna spoved in obhajilo.

do izmed nas, preljubi moji, ni slišal ali bral velike nesreče, toliko strašnih rev in težav preteklo leto po svetu, da jih vse svoje žive dni od dnevov naših očetov še čuli nismo! Kar ni deževje zalilo, je po mnogih krajih toča pobila; kar je toči ostalo, je slana vzela; kar ni slana ukončala, so po dolinah strašne povodnji pobrale; in kamor niso vode dosegle, je po planinah prehiter sneg zavalil. Najlepše travnike in poljane so plohe odrle; cele hrame in hleve so deroči valovi odnesli; veliko ljudij in živine je potonilo, in veliko tisoč naših bratov in sester nima po svetu kaj jesti, nima kaj vsejati; tudi poslednji preužitek ubogih, ljubi korun (krompir) je večjidel gnil. Slaba letina je po veliko krajih bila, huda lakota stiska ljudi, in da med nami hujših boleznij in večje morije ni, to je božje roke posebna dobrota, ki ljudem ljubo zdravje ohrani, čeravno po nekaterih krajih hudo stradajo. Kaj vender hoče vse to biti? Kaj nam toliko rev in nadlog po svetu veli? Ali stari Bog, naš ljubi Oče, više (več) ne živi? Ali nas je pozabil? Stari Bog še živi, naš ljubi Oče vedno za nas skrbi, in nas ravno po teh velikih nadlogah k sebi kliče, ki smo le prepogosto v dobrih letih Njega pozabili. „Povrnite se k meni iz vsega svojega srca s postom, jokom in žalovanjem,“ veli gospod Bog po svojem preroku Joelu; „spreobrnite se h Gospodu svojemu Bogu, kajti je dobrotljiv in milostljiv, potrpežljiv in velikega usmiljenja. Kdo vé, če se zopet k nam ne obrne in nam svoj blagoslov podeli.“ In Gospod Bog bo odgovoril in svojemu ljudstvu dejal: „Glejte, jaz vam hočem poslati žita in vina, da boste zadosti imeli. Napolnili boste skednje s strnenim in polne vina bodo vaše kleti. Uživali boste do sitega in hvalili ime Gospoda svojega Boga, ki nam je čudo dobrega storil.“ To nam dobri Bog obeta, ako se popolnoma k njemu obrnemo; in kar on obeča, zvesto dopolni in še obilneje dá; udari, pa zopet ozdravi, kakor je za človeka potreba in prav.

Ako se hočemo iz vsega srca obrniti h Gospodu svojemu Bogu, ste nam potrebni sosebno dve reči: svoje hudobne

počutke zatreti in premagati svoje pregrešno poželenje, in pa svojo vest očistiti in se popolnoma z Bogom spraviti. Prva stopinja se zgodi s svetim postom in pobožnim premišljevanjem; druga stopinja se stori s čisto spovedjo in vrednim svetim obhajilom. K temu nas sveta mati katoliška cerkev v svetem postnem času opominja, k temu nas ona vabi in kliče za sveto veliko noč, naj bi postrgali stari kvas pregrehe iz svojih src in bili novo testo pravičnega življenja; naj bi obhajali prihodnjo veliko noč ne v starem kvasu hudobije in malopridnosti, marveč v presnem kruhu čistosti in resnice, kakor sveti Pavel uči.

Tudi jaz Vam pišem, Vaš duhovni oče svojim ljubim otročičem, svojim ovčicam višji pastir, ter Vam v imenu matere katoliške cerkve sv. post za to leto 1852 oznanjam, da se boste vedeli prav in zvesto postiti, kakor je pravovernih katoliških kristjanov sveta dolžnost.

(Navadno postno naročilo.)

Da bo pa naš post Bogu prijeten in nam v zveličanje, postimo se v duhu pokore in v žalosti čez svoje grehe. Naj se posti oko nesramnih pogledov; uho ne posluša zapeljivih golčev (govorov); jezik ne govori pregrešnih rečij; naj se posti srce pregrešnih željá, naše noge in roke vsake grešne priložnosti. „Nič bi nam ne pomagalo, se postiti, zraven pa grešiti,“ pravi sv. Avguštin.

Kedar pa vidimo grde ljudi v postnih dneh meso jesti, in čujemo malopridne kristjane cerkvene zapovedi oholo zaničevati, ne pohujšajmo se, temuč se spomnimo besede Kristusove, ki pravi: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik.“

Ko smo se pa s sv. postom pred Bogom ponižali, in svoje grešne počutke z zatajevanjem samega sebe ukrotili, moramo se tudi z Bogom popolnoma spraviti s sveto pokoro, in sveto veliko noč vredno obhajati s pobožnim prejemanjem presvetega zakramenta altarja. To usmiljeni Bog od nas hoče, to nam sveta mati katoliška cerkev v četrti cerkveni zapovedi zapoveduje, ki velí: „Spovej se svojih grehov postavljenemu spovedniku k najmanjšemu vsaj enkrat v letu in o velikonočnem času prejmi sveto rešnje telo.“ Kako zveličavna, pa tudi potrebna je ta zapoved mile, pa tudi skrbne matere, svete katoliške cerkve, katera želi, naj bi verniki prav pogosto svete zakramente prejemali; pa tudi slabe kristjane podpira in drži, da ne omagajo

na stezi zveličanja svojega. Čujte, kako potrebno je to cerkveno zapoved prav razumeti in zvesto dopolnjevati!

Ni ga pod solncem, kateri bi reči zamogel: jaz nimam greha. „In če pravimo, da greha nimamo," veli sv. Janez, „lažemo in ni resnice pri nas." Greh pa je nevarna dušna bolezen in tudi smrt, ako se smrtno pregrešimo. Dveh rečij je nam grešnikom torej najbolj potreba: zdravila in pa kosila. Zdravilo nam je usmiljeni Jezus zapustil v zakramentu svete pokore, ko je svojim apostolom dejal: „Prejmite svetega Duha; katerim boste grehe odpustili, odpuščeni so jim; katerim jih boste zadržali, zadržani so jim." Zato uči sv. Janez: „Ako se svojih grehov izpovemo, je Bog zvest in pravičen, da nam grehe odpusti, in nas vsake krivice očisti." Kosilo nam je sporočil, ko je dejal: „Jaz sem živi kruh, ki iz nebes pride; kdor tega kruha jé, bo živel vekomaj. In kruh, kojega vam bom jaz dal, je moje meso. Resnično, resnično vam povem, ako ne boste mesa Sina človekovega uživali, in njegove krvi ne pili, ne boste življenja v sebi imeli." In kar je obljubil, to je pri zadnji večerji dopolnil ter je premenil in oživil kruh v svoje meso, in vino v svojo kri, rekoč: „Vzemite in jejte; to je moje telo; pijte vsi iz tega; to je kelih moje krvi, ki bo za veliko jih prelita v odpuščanje grehov. Kdor zauživa moje meso, in pije mojo kri, on v meni ostane in jaz v njem; njega bom obudil k življenju večnemu." — „Oh skrivnost velika, oj ponižnost neizrečena, oj usmiljenje nerazumljivo!" pravi sv. Krizostom. „Stvarnik se revni stvari v živež deli, on, ki življenje sam v sebi ima, se umrljivemu človeku v hrano in pijačo podá!" — Poglejte duše, to je veliko in imenitno kosilo nebeškega kralja že na tem svetu, na koje nas je vse povabil, da popotniki ne omagamo.

Skrbni so bili prvi kristjani za dušno zdravilo in kosilo: po vsakem storjenem grehu so se brez odloga pokorili, pa tudi pri vsaki sveti maši, posebno ob nedeljah in slovesnih praznikih zauživali presveto rešnje telo. „Stanovitni so bili," priča sv. Lukež, „v nauku apostolov, in zedinjeni v lomljenju kruha in v molitvah, ter zauživali jed (presveto rešnje telo) z veselim in nedolžnim srcem." Zato so pa tudi toliko čvrsti v sveti veri in v kreposti bili, da jih ni meč, ne

ogenj, ne železje, ne ječa, tudi najgrozovitejše muke in smrt premagale niso. Vse so premogli v Jezusu, ki jim je moč dajal. — Zakaj pa smo mi toliko slabi in nevečni, da nas lehko vsak vetrec skušnjave premaga in v greh zakopa? Kamo je živa vera prvih kristjanov? Kje njih trdno zaupanje in goreča ljubezen do Jezusa? Kamo sveta skrb za zveličanje večno? — Kakor se je božja miza opuščala, je tudi sveta srčnost kristjanov umirala in pomrla.

Krvavo preganjanje kristjanov je v četrtem stoletju odjenjalo, lehko so kristjani v lepem miru živeli in Bogu služili; ali le prehitro so Zveličarja svojega pozabili, so zadremali, so v grešno spanje zapadli ter božjo mizo celó opustili. Sveta cerkev je torej že po svojem vidnem poglavarju papežu Fabijanu ukazala, naj vsi verniki vsaj trikrat v letu: o božiču, o veliki noči in o binkoštih prejmejo presvèto rešnje telo. In ker jih je veliko tudi to sveto navado zanemarilo, dala je sveta cerkev v vesoljnem Lateranskem zboru v Rimu, ob času imenitnega papeža Inocencija III. (kjer je bilo 412 škofov zbranih), leta 1215. ostro zapoved s temi besedami: „Vsak verni kristjan obojega spola, kakor hitro je dobo razsodka nastopil (k pameti prišel), naj se vseh svojih grehov svojemu duhovniku najmanj enkrat v letu zvesto izpové, in naloženo pokoro po moči dopolni. Tudi naj o velikonočnem času pobožno prejme sveto rešnje telo, če mu njegov duhovnik iz pravičnega namena ne odloži. Kdor ni tej zapovedi pokoren, v cerkev ne sme, in po krščansko ne bo pokopan. Ta zapoved naj se pogosto oznani, da se nihče z nevednostjo ne izgovarja.“ Tako sveta mati katoliška cerkev govori, in vsem svojim vernim, ki so pri pravi pameti, zapoveduje, vsaj enkrat v letu se svojih grehov izpovedati, in o velikonočnem času vredno prejeti presveto rešnje telo. Ona pa tudi vsem nepokornim zažuga, da kdor tega ne stori, bo izobčen (iz društva svete cerkve izvržen) in, če v takem stanu umrje, ne po krščansko pokopan, ker po krščansko živel ni. Tak nevernik je podoben suhi mladiki, katera z vinsko trto združena ni.

„Jaz sem vinska trta, vi ste moje mladike; brez mene kaj storiti ne morete. Če kdo v meni ne ostane, bo vunkaj vržen, kakor mladika, in bo usahnila; pobrali jo bodo in v ogenj vrgli, da zgori. — Kdor zauživa moje meso in pije

mojo kri, on v meni ostane in jaz v njem.“ Oh, naj bi ne bilo med nami takih zanikarnih kristjanov po imenu, takih suhih mladik, kateri še enkrat v letu k spovedi ne gredó in tudi velike noči z Jezusom ne obhajajo! Mrtvi kristjani so, in sami sebe s svojo zanikarnostjo iz svete cerkve vržejo. „Kdor se od božje mize loči, se od večnega življenja loči,“ pravi sv. Ciprijan, „ker brez milosti svetega zakramenta peša.“ Sveta mati katoliška cerkev takih za svoje otroke ne spozna, in tudi v grobu za nje ne moli. Njih življenje ni v Kristusu, tudi njih vstajenje ne bo, ker je le one obljubil sodnji dan obuditi k večnemu življenju, ki zauživajo njegovo meso. Ali ni strah in groza za take?

Sveta cerkev želi, naj bi vsak vernik v svoji domači cerkvi vsaj o velikonočnem času svete zakramente prejel, ako nima posebnega uzroka v kako drugo cerkev iti. V domači cerkvi je prav za prav božja miza za te pogrnjena, kjer se za tebe sveta maša posebno daruje; domača cerkev, pri koji boš enkrat počival, in se bo tudi še po tvoji smrti za tebe molilo. Tvoji lastni pastirji imajo sveto dolžnost, za te skrbeti in gledati na vse svoje, da opravijo velikonočno pobožnost; ti pa imaš tudi sveto dolžnost, svojim domačim, znancem in sosedom dati lep zgled, naj tvojo pobožnost vidijo in hvalijo Očeta, ki je v nebesih. Oh, kdo bi se veselja ne razjokal, videč ovčice krog svojega pastirja, bogate in revne, gospodarje in posle, stariše in otroke, ogrnjene v svatovsko oblačilo posvečujoče milosti in prijaznosti božje, kako pobožno obhajajo vsi enega duha in srca vedni spomin največje ljubezni Jezusove! To je gotovo živo znamenje občestva svetnikov, katero Bog veselo gleda in obilno blagoslovi. Nimajo torej prav taki kristjani, ki v tuje, daljne cerkve gredó za veliko noč svojo spoved in sveto obhajilo opravljat, kakor bi jih bilo doma najsvetejšega opravila sram, kakor bi se pred svojimi domačimi znanci in sosedi v najimenitnejši božji službi skrivali, namesto jim svetili z lučjo svoje pobožnosti, posebno oni, katere je Bog postavil kakor luč, naj bi svetili vsem, koji so v hiši, v srenji ali soseski. Slabe ovčice so, ki brez pravega uzroka, zapustivši svojega pastirja in svojo cerkev, okoli letajo, gostokrat priložnosti iskaje — se ne popraviti, marveč le v nepokori ostati; kar je takim velik, smrtni greh. Torej je sv. Karol Boromej svojim duhovnim pastirjem naročil, naj le takim pripusté iti drugam k spovedi, o katerih vedó, da ne gredo iz duha nepokore.

Ako se pa v dobrem namenu v drugo cerkev k spovedi podaš, izberi si spovednika po volji božji, kakoršnega je tebi potreba, in prosi Boga, da dobrega najdeš. „Kakor svojih telesnih boleznij ne zaupamo vsakemu, na kojega naletimo, ampak le njemu povemo, kateri nas ozdraviti zna," uči sv. Bazilij, „ravno tako se imamo tudi grehov svojih le takemu izpovedati, ki nas zamore njih ozdraviti." In da-si ravno imajo vsi postavljeni spovedniki to oblast, vender vsi za vsakega niso. Si imamo spovednika izbirati, izberimo si takih, ki nas ne ponesó na svojih ramah pregrešne lehkote v pogubljenje, ampak nas popeljejo po strmi stezi prave pokore v zveličanje. — Pa tudi na poslednje dni velikonočnega časa svoje spovedi ne odlagaj po grdi navadi slabih kristjanov. Skušnja uči, da kateri so pri velikonočni spovedi zadnji, — so po veliki noči v starih pregrehah prvi.

Kedar pa sveta mati katoliška cerkev hoče in tako ostro zapoveduje, se vsaj enkrat v letu izpovedati in o veliki noči presveto rešnje telo prejeti, noče slabih kristjanov podpirati, ki mislijo, da je zadosti, samo enkrat v letu opraviti to svojo zveličansko dolžnost. Kaj takega misliti ali celo trditi, Bog ne daj! Naša skrbna mati le močno želi, prosi in opominja v vesoljnem Tridentinskem zboru pri neizrečeni milosti našega Boga vse in vsake, ki se kristjani imenujejo, naj bi se združili v tem znamenju edinosti, v tej zavezi ljubezni, pomnili tolike veličasti in neskončne ljubezni Gospoda našega Jezusa Kristusa, ki je dal svoje drago življenje v naše odrešenje, in svoje meso nam v živež, naj bi te svete skrivnosti njegovega telesa in krvi s toliko krepostjo vere in s tako gorečo pobožnostjo obhajali, da bi pripravljeni in vredni bili, ta nebeški kruh prav pogosto prejeti; naj bi jim bilo v dušno življenje in k večnemu zveličanju, in bi oni oživljeni iz te tuje dežele srečno došli na dom nebeškega Očeta, kjer bodo ravno ta angeljski kruh, kojega zdaj v posvečeni podobi prejemajo, brez podobe uživali.

Skrben, za zveličanje svoje vnet kristjan naj hiti k sveti spovedi po vsakem nesrečno storjenem smrtnem grehu, kajti večje nevarščine na svetu ni, kakor v smrtnem grehu brez posvečujoče milosti božje živeti in nesrečno umreti. „Bodite pripravljeni," veli Jezus, „ker ne veste ne ure, ne dneva, kedaj Gospod pride in vas pokliče, dati račun o vašem hiševanju." Pripravljen je pa, kdor v stanu posvečujoče milosti božje živi, brez katere ne zamore kaj za večno

življenje vrednega storiti. Ako se vrežeš ali hudo vsekaš, ne odlagaš do velike noči, rano obvezati. Vsak smrtni greh je smrtna rana, sveta spoved je zdravilo; poprej ko se spoveš, lože ozdraviš in se poboljšaš. Kdor dolgo odlaga, se težko ali pa celo ne spokori.

Skrben kristjan se tudi malih grehov večkrat v letu v zakramentu svete pokore očisti, da ne zabrede v hude pregrešne navade, ki iz malih grehov rade prirastejo. „Ne zanemari malih grehov, kakor bi kaj ne bili,“ uči sv. Avguštin; „in če te njih grdoba ne peče, naj te njih število straši.“ Pač bi bila nesnažna hiša, katera bi se le enkrat na leto pometla; tudi naša vest čedna ni, ako se le o veliki noči očisti, in še tistokrat po navadi le slabo. Kako boš svojo vest prav izprašal, ako nisi celo leto na to mislil? — Kako obudil pravo obžalovanje, ako si je celo pozabil? Kako se čisto izpovedal, ako še spovedi začeti ne znaš? Tudi k božji mizi boš nevredno pristopil, po nevredno sveto rešnje telo zaužil, poteptal Sina Božjega, po besedah svetega Pavla sam sebi obsodbo (pogubljenje) jedel in pil, ker ne razločiš telesa Gospodovega; in tako boš dvojni božji rop storil, česar nas večni Bog obvaruj!

Da se ta strašna nesreča ne prigodi in sveta velikonočna spoved in obhajilo vredno opravita, sveta katoliška cerkev tudi po materino skrbi, in prej velikonočno izpraševanje in poučevanje ukazuje. Vsak pravoverni katoličan je dolžen k izpraševanju priti, ako ga starost, bolezen, njegov stan ali kak drug pravičen uzrok ne izgovori, ter svojemu dušnemu pastirju odgovor dati in jih prepričati, da je v krščanski veri dovolj poučen in dobro pripravljen, sveto velikonočno Jagnje božje zaužiti. Kdor v potrebnih krščanskih resnicah poučen ni, ali v očitnem pohujšanju, kojega daje, trdovratno živi, on ni pripravljen sveto velikonočno obhajilo vredno prejeti, ter nima svatovskega oblačila. „Proč od te mize vsi hudobni Judeži!“ kliče sv. Krizostom; „tam ne sme biti noben hinavec, noben hudobec, noben preklinjalec, noben tat, noben lakomnik ali pijanec, noben sovražnik svojega brata, da si nobeden obsodbe pogubljenja ne zaužije.“ — „Naj torej človek sam sebe presodi,“ velí sv. Pavel, „in tako naj od tega kruha jé.“ Ako pa najdeš svoje srce nečisto, zadolženo svojo vest, oj tako pojdi poprej, raztrgaj suknjo svoje pregrešne navade, umij madeže svoje duše v studencu zakramenta svete pokore, obleci zopet haljo dopadenja božjega, in potem stopi k sveti božji mizi; zakaj tako

mora po redu biti, da se najprej dušne rane v sveti spovedi ozdravijo, in potem še le nebeška hrana zaužije, uči sv. Ambrož. Kar se pa verniki sami presoditi prav ne vedó, naj jim dušni pastirji pomorejo. Ako jih pripravljene spoznajo, jim znamenje nauka podelé (brez katerega se noben, ako ni izvzet, za veliko noč brez greha izpovedati ne sme), ali koga pripravljenega ne spoznajo, mu svedočbe k spovedi ne dajo in mu to sveto opravilo odložijo, da se poboljša. To je duhovnikov težka dolžnost: ostro, kar je prav in potreba, vernike izpraševati, pa tudi vernikov sveta dolžnost, svoje pastirje ubogati; in jim po velikonočnem času, kakor oznanijo, dokazati, da so sveto veliko noč z Jezusom vsi zvesto obhajali, pri sveti spovedi in pri svetem obhajilu bili. „Kdor namestnike božje posluša,“ govori Jezus, „mene posluša; kdor jih zaničuje, mene zaničuje!“ — „Bodite torej pokorni svojim (duhovnim) predstojnikom,“ opominja sveti Pavel, „in slušajte jih; zakaj oni čujejo, kakor taki, kateri bodo za vaše duše odgovor dajali, da to z veseljem storé, ne pa vzdihovaje, zakaj to bi ne bilo dobro za vas.“

Pregrešna je šega tistih, kateri se velikonočnemu izpraševanju in nauku umikajo; sodbi božji se umakniti ne bodo mogli. Zločesto je, take ljudi prikrivati in pod svojo streho imeti; to se pravi, njih zanikarnosti deležen biti. Predrzno je govoriti: po kaj bi k nauku hodil, saj me svedoček (listek) ne bo zveličal; — bo te pa tvoja nepokorščina pogubila. Hudobno je, svoje dušne pastirje za sveto veliko noč ogoljufati; Bog vse to vé in se goljufati ne dá. Tak kristjan le sam sebe goljufa. Svet nam bodi torej postni in velikonočni čas, vesel za angelje, zveličaven pa za nas.

Poglejte, ljube duše, kako hitro naše življenje teče! Kakor senca mimo gremo ; smo kakor kaplja na veji. Majhen vetrec pohlidi, in nas ne bo, kakor naših rajnih bratov in sester. V materi črni zemlji bo naše truplo počivalo, duša pa v večnosti trpela, ali pa vesela sveti raj uživala, ako se pridno pripravljamo s pogosto vredno spovedjo in svetim obhajilom , ki sta zastava (zagotovilo) večnega življenja. Vsaka sveta spoved in sveto obhajilo nam ima biti ena stopinja bliže svetih nebes, če se vredno stori; ako pa slabo, nam je stopinja le bliže pekla. Vsaka sveta velika noč, kojo s prejemo svetih zakramentov spodobno obhajamo, bodi nam ena postaja bliže nebeškega doma, kjer nam je usmiljeni Jezus srečen prostor pripravil.

Skoraj bo prišel božji ženin naših duš na naša vrata trkat; blagor nam, če nas pripravljene najde, kakor modre device. K nebeški gostiji nas popelja, krog svoje mize nas bode posadil, on sam postregel nam bo, kakor nam je obljubil. Goreča svetila žive vere si omislimo; olja posvečujoče milosti božje si pripravimo, posebno v tem svetem času, da, kedar pride in nas zakliče, veselo pojdemo sveto veliko noč z njim v nebesih obhajat. — To Vam iz srca želim, to Vam za sveto veliko noč lepo priporočim!

Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa bodi z Vami vsemi. Amen.

---

7. Za leto 1853.

Peta cerkvena zapoved.

Povabim Vas, preljubi moji! v imenu Jezusa in sv. cerkve na hojo za Kristusom; ali ne jaz, sam usmiljeni Jezus Vas vabi, rekoč: „Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe, in naj hodi za menoj.“ Naj bi pa Jezusa začuli in nas zapeljivi svet s svojim truščem in veseljevanjem za božjim pastirjem hoditi sosebno v svetih časih ne motil, nam je naša mati sveta katoliška cerkev peto cerkveno zapoved dala, rekoč: „Ne obhajaj gostije (ženitve) o prepovedanih časih!“

Oh, naj bi vsi verni ta glas svoje ljube matere zaslišali, prav razumeli, in vestno peto cerkveno zapoved izpolnjevali! Ova zapoved nas uči, posvetno veselje tako uživati, da nam bo v časno srečo in v zveličanje večno. Le poslušajte!

Kedaj ne smemo gostij ali ženitvanjskega veseljevanja imeti?

Od prve adventne nedelje do sv. treh kraljev, in od pepelnične srede do prve nedelje po veliki noči, kajti ti dnevi so sveti, Bogu in zveličanju naše duše posvečeni.

Kedar se v svetem adventnem času glas vpijočega v puščavi povzdiguje: „Pripravljajte Gospodovo pot!“ ne spodobijo se posvetne glasbe ali godbe glasovi. Kedar se ob Jordanu sv. Janeza Krstnika opominjevanje začuje: „Delajte pokoro! božje kraljestvo se bliža!“ tisti čas se ne spodobi gostiti se, ne ženitvovati. Ko vidimo ob svetih

božičnih dnevih pastirce hiteti k Betlehemskemu hlevu, modre na kolenih novorojenemu detetu darovati, ne smemo mi po časnih dobrovoljah hoditi, in v posvetno zamišljeni milosti polnega rojstva Jezusovega zamuditi, kakor Herodež in ves pregrešni Jeruzalem z njim.

Ko nas sv. mati katoliška cerkev v postnem času za Jezusom, našim Odrešenikom, na krvavo pot v Jeruzalem, na Oljsko goro in strašno Golgato pelja, gledat Jezusovo bridko trpljenje, premislit svoje pregrešno življenje, ne smemo kristjani v tem svetem času na dobre volje zahajati, in raztresati svetih mislij med zapeljive reči. Sveta mati katoliška cerkev je postavila te svete dni za svete ljudi, da se očistimo in spokorimo, ter obhajamo z Jezusom, svojim nebeškim ženinom, sveto veselo veliko noč do vesele bele nedelje. — Ne spodobi se pa tudi o svetih kvaternih tednih, v križevem tednu in ob svetih biljah velikih svetkov (praznikov), ne ob svetih nedeljah in zapovedanih praznikih, posvetno razsajati in veseljevati, Bogu in duši sveti čas jemati in ga dajati hudemu. Prav in modro je torej sveta katoliška cerkev že v starodavnih časih (368) sklenila, in v svetem Tridentinskem zboru ponovila peto cerkveno zapoved, rekoč: „Sveti cerkveni zbor zapoveduje, da od prve adventne nedelje našega G. J. K. do svetih treh kraljev, in od pepelnice do prve nedelje po veliki noči staronavadno prepoved slovesnih gostij (ženitvovanj) vsakdo skrbno in zvesto drži.“ (Sej. 24. p. 10.)

Zakaj nam sveta mati katoliška cerkev o prepovedanih časih ženitvanjsko razveseljevanje prepoveduje? Zato, ker nihče ne more dvema gospodoma ob enem služiti in prav ustreči: postiti se in gostiti, pa pokoro delati in rajati. Posvetne gosti ne gredo v posti, ne ob svetih Gospodovih dnevih, koje so dolžni verni kristjani z molitvijo, svetim premišljevanjem, s postom in drugimi dobrimi deli posvečevati. Naj si je ravno sveti zakon po nauku naše svete cerkve velik zakrament, in torej njega prejem, vredna sveta pokora, zveličansko dejanje, ga vender sv. cerkev o prepovedanih časih razun posebne sile ne pripusti, kajti ženitev in možitev ni brez raztrese in posvetne skrbi, ter kristjane v posvečevanju svoje duše mudi, po besedah sv. Pavla, ki pravi: „Kdor je brez žene, skrbi za to, kar je Gospodovo, kako bi Bogu dopadel; kdor je pa oženjen, skrbi za to, kar je posvetno, in je razdeljen. Ravno tako tudi žena.“ —

Ravno v onem namenu sv. Pavel celo zakonskim za take čase dobri svet daje, ako sta obadva pri volji, da se drug drugega varujeta na čas, in se v post ali molitev podasta (ter živita, kakor bi poročena ne bila). — Kako čisto in trezno naj torej bode v teh svetih časih posta in molitve kristjanov življenje po besedah Kristusovih, ki veli: „Varujte se, da vaša srca ne bodo preobložena v požrešnosti in pijanosti in časnih skrbeh, in da dan (sodbe) nagloma nad vas ne pride.“ — „In kakor se je godilo v dnevih Noeta, tako bo v dnevih Sina človekovega. Jedli so in pili, ženili so se in možili do dne, ko je šel Noe v barko, in je potop vse pokončal.“ — Torej so grehi o svetih časih in Gospodovih dnevih storjeni dvakrat večji grehi.

Kaj pa nam je v teh prepovedanih, svetih časih storiti?

Za Jezusom hoditi, ki se je v puščavi 40 dnij in nočij s sv. postom in molitvijo na odrešenje sveta pripravljal; — za Jezusom iti v Jeruzalem in premišljevati, koliko je on storil, da bi nas zveličal, kako malo pa mi storimo, da bi dosegli, kar nam je Kristus zaslužil.

Popraviti imamo v svetih časih, kar smo drugekrati pozamudili, otresti prah pregrešnega sveta, očistiti srce hudobnih želj, in okinčati dušo s svetimi čednostmi in dobrimi deli. Vsak hišni oče ali mati naj zbere o teh svetih večerih svojo družino, in jim bere, ali dá brati bridko trpljenje Kristusovo, ali iz življenja svetnikov, ali sveto postno evangelje; tudi iz katekizma kako stran za pripravo na velikonočno spoved in sveto obhajilo. Naj kako sveto pesem zapojó, potem vsi skupaj pokleknejo, in vsaj eden odstavek svetega rožnegavenca tako odmolijo, da bodo v petih dnevih celega dovršili. Vsaka krščanska hiša naj bo v teh svetih časih Bogu posvečena cerkev, vsak hišni gospodar skrben dušni pastir svoje družine; zakaj Gospod je blizu njim, kateri ga iščejo, in božji angelji tam prebivajo, kjer se lepo Bogu služi.

Še lepše Bogu služiti imamo o svetih časih v cerkvi božji, obiskovaje svitnice (zornice) adventni čas, in sveti križev pot postni čas, objokovati svoje pregrehe, zatirati svoje hudobne navade; preroditi se v rojstvu Jezusovem in obleči novega človeka pravičnosti in svetosti; vstati iz groba pregrešnega življenja za sveto veliko noč, in obhajati z Jezusom veselo vstajenje. Oh, koliko dejanja, koliko skrbi za večne reči o teh prepovedanih časih za vsako krščansko

dušo! Taki časi so Bogu prijetni časi, taki dnevi so dnevi zveličanja, so setev za večnost, so žetev za sveta nebesa. In kar bomo tukaj vsejali, to bomo tamkaj želi; kdor bo po malem sejal, bo tudi tam po malem žel. Kdor bo pa posebno take dni v meso pregrešnega življenja sejal, bo tudi od tega pogubljenje žel. Ne daj Bog tega!

Kaj li ne smemo kristjani dobre volje biti, se ne razveseljevati?

Pošteno, pravično veselje ni prepovedano, temuč priporočeno od sv. Pavla, ki veli: „Veselite se vselej v Gospodu; še enkrat vam rečem, veselite se; pa vaše pošteno veselje naj bo vsem ljudem znano; Gospod je blizu.“ Tudi usmiljeni Jezus je bil na svatovščini v Kani Galilejski vesel ter je, da bi svatom veselje pomnožil, vodo v vino spremenil. — Lepo je, svojcem gostijo služiti, in tudi po zmožnosti dolžnost; ali vaši svatje imajo biti pošteni, krščanski ljudje, vaše gostarije kratke, vašemu premoženju primerne, brez vse potrate in nezmernosti, brez vsega hrupa in greha, da bode tudi usmiljeni Jezus vaš svat, mati Marija s svetim Jožefom vaša vesela tovaršija. Tako sveta katoliška cerkev uči, in v svetem Tridentinskem zboru škofom naroča, naj skrbijo, da se ženitnine ali gostije spodobno in pravično obhajajo, zakaj zakon je sveta reč, in se ima ravno zategadelj v vsem sveto obhajati.

Sveta katoliška cerkev tudi dobro voljo zunaj prepovedanih časov rada vernikom dovoljuje, samo da dobrovoljci ne pozabijo, da so kristjani, in so le po krščansko židane volje. Kolo se steče, ako se v pravem času ne namaže, človek opeša in onemaga, ako si večkrat ne oddahne, in se ne razveseli. Veselo srce podaljša naše dni; ali naša dobra volja ima biti za dušo in truplo ozdravilo, ne ugonobilo.

Tudi nedolžno veselje človeka ugonobi, kedar predolgo cele dni in noči trpi. Ne na dni ali cele noči, le na ure naj trpi pravim kristjanom židana volja. Svoji dolžnosti, stanu, službi božji, ali potrebnemu počitku za dobro voljo čas jemati, to bi bilo krasti ali Bogu ali pa našemu zdravju; vsaka reč mora svoj čas imeti. „Ako vse po željah svojega srca storiš, se ti bodo sovražniki tvoji smejali,“ učí sv. Duh. „Varuj se, na velikih ali malih gostijah svoje veselje imeti; zakaj večjidel se pri njih greši; po takem bi denarje za velike obresti na posodo jemal, in ubožal.“

Poslušajte, kako so prvi kristjani svoje dni gostije obhajali! „Naše gostije (pravi stari cerkveni pisec Tertulijan) so

se imenovale ljubave (Agape). Kajti vemo, da Bog najrajši ubožce ima, zato tudi za nje pred vsem skrbimo, kakor premoremo. Kakor se pa naše gostije iz blagega namena napravijo, tako se tudi v lepem redu in pošteno obhajajo. Ne trpimo na gostiji, česar bi se ne spodobilo. Poprej ko se k mizi vsedemo, dušo z nebeško mano poživimo, z molitvijo, katero Bogu opravimo. Ne jemo več, kakor za potrebo, pijemo samo toliko, kakor se ljudem spodobi, kateri za svojo čistost skrbijo. Povabljeni so dobre volje tako, da ne pozabijo, da Bog vse sliši, kar govorijo. Po obedu si roke umijemo, sveče prižgemo in se k božji hvali povzdignemo, ter psalme ali svete pesmi pojemo, kakor kdo zna in ga srce navdá. Kakor se miza z molitvijo prične, se tudi konča. Od mize ne gremo se pretepat, krvi prelivat, ali pa grdih burk uganjat, ampak kakor se pošteno snidemo, se tudi pošteno razidemo, in gremo vsak na svoj dom kakor kristjani, ne toliko siti telesnih jedij, kakor nahranjeni nebeškega živeža svete spodobnosti in poučenja.“

Tako so kristjani svoje dni dobro voljo imeli, in so bili v Gospodu veseli; kako je pa pri nas? Svetejši ko je čas, huje pregrešne so po mnogih krajih dobre volje, posebno mladih, razuzdanih ljudij; in čeravno ne v adventu in postu — se ob svetih nedeljah in svetih praznikih, po cerkvovanju in shodih največ razsaja, pijančuje, raja in greši, tako da sv. Avguštin govori: „Bolje bi bilo orati, kakor pa rajati v takih svetih dnevih“; zakaj: „Otroci pri igrah skačejo, boben in citre nosijo ter se glasne godbe veselijo, svoje dni v dobri volji preživé; ali ko bi trenil, padejo v grob,“ pravi prav čni Job.

Tako razveseljevanje ni veselje nebes, ampak radovanje peklenskega brezdna, ki po besedah Izaija preroka svoj trebuh razprostira in brez mere široko svoje grlo odpira, ter požira take razbrzdane ljudi. „Kakor ribič na trnek ribe lovi,“ pravi sv. Bernard, „tako lovi hudi duh ljudi na pregrešni dobri volji.“ Bog nas varuj takih dobrih volj in veselic vsak čas, posebno pa ob svetih nedeljah in zapovedanih praznikih; one prinesó časno in večno nesrečo. Ako meni, mladi ljudje, ne verjamete, žalostno, resnično prigodbo poslušajte!

Ob času svetega škofa Eligija (okoli leta 600 po Kristusu) je bilo plesati ali rajati strašna, huda razvada. Sveti Eligij je imel ples za grešno dejanje, in si je vse prizadel, rajanje opovreči. Pridiguje in svari, prosi in žuga, kajti

Bog prešerne plesalce ostro kaznuje, kakor razuzdane Izraelce, kateri so krog zlatega teleta plesali, in jih je bilo eden dan 23.000 plesalcev in plesalk pobitih. Ali dobrovoljci se niso zmenili za svarjenje, zasramovali so svetega škofa in še bolj plesali. Na svetega Petra in Pavla praznik so blizu njegovega prebivališča ples napravili, treskali in truščali, da je bila groza. Sv. Eligij se pravično razsrdi, v sredo njih stopi, jih pokrega in zapove tiho djati. Ali dobrovoljci ga zasmehujejo, imenujejo ga bedaka, in le rajajo. Sv. škof se pa tega ne ustraši, temuč svoj glas povzdigne in ljudem z očitno šibo božjo žuga, ako od plesa ne jenjajo in se ne spokorijo. Namesto ubogati, se plesalci in plesalke še huje vnamejo in priganjajo godce, rekoč: „Le dobro delajte in nam še novo naredite!“ — in tako skakajo, kakor bi obsedeni bili. Svetega škofa prevelika žalost speče; on k nebesom svoje oči povzdigne, v pričo ljudstva poklekne, se jame milo jokati in vzdihovati, ter to reč Bogu izroči. In poglejte čudo! Bog, kateri se ne dá hudobnemu ljudstvu zasramovati, ne zasmehovati svojih služabnikov, prepusti dobrovoljce hudemu duhu v oblast, in pri trideset jih zdivja, se brez pameti v kroge vrti in tuli, da jih je bilo groza videti, in so jih morali na rokah in nogah ukleniti. Eno celo leto je to njih divjanje trpelo. Na obletnico sv. Petra in Pavla jih reče sv. Eligij v cerkev pripeljati; ostro pridigo jim naredi in ljudstvo k pokori opominja. Vse se solzi, pokoro in poboljšanje obljubi. Sv. Eligij z vsem ljudstvom poklekne, za obsedene prosi, in ko bi trenil, jih hudi duh zapusti, njih trpljenje neha in oni zopet mirno živijo. Bog bodi milostiv razpuščenim dobrovoljcem, kateri se ob svetih časih nespodobno razveseljujejo; tudi njim se hoče pregrešni smeh prej ali pozneje v jok spremeniti.

Hočemo li, kristjani, Jezusovi biti, ne smemo jarma satanovega nositi, ne peklu, temveč nebesom veselje delati. Veselo srce vam torej voščim, preljube moje ovčice, pa tudi poštene dobre volje, toda v Gospodu. „Veseli se, mladina, v svoji mladosti, in naj bo veselo tvoje srce,“ pravi sveti Duh; „ali vedi, da te hoče Gospod za vse to na sodbo postaviti.“ — „Če-li tedaj jeste, ali pijete, ali kaj druzega delate, vse k časti božji storite,“ uči sveti Pavel; „in tako bo prav“.

Ako se boste vselej pošteno v Gospodu veselili, v vseh svetih časih in dnevih posvetne dobrevolje opuščali, in pošteno posvečevali Gospodove dni, vam hoče sveti post v

zveličanje biti, ki ga vam za to leto 1853 v imenu svete matere katoliške cerkve oznanjam.

(Navadno postno naročilo.)

Verni sini in hčere svete matere katoliške cerkve! ste danes materin glas zaslišali, nikar da bi srce svoje otrdili. Kakor boste vi svojo mater, tako bo uslišal Oče nebeški tudi vas. Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik. Kateri se pa po tem nauku ravnajo, mir in milost bodi nad njimi. Amen.

---

8. Za leto 1854.

Kako se je treba postiti?

Dva Adama imamo, katera posnemamo: prvega v posvetnem raju s požrešnostjo v svoje pogubljenje — drugega Adama Jezusa Kristusa v puščavi s svetim postom in zatajevanjem v svoje zveličanje. Prvi Adam je post prelomil, zauživaje prepovedani sad, ter je sebi in nam s svojo nepokorščino časno in večno smrt naklonil; drugi Adam, naš Zveličar, je odrešenje naše s svetim postom začel, in je bil pokoren do smrti, nam zapustivši zgled, naj bi njegove stopinje posnemali.

Za katerim bomo hodili?

Kdor hoče za Kristusom hoditi, se ima po njegovem svetem zgledu postiti; zakaj sveti post je šola resnične hoje za Kristusom, in svetnika ni v nebesih, kateri bi ne bil po potu posta in zatajevanja si v nebesa pomagal. Postili so se apostoli in učenci Kristusovi, postili vsi prvi kristjani tako ostro, da se jim čudimo premišljevaje, koliko so oni storili, kako malo pa mi.

Imeli so prvi kristjani veliki štiridesetdanski post v spomin in posnemo posta Jezusovega v puščavi, naj bi se vredno pripravili, obhajati z Jezusom sveto veliko noč, grešnemu poželenju odumreti in oživeti za Jezusa, za njegovo božje kraljestvo. Le enkrat na dan so jedli, po večernicah ob petih, pa še tistokrat le po malem. Niso zauživali o postu mesa, ne mleka, celó vina niso pili. Postili so se otroci in stari ljudje; ker so bili vsi svetoželjni, so bili tudi posta veseli ter so se jokali, ako se niso postiti mogli.

Prvi kristjani so imeli štiri kvaterne poste; postili so se vsako kvaterno sredo, petek in soboto, naj bi se vsakę kvatre vsaj po tri dni pokorili in lože od Boga vsakdanjega kruha izprosili, naj bi jim blagoslovil žitno polje in vinske gore, jih obvaroval vsake uime in dal živežu tek; — jim pa tudi dobrih delavcev v svoj vinograd — dušnih pastirjev v svojo žetev poslal.

Postili so se na svete bilje pred velikimi svetki ali godovi, da bi se pripravili na veseli Gospodov dan. Vsi ti in taki posti na leto so jim bili mali posti, o katerih so se ob treh popoldne odteščali, in niso vsak dan neprenehoma posta imeli, kakor sveti štiridesetdanski post. Tudi vsak teden so se po dva dni postili: v petek v spomin smrti Kristusove, naj bi se njegovega trpljenja in zasluženja udeležili; v soboto pa v čast Marije, ki je z apostoli ta dan žalovala, ko je Kristus veliko soboto v grobu počival. „Post je bil prvim kristjanom,“ po besedah sv. Bazilija, „rodoviten studenec, ki je mlado krščanstvo polival, iz katerega so se popotniki vse svoje žive dni poživljali; post je bil devicam varih čistosti, zakonskim pomočnik zdržnosti, mladim in trdnim ljudem brzda poželjivosti; post je bil z eno besedo vsaki dôbi življenja in vsakemu stanu dober oče.“

Toliko ostrega svetega posta prvih kristjanov komaj lupino med nami nahajamo; pa še te male trohice veliko kristjanov (po imenu) noče držati in se ne zmeni za post, dasi je ravno post oče svete čednosti in očiten porok hoje za Kristusom. „Ako hočeš kristjan biti,“ veli sv. Ambrož, „imaš tudi po Kristusovo storiti. Jezus, ki ni greha storil, se je postil štirideset dnij; ti bi se pa ne postil, ki si toliko grešil? Kristus ni nobenega greha storil, in se je postil za naše grehe; kako bi se ti po svoji vesti kristjana imenoval, če bi se gostil, kedar je Kristus za tebe gladoval?“

Kakor ostra je bila šega prvih kristjanov se postiti, tako mila je zapoved posta, katero nam sveta katoliška cerkev v naših časih naroča; dobra mati vé, da smo slabi otroci, ter nam po materino usmiljena pojenja in ljubeznivo pomaga, ako le njene skrbi in pomoči trdovratno z nepokorščino v svojo pogubo ne zavržemo.

Zaslišite torej, drage ovčice Kristusove, in zapomnite si to trohico svetega cerkvenega posta, kojega vam za to leto 1854 v imenu svete matere katoliške cerkve oznanjam in naročam.

(Navadno postno naročilo.)

Verni sini in hčere svete matere katoliške cerkve! ste danes materin glas zaslišali, nikar da bi srce svoje otrdili. Kakor boste vi uslišali svojo mater, tako bo uslišal Oče nebeški tudi vas. Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik.

Ti cerkveni posti nam pa kaj pomagali ali hasnili ne bodo, ako se ne bomo greha skrbno varovali, ne izogibali grešnih priložnostij. „Nikar ne mislite, da je že zadosti, se v jedi postiti (zraven pa grešiti). Ali ne veste, kaj se pravi prav postiti se? Se (zraven posta) vsega greha iznebiti. Raztrgajte vse pregrešne zveze (posebno nečistega znanja), odpustite svojemu bližnjemu zamere itd. Kaj bi zdalo, se postiti, pa se kregati in toževati? Kaj bi vam pomagalo, se te dni mesa zdržati, svojega bližnjega pa med tem po krivem obirati? K čemu bi vam bilo, vina ne piti, krivice pa ne opustiti?“ vpraša sv. Bazilij. „Greha se varovati, to se pravi, v resnici postiti se“, uči sv. Krizostom; „zakaj post je v to postavljen, naj bi pregrešno poželenje krotil. — Posti se, ako si grešil; posti se, da ne boš grešil.“

Ti cerkveni posti bi nam bili škodljivi, če bi se le na nje zanašali, svoje dolžnosti in dobra dela pa opuščali; delo in miloščina imata biti postu brat in sestra. „Postiti se je pač kaj dobrega!“ dejal je svoje dni puščavnik svojemu tovarišu. „Delati pa je še bolje!“ mu tovariš odgovori. Tretji pa jima pravi: „Vbogaime dajati pa je najbolje, ako za to delamo in se postimo, da kaj vbogaime dati imamo.“ In ta je resnična. Gotova resnica je pa tudi, da nam sv. post kaj pomagal ne bo, če se pregrešnih priložnostij ne varujemo, katere so: malopridno cerkvovanje, slabe krčme, posebno pa zapeljivi plesi ali raji. Sveta mati katoliška cerkev svoje vernike s postom in zatajevanjem v šolo svete čednosti in kreposti vodi, da bi nas za nebesa odgojila ali izredila; zapeljivi svet pa vabi mlade ljudi na nevarni ples ali raj, kojega krčmarji brez Boga, brez vere in brez vse vesti o svetih dnevih, na sejmih in celó na božjih potih nasnujejo, mladino na široko cesto pregrešnega znanja, nesramnega dejanja in pogubljenja zasukati. Na plesu nedolžnost umira, strah božji mladino zapušča, zdravje peša, smrt in satan svojo obilno žetev imasta, grob in pekel se pa polnita. Se postiti, potem pa na raje in brez potrebe v krčme z drugim spolom hoditi, to je: v suho streho ogenj nositi. To nas vsakdanja skušnja uči, to potrjujejo vsi cerkveni učeniki in modri možje.

Zastonj se postite stariši vi, gospodarji in gospodinje, dokler svojim domačim, poslom in otrokom skoz prste gledate in vso svojovoljo dopuščate, da se po pregrešnih potih pomikajo, po noči voglarijo in vasujejo, po plesiščih hodijo, se po pivnicah vlačijo in grdo, pregrešno znanje imajo. Njihovi grehi so tudi vaši grehi; in: „Kdor za svoje, zlasti za domače ne skrbi,“ pravi sv. Pavel, „je vero zatajil, in je hujši od nevernika.“ Vaš post izgubi vso vrednost, ako dopustite, da pod vašo streho satan gospodari, in pregreha nečistosti gospodinji.

Vaš post nima nobene cene, vi srenjski župani in svetovalci, ako vas grozi, za sveti božji strah, za poštenje in čedno zadržanje po vaših soseskah skrbeti, dokler razuzdanim krčmarjem raje brez vsega pomisleka dovoljujete in dopuščate, da se po cele svete dni in noči po pivnicah Bog žali in mladi ljudje v pekel prodajajo. Vi se postite, zapeljivci in zapeljivke pa na vaš račun po okolicah nesramno dejanje uganjajo, po vašem kraju nezakonske otroke, berače, tatove in razbojnike trosijo, reve in nadloge sejejo, katerih grenki sad že okušamo in ga pokušali bomo, da se Bogu usmili! „Ne dajte prostora hudiču!“ (v vašem kraju) opominja sv. Pavel; „marveč kar koli je pošteno, kar pravično, kar je sveto, kar k čednemu zadržanju gre, za to skrbite,“ da bo v vaših soseskah poštenje doma; potem bo vaš post Bogu prijeten. Bog je vam, srenjski poglavarji, naše dni večjo oblast zaupal, kakor so jo vaši predniki svoje dni imeli; Bog bo pa tudi več od vas tirjal; gorjé vsakemu, kdor si je oblast zadel, pa si ne prizadene svojih dolžnostij dopolniti; prazen je njegov post, zastonj vsa njegova božja služba. Bog hoče zveste namestnike imeti.

Prazen je post in brez vse zasluge tudi nam duhovnim pastirjem, božjim namestnikom, ako molčimo, kedar je potreba svariti in klicati v imenu Boga in svete cerkve, kedar vidimo, da sovražnik med nami zel zapeljivih zmot in hudobij trosi, pohujšanje dela, zapeljuje, zatira božje kraljestvo, kraljestvo hudega pa razširja. „Gorjé nam, če molčimo,“ veli prerok Izaija, „in če ne povzdigamo kakor trobenta svojega glasú, oznanjevaje ljudstvu njegove pregrehe.“ — „Zadonite s trobento, napovejte post, pokličite ljudstvo, očistite zbirališče, zberite starce, pripeljite otroke. Med vratmi in altarjem (v hiši božji) naj duhovniki, služabniki božji jokajo, rekoč: Prizanesi, o Gospod, prizanesi svojemu ljudstvu; in ne daj svoje dote nevernikom v smeh.“ Tako

nam prerok Joel naroča, in njegova beseda ravno za naše dni velja, v kojih število grehov čimdalje huje raste, se tatvine množijo, vse ječe pretesne postajajo, se o toliko morijah po svetu čuje, da je groza in strah. Zemlja ječi pod težo pregrehe, in hudobija ljudij kliče na božjo pravico. Kaj bo iz tega? — Prida po takem gotovo ne bo, ako se ljudstvo ne poboljša, in božja pravica ne potolaži.

Kedar se je v starih časih v kakem kraju kaj strašno hudega pripetilo, da je, postavim, kdo očitno Boga klel, ali krivo prisegel, ali koga grozovito umoril, ali je krščenica otroka zapravila, ali kdo cerkev hudobno oropal, ali v pohujšanje soseske kdo zakon prelomil, ali storil očitno žaljenje božje, tedaj so tistemu kraju očiten post oznanili, da so se verniki pokorili, jezo božjo potolažili in dano pohujšanje poravnali.

Taka je bila v velikem mestu Ninive, taka šega pri Izraelcih in pri vernih kristjanih svoje dni. Zakaj pa te svete navade pri nas ni? — Nimamo li tudi mi zadosti pohujšanja obžalovati, ki se po hišah, soseskah in duhovnijah godi in jezo božjo draži?

Sveti post, da bi potolažili jezo božjo za velike očitno storjene pregrehe in hudobije, naj bo tretje Bogu dopadljivo dobro delo, katerega ne zamudi nobena župnija, nobena krščanska hiša in pobožna duša, ki Boga ljubi in skrbi za zveličanje duš, za pravo srečo svojega kraja; — naj zadostuje božji pravici in odvračuje zaslužene šibe božje. Ako bi se v kaki soseski (česar ne daj Bog) očitno pohujšanje delalo in kakor nevarna kuga ljudij prijemalo — bi se očitno prešestvovanje doprinašalo, ali grozovitno umorstvo, krvav poboj ali tepenje ob svetih nedeljah in praznikih prigodilo, veliko sovraštvo v soseski vnelo in se ne dalo potolažiti, tako naročam duhovnim pastirjem (župnikom) in njih namestnikom, naj oznanijo v mojem imenu posten dan celi župniji, pa tudi soseski posebej, v koji se očitno pohujšanje godi, naj se krščanska soseska posti in pokori za očitne grehe, ki se v njeni sredi godé, naj se v postu posebno mladi ljudje učijo greh sovražiti, in naj spoznajo, koliko hudo je greh. Ima žlahta ali kaka krščanska hiša izgubljenega sina ali hčer, in je zastonj vsa prizadeva, ju popraviti, — se v rodbini kaka očitna nesreča velike pregrehe stori, naj hišni oče ali gospodar svoji rodbini ali družini post naroči. Naj se ravno eni ali drugi tako napovedanemu postu utegnejo le smejati, bodo pa tretji, bogoljubni kristjani se toliko bolj

zvesto postili in izprosili s tem tudi zasmehovalcem duha pokore.

Zaupam trdno in sem si svest, da hoče tak posebni post pohujšanje zavrniti, mlade ljudi greha ovarovati, hudobije iz srenj potrebiti in pokončati razuzdano življenje. Več ko bo takega svetega posta, menj bo med vami žaljenja božjega; Bog bo dal boljše ljudi, z njimi pa tudi boljše čase; sveti Duh bo pri vas prebival. To potrjuje sv. Atanazij rekoč: „Post ima veliko moč v sebi; on ozdravi bolezni, pomanjša škodljive sôke po truplu, prežene hudobne duhove, odpodi hude misli, razjasni glavo, očisti srce, posveti naše telo, in nas vredne stori Boga gledati. Post je hrana (živež) angeljev; in kdor se (prav in pobožno) posti, bo tudi angeljem prištet.“

Ljubezen Kristusova me sili, vam, preljubi, to pisati in sveti post posebno priporočati; naj priganja tudi vas sveta ljubezen Jezusova, vse zvesto dopolniti, našim dušam v zveličanje. Amen.

---

9. Za leto 1855.

Kaj vse nam naroča postna zapoved.

Hvaljen bodi Jezus Kristus, in češčena Marija brez vsega madeža spočeta!

Naj vas tako prav lepo pozdravim in vam za prihodnji post lepo besedo v pouk povem, vaš višji pastir svojim preljubim ovčicam.

Bog je našim prvim starišem ostro zapoved prvega posta naročil rekoč: „Sadu drevesa spoznanja dobrega in hudega ne smeta jesti; zakaj kateri dan koli bosta tega okusila, bodeta umrla.“ Kača satan se je na drevo priplazila, Evi jesti prepovedani sad pokazala in jo v nepokorščino zapeljala, lažnjivka, rekoč: „Ne bosta umrla ne, temveč bodeta kakor bogova.“ Saj tudi jaz jém; in kaj mi pa škoduje?

Kakor v raju kača hudič, tako govorijo njegovi pomagalci tudi še zdaj, dobrovestnim katoličanom se posmehovaje, rekoč: „Pokaj se postite? Zakaj o postnih dneh mesa ne jeste? Saj tudi mi jemo ter dobro vemo, kaj je prav.“ Takim zapeljivim besedam posvetnih pojedežev se udajo slaboumni kmetje — grdim zgledom gospodarjev se udá družina,

in se dajo celó starišem otroci, kakor nesrečna Eva, zapeljati, da post prelomijo in živijo po razuzdani šegi posvetnih ljudij, kateri svete cerkve ne spoštujejo in se Boga ne bojé, marveč ravnajo kakor konji in mezgi, ki razuma nimajo. Ker pa zaupam, da se Slovenci takim nekrščanskim zapeljivcem (bodi si v gosposki ali kmetski suknji) zapeljati ne dajo, vam hočem za letos razložiti:

1. Kdo se je dolžen postiti?

Vsi verni katoliški kristjani se imajo postiti, kateri so 21. leto preživeli, ako nimajo pretežkega dela, ako jim huda bolezen in visoka starost posta ne dopušča. — Postijo se Judje in Turki, posebno pa Staroverci veliko ostrejše ko mi; le neznabogi se ne postijo, ki Boga ne poznajo; o takih tudi za posta delj Kristus veli: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor neznabog in očiten grešnik.“ Grešniki se naj postijo za pokoro, nedolžni pa, da se greha ovarujejo. Ker pa tudi pravičnik sedemkrat na dan (čeravno v malih rečéh) greši, naj se torej vsakdo posti.

2. Kolikošen je pa post?

a) Post je zdržaven, da se mesnih jedij zdržimo; — *b)* pritrgaven, da si vsake jedi pritrgamo; — *c)* popolnoma ali trdo zapovedan post, da se mesa zdržimo in si pritrgamo; — *d)* napol ali nekoliko post, da si nekoliko jedi pritrgamo, ako se popolnoma postiti ne moremo.

3. Kako smo se dolžni popolnoma (o trdo zapovedanih postih) postiti?

a) Ves dragi dan ne mesenega okusiti; — *b)* le enkrat na dan, okoli poldne, se do sitega najesti; — *c)* zvečer le četrti del kosila (kaj malega) použiti. Predpoldnevšnica in mala južina ste prepovedani, kakor tudi gostovanje in pijančevanje.

4. Kako smo dolžni zdržavne poste prav držati?

Mesa in mesenega ne jesti, akoravno drugih postnih jedil dovolj zaužijemo, kakor o navadnih petkih skoz leto.

5. Kako smo pa dolžni pritrgavne poste obhajati?

Se samo enkrat na dan okoli poldne nasititi, zvečer pa le kaj malega zaužiti. Ako je take postne dni meso jesti le dopuščeno, kakor štiridesetdanski post in ob sobotah, naj vsakdo moli 3 Očenaše in Češčena Marije, pa Vero, v čast trpljenja Jezusovega za odpuščanje grehov. Vsak gospodar ali gospodinja naj skrbi, da se to skupaj pri mizi na glas zgodi.

6. Kako se napol-post opravlja?

Če si pol jedi, ali vsaj četrti del navadne jestvine pritrgaš. Ako ne zamoreš čisto tešč do poldne ostati zadelj slabosti, kaj malega se odteščaj. Ako nisi v stanu zastran težkega pota, dela, ali kake druge težave se čisto postiti, vsaj nekoliko si pritrgaj, pa več moli in vbogaime dajaj, če gleštaš, in tudi tak post hoče biti Bogu dopadljiv in tebi koristen.

7. Katere dni se imamo mesojeje zdržati?

(Navadno postno naročilo.)

8. Kdo je po pravici postu izvzet?

Po razločku posta smejo o postnih dneh meseno jesti in se večkrat po dne nasititi: *a)* otroci še ne 7 let stari, kateri še niso pri pravi razumnosti in še prav ne vedo, kaj je greh; *b)* siromaki in sirote, ki prave pameti nimajo, in *c)* zelo bolehni, kojim je pogosto jesti potreba, da okrevajo. — Meseno jesti, toda le enkrat do sitega, smejo o postnih dneh v resnici ubožni, če kaj drugega uživati nimajo, ko mesenine; tudi s posebnim dovoljenjem vojaštvo. — Večkrat na dan, toda zmerno in ne mesenine, smejo jesti: *a)* mladi, ki še niso 21. leto dovršili ter še niso dorastli; *b)* stari, ki že očividno onemagujejo; *c)* noseče in doječe žene; *d)* rokodelci, umetniki in taki delavci, ki težavna dela imajo; *e)* popotni ljudjé, kateri imajo daljno in težavno pešpot; in če bi gredoč postnih jedil ne dobili, so jim v sili mesene dopuščene; *f)* berači, kateri od hiše do hiše gredó pa za kosilo zadosti ne naberó; *g)* bolniki in bolnice, kojim bi se bolezen s postom shujšala. Tako milo sveta katoliška cerkev kakor mati za svoje otroke skrbi in noče, da bi post komu kaj škodoval. Pije se opoldne in zvečer za potrebo po navadi, druge dobe se naj žeja le z vodo gasi. Se posten dan upijaniti je dvakrat greh.

9. Kaj imajo gospodarji in gospodinje o postnih dneh storiti?

a) Na večer poprej svojo družino opomniti, da je jutre zapovedan post, zdržaven, pritrgaven ali pa popolnoma obojen; *b)* otrokom in bolnikom kosilca ali zajuterka dati za potrebo; *c)* delavcem tudi kosilca, če so pri težkem delu, pa ne popolnoma. *d)* Je meseno uživati le pripuščeno, naj se molijo pri mizi prav na glas 3 Očenaši, 3 Češčene Marije in pa Vera.

10. Kaj je družini (poslom) storiti, ako se jim trdo zapovedane postne dni mesene jedi dajejo?

a) Pošteno gospodarja ali gospodinjo postnih jedij poprositi in se ne zamere bati. *b)* Ako družinče postne kuhe ne dobi, naj pri suhem kruhu prebavi; ako pa tega ne premore, naj spovednika povpraša in po njih nasvetu stori. *c)* Je pa leto pri taki hiši doteklo, naj tako službo zapusti, če bi še za drugo toliko dobra bila. „Kaj pomaga človeku, naj si ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi?“

11. Kaj je storiti gostilničarjem in krčmarjem, ako popotni ali navadni domači gosti posten dan mesenine na mizo hočejo?

a) Goste spodobno opomniti, da je posten dan. *b)* Jih pošteno in prijazno povprašati, ali imajo dovoljenje ali kak pravičen uzrok meseno jesti, postavim bolehnost ali kaj takega? *c)* Opravičenim se v posebni sobi z mesom čedno postreže, tudi takim popotnikom, katerih nobeden domačih prav ne pozna, ki mesa hočejo. *d)* Kdor pa domačim nepotrebnim meso streže, ki sveti post zaničujejo, se njih greha udeleži; tak dobiček je gostilničarju dušna izguba, koje se naj varuje. — Ako te pa za posta delj zasmehujejo, naj bo tebi čast; tvoje plačilo bo obilno v nebesih.

12. Kako se imamo prav postiti, da bode Bogu v čast in nam v zveličanje?

a) Po misli in nauku svete matere katoliške cerkve posti se v dobrem namenu, ne zato, da bi te ljudje videli in hvalili, marveč iz ljubezni do Boga in v zveličanje svoje duše. „Kedar se postite,“ veli Jezus, „ne delajte se žalostnih kakor hinavci, zakaj oni pačijo svoje obraze, naj bi ljudje videli, da se postijo. Resnično vam povem, da so prejeli svoje plačilo. Ti pa, kedar se postiš, si pomazili glavo in umij obraz (bodi veselega obličja), da ne bodo ljudje videli, da se postiš, ampak tvoj Oče, kateri vé na skrivnem; On ti bo povrnil.“ Ni potreba posta ljudem na prodaj nositi, pa tudi sramovati se ga ne; je dobro delo očitno, naj misel skrita ostane, uči sv. Gregor.

b) Ne bojmo se ljudij, kedar se postimo, in ne bodi nas sram, da smo pravoverni katoliški kristjani. Sram naj pa nas bo, zapoved naše svete matere katoliške cerkve zaničevati in zapovedane postne dni brez potrebe meso jesti. „Kdor nima svete cerkve za mater, tudi Boga ne bo imel za Očeta,“ uči sv. Ciprijan. Grdo nam bodi kristjanom po pesjansko živeti!

c) Postimo se v duhu pokore, naj svoje strasti in hude počutke krotimo in pregrešne nagone zatiramo. „Veste kaj k pravemu postu gre?“ vpraša sv. Bazilij, in odgovarja: „Odstranba vsake pregrehe. Popravite krivico, odpustite bližnjemu zamero in razžaljenje! Ne imejte o postu prepirov! Kaj bi pomagalo, mesa ne jesti, brate in sestre pa razmesarjati — vina ne piti, pa le grešiti?“ — „Post je v to postavljen, da se uporno meso kroti,“ uči sv. Krizostom.

d) Zraven posta si pritrgajmo tudi še kako drugo, čeravno pošteno veselje, kajti je modro, včasih kako dopuščeno dobro voljo svojevoljno si odreči, da si bomo lože prepovedano, grešno veselje odrekli.

e) Postimo se in si tudi zato pritrgajmo, da bomo imeli potrebnim česa vbogaime dati. „Post brez miloščine je svetilnica brez olja,“ uči sv. Cezarij. Kar sami sebi pritrgamo in ubogim damo, dvakrat toliko pred Bogom velja. „Pač je dobro delo postiti se,“ je rekel neki puščavnik; drugi mu odgovori: „Delati je še veliko bolje“; tretji pa je dejal: „Vbogaime dajati je pa najbolje, če se zato postite in delate, da boste imeli kaj vbogaime dajati.“

f) Kedar se postimo, si postnih gosposkih jedil ne izbirajmo; kdor si posebnih slastnih jedij za post išče, se slabo posti ali pa celo nič. Zauživaj, kar ti je Bog postnega tako rekoč na dom poslal, naj si bo riba ali bob. „Jejte,“ veli Kristus, „kar se pred vas postavi“. Nasititi se, ne pa razvajati!

g) Postimo se v spominu svetega časa, kojega obhajamo; pomnimo godovino, na katero se s postom pripravljamo. V štiridesetdanskem postu posnemajmo Jezusa, ki se je za nas postil 40 dnij in nočij, ter nam je zgled zapustil, se v molitvi in postu pripravljati za sveto veliko noč, premišljevati bridko trpljenje in smrt Jezusovo, ter sv. zakramente vredno prejeti in potem z Jezusom po duhovno od smrti greha vstati in v novo le njemu živeti. Štiri kvatre se postimo, da se vsakoletni čas vsaj po tri dni pokorimo, od Boga zemlje sad izprosimo, naj nam dá in blagoslovi svoje darove, posebno pa dobrih duhovnikov pošlje. Svete bilje velikih praznikov se postimo premišljevaje skrivnost prihodnjega godú, prebiraje dejanje svetnikov. V petek mesa ne jemo v spomin bridke smrti Jezusove; soboto pa obhajamo, kajti je Kristus v grobu počival, Marija in apostoli so pa žalovali.

h) Postimo se modro; ne premehko, pa tudi preostro ne, da zdravja ne pokvarimo, temveč dušno in telesno moč s postom tako podpiramo, da bomo zamogli dolžnosti svojega stanu dopolniti; post ni zapoved smrti, ampak pokore. Kar je preveč, ni zdravo; je škodljivo in ni prav. V tej zadevi se po razsodbi modrega spovednika ravnajmo. „Ako damo truplu več, kakor mu gre, si sovražnika redimo,“ pravi sv. Gregor; „ako mu pa ne damo, česar v resnici potrebuje, pomočnika umorimo.“

i) Svoje dni so se v Rimu v soboto, v Milanu pa v sredo postili. Sveto Moniko je skrbelo, katere šege bi se držala. Sv. Ambrož je na to sv. Avguštinu materi v pouk dejal: „Ako v Rim pridem, se postim v soboto; če sem pa tukaj (v Milanu), se ne postim. Tako drži tudi ti navado tiste krščanske občine (škofije), v katero prideš, da ne boš ti drugih pohujšal, ali pa bi se drugi nad teboj pohujšali.“ Tega nauka se tudi mi držimo, kedar v drugo škofijo pridemo, in se postimo po oznanilu tiste škofije, v koji živimo.

k) Postimo se ne le za svoje, postimo se tudi za drugih pregrehe, ki se pri naši hiši, v naši okolici, v župniji ali pa v deželi zgodijo, naj se žaljeni Bog potolaži, in pohujšanje s postom kolikor toliko med ljudmi pokonča, kakor vam je bilo v lanskem listu posebno naročeno. Tako hoče naš post Bogu prijeten, nam pa v zveličanje biti.

Slišali ste, preljubi, kako se imaste postiti; to pa še ni zadosti; imaste tudi tako storiti in se čedno po tem nauku postiti, da boste zdravi in veseli v milosti božji živeli, kakor pridni in ljubeznivi otroci božji, verni sini in hčere svete matere katoliške cerkve. To vam želim ter vas po očetovo blagoslovim: V imenu Boga Očeta † in Sina † in sv. † Duha. Amen.

---

10. Za leto 1856.

Trojna pomoč ob času nevarnih boleznij.

Preljube ovčice Kristusove, poslušajte! Bog hoče, da bi vsi ljudje zveličani bili, in naša mati, sveta katoliška cerkev želi vse ljudi časno in večno osrečiti. Gospod Bog oznanjuje po namestnikih svojih pokoro, in sveta katoliška cerkev vabi in vodi svoje verne otroke na pravo stezo po-

boljšanja, da bi nas k Bogu povrnila. Ako pa mila beseda ne pomaga, pravični Bog s svojo šibo zažuga; če pa tudi protenje pri razuzdanem ljudstvu ne izdá, ga udari z vojsko, lakoto in kugo; in kedar tudi časne kazni ljudij ne zboljšajo, jih zavrže na večno. — Tako je oznanjeval Bog pokoro po Noetu sto in dvajset let prvemu pregrešnemu svetu; hudobni svet se ni poboljšal, marveč se Noetu smejal, in Bog je pokončal ves človeški rod z vesoljnim potopom, razun pravičnega Noeta in njegove družine. Pokoro je ukazal oznanjevati Ninivljanom po Joni preroku, rekoč: „Še štirideset dnij, in Ninive bo pokončano!“ Ninivljani so segli k pokori; od kralja do sužnje dekle so se resnično poboljšali, in Bog jim je prizanesel; zakaj: „Kakor resnično živim,“ veli Gospod po preroku Ecehijelu, „nočem smrti grešnika, marveč da se spokori in živi.“

Kako pa bo kaj z nami? preljube moje ovčice. — Da smo grešniki, tajiti ne smemo, zakaj: „Kdor veli, da nima greha, je lažnjivec, in resnica ni pri njem doma,“ pravi sveti Janez. Da se ljudje čim dalje bolj Boga ločijo in se svet od leta do leta večinoma pohujša, to nam vsakdanja skušnja priča. Bog nam je žugal preteklo leto s hudo vojsko, in je mnogo sosesko s kužno boleznijo obiskal, kakor nam kaže po mnogih krajih novih grobov veliko število. Hoče li nam v prihodnje prizanesti, ali nas še huje udariti, ali celó na vselej zavreči? Zavrgel nas še ni (bodi mu čast in hvala!), dokler nam še sije ljubo solnce milosti božje. Udaril nas sicer je, toda po malem semtertje, naj bi nas vzdramil in poboljšal. Torej nas vabi naša skrbna mati sveta katoliška cerkev k pravi resnični pokori po preroku Joelu, rekoč: „Spreobrnite se h Gospodu svojemu Bogu iz vsega svojega srca s postom, z jokom in obžalovanjem, ker je dobrotljiv in milostljiv, potrpežljiv in velikega usmiljenja. Kdo vé, če se ne bi k nam obrnil, nam prizanesel in nam dal zopet svoj blagoslov, nam poslal žita in vina, ter nas ne bo dal sovražnikom v roke.“ — V imenu svete cerkve vam tudi jaz pišem, in zapovedane poste za tekoče leto 1856. oznanjam.

(Navadno postno naročilo.)

Verni sini in hčere svete matere katoliške cerkve! Ko ste danes materin glas zaslišali, nikar da bi srce svoje otrdili. Kakor boste vi svojo mater, tako bo uslišal Oče nebeški tudi vas. Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik. Kateri se pa po tem nauku

ravnajo, mir in milost bodi nad njimi. — Sveti post nam vrata k Bogu odpira, molitev in miloščina pa nas po stezi pokore podpirate. Ako s postom svoje pregrehe kaznujemo, svoje krivice z molitvami in z dobrimi deli po svoji moči plačujemo, hoče nam dobri Bog prizanesti, kakor je spokorjenim Izraelcem prizanesel. Ako se bomo resnično poboljšali in z vredno spovedjo in svetim obhajilom spet z Bogom spravili, hoče dobri Bog za nas, svoje otroke, skrbeti in nas vsega zlega rešiti. Lehko po besedah sv. Petra vso svojo skrb Bogu prepustimo, kajti njemu je skrb za nas. Kaj bomo storili, ako nas Bog v prihodnje z zasluženo šibo obišče, nam pošlje slabo letino, vojsko, ali pa strašno bolezen morilko (kolero, ognjenico ali hudo grižo), kakor mnogim župnijam preteklo leto? Takrat se hočemo ponižati pod mogočno roko Gospodovo; on je Gospod, njegova sveta volja naj se zgodi, če bomo morali tudi mi piti zasluženega trpljenja čašo; saj vemo, da onim, ki Boga ljubijo, po besedah sv. Pavla, vse dobro izide. Hočemo se pa tudi, kakor verni kristjani, pripraviti na obiskovanje Gospodovo, da, kedar pride, nas pripravljene najde. Pa kako?

Pol tretje sto let po rojstvu Kristusovem je po rimskem cesarstvu kuga tako grozovitno morila, da je enkrat samo v Rimu eden dan pet tisoč ljudij pomrlo. Sv. Dionizij piše, da v Aleksandriji na Egiptovskem ni bilo hiše brez mrliča, ne ljudij zadosti, kupe mrtvih pokopavati. Ali kak razloček med neverniki in pa vernimi kristjani! Malikovalci so imeli to šibo božjo za najhuje zlo, kristjani pa za vajo potrpežljivosti in krščanske ljubezni. Neverniki so svoje bolnike, celó najbližnejše sorodnike, iz hramov metali, na pol mrtve na ulicah pustili, niso mrličev pokapali; njih edina skrb je bila, bolezni in smrti ubežati, pa ji le niso utekli. Kristjani so pa bolnikom lepo stregli, mrtvim oči zatiskali, jih preoblačili in pokapali, dokler ni kuga nehala. Veliko duhovnikov je dalo iz ljubezni do svojih bližnjih po zgledu Jezusovem svoje življenje. Veliko jih je po taki ljubeznivi postrežbi srečno ozdravelo, veliko se jih je pa tudi preselilo v nebeško veselje. Imena krščanskih strežajev se svetijo med svetniki. Poglejte, kaj živa vera in pa prava krščanska ljubezen stori! Ona je močnejša ko smrt.

Po tem lepem zgledu so tudi preteklo leto mnogotere dobre krščanske duše bolnikom preljubeznivo stregle po tistih krajih, kjer je huda bolezen kolera ljudi vila; in spodobi se, da jih pohvalim. Kedar se je v neko veliko vas

na Koroškem kolera prikazala, dan na dan več ljudij obolelo in v kratkih urah pomrlo, je neka dobra služabnica, dekla poštenega gospoda, začela po vasi od hiše do hiše hoditi, bolnike ljubeznivo tolažiti, jim dobre juhe in močnih zdravil nositi, ter ni poprej odjenjala v svoji ljubeznivi postrežbi, dokler ni huda bolezen nehala.

V neki duhovniji na Štajerskem, v kateri so poleg veliko župljanov tudi duhovnik na koleri zboleli, in je vse od strahu upadeno bilo, je odslužen vojščak postrežbo bolnikov veselo prevzel, od hiše do hiše brez vsega strahu pomagal, pa tudi srečno premagal silo hude bolezni in smrti. Tak dober človek je angelj, v sili ljudem od Boga poslan, ki se bolnikov ne boji, pa tudi smrti ne ustraši, kateri pomaga iz ljubezni do Boga in do svojega bližnjega. Tako hočemo tudi mi storiti, kedar bode potreba. — Kako pa bomo potrebno srčnost dobili, toliko nevarnost premagati?

Zoper navadno boječnost ob časih kužne bolezni in nagle smrti imamo kristjani posebno dobre pomoči tri, ki vsak strah premagajo: prva je prava resnična sprava z Bogom, ki je življenja in smrti vsegamogočni Gospod. O pravem času pregrešne priložnosti popustiti, storjeno krivico poravnati, sovraštvo končati, se čisto spovedati in prejeti po vrednem sveto obhajilo: to je mogočno zdravilo zoper strah pred boleznijo in smrtjo. „Ako je Bog z nami," veli sv. Pavel, „kdo bo zoper nas?" Zato pošilja Bog strašne bolezni po svetu, naj bi vzdramile zaspane ljudi in jih pripeljale k pravi pokori v resnično poboljšanje, katerih trobenta besede božje iz grešnega spanja ne prebudi. Očividna nevarščina smrtnih boleznij je grešnike k spovednici prignala, jih moliti naučila, katerih veliko let cerkev pri službi božji videla ni. Ali mi pokore ne smemo na poslednje dni odlagati, ne prejeme svetih zakramentov na zadnjo uro; lehko bi prepozno bilo. — V hudih bolečinah se čisto spovedati je težko, nemogoče v bljuvanju kolere presv. rešnje telo prejeti; za to sveto opravilo je prihodnji sveti post najpripravnejši čas. Z Bogom spravljeni in potolaženi lehko s sv. Pavlom veselo porečemo: „Zdaj živim, pa ne jaz, ampak Kristus v meni živi. — Če živimo, Gospodu živimo; ako pa umrjemo, Gospodu umrjemo; živi in mrtvi smo zmirom Gospodovi."

Druga pomoč je krščanska radodarna ljubezen, da sosed soseda, tovariš tovariša v sili ne zapusti, premožni ubogemu rad dá, ubožen premožnemu veselo po-

maga, pripravljen dati svoje življenje. Taka ljubezen premaga vsako še tako hudo bolezen, in tudi smrti dveri zapira. Dobre sosede v neki ubožni vasi na Češkem so si leta 1850. v roke segle, pomagati s perilom, s kuho in z vsem potrebnim, kedar se je huda kolera bližala. In glej! dokler so jih po drugod stotine na koleri mrtvih pokopali, ni dobrim ženam v tisti soseski smrt v tej bolezni nikogar pobrala, in akoravno je med vsakimi tremi po dvoje ljudij zbolelo, so vsi po ljubeznivi postrežbi srečno ozdraveli. Zato nam Bog hude bolezni morilke pošilja, naj lakomnik bolj globoko v svoj žep seže in obilneje vbogaime daje, naj varčnik svoje žitne shrambe in kleti odpre ter ubogim pomaga, naj se prevzetnik poniža ter svojim revnim bratom in sestram prijazno postreže; da se učimo krščansko ljubezen v dejanju pokazati, srce posvetnemu blagu odtrgati, in privadimo radi vbogaime dajati, kajti očitno vidimo, da vsega tega nič s seboj ne ponesemo, ako nas smrt morilka pobere. Nima nam biti predrago, ne prelepo, česar bližnji naš v taki revi potrebuje; ne sme se nam smiliti tudi vse dati, kar gleštamo, naj le bližnjega rešimo; saj je življenje dražje kakor vse drugo posvetno blago; Bog nam ga bo stoterno povrnil. Zapuščeno uboštvo pripravlja premožnemu sosedu nalezljivo bolezen in grob, ako se mu ne pomaga.

Tretja pomoč v hudi bolezni in v smrtni nevarnosti je stanovitnost v tistem kraju, v kojega nas je Bog postavil. Kdor iz svojega mesta beži, za njim kolera hiti, in najhitrejše njega smrt ujame. V Beču so poskusili jetniku na voljo dati, ali hoče v ječi ostati, ali se v toplo postelj vleči, v kateri je ravnokar človek na koleri umrl, pa mu hočejo hitro pomagati, ako se ga kolera loti. Jetnik se s strahom v postelj vleže, in dasiravno nobeden bolnik v njej ležal ni, ga od samega strahu mahoma kolera zgrabi. — Poglejte, kaj strah stori! — Ko je pa lani v strašni vojski v Krimu tudi kolera Francoze najhuje morila, tako da so se vojščaki branili bolnikom streči in mrliče pokopavati, skličejo jih duhovnik rekoč: „Otročiči! vi se bojite? Mene poglejte!“ In naravnost se na postelj vležejo poleg mrliča, ki je ravnokar na koleri umrl, in tako dolgo ležijo, dokler jih niso k drugemu bolniku zaklicali; in ni jih kaj napadlo. — Poglejte, kaj srčnost v taki nevarščini pomaga! Dopolnijo se besede Jezusove: „Kdor misli svoje življenje ohraniti, ga bode izgubil; kdor je pa pripravljen, svoje življenje za-me dati (če bi potreba bilo), ga bo ohranil.“ — V

božjih rokah smo; na svojem mestu v vsaki taki sili ostanimo, in svoje dolžnosti z veseljem opravljajmo, in pomagajmo svojim sosedom brez vsega strahu, da se bode tudi nam pomagalo. Bog nas hoče pri življenju in zdravju ohraniti, če je njemu v čast in nam v zveličanje. Ako je pa njegova sveta volja, da nas v taki postrežbi k sebi zakliče, nas bode mučenikom krščanske ljubezni prištel, in Jezus nam sodnji dan veselo poreče: „Pridite blaženi mojega Očeta, posedite kraljestvo, vam pripravljeno od začetka sveta. Bil sem bolen, in vi ste me obiskali (mi postregli). Resnično vam povém, kar ste najmanjšemu mojih bratov storili, to ste meni storili.“ — Pač velika čast in lepo plačilo strežbe bolnikom!

Porečete: pokaj nam pa škof ravno v svojem postnem listu take reči pišejo; kaj nas še kolera ni zapustila? — Preljubi! bojim se, bojim, da nas hoče Bog še huje pokoriti, ker sami sebe tako slabo pokorimo, se le malo kaj postimo, ali pa celó nič; brez vse skrbi pa grešimo in dražimo božjo pravico. Hude bolezni, griža, legar ali ognjenica in kolera, ki so nas ali naše sosede preteklo leto obiskale, so nas še premalo zmodrile in resnično poboljšale. Bojim se, da, ako pravični Bog zopet za šibo seže, nas nepripravljene najde. „Tiste puščice pa veliko huje zadenejo, katerih ne previdimo,“ pravi sv. Gregor. — Torej vam vse to poprej pišem, in vas lepo prosim, pripravljajmo se teh štirideset dnij na obiskovanje Gospodovo; zakaj to je prijeten čas za pokoro, to so dnevi zveličanja. Potolažimo jezo božjo s postom, z molitvijo in z obilnimi dobrimi deli; spravimo se z Bogom in obhajajmo sveto veliko noč s čisto spovedjo in z vrednim svetim obhajilom.

Po tem se lehko zanesemo na Gospoda svojega Boga, da nas ne bo zapustil, marveč tudi križe in težave, če nam jih pošlje, v naše zveličanje obrnil, po besedah Davida kralja, ki veli: „Kedar sem v pomoč klical, me je Bog moje pravice uslišal, in mi iz nadloge pomagal. Gospod bode me zopet uslišal, kedar bom v njega klical.“ — Bog je naš dobri Oče; bodimo tudi mi njegovi dobri otroci, in poprej bode mati svoje dete zapustila, kakor Bog nas. Njemu bodi čast in hvala v vseh rečeh! Amen.

---

11. Za leto 1857.

Sveta katoliška vera med nami umira.

Preljubi! Bog nam je dal zdravo leto in dobro letino; bodi Njemu čast in hvala! — Ni bilo lansko leto prehudih nalezljivih boleznij, ne velike morije, ne hude uime po naših krajih. Pridelali smo žita in vina dovolj in prijeli več dobrega, kakor smo zaslužili. Kaj pa hočemo mi Bogu dati? — Naša sveta katoliška vera nam tri posebna dobra dela kaže, s katerimi lehko Bogu ustrežemo, ako le hočemo; z njimi se najlepše Bogu zahvalimo, če jih Njemu s čistim srcem darujemo. Te tri Bogu posebno prijetne reči so: molitev, post in miloščina. Bolj pridno kakor do zdaj hočemo torej za naprej moliti, po premoženju rajše vbogaime deliti, bolj zvesto se postiti in pritrgovati, Bogu v zahvalo za toliko dušnih in telesnih dobrot. — Svoje dni so se veliko bolj ostro postili, kakor zdaj; tako nam stari ljudje pričajo. Ves štiridesetdanski post niso mesenih jedil okusili, se niso razun svete nedelje noben postni dan pred ednajstimi ali dvanajstimi, in prve čase krščanstva ne pred solnčnim zahodom obteščili, veliko vernih se je postilo ob suhem kruhu in vodi, po zgledu in nauku Jezusovem, ki veli: „Ozka so vrata in tesna je pot, katera pelje v življenje; in malo jih je, kateri jo najdejo. — Kdor hoče za menoj priti, naj sam sebe zatajuje in hodi za menoj.“

Ker pa veliko kristjanov v sedanjih časih čimdalje huje na potu ostrega posta peša, jim dobra mati, sveta katoliška cerkev milo roko podaje in zapovedani post zlajšuje, naj bi verni kristjani polajšani post toliko bolj zvesto in pa s hvaležnim srcem dopolnjevali. V imenu naše ljube matere svete katoliške cerkve vam tudi jaz za to leto 1857 post polajšam in zapovedane postne dni napovem.

(Navadno postno naročilo.)

To, preljube moje ovčice, je za postni čas naše svete katoliške cerkve materin glas; in vi, verni otroci, ki ste to slišali ali brali, ne bodite trdega srca, ampak poslušajte svojo skrbno mater. „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik,“ govori Kristus. Očeta ne bo imel Boga, kdor nima cerkve za mater; pravi sv. Ciprijan. Bogu pa bodi potoženo, da je takih toliko po svetu,

ki sveti post zaničujejo, in svete katoliške cerkve ne spoštujejo, ker prave vere niso.

Otročiči! imamo potrebnega živeža in oblačilo, imamo še ljubega zdravja, hvala Bogu! Le ene, najpotrebnejše reči nam od leta do leta huje pomanjkuje: prave, žive svete vere, brez katere Bogu dopasti mogoče ni. Prava, živa, delavna vera med nami umira, in močno se mi zdi, da se tudi nam spolnjujejo Jezusove strašne besede: „Vam povem, da bo od vas vzeto božje kraljestvo in bo dano ljudstvu, katero bo njegov sad dalo. — Povem vam, da jih bo veliko od vzhoda in zahoda prišlo, in bodo sedeli v nebeškem kraljestvu; otroci kraljestva pa bodo pahnjeni v unanjo temo; ondi bo jok in škripanje z zobmi.“ — Zakaj pa? me boste vprašali.

Prava vera nas zapušča posebno iz treh uzrokov: ker premalo premislimo veliko ceno svete vere in dosti za-njo ne skrbimo: — ker po naši sveti veri prav ne živimo, njo v dejanju zatajujemo in druge pohujšujemo: — ker brez vse skrbi dopuščamo, da se nevera in krivovera čimdalje bolj med nami razširja; to so tri najhujša znamenja, da prava vera naše kraje zapušča. Ne daj Bog, da bi nas zapustila!

Sveta vera čez vse veljá in je po besedah Jezusovih podobna zakladu, ki je v njivi skrit, za katero človek, ki ga najde, vse proda in njivo kupi. — Sveta vera je drag biser ali žlahten kamen, za katerega kupec vse svoje premoženje dá, da biser dobi. Koliko se je Kristus trudil, da nas je v pravi veri poučil; koliko so si apostoli in njihovi nastopniki prizadeli, da so nam luč prave vere prižgali; koliko so naši rajni skrbeli, da so nam zaklad prave zveličanske vere zapustili; nas pa gostokrat grozi, k božjemu nauku iti — stariše malo skrbi, svoje otroke — gospodarjem v misel ne pride, svojo družino v pravi veri dobro poučevati. Tako se zgodi, da po malem odrasli kristjani še to pozabijo, česar so se v mladih letih naučili, in da poslednjič sami ne vedó, kaj verujejo. Ako med take slaboverne kristjane kak krivi prerok prileze, krivih naukov zatrosi in čez našo sveto vero zabavlja, hitro so taki slabo poučeni nevedneži pripravljeni, nejeverske in krivoverske zmote potrditi in pravo vero zaničevati. Pride neverni ali krivoverni zapeljivec, in slabo poučenemu ženstvu obeča, da jo bo vzel, rada bo vero zatajila, da bo le moža dobila, kajti slepa

sirota ne pozna, kaj sveta vera velja. Česar malo cenimo, radi dober kup damo, da se Bogu smili!

Sveta katoliška vera med nami umira, ker zvesto po njej ne živimo. Prinesli so te pred nekimi leti v cerkev božjo k svetemu krstu, in namestnik božji so te krstili na ime Jezusa Kristusa, ker so tvoji botri za tebe obljubili, da hočeš po sveti veri živeti in se svoje vere ne sramovati. Premisli, kako pa zdaj živiš? — Mahomedanov ni sram, se po svoji veri umivati, svoje poste držati in svoje molitve očitno opravljati; koliko katoličanov se pa sramuje pokrižati se, vpričo drugih ljudij moliti, se v petek in druge postne dni postiti, ker neverni ljudje vse te reči zaničujejo. Koliko se jih sramuje, k spovednici iti in očitno k božji mizi pristopiti! Koliko jih je med nami, ki se katoliški kristjani sicer imenujejo, pa po malikovalsko živijo, ljudi pohujšujejo, in drugovercem priložnost dajejo, našo sveto vero zaničevati. Taki so mlačni, nezvesti katoličani in pa malopridni kmetje, o katerih Kristus govori, da so sicer vinograd prejeli, pa sadú svojemu Gospodu ob svojem času niso dali, temveč so mu hlapce, katere je poslal, otepli, ubili, in mu poslednjič tudi njegovega Sina umorili. Gospod bo take nehvaležne kmete pokončal in svoj vinograd drugim dal.

Prava sveta vera med nami peša, in krive vere se natihoma med nami razširjajo, po besedah Kristusovih, ki govori: „Nebeško kraljestvo je podobno človeku, kateri je dobro seme vsejal na svojo njivo! Kedar so pa ljudje spali, prišel je njegov sovražnik in je ljulike med pšenico prisejal.“ Lepa čista njiva je bila naša srečna lavantinska škofija, z dobrim semenom prave katoliške vere obsejana; ni bilo ljulike nejeverstva ali krivoverstva med nami; in zdaj poglejte, kaj smo učakali! V sredo med nas se je krivoverstvo ugnezdilo, po mestih in trgih, po vaseh in selih se krivi nauki sejejo, posebno pa po krčmah se kriva vera oznanjuje. Ako bomo brez skrbi spali, nam bo ljulika krivoverstva drago pšenico prave zveličanske vere Jezusove v kratkem prerastla in zadušila.

Nahajajo se med nami grdoverni ljudje, ki pravijo, da ni Boga, ne hudiča, ni nebes, ni pekla, in kedar človek umrje, ni ga več, kakor živinčeta ni, katero zakolješ. Ali nas ne bo strah, kaj takega ziniti ali pa poslušati? „Le neumnež pravi v svojem srcu, da ni Boga.“ Kakor resnično pa Bog živi, bo tudi človek po smrti vekomaj živel, stvarjen po božji podobi, in bo zaužival, kar je v tem življenju

dobrega ali pa hudega storil: to nas sveta vera uči, to nam pričajo vse stvari. Nevernika, kateri med nami take najpoglavitnejše resnice naše svete vere taji in človeka, katerega je Bog malo pod angelje postavil, hudoumno pod živino poniža, še prijazno pozdraviti ne smemo, veli sveti Janez, ne pa da bi ga radovedno poslušali, lažnjivega preroka.

Zopet so drugi, ki pravijo: saj je vse eno, naj smo te ali pa one vere, da le pošteno živimo; saj imamo vsi tistega Boga. Hudo se moti, kdor govori, da vsaka vera enako velja. Ni vsaka vera od Boga, in nas tudi k Bogu ne pelja, ampak le samo tista, katero je sam Bog po svojem Sinu razodel, katero je Božji Sin svoji cerkvi zapustil; in ta je naša sveta rimsko-katoliška vera, katero so apostoli oznanjevali, za katero so sveti mučeniki svoje življenje dali, katero sta nas naša ljubi oče in mati učila; le samo ona ima vse razodete resnice in pripomočke, kateri so nam k zveličanju potrebni. Ni vse eno, ali imamo sedem svetih zakramentov, ali pa dva, ali pa nobenega, kakor se drugovercem godi. Ni vse eno, ali k službi božji greš v sveto hišo božjo, v kateri usmiljeni Jezus, Zveličar naš, vedno v presvetem zakramentu altarja prebiva, in se pri vsaki sveti maši nebeškemu Očetu za nas daruje, ali pa se podaš v prazen tempelj drugoverneżev, katerega je Kristus Gospod zapustil, v katerem prave vere večna luč ne gori. Ni vse eno, Marijo Devico, nebes in zemlje kraljico častiti, kakor nas je veliki angelj Gabrijel naučil, ali pa Marijo Božjo Mater za poredno ženo imeti, kakor jo krivoverci imajo, kateri svetnikov ne časté, se jim ne priporočajo, pa tudi svetnikov nimajo.

Kedar tebi, katoličan, drugoverci svojo vero hvalijo, kako je lepa, pohvali tudi ti svojo sveto vero, rekoč: je lepa vaša vera, tako je naša sveta katoliška vera še stotisočkrat lepša. Kar vaša vera lepega ima, to še od naše prave vere ima; kar ste pa lepega in za zveličanje potrebnega iz vere izgubili, dobili ne boste, dokler se k naši katoliški, edino pravi ne povrnete, katera vse to ima, kar je Bog razodel. „En Gospod, ena vera, en krst, en Bog je in Oče vseh,“ uči sv. Pavel. Tako je tudi ena prava vera, katero je Bog razodel, in le ena prava cerkev, kateri je Bog pravo vero izročil, da jo ohrani in uči; in ta edino prava cerkev je sveta mati katoliška cerkev, katero je Kristus na skalo pozidal, da je ne bodo zmagale vse peklenske moči, ter je obljubil pri njej ostati do konca sveta. Kdor se rimsko-ka-

toliške cerkve loči, se Kristusa loči, ni više (več) ud njegovega telesa, in je suhi mladiki podoben, ki se vinski trti odreže in brez sadú posuši; njemu ugasne prave vere zveličanska luč. In to je žalostno!

V krivi veri, pravijo, je sicer na tem svetu bolj lehko živeti; ali le v pravi katoliški veri je dobro umreti; kdor torej srečen biti želi, naj sveto katoliško vero skrbno ohrani kot najdražji zaklad, naj pa tudi po tej sveti veri živi; zakaj pri njej nič krivega ni; krivo je samo to, da jo premalo cenimo in pa preslabo po nji živimo; in to stori, da se jih toliko med nami spodtika in pogubi. Mi drugovercev ne sodimo; Bog jih bo sodil, kako so svoje vere prepričani in po taisti živijo; pa krivovero obsodimo, da ni prava in ne zastava zveličanja našega, ampak nevarna zmota. Mi krivovero kot zapeljivo zmoto sovražimo in se je skrbnejše izogibajmo, kakor kužne bolezni; drugoverce pa po krščansko ljubimo, in posebno njim vse dobro storimo, ki med nami živijo, jim pa tudi prav goreče želimo, naj bi z nami bili ene vere, enega srca, kakor je Kristus molil za nas. To nam naša sveta katoliška vera veli.

Ko je sv. Peter Veroneški v šolo hodil, ga je enkrat njegov krivoverni strijc povprašal: „Peterček! kaj se pa v šoli učiš?“ Mladenček mu srčno odgovori: „Svete katoliške vere se učim!“ in mu vso apostolsko vero odmoli. — Oh, naj bi se tudi naši otroci v šoli kakor doma ravno tako zvesto svete katoliške vere naučili, kakor sv. Peter mučenik! Sv. Peter je v pravi veri odrastel, je bil mašnik, prave vere srčen učenik in je za pravo vero svojo kri prelil. Krivoverni sovražniki so ga gredé napadli in umorili; on pa je umiraje na ves glas molil: „Verujem v Boga Očeta vsemogočnega“ itd. In ko že ves v krvi ni govoriti mogel, je svoj prst pomočil v kri, ki mu je za pravo vero tekla iz smrtne rane, in je na zemljo zapisal: „Kredo — verujem“.

Bratje, sestre! v ravno tej pravi, sveti, edino zveličavni veri hočemo tudi mi živeti in umreti. Da smo katoličani, sini in hčere svete matere katoliške cerkve, edine Jezusove neveste: to je naša čast, to je naša največja sreča.

Hočemo pa v tej sveti pravi veri stanovitno živeti in srečno umreti, prizadevajmo si, jo čedalje bolj spoznavati in v njenih naukih tako potrdimo se, da bomo vselej pripravljeni odgovor dati vsakemu, kateri nas bo vprašal po uzroku upanja, katero je v nas — po naši sveti veri: kakor nam sv. apostol Peter veli. Bog hoče, kakor se mi zdi, našo

sveto vero poskusiti, kako je kaj trdna in stanovitna, ter je dopustil drugovercem v naše soseske, kojih svoje dni ni bilo med nami. Kamen spodtike nam lehko bodo; skrbimo in varujmo se, da se nad njimi ne spodtaknemo in v pravi veri ne oslabimo. Oživljajmo luč naše svete vere s skrbnim poslušanjem božjih naukov in s pogostim, vrednim prejemanjem svetih zakramentov, ter se ne sramujmo opravljati pobožnih šeg svete službe božje, kakor nam jih naša sveta cerkev naroča. Krivi nauki drugovernih ljudij, katerih je čimdalje več med nami, bodo kakor sovražni vetrovi po luči naše svete vere pihali, da bi nam jo ugasili. Skrbno poslušanje božjega nauka nam predivo za stenj preskrbuje, pobožna molitev pa olja naliva, da nam luč vere čvrsto gori in je nobeden vihar ne ugasí. Pridno pa tudi otrinjajmo luč našega krščansko-katoliškega dejanja s svetim postom, z zatajevanjem in premagovanjem svojih slabih nagonov, naj sveti naša luč pred ljudmi, kakor Kristus pravi, da vidijo naša dobra dela in častijo Očeta, kateri je v nebesih; pa tudi ljubijo in spoštujejo po tem našo sveto vero, ki nam kaže pravo pot k časni sreči in v zveličanje večno.

Samo eno vas prosim, preljube moje ovčice, samo to vam iz celega srca priporočam: pravo vero zvesto ohranite in po njej lepo živite; molite pa tudi, naj bi ne bilo dalje med nami krivover, ampak en hlev in en pastir. Amen!

---

12. Za leto 1858.

Beseda krčmarjem.

Sveti postni čas se nam bliža, preljube moje ovčice. Hišni Gospodar nebes in zemlje nas kliče v svoj vinograd na delo, da svoja srca pregrešnega dejanja otrebimo, naj bi obilnejšega sadú krščanske pravičnosti in dobrih del obrodili. Sveti post je vinjak, s katerim svoje srce hudih nagonov očistimo; božja beseda je motika, katera zemljo našega srca rahla; molitev in pa miloščina sta žlahtni vejnik, na kojem raste dragi sad za večno življenje. Ne mudimo se torej, ampak primimo za duhovno orodje. Čas je kratek, večnost pa dolga; skoraj bo poslal nebeški Gospodar svojo hišnico (smrt), nas zaklicat na plačilo. — Kako se bomo svetega

posta prijeli in se to leto 1858 postili, vam hočem v imenu svete matere katoliške cerkve povedati.

(Navadno postno naročilo.)

Dobri otročiči svojo skrbno mater lepo slušajo, in verni kristjani se vestno postijo, kakor jim sveta katoliška cerkev naroča, saj nam pretežkega posta ne nalaga. Kdor pa zapovedij svoje svete cerkve ne spoštuje, si postne dni ne pritrga in brez vse vesti o prepovedanih časih meseno jé, tak ni veren katoličan, marveč je po svojem dejanju nevernik in očiten grešnik, katerega se imamo varovati.

Ni med nami hiše, ne v hiši hujše priložnosti sveti post prelomiti, kakor p o g o s t i l n i c a h. — Ker me za gostilničarje (krčmarje) in za goste močno skrbi, naj vam sveto postno besedo povem, kaj bi naj gostilnice bile, pa po navadi niso — česa se imate po gostilnicah držati, česa varovati, da Bog žaljen in duša pogubljena ne bo. Blagor mu, kdor te besede posluša in v svojem srcu ohrani; gotovo jih bo še na smrtni postelji vesel.

Svoje dni (prve čase krščanstva) niso očitnih gostilnic imeli. Kristjani so k službi božji kruha in vina, pa tudi drugih darov prinašali ter so po svetem obhajilu, po dokončani pobožnosti gosti krščanske ljubezni med seboj obhajali, in premožni ubožcem za potrebo veselo postregli, zakaj veliko kristjanov je iz daljnih krajev došlo, in služba božja je tisti čas veliko dalje trpela kakor zdaj. (I. Kor. 11, 20—22.) Po malem so se naveličali darove za jed in pitje donašati, in blizo cerkve so se gostilnice začele, naj bi se potrebni poživili, dobili grižljej kruha, žlico kuhe in kupico zdrave pijače. Potemtakem imajo biti gostilnice hiše krščanske ljubezni in telesnih dobrih del, v katerih se lačni nasitujejo, žejni napajajo in popotni pod streho jemljó, akoravno za pošteno plačilo. Take gostilnice so velika dobrota domačim in popotnim ljudem, dokler po nauku sv. Pavla ravnajo, ki veli: „Ali jeste, ali pijete, ali kaj druzega delate, vse k časti božji delajte.“ (I. Kor. 10, 31.)

V vsaki krščanski gostilnici naj štiri poštene sestre strežejo. Prva je: p r i j a z n o s t; ona popotne in potrebne ljubeznivo sprejemlje, in jim pošteno postreže, naj se v kočijah pripeljajo, ali pešč pridejo. Sveto pismo pravi, da so sveti možje tako celó angelje nevedoma pod streho vzeli (Hebr. 13, 2.); in Kristus veli: „Kar ste storili kateremu mojih najmanjših, to ste meni storili.“ (Mat. 25, 40.) „Bratje

moji! ne stavite vere našega častitljivega Gospoda Jezusa Kristusa v zunanjo veljavo ljudij," opominja sv. Jakob (2, 1—9). „Ako le na zunanjo veljavo ljudij gledate, greh delate." Nima nobena hiša toliko lepe priložnosti, si nebesa s telesnimi dobrimi deli kupiti, kakor gostilnica, ako se greha varuje. Kedar lačne nasitite, ne dajte si ene reči po dvakrat plačati; kar gostom ostane, gre ubogim dati. Trdo zapovedane postne dni mesenih jedij ne dajajte, razun bolnikom, vojščakom, ali pa takim, ki dovoljenje imajo, ter se ne bojte ljudem zameriti, marveč Bogu. — Žejne napojiti je ravno toliko in še večje dobro delo, zakaj žeja je hujša ko glad, in Jezus je obljubil, tudi kupico mrzle vode poplačati, koliko več kozarec dobrega vina (ali kake druge zdrave pijače), ki ga potrebnim daš. Toda varujte se, domačim pivcem natakati o času predpoldanje in popoldanjske očitne službe božje; le popotnim se o takem času postreže, kedar pridejo.

Ne silite pivcev, da bi za vino dajali, in ne ponujajte jim, marveč če vidite, da imajo zadosti, ne dajte jim tako dolgo na mizo nositi, da bi ne vedeli; kamo k domu. Je zvečer ura pivcem dotekla, prijazno jih poslovite, naj gredó vsak na svoj dom. Točaricam napivati je škodljivo; krivo pa tudi zraven pivcev popivati. Take razvade se je skrbneje varovati, kakor hude bolezni. — Prijazno popotne prenočite, naj si bodo imenitni gospodje ali berači; za ubožce bo Kristus poplačal, kedar poreče: „Tujec sem bil, in ste me pod streho vzeli." (Mat. 25, 35.)

Kedar pa v gostilnico tudi nevedni zahajajo, jih lepo poučite; dajte takim, ki dvomijo in si svetovati ne vedó, dober svèt, in vam bodo vse svoje žive dni hvalo vedeli. Tudi žalostne potolažite, kar se pri kupici dobrega vina lehko stori, kajti vince po besedah svetega pisma srce človekovo razveseljuje. (Sir. 40, 20.) Ako se vam pa prigodi, da za krščanske pravice delj krivico trpite, da vas razžalijo in hudo o vas lažnjivo govoré, veselite se, pravi Jezus; ker je vaše plačilo obilno v nebesih. (Mat. 5, 12.)

Druga sestra, ki naj v krščanski gostilnici streže, je: ljuba snažnost; snaga je draga reč pri vsaki hiši, in največ v gostilnici velja. Snažna naj bo pitna posoda, lepo oprane mize in klopi, čedna naj bode mizna priprava, beli prtiči in čiste postelje. Dalje ko velikega zvona glas, slovi gostilnice dobro ali pa slabo ime. Gostokrat se zgodi, da gostje zbolijo od jedil, ki se jim v bakrenih (kuprastih) posodah napravijo, ki niso čedno oprane; gabi se jim iz kupic piti, ki

niso čisto omite. Tudi v sobah, v kojih je mnogo mrčesa, malo pa zdrave sape, ni dobro jesti ne piti, pa tudi počivati ne. Popotni ljudjé mnogokrat bolezni prinesó, se jih pa tudi po gostilnicah nalezejo, ki niso čedne; kar je grdo, škodljivo in greh.

Veliko več od telesne snage pa dušna čednost in poštenje velja. Nesramnih točaric ne trpite, ki pivcem mreže nastavljajo; pa tudi zapeljivcem ne dopuščajte nesramnega klafanja, ne nespodobnega dejanja. Dekla, ki toči in na mizo nosi, ne sme biti nesramnežem kuhinjska cunja, in kedar je potreba popotnikom v spalnico svetiti, naj svetite po dve, ali pak, če je sama, naj vrata odprta pusti, luč na mizo postavi in reče gredóč: lehko noč. Hitro se steklo potruplje ali ubije, pa še hitreje hišna dekla ali točarica poštenje izgubi. Strta steklenica in pa samica zapeljana, k čemu bo?

Tretja sestra v pošteni gostilnici naj streže: pravica. Gostilničarji, „kateri hočejo prehitro obogateti, padejo v skušnjavo in v zadrgo hudičevo, in v veliko nepridnih in škodljivih želj, katere potopé človeka v pogubljenje in končanje,“ uči sv. Pavel. (I. Tim. 6, 9.) „Korenina vsega hudega je lakomnost.“ Pravična mera in vaga v nebesa pomaga; premala vaga pri kruhu, prepičla posoda pri pijači pa v pekel vleče. „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi“ (Mat. 16, 26.); te besede Jezusove naj bi vsak krčmar na svoja vrata napisal. Krščanski dobiček vam gre po vsej pravici; tega skrbno iščite. Krivičnega dobička pa se kakor ognja varujte; eden krivičen krajcar deset pravičnih požre, hitro pipo odnese in smreko v beraško palico spremeni. Jabkovec z vinom mešati, vino z vodo v kleti zalivati, potem pa tako oslabljeno pijačo kot dobro točiti, je po tatinsko. Vino s strupilnim svincem sladiti, ali ga s škodljivim žveplom čistiti, ne daj Bog; bilo bi to po ubijalsko. Strup točiti, ljudem zdravje kaliti in življenje krajšati, tudi cesarske postave ostro strahujejo, in peta zapoved božja prepoveduje.

Pijance napajati cele dni in noči, jim brez potrebe na up dajati, tako dolgo, da svoje premoženje zapravijo, ženo in otroke pa po svetu zaženó, taka gostilnica je roparska jama. Kedar čutite, da se začne pivcem beseda zapotekati in jim vino v glavo iti, ne dajte jim čez več, ampak z lepim jih odpravite, da se njih grehov ne udeležite. Tako hoče krščanska ljubezen.

Ukradeno blago dober kup jemati, nezvestim poslom priložnost dajati, da zapijejo in zajedó, kar doma gospodarjem in starišem ukradejo: kdor to stori, svojo hišo jamo razbojnikov naredi; on mavho tatu drži, ter je ravno tak tat, ki skriva, kakor on, ki izmika ali krade.

Četrta sestra v pošteni gostilnici naj služi: bogabo- ječnost; da se greha bolj varujete kakor ognja. Ne dajajte nesramnim mladim ljudem k vam zahajati, ki pregrešno znanje imajo in drugemu spolu zato piti kupujejo, da ga v greh zapeljajo. Ne pustite kvartopircem in drugim igralcem cele noči in tudi dni posedati, sebi in svojcem krvavo zasluženi in potrebni denar zapravljati, in poslednjič celó dušo vrh postaviti. Ne dopustite nesramnih šal ali pregrešnih kvant uganjati, klafati, nespodobnih pesmij krožiti, ljudij opravljati, deželsko in duhovsko gosposko ogovarjati, sveto vero in svete reči zasramovati, da ne bo vaša gostilnica šola pekla in vi antikristovi najemniki. Vsakdo, ki k takim pregrešnim rečem molči, se jim celó smeji ali pa še pripomaga, nosi duše hudiču na prag. Dobiček takih ljudij in pa molji v pšenici. Takim sv. Peter veli: „Tvoj denar naj bo s teboj vred v pogubo.“ (Dejanj. 8, 20.)

Ne bojte se, da bi opešali, če malopridni ljudje v vaše gostilnice ne zahajajo; toliko rajši bodo dobri ljudje pri vas ostali in vam skupiti dali po pravici in brez greha. Tak dobiček le ima tek med tem, ko pregrešno blago ne doseže tretjega rodu. Vaši gostilnici naj veljajo sv. Pavla besede: „Veselite se vselej v Gospodu; še rečem, veselite se! Vaša spodobnost naj bo znana vsem ljudem.“ (Fil. 4, 4.) Gostilničar, kateri tako po krščansko ravna in skrbi, da so gosti dobre volje brez greha, je po volji božji mož, vreden da se spoštuje; Bog ga bo enkrat čez veliko postavil; on je vreden tretjih nebes. Pa Bogu se smili, da je malo takih, veliko pa njih, katerim je tretji najglobokejši pekel pripravljen. Pravijo, da kjer Bog eden altar ima, tamkaj napravi hudi duh dva, in tudi po tri, sosebno po nekrščanskih slabih pivnicah, katerih se krog župnijskih cerkvá največ nahaja, in ravno po njih pregovor resnico dobi: ‚bliže cerkve, bliže pekla‘. Strašna beseda! Bog hotel, da bi se ne dopolnila!

Nekdanji neverni malikovalski dobrovoljci so med vsemi tri malike mesa s svojim razbrzdanim dejanjem častili: Baha, malika pijancev, Slado, malikinjo nečistosti, in pa Merkurija, denarja, tatov in goljufov boga. Ti trojni maliki se tudi med nami po nekrščanskih pivnicah častijo. Ne-

krščanski krčmarji jim strežejo, malopridni pivci in pivke jim pa služijo, ter jim darujo premoženje in poštenje, zdravje in življenje, telo in dušo. Po malikovalsko grešijo, ki bokal za bokalom tako dolgo popivajo, da pamet izgubé, govorijo pregrešne reči, in jih noge več ne nesó. „Pekel bo svoje žrelo (golt) odprl,“ pravi prerok Izaija (5, 11.), „in bo tiste požrl, ki se v pijanost podajo in pozno v noč pijejo“. Požrl bo pekel pa tudi krčmarje, ki takim pijancem natakajo in prigovarjajo; oni so vseh grehov deležni, kojih pijanci pod njih streho, po potu in doma storijo. „Pijanost je gola pregreha,“ uči sv. Avguštin; „ona je mati vseh grehov in hudobij.“ (Sv. Krizostom.)

Po malikovalsko grešijo, ki nesramne samice moškim nastavljajo, da jim na mizo nosijo, pri njih posedajo, se jim prilizujejo in jih na svoje nesramne limanice lové. Ženstvu samemu pivnico prepustiti, ne daj Bog; lehko bo jama pregrehe in zapeljivosti. Po malikovalsko gostilničarji ravnajo, ki zapeljivim mladeničem in nesramnim dekličem potuho dajejo, da k njim v pivnico zahajajo, se tako dolgo napajajo, da so pripravni za vsako nesramno dejanje. „V vinu je nečistost,“ pravi sv. Duh. Nečisti Sladi strežejo, kateri raje in plese ob svetih nedeljah in praznikih napravljajo, ter razuzdanim ljudem priložnost dajejo, grdo znanje delati in grešiti. Na plesu nedolžnost umira, in umrje po poti k domu. „Plesati ni apostol Peter, ne Pavel, ne Janez, ne kateri drugi od Boga razsvetljeni mož učil, ampak peklenska kača s svojimi ovinki. Kjer na plesu godci godejo in plesalci z rokami ploskajo, tam je slepota moških, poguba ženskih, žalovanje angeljev, veselje hudičev,“ pravi sv. Jefrem. „Naj bi po noči še toliko zvezd na nebu svetilo, kakor se po rajih in plesih grehov zgodi, tako bi bila črna noč svetlejša od belega dne,“ tako sv. Krizostom uči. Koliko sovraštva in krvavih bojev pride iz takih nevarnih veselic! In kdo je vseh teh grehov kriv? Krčmarji, ki jih napravljajo. Krstne bukve take dobre volje očitno tožujejo in živo pričajo, koliko se po takih rajih grehov stori.

Pokaj pa malopridni krčmarji take veselice napravljajo in toliko nespodobnega trpé? Za ljubi dobiček; denar je njih bog, kateremu darujejo; ne bojijo se pivcev podrajtati, ne ukradenega blaga prav dober kup na dolg od pijancev jemati, tako dolgo pisati na vrata, steno in tram, da je kmetija zapita. Krčmarji, ki zapravljivcem strežejo in igralcem posojujejo, so pivole cele soseske. Več ko bo takih

gostilnic, več bo kmetij prodanih. Kakor se število nepotrebnih pivnic množi, tako uboštvo v soseski raste, gospodarji ubožajo, družina se pohujša, mladina izpridi, svete nedelje in prazniki skrunijo, in sveti post se zaničuje. Vse uboža, le pekel se bogati.

Lepo vas prosim, ljube ovčice, ne zamerite svojemu škofu, da vam tako ostro resnico pišem! Ne, da bi vas žalil, temveč da bi vas časne in večne nesreče obvaroval, naj vam iz tega še štiri zlate nauke posnamem in prav goreče priporočim:

1. Ako še nimaš krčme, nikar se take službe ne loti; slabih priložnostij in pregrešnih nevarnostij je pri gostilnici toliko, da boš hitreje pogubljen, kakor pa zveličan. „Kdor priložnost ljubi, se v priložnosti pogubi,“ pravi sveti Duh. (Sir. 3, 27.)

2. Imaš že krčmo, krčmari pošteno in po krščansko, in ne dopusti, da bi pod tvojo streho greh gospodaril in krivica gospodinjila. Lepo priložnost imaš, veliko grehov zabraniti in za nebesa dobrega storiti. Le na vrata zapiši zlate besede Jezusove: „Kaj pomaga človeku, naj si ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi.“

3. Ne navadi se gostilnic brez potrebe obiskovati; ako si pa potreben, poišči si krščansko hišo, in izogibaj se pivnic ko pekla, kjer je pregreha doma.

4. Ne pozabimo velike gostilnice, v katero vsi skoraj pojdemo, v hišo neskončne večnosti. Črvi bodo naše truplo imeli, našo dušo pa bodo angelji v nebesa zanesli, ako jo s svetim postom in pokorjenjem čistimo, ter s svetimi čednostmi in dobrimi deli po svatovsko oblačimo; če pa le trebuhu služimo, kakor v evangelju bogatin, bode naš konec pogubljenje.

Kristjani! ura je že, da od spanja vstanemo. „Vrzimo od sebe dela teme, kakor po dnevu pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti; ne v kregu in zavidu, temuč oblecite Gospoda Jezusa Kristusa ter ne strezite mesu v poželenju.“ (Rim. 13, 11—14.) In mir božji bo pri vas prebival. Amen.

---

13. Za leto 1859.

Domača služba božja.

Kakor dobra mati in pridna gospodinja skrbi, da se hiša za posebne praznike čedno osnaži, klopi in mize umijejo, otroci in vsi domači po pranju bela oblačila dobijo, ravno tako po materinsko tudi sveta katoliška cerkev skrbi, naj bi se mi za sveto veliko noč, na praznik našega odrešenja, toliko imeniten in vesel, vredno pripravili: s svetim postom svoje pregrešne nagone ukrotili, z molitvijo in dobrimi deli svoja srca olepšali, in tako vredno z Jezusom obhajali sveto veliko noč, ako jo srečno učakamo. Imam vam torej, preljube moje ovčice, v imenu svete katoliške cerkve oznaniti, kako se bomo to leto postili.

(Navadno postno naročilo.)

„Moj sin! poslušaj nauke svojega očeta in ne pusti v nemar zapovedij svoje matere, da bo dejana krona tebi na glavo in drag zavratnik krog tvojega vratú,“ opominja sveti Duh. (Prip. 1, 8—9.) „Kdor nima cerkve za mater, nima Boga za Očeta“ (sv. Ciprijan); in „kdor ne sluša cerkve (svoje matere), ki nam sveti post naroča, imej ga kakor nevernika in očitnega grešnika,“ pravi Kristus. (Mat. 18, 17.) — Toliko o svetem postu; zdaj pa še o domači molitvi nekoliko.

Gospod Bog po preroku (Izaiju 1, 2—3.) milo tožuje rekoč: „Poslušajte nebesa, in zemlja potegni na ušesa: otroke sem vzredil in jih spravil na noge; oni pa so me zavrgli. Volek spozna svojega lastnika in oslek jasli svojega gospodarja; moje ljudstvo pa me ne spozna.“ — „Sin spoštuje svojega očeta in hlapec svojega gospodarja; ako sem tedaj jaz Oče, kje je moja čast? in če sem jaz Gospod, kje je strah pred menoj?“ (Mal. 1, 6.) — Ta potožba božja v sedanjih časih tiste hiše zadeva, v katerih domačo skupno molitev opuščajo, pregrešno govorjenje (marnovanje) pa dopuščajo; Boga pozabijo, hudemu pa služijo; in takih nesrečnih hiš je veliko, veliko med nami. V hišah, kjer ni očitne molitve, umira sveta vera, in kjer sveta vera umrje, ugasne luč večnega življenja, prava sreča tako hišo zapusti; zakaj večje nesreče ni, kakor če izgubi človek pravo vero. „Brez vere je nemogoče Bogu dopasti,“ uči sv. Pavel.

(Hebr. 11, 6.) Luč v svetilki ugasne, če olja zmanjka; tudi žive vere ni, kjer ni žive molitve.

Lepa podoba žive vere bodi nam večna luč, ki noč in dan pred sv. rešnjim telesom v hiši božji gori; ta nas uči, kako se naj naše srce v domači molitvi vsak dan k nebesom povzdiga, gor k svojemu Bogu. V cerkvi ima za večno luč cerkovnik skrbeti, otrinjati in olja dolivati, da ne ugasne; pri vsaki krščanski hiši pa gospodinja in gospodar, da domači pridno molijo vsak za se, pa tudi vsi skupaj vsaj ob nedeljah in svetih praznikih zvečer. Oh, naj bi med nami zopet bilo, kakor je bilo svoje dni! Bila je vsaka bajtica, še tako majhena, hiša božja, hiša molitve in pa svetega petja. Vsak hišni gospodar je bil skrben dušni pastir svoje družine, in angelji božji so v taki hiši prebivali; nosili so pobožne molitve v sveto nebo; rosilo se je obilno usmiljenje božje čez take verne ljudi.

Kaj pa hoče domača pobožnost? Kakor se v cerkvi božja služba opravlja, tako se naj tudi doma čedno posnema, da se kaj svetega pripoveduje ali bere, da vsi skupaj sveti rožnivenec ali pa litanije molite, pa še kako sveto, čedno zapojete vmes: to se pravi prav po domače božjo službo obhajati. Da luč v svetilki lepo gori, je potreba dveh rečij: olja in pa za stenje prediva. Da bo naša vera živa, nam je potreba krščanskega nauka in molitve. Pri vsaki pošteni hiši imajo zato evangeljske bukve z molitvami in branjem za vse nedelje in praznike; imajo katekizem pa dejanje svetnikov. Si omislijo tudi Goffine-jevo „Razlaganje cerkvenega leta“, pa še kake pesemske bukvice; in tako imajo bukev dovolj za domačo božjo službo. „Dušna Paša“ za odrasle, „Sveto Opravilo“ za otroke so molitvene bukvice najbolj prav. Si bukvic na cente, le na ponudbo kupovati, je škoda za dušo, še bolj ko za žep. Ljudje, ki preveč raznih bukvic imajo, še ene molitve poslednjič prav ne znajo; tako se jim zmede po bukvicah molitev. Si hočeš molitvene ali kake druge bukve omisliti, povprašaj dušnega pastirja poprej, naj ti svetujejo, katere bi bile za tebe prav. Ni vse zlato, kar se sveti; ne vse dobro, kar se hvali; slabe bukve in pa strupene gobe, še tako mično pisane, so nevarne. Srce ti ostrupijo; in če ga ne umorijo, pa naredijo mlačno za Boga. In kako žalostno je to!

Kedaj in kako se ima služba božja doma obhajati? Kakor se večna luč trikrat v svetilki popravi, da lepo gori, naj se tudi vsak dan trikrat: zjutraj, opoldne in zvečer

doma pobožna molitev opravi in srce za Boga oživi. Molitev juterna imej tri reči: Zahvalimo Boga, da nas je varoval preteklo noč; prosimo ga, naj nas še varuje današnji dan; in dober namen ponovimo, vse k časti božji storiti, naj nam Bog vse naše dejanje blagoslovi. Ko dojdete h kosilcu (zajuterku), moli gospodar ali gospodinja, ali pa kdo drugih angeljsko češčenje s svojo družino; lehko da je katero moliti pozabilo. Ravno tako tudi opoldne pred kosilom (južino), in zvečer pred večerjo. Po tem se opravi molitev pred jedjo in po jedi lepo na glas. In ko ste delo dokončali, pa se krog mize na večer zopet zbrali, večerne molitve ne opustite, ki tudi tri reči ima. Zahvalite Boga za vse prejete dobrote; prosite za odpuščanje grehov, s katerimi ste ga žalili; priporočite se božjemu varstvu, Mariji in angelju varihu; pa tudi vernih duš ne pozabite. Tako boste vsak dan pobožno začeli in dokončali, v Gospodu zaspali in sladko počivali. — Pač je žalostno med ljudmi živeti, ki ne molijo; s takimi pri mizi biti, ki se še ne pokrižajo, kakor živinče, ki pameti nima. Volek pozna svojega gospodarja, oslek jasli svojega gospoda, taki grdi ljudje pa ne spoznajo svojega Boga!

Kedar pride svete sobote večer in so vam večernice zvonovi milo oznanili, ter ste se po dokončanem delavniku k večerji zbrali, naj bere gospodar ali pa kdo drugi, ki gladko čita, sveto evangelje prihodnje nedelje ali praznika; bere se naj razlaganje svetega evangelja v Goffinu, ali pa zgodba praznika, ki se bo jutri obhajal. Ste odvečerjali, pokleknite čedno vsi ter sveti rožnivenec ali litanije molite, k sklepu pa večerno molitev opravite. Ako še po večerni molitvi kako sveto pesem zapojete, bodo angelji varihi z vami popevali in se v Gospodu veselili. — Poprej ko se odpravite počivat, naroči oče svojim sinom in hčeram, gospodar svojim hlapcem in deklam, kdo naj gre k prvemu, kdo k drugemu opravilu, pa tudi, kdo naj bo za variha doma. Ne pozabite sebe in svojcev pogosto opominjati, vredno k spovedi in k svetemu obhajilu hoditi, da ne bode miza božja opuščena, duša pa uboga in pozabljena za dolgo večnost. Si na visoki planini ovčar, ali pa za variha doma, in v cerkev ne utegneš, ali pa ne moreš bolen, obrni se k svoji domači cerkvi, v koji se božja služba obhaja, ter klečé ali stojé, tudi sedé, če pokleknite ali stati ne moreš, mašne molitve opravi, ali pa sveti rožnivenec v ta namen moli. Ko pridejo tvoji domači od službe božje, naj ti iz pridige ali pa krščan-

skega nauka kaj povedó. Tako boš tudi doma Gospodov dan posvečeval; celi svet bo tebi hiša božja, in srce tvoje bode Bogu posvečen altar.

Ko je v nedeljo ali praznik solnce za gore šlo, pokliči gospodar svoje domače, in skrbno glej, da bodo vsi doma. Povprašaj, kaj so si pridige ali krščanskega nauka zapomnili, in razloži nauk, ali pa daj iz katekizma ravno to brati, kar so v cerkvi učili. Ako čas dopusti, naj se bere iz dejanja tistih svetnikov, kojih spomin se prihodnji teden obhaja. Pa tudi zgodbe svetega pisma je važno poslušati in dobro znati. Po večerji, ali še poprej, se naj sveti rožnivenec moli, in večerna molitev skupno opravi. K sklepu svetega praznika skrbni gospodar delo za prihodnje delavnike ukaže. Tako vam hoče biti vsak Gospodov dan ena stopinja bliže svetih nebes, in domača služba božja tako obhajana nebeškega veselja okus. Oh, kako lepo in pa veselo bo to!

Kaj pa bomo za vse to imeli? bi me povprašali. Oh preljube duše! ako boste Bogu lepo služili v cerkvi in doma, hoče vam Bog blagosloviti vaše vinske gore in žitna polja, ohraniti zdravo in ljubo živino, vam dati pravo srečo in vašemu živežu tek. In kar stotisočkrat več velja: v milosti božji boste živeli, zadovoljni s tem, kar vam Bog dá. Lehko boste vse težave tega sveta pretrpeli, se po nebesih radi ozirali, dokler se vam enkrat srečno odpró. Vse to nam je usmiljeni Jezus obljubil rekoč: „Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to vam bo navrženo.“ (Mat. 6, 33.) „Resnično vam povem, da ako se dva izmed vas zedinita na zemlji, se jima bo, za katero reč koli prosita, zgodila od mojega Očeta, ki je v nebesih. Zakaj kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi.“ (Mat. 18, 19—20.) — Koliko bo premogla zedinjena molitev cele domače družine! Potihnila bo grda ponočna voglarija in nesramno vasovanje. Ne bodo pijanci cele nedelje v trdo noč in še po pol pondeljkov v pivnicah posedali, uboge žene in zapuščeni otroci pa doma solze točili, kajti očeta k domu ni. Ne bodo hlapci in dekle cele noči po nesramnih potih hodili, ne nosili poštenja od hiše vaši sini in hčere. Ne bo čuti kletve, ne prepira po vaših hišah, božji Duh bo pri vas doma, ako domače službe božje ne opustite. „Na visoko goro bi stopila,“ pravi sv. Terezija, „in bi po celem svetu klicala: Molite, ljudje molite!“ In jaz pravim: molite na glas in združeno; molitev združena

je zlata, in s tako združeno molitvijo po vaših hišah se bo žalostno obličje sveta v veselo spreobrnilo.

„Kaj pomaga!“ meni porečete, „svet se popraviti ne dá.“ Preljubi, tega ne mislite in ne recite, temveč le eno samo storite, in zgodilo se bo, kar želimo. Vsakdo začni božjo službo pri svoji hiši po domače tako opravljati, kakor sem vam priporočil, in ne gledaj na druge; drugi naj gledajo pa na-se. Vi gospodarji, ne bodi vas sram s svojo družino moliti pred jedjo in po jedi, o svetih večerih tudi sveti rožnivenec. Imenitneji ko ste, lepše vam bo; za vami bodo tudi sosedje potegnili. Vi poglavarji ste luč sveta, pravi Kristus: „Ne prižgejo luči, da bi jo pod mernik postavili, ampak na svečnik, da sveti vsem, kateri so v hiši. Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in častijo Očeta, kateri je v nebesih.“ (Mat. 5, 14—16.) — Vi rokodelci, ki po hišah daleč okoli na delo pridete (šivarji in šivilje, čevljarji, tesarji in zidarji), oh ne pozabite s svojimi pomočniki juterne in večerne molitve; pa tudi angeljsko češčenje na glas molite, kedar k mizi pridete. Domači ljudje vas bodo čuli, in se bodo od vas naučili, ako še niso vere izgubili. Apostolsko delo bo to, pa tudi plačilo veliko. — Vi krčmarji, ki pivce imate, in na večer točarica luč na mizo prinese, ne pozabite kapico z glave vzeti, se na glas pokrižati in večno luč z gosti odmoliti. Kedar zvečer ura doteče in je čas gostilnico zapreti, sezite po rožnivenec in ga začnite moliti. Vsak pošteni kristjan bo z vami molil; kdor pa božji človek ni, ter nima vere ne Boga, naj se na dalje poda. Tako boste gostilničarji vi veliko grehov pokrili, ki se žalibog po gostilnicah godé. Eden krajcar dobička vam bo več teknil, kakor kupi pregrešnega denarja, ki se brez molitve nabira. Taka domača služba božja bo krčmarjem prinesla srečo in blagoslov božji, in ravno na njem je vse ležeče. Vaši gosti in pivci pojdejo iz vaše hiše ne samo nahranjeni za truplo, ampak tudi na duši poboljšani. In koliko je to vredno! „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?“ (Mat. 16, 26.)

Preljube moje gospodinje in hišne matere! vam se posebno priporočujem, na vas se najbolj zanašam, da me boste ubogale. Ako mož pozabi, ali gospodarja ni doma, se vstopi ti gospodinja v sredo svoje družine in moli jim na glas pred jedjo in po jedi, moli klečé z otroci in posli o svetih časih sveti rožnivenec. Ljuba mati! poskrbi, da bodo tvoji otroci, rejenci in rejenke vsako jutro in vsak večer na glas molili,

ter jim poprej jesti ne daj. Kakor jih boste matere ve naučile in privadile, tako bodo znali in storili vse svoje žive dni. Oj, gospodinje in ljube matere, bodite moje; pa ne toliko moje, kakor Jezusove; bo pa tudi Jezus vaš z Marijo, svojo ljubo materjo. Domača služba božja bo vaši hiši juterna zarja milosti božje, ki bode vas in vašo družino veselo obsevala, in dopolnjevala lepo obljubo Jezusovo, ki je dejal: „Resnično, resnično vam povem, ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal. — Prosite in boste prejeli, da bo vaše veselje dopolnjeno.“ (Jan. 16, 23—24.)

„In kateri se bodo po tem vodilu ravnali, mir in milost (bodi) nad njimi in nad družino božjo.“ (Gal. 6, 16.) „In kedar se to pismo pri vas prebere, skrbite, da ga bodo tudi po drugod brali. Milost božja bodi z vami. Amen.“ (Kol. 4, 16. 18.)

---

14. Za leto 1860.

Nekoliko besed o naši sv. katoliški cerkvi.

Veliko veselje vrli sin, blaga hči občuti, kedar v tujem kraju, daleč od svojega doma pismo dobi od dobrega očeta, od svoje ljube matere. Trepetaje list odpira in z gorečim srcem prebira, kaj oče pišejo, kaj pravijo mati, kako se jim doma godi. Po sedemkrat prebere pisemce drago, ga poljubi in tako dolgo čita in kaže, da ga z branjem pomaže, pa tudi globoko v svoje srce zapiše, kar oče in ljuba mati naročajo. „Oh, dragi stariši, kedaj mi hočete spet pisati!“ — tako vzdihuje dober sin, poštena hči v tuji deželi.

Preljubi sinovi in hčere imenitne matere, svete katoliške cerkve! važno postno pismo vam po meni pošilja tudi vaša skrbna mati. Poslušajte tedaj, kaj vam lepega piše, berite radi, kaj vam važnega naroča, ter vas lepo pozdravlja, svoje verne otroke, katere je v svetem krstu prerodila, vas odgojila in učila, ki neprenehoma za vas moli in skrbi ter se boji, da bi katerega vas izgubila, dobra mati svojih vernih otrok. Tri reči vam piše sveta mati katoliška cerkev in posebno za letos priporoča: da svete poste zvesto držite; ne pozabite svoje matere svete cerkve, koji se v sedanjih časih huda godi; ji pa tudi radi pomagate zoper sovražnike njene in vaše, kateri ji silo delajo in jo ukončati želijo.

Kakor vsako leto vam tudi za letošnje 1860 v imenu svete katoliške cerkve oznanjam, kako se imamo postiti v duhu in v resnici, Bogu v čast, našim dušam pa v zveličanje.

(Navadno postno naročilo.)

Veliko slabih katoličanov se za sveti post le malo ali celó nič ne zmeni, pa tudi drugih cerkvenih zapovedij ne dopolnjuje, mislim da večjidel zato, ker prav ne spoznajo svoje matere svete cerkve, ki nam zapovedi daje. Pač se ima po pravici črez take nepokorne otroke sveta mati katoliška cerkev milo potožiti, rekoč: „Otroke sem izredila in odgojila; oni me zaničujejo.“ (Iz. 1, 2—3.) Ne daj Bog, da bi mi tudi taki bili! Čujte torej in dobro razumite, kdo je naša sveta mati katoliška cerkev, in kako smo jo dolžni visoko spoštovati in ubogati.

Sveta cerkev rimsko-katoličanska je nevesta Kristusova, in naša ljubezniva mati, kateri nas je Kristus izročil, da nas uči, za nas skrbi in varno vodi po pravi poti v večno življenje. Brez njene pomoči za nas zveličanja ni. To svojo nevesto si je usmiljeni Jezus izvolil, jo odkupil in omil s svojo predrago rešnjo krvjo, stvaril jo je iz svoje prebodene strani na križu, ter si jo je posvetil. In kedar se je k svojemu Očetu v nebesa povrnil, je svoje vernike, katere je večnega pogubljenja rešil, svoji nevesti, sv. cerkvi izročil, in nam jo za mater dal, naj po materino za nas skrbi in nas za njim pelje v diko (čast) nebeško.

Kako si je pa Kristus sveto cerkev, svojo nevesto, izbral? Ko je usmiljeni Jezus po svetu hodil in učil, si je nabral poštenih ljudij, ki so bili prave volje in pa poštenega srca. Izmed teh svojih vernih poslušalcev si je izvolil dva in sedemdeset učencev, izmed učencev pa dvanajst apostolov in jim je svetega Petra prvega vidnega poglavarja dal, rekoč: „Ti si Peter (skale mož), in na to skalo bom zidal svojo cerkev (vidno božje kraljestvo na zemlji), in peklenska vrata (sovražne moči) je ne bodo zmagala.“ (Mat, 16, 18.) Rekel je svetemu Petru, svojemu najvišjemu namestniku na zemlji: „Pasi moja jagnjeta (moje verne), pasi moje ovce (vodnike moje črede).“ (Jan. 21, 16—17.) „In tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva (najvišjo oblast); in karkoli boš zavezal na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih; in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Mat. 16, 19.) — Ukazal je pa tudi svojim apostolom Jezus, rekoč: „Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas

pošljem. (Jan. 20, 21.) Karkoli boste zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih.“ (Mat. 18, 18.) — Naročil je mašnikom, svojim namestnikom, rekoč: „Niste vi mene izvolili, ampak jaz sem vas izvolil, in sem vas postavil, da greste, in sadu obrodite, in da vaš sad ostane. Pojdite torej, in učite vse narode, in krščujte jih v imenu Očeta, in Sina, in svetega Duha. Učite jih spolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal. In glejte! jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“ (Mat. 28, 19—20.)

Vidite, verne ovčice, tako modro je usmiljeni Jezus sveto katoliško cerkev, občestvo svetnikov, ustanovil, in si jo za nevesto posvetil, kakor duhovno telo, katerega srečni udje smo tudi mi, ne po našem zasluženju, temuč po neskončnem usmiljenju božjem. Ali ni ta sreča velika? Oh, velika, da ni nobena kraljeva krona tolika!

Sv. Peter, prvi namestnik Kristusov in vidni poglavar njegove svete cerkve na zemlji, je bil v Rimu križan in v nebesa vzet; pa njegovi nasledniki so rimski papeži, in sedanji papež Pij IX. so 258. nastopnik svetega Petra, sveti oče vsega katoličanskega sveta, ki imajo svetega Petra prvi stol, steber in trdnost resnice, najvišjo duhovsko pravico in oblast. Zato molimo pri vsaki sveti službi božji za našega papeža Pija IX., naj jih Bog ohrani, oživlja in osrečuje na zemlji, in jih ne dá sovražnikom v roke. Oh, kaj bi bila sveta cerkev brez papeža, vidnega poglavarja na tem svetu? Bila bi bučelni roj brez matice — truplo brez glave — društvo polno zmot in razdrtij.

Apostoli Kristusovi so pomrli po vseh krajih sveta, pa njihovi nasledniki so škofje, višji pastirji črede Kristusove, s svetim očetom rimskim papežem združeni, katere je sveti Duh postavil, da vladajo cerkev božjo. (Dejanje ap. 20, 28.) Kaj bi bila sveta katoliška cerkev brez škofov? Velika vojska brez vojskovodij, sovražnikom v plen in svojcem v pogubo. Zato molijo verniki vsake škofije za svojega škofa, naj jih Bog ohrani in ovaruje vsega hudega, naj pripeljejo sebi izročeno čredo v večno življenje. In v resnici, potreba je v sedanjih časih za škofa moliti; zakaj če Gospod naše škofije ne varuje, škof zastonj čujejo, učijo in svarijo. Zmota in greh, krivica in hudobija hočete povaliti lepo polje Gospodovo naše škofije.

Prvih 72 učencev Kristusovih je pomrlo, pa njihovih naslednikov, posvečenih mašnikov veliko tisoč in tisoč po vsem znanem svetu živi, kateri kakor namestniki božji pasejo

in iščejo Kristusovih ovčic po vseh katoličanskih župnijah in misijonih sveta. Tudi za naše domače dušne pastirje, za učenike in spovednike, in za pobožne misijonarje radi molimo; kajti je pisano: „Udaril bom pastirja, in razkropile se bodo ovčice.“ (Mat. 26, 31.)

O sveta cerkev, ti blaženo društvo vseh pravovernih kristjanov, izvoljena Jezusova nevesta in ljubezniva mati naša, bodi nam pozdravljena, visoko hvaljena in počeščena, kakor nam tebe častiti tvoj božji ženin Jezus, naš Gospod in Zveličar veli. Ti si sveti zbor vseh pravovernikov, pod enim vidnim, najvišjim poglavarjem, rimskim papežem, ti si veliko slavno društvo, koje uči in vlada nad 700 katoliških škofov, in veliko tisoč posvečenih mašnikov, kateri drago čredo Kristusovo pasejo, kakti dobri dušni pastirjiv ti si velika kraljeva rodbina (žlahta) nad 200 milijono; krščenikov iz vseh krajev, narodov in jezikov, kateri vsi ene nauke spoznavajo, ene in ravno tiste zakramente imajo in se povsodi pod solncem kakor verni bratje in sestre spoznajo po lepem katoličanskem pozdravu, rekoč: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

Srečen, kdor v tvojem materinem krilu počiva; blagor mu, kdor na tvoji skali prebiva; zveličan, kdor se v tvoji barki, v čolnu svetega Petra po tem nevarnem morju v nebeško veselje pelje! — Za to neizrečeno veliko srečo mi Boga nikdar nikoli dovolj zahvaliti ne zamoremo. Bodi mu večna slava in čast!

Pa ni zadosti, samo Boga hvaliti in sveto cerkev božjo, papeža, škofe in druge namestnike božje častiti in moliti za nje, temveč tudi slušati njihova pravična povelja, in vestno dopolnjevati svete cerkvene zapovedi je vernih kristjanov velika in sveta dolžnost, kakor nam Kristus ukazuje, rekoč: „Kdor vas posluša, mene posluša; kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa mene zaničuje, zaničuje Njega, ki me je poslal.“ (Luk. 10, 16.) „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik.“ (Mat. 18, 17.) — Ali ne zaničuje cerkve Kristusove, kdor v petek in druge trdo zapovedane postne dni brez pravice meso jé? Ali ne živi kakor nevernik on, ki o svetkih k službi božji ne hodi, k spovedi in k mizi božji, še celó o veliki noči, ne gre? „Kdor ni z menoj,“ veli Jezus, „je zoper mene; in kdor ne pobira z menoj, on raztresa.“ (Luk. 11, 23.) Taki so le po imenu kristjani, po dejanju pa neverniki, kojih Kristus za svoje

spoznal ne bo, kakor oni njega in njegove svete cerkve pred ljudmi ne spoznajo.

Ali ni žalosten golč (govor) malopridnih sedanjih kristjanov, ki velijo: „Pokaj bi za papeža molili; papež je vojske in vse nesreče kriv. Ako se boste za papeža podpisali, boste pa tudi za papeža plačevali in svoje sinove za papeža v vojsko pošiljali.“ Oj grda in pa lažnjiva beseda; pa tudi slabo poučen kristjan, ki takim sovražnikom naše sv. cerkve verjame! Nad osemnajst sto let so papeži steber pravice in resnice, vselej so skrbeli narodom in kraljestvom za ljubi mir in lepo spravo, in tudi sedanji sveti oče Pij IX. skrbijo; zato jih pa vsi prekucuhi črtijo in Lahe, njihove lastne podložnike dražijo, da se nad njih puntajo, rekoč: „Nočemo, da bi ta kraljeval nad nami.“ (Luk. 19, 14.) Krivoverniki in neverci jim pa pomagajo, naj bi svetemu očetu dežele vzeli in jih oropali. Ali ni torej naša dolžnost, se za pravico očeta vseh vernih poskusiti in tudi podpisati, rekoč: „To ni prav! Pustite apostolskemu stolu lastnino, in ne jemljite papežu, kar jim je Bog dal. Lastnina očetova je tudi lastnina otrok.“ Je-li to kaj hudega, da sovražnikom naše svete cerkve srčno in odkrito povemo, kakošno krivico delajo, ki hočejo našo ljubo mater, sveto cerkev oropati? Pač slabi otroci, kateri molčé križem roke držijo, kedar razbojniki nad dobrega očeta pridejo! Taka se zdaj našemu svetemu očetu Piju IX. godi.

Kako strašna je beseda hudobnežev, katera se po svetu gostokrat čuje: „Ne verjemite škofu, ne zaupajte duhovnikom; oni vam resnice ne povejo; niso prijatelji vaši.“ Moj Bog! komu pa boste verjeli, ako namestnikom božjim in sveti katoliški cerkvi ne verujete?

To deroči volki v ovčjem oblačilu golčijo, ki bi radi ovčice pastirjem vzeli in jih raztrgali. „Varujte se takih,“ veli Kristus, „in bodite pokorni svojim sprednikom (škofom in mašnikom), zakaj oni čujejo nad vami kakor taki, ki bodo za vaše duše odgovor dajali; da to z veseljem storijo, ne pa vzdihovaje, kar bi ne bilo dobro za vas,“ uči sv. Pavel. (Hebr. 13, 17.) — Ne tolažimo se rekoč: Saj je Kristus obljubil, da peklenska vrata njegove cerkve ne bodo premagala, kajti je na silno skalo zidana. Kristus je pa tudi dejal: „Božje kraljestvo bo od vas vzeto, in bo dano ljudstvu, katero bo njegov sad dalo.“ (Mat. 21, 44.) Ali se ne godi taka Azijanom in Afrikanom, ki se niso za resnico in pravico svete katoliške vere zmenili, in so se ločili od svoje matere

svete katoliške cerkve? Nevernim Turkom so v oblasti. — Pa tudi **ljubiti** se imamo, kakor verni bratje in sestre svete matere katoliške cerkve. Ako glava trpi, to vsi udje občutijo, in si radi pomagajo, kolikor premorejo. Kako ljubeznivo so prvi kristjani ravnali in v dejanju pokazali, koliko se radi imajo! Ko so sovražniki svetega Petra v ječo zaprli, je vsa cerkev (družba vseh vernih) zà njega neprenehoma molila, dokler ni bil po angelju rešen. In kedar so vernike preganjali, v železje in voze devali, se jih verni bratje niso sramovali. Obiskovali so jih, jim ljubeznivo stregli in jih tudi na morišče srčno spremljali. To je prava krščanska ljubezen. Pomagati sveti katoliški cerkvi, za svetega očeta papeža kaj vbogaime dati, podpirati škofe in domače duhovne pastirje nas nihče ne sili, kakor prava živa vera in pa krščanska ljubezen. Kjer te ni, tudi pomoči ni; kjer pa prava krščanska ljubezen v srcih vernih kristjanov živi, tam velike in lepe reči naredi: cerkve pozida, šole postavi, pošilja misijonarje na vse kraje sveta, za nje voznino in brodnino plačuje, jim skrbi za živež in oblačilo, in tudi uboge zamorce sužnosti odkupuje, da se širi božje kraljestvo po svetu. In kdor nima druge pomoči, pa moli za papeža in škofa, za učenike in spovednike po vsem krščanskem svetu. Takošna pomoč pa veliko izda, kojo usmiljeni Jezus blagoslavlja in stoterno povračuje vernikom, ki v njegovem imenu božjim namestnikom radi pomagajo, bodi si papež ali misijonar, škof, župnik ali domači kaplan. „Kar ste najmanjšemu mojih bratov storili, to ste meni storili,“ taka je obljuba Kristusova.

Poglejte, preljube moje ovčice, to je sveta mati katoliška cerkev, občestvo ali društvo vseh pravovernih kristjanov. Naša nevidna glava je Kristus, vidni najvišji poglavar, namestnik Kristusov so sveti oče, rimski papež, mi vsi pa udje ravno tega telesa, bratje in sestre Jezusa Kristusa. Ljubimo se torej prav po krščansko, občutimo trpljenje svete matere katoliške cerkve, ki po vseh krajih sveta svoje verne otroke ima, zdaj v trpljenju, zdaj v veselju. Ako pa sveto cerkev ljubimo, tudi cerkvene zapovedi zvesto dopolnjujmo. „Kdor moje zapovedi ima in jih spolnjuje, tisti je, ki mene ljubi.“ (Jan. 14, 21.) Držimo lepo ne le božjih, marveč tudi cerkvene zapovedi; saj niso težke: In če bi komu bolehavemu se postiti težko bilo, naj poprosi, saj dobra usmiljena mati rada polajša in preloži, kar je prav. Tako nas bo Jezus, naš Gospod in Zveličar, vesel,

vesela nas bo naša mati sveta katoliška cerkev; veselo in srečno bomo živeli tudi mi, verni otroci tolike matere, ki nas je v svetem krstu prerodila, nas posvetila v božje otroke, in bo molila tudi po naši smrti za nas.

Vsem, kateri bodo to pismo brali in po teh božjih naukih ravnali, mir in milost božja naj jim bode. (Gal. 6, 16.)

---

15. Za leto 1861.

Hudi časi pa dobre volitve.

Kedar so svoje dni ljudem hudi, nevarni časi žugali, so v starem zakonu preroki, in v novem višji pastirji svojemu ljudstvu očitne molitve in sveti post napovedovali, naj bi potolažili jezo božjo in odvrnili zaslužene šibe. V joku so na ves glas služabniki božji vzdihovali in klicali v milost božjo, rekoč: „Prizanesi, o Gospod, prizanesi svojemu ljudstvu, in ne daj svoje lastnine zasramovati, da bi neverniki črez nas gospodarili, rekoč: Kje je njih Bog?“ In dobri Bog se je usmilil svojega ljudstva, če se je prav spokorilo in iz vsega srca k Bogu povrnilo, ker je dobrotljiv in milostljiv, potrpežljiv in velikega usmiljenja, kakor Bog sam govori: „Spreobrnite se k meni iz vsega svojega srca, s postom, jokom in žalovanjem, in povrnite se h Gospodu, svojemu Bogu. Glejte, jaz vam bom dal žita in vina, in boste nasičeni, in vas ne bom dajal nevernikom v zasramovanje.“ (Joel. 2, 12.)

Kdo izmed vas, preljubi moji, plaho ne čaka in trepetaje ne vpraša rekoč: Kaj bo neki iz vsega tega hudega vremena, katero se nam pripravlja od jutra in večera, katerega nam sovražni hudourniki tudi med nami napovedujejo. Prekucije krog nas vró, in tudi med nami se glasijo sovražne moči, ter nam žugajo ljubi mir podreti. Velike vojske so na nogah, pripravljene se krvavo sekati, in podpihovalcev je brez števila veliko, kateri jih dražijo. Resnično v silni nevarščini smo, če nas vsegamogočni Bog sovražnikov naših unanjih kakor domačih obvaroval ne bo. Pa kako nas hoče dobri Bog varovati, dokľer ljudje sami nočejo. Sveta vera med nami umira, krščanska ljubezen peša, ni pravega zaupanja med nami, ker ni prave zvestobe

ne pravice; goljufije, krvavih bojev in morije pa toliko tudi po naših krajih, da se Bogu usmili! Kako hoče Bog z nami biti, dokler nočemo mi z Bogom v miru živeti, ter ga ne ljubimo, pa tudi žaliti se ga ne bojimo. Nədolžno prelita kri, katero tolikokrat črna zemlja pije, vroče solze, katere se zaradi storjene krivice ubožcem po licu takajo, vpijejo od zemlje v nebo za maščevanje. Resnično se nam dopolnjuje, kar sveto pismo pravi: „Greh ljudstvo nesrečno stori.“

Povzdignem torej zopet svoj glas, jaz, vaš škof in višji pastir, in se toliko bolj čvrsto kakor trobenta božja oglasim, kolikor hudobnejši ljudje prihajajo in kolikor hujši časi se nam kažejo, ter kličem v imenu naše svete cerkve, rekoč: Ovčice Jezusove, pa tudi moje ovčice! sveti postni čas je zopet došel, prišli so dnevi pokore, da svoje krivice in pregrehe prav spoznamo, poravnamo kar je krivega, se v resnici poboljšamo, svete zakramente vredno prejmemo, in za svoje, pa tudi za grehe svojih domačih ljudij s postom, z molitvijo in miloščino po svoji moči zadostujemo. „Kdo vé, če se usmiljeni Bog zopet k nam ne obrne, in nam ne prizanese, ter nam svoj blagoslov podeli.“ (Joel 2, 14.) „Kličite s trobento s Siona, napovejte post; zberite starce, pripeljite otroke; naj gre ženin iz svojega hrama in nevesta iz svoje postelje. Tedaj se bode za svojo deželo vnel, bo prizanesel svojemu ljudstvu.“ Tako nas opominja sv. Duh po svojem preroku Joelu; in ta beseda velja posebno za naše čase, in za svete postne dni.

Vi veste, preljubi verni kristjani, kako po materino sveta katoliška cerkev za nas skrbi, naj bi v pokori ne opešali, ter nam pri vsaki priložnosti mnogih odpustkov ponuja, naj bi se jih skrbno udeleževali in poplačali zaslužene kazni, dokler smo še na potu iz časnosti v neskončno večnost. Pride noč in ne bo mogoče več pokore delati. Dobra, usmiljena mati nam pa tudi sveti post polajšuje, da bi se ga ne ustrašili, in vsaj to betvico, to trohico posta zvesto dopolnili, ki ni senca tistega posta, katerega so v starih časih verni kristjani držali. Tanko torej poslušajte, kakošen post se vam za to leto 1861 v imenu svete katoliške cerkve naroča, in kako se imate v duhu in v resnici prav postiti, da bode Bogu k časti in našim dušam v zveličanje.

(Navadno postno naročilo.)

Preljube duše Kristusove! pomnite dobro in ne pozabite, da sedanji časi, toliko nevarni in žalostni, niso dnevi

veseljevanja, temveč žalovanja; niso časi pijanosti in razsajanja, ampak pohlevne, resnične pokore. „Povem vam," veli Kristus, „če se ne spokorite, boste vsi konec vzeli." (Luk. 13, 3.) „In če kdo cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik." (Mat. 18, 17.)

Pa še eno besedo vam imam povedati, krščanski možje in gospodarji, ne toliko kakor vaš škof, temuč kakor vaš stari prijatelj, ki sem si z vami veliko dobrega, pa tudi hudega skusil, ter se bojim, da bi si sami hujšega na glavo ne nakopali, če prav modro ne ravnamo s to pravico, katero smo 20. oktobra preteklega leta prejeli. Vi hišni očetje in gospodarji veste, da so nam svetli cesar Franc Jožef I. privolili in ukazali, naj si svoje srenjske predstojnike, odbornike, svetovalce in župane sami izberemo, kateri bodo v prihodnje naša prva domača gosposka, ter bodo skrbeli v naši soseski za pravico in mir, za premoženje in poštenje svoje srenje. Izmed njih se bodo poslali svetovalci v deželni zbor celega okraja v glavno mesto naše dežele, pa tudi v državni zbor celega cesarstva. Veliko pravico bodo imeli, za nas govoriti, svetovati in za naše pravice poskušati se. Kakor si boste z njimi postlali, tako boste ležali. Gledajte dobro, da se ne boste ukanili ali ogoljufali.

Prosim vas torej v imenu vaše in naše blagosti in sreče, ne držite nemarno križem svojih rok, in ne pustite, da bi vam drugi postiljali, malopridni, širokoustni ljudje po svoji spačeni volji vaše predstojnike izbirali. Ne bodite zaspani za svojo srečo ali nesrečo, ampak odprite oči, ogledajte si dobro in pomislite, koga boste izvolili, potem pa krepko pristopite, in si izvolite može po volji božji, modre in pravične, srčne in resnične, ki bodo pravi, skrbni očetje vaše soseske. Pa to vam povem, da ne izbirajte jih po njihovih sladkih obljubah; zakaj kdor preveliko obeta, malo dopolni. Izberite si svoje može po njihovih dosedanjih delih, kako so se med vami dosedaj nosili in dobrega storili. Tukaj beseda Kristusova velja: „Iz njih sadu (iz njihovih del) jih boste spoznali." (Mat. 7, 20.) — Še enkrat vam rečem: volite modro, izvolite dobro; kakor si boste sami postlali, tako boste ležali.

Hočete prave može v svojo srenjsko gosposko izvoliti, morate v milosti božji biti; zakaj dobra gosposka je velik božji dar, slaba pa šiba. Prosite svetega Duha, naj vas razsvetli in vam pokaže, katere je izvolil izmed srede vas, kajti le on vseh srca pozna. Boste modre, skrbne srenjske

može imeli, boste hišo našega avstrijanskega cesarstva na skalo pozidali, ne bomo se nobene nesreče bali, niti na vojski, niti doma. Bog nam hoče dati srečo, in spet bomo veselo in mirno živeli, in pa Bogu lepo služili; kar nam ljubi Bog daj!

„Sicer pa, bratje, veselite se, bodite popolni, opominjajte se, bodite ene misli, imejte mir, in Bog miru in ljubezni bo z vami. — Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa, in ljubezen božja, pa deležnost svetega Duha bodi z vami vsemi!“ (II. Kor. 13, 11—13.) Amen.

---

16. Za leto 1862.

Grdo ponočevanje.

Dolgo se vam nisem oglasil, preljube moje ovčice, in kedar se zopet zglasim, vam zopet sveti post naročim, kajti nam je posta in pa pokore toliko potreba, da v dobrem ne onemagamo, kakor dveh očes, da tanko vidimo, in dveh ušes, da dobro slišimo. Brez svetega posta peša naša pokora, in brez prave pokore ni zveličanja. Zato Kristus veli: „Resnično, resnično vam povem, ako se ne boste pokorili, bodete vsi pogubljeni.“

Posvetni ljudje pokore ne poznajo in črtijo sv. post; pravi kristjani pa post ljubijo in se s postom pokorijo, ter skrbijo s tem za dušo in zdravo telo; zakaj: „Post je oče zdravja, kakor požrešnost mati bolezni; brez mesa in vina se nečistost ohladi, od pijanosti do nečistosti je pa le ena sama stopinja,“ uči sv. Jeronim. Pač je modro, kar pravi stari, krščanski vračitelj: „Nad šestdeset let že zdravim in pomagujem ljudem, pa v tem dolgem času sem treh ljudij na tem svetu zastonj iskal: rokodelca, kateri svoje delo dobro zna in pridno dela, pa bi stradal; kristjana, kateri rad božjo besedo zvesto posluša, pa bi hudobnež bil; in pa človeka, kateri se rad posti, in bi zarano (hitro) umrl.“ — Sveti očaki, stari puščavniki so se ostro postili, so večjidel koreninice jedli in pili čisto vodo, pa so tolike starosti učakali! Sv. Anton puščavnik je bil 105, sv. Pahomij 110, in sv. Romuald 120 let star. Pred tremi leti je umrl v Levovu na Poljskem Ciril Štefanovič, nadškof in metropolit armenski,

v 107. letu svoje starosti, kateri se je do svoje smrti tako ostro postil, da si postne dni še mleka in jajčnih jedil ni dovolil, pa je bil vedno zdrav in bistre glave. To nam kaže, da modri post zdravju ne škoduje, marveč le hasne. Pa neizrečeno več kakor zdravo telo in dolgo življenje naj nam zveličanje duše velja, kojo sveti post čisti, jo čedi in ji po stezi svete čednosti v nebesa pomaga. „Ker se nismo hoteli postiti, smo bili (po prvih stariših) iz paradiža iztirani. Postimo se torej zvesto, da s postom v sveti raj dojdemo,“ opominja sv. Bazilij.

Naša skrbna mati sveta katoliška cerkev si vsako leto prav ljubeznivo prizadeva, nas po stezi posta in pokore v zveličanje voditi, nas časno in večno srečne storiti. Da bi se ostrega posta ne prestrašili, in na stezi krščanske popolnosti celó ne opešali, nam zapovedane poste toliko polajšuje, da se noben verni kristjan ne sme potožiti, da bi mu post preoster bil. Zatorej pa tudi nihče izgovora nima, da bi se spodobno ne postil, razun praznih izgovorov takih slabovernih ljudij, kojim kos mesa več velja, kakor pa zveličanje duše. Le poslušajte, kako vam sveta mati katoliška cerkev postne dni tudi za leto 1862 ljubeznivo polajšuje.

I. Vsi verniki lavantinske škofije se imajo mesenih jedil zdržati:

1. Vsak petek celega leta;
2. Vsako kvaterno sredo (petek) in soboto;
3. Na pepelnico in tri poslednje dni velikega tedna;
4. Na sveto biljo (krstno soboto) pred binkoštmi ali duhovim, v soboto pred Petrovim (sv. Petrom in Pavlom), v četrtek pred veliko Gospojnico (vnebovzetjem Marije), v soboto pred devico Marijo čistega spočetja v adventu, in pa v sredo pred božičem (rojstvom Jezusovim).

II. Vse druge postne dni (tudi v sobotah, razun zgoraj imenovanih) se dovoli uživati mesenih jedij, če kdo v imenu božjem hoče; ima pa vsak tak dan po tri Očenaše, tri Češčena si Marija, in pa apostolsko vero v čast trpljenja Kristusovega moliti. Vrh tega se pa vsem vernikom naroča:

1. Molitev za mesojed naj se opravi, ako mogoče, z domačo družino na glas prav pobožno in pa v duhu pokore. Kdor v takih oproščenih dneh meso jé, naj po svojem premoženju vbogaime daje.
2. Ribe in meso pri enem in ravno tistem obedu iz gole sladoželjčnosti take oproščene postne dni uživati je prepovedano.

3. O takih oproščenih postnih dnevih (v kojih se mesojeja dovoli) se le pri enem obedu sme meso jesti; za večerjo se naj le mesena juha z drugimi postnimi jedili uživa. Ubogi ljudje pa tudi za večerjo brez greha použijejo, kar jim je pri obedu opoldne mesa ostalo.

4. Bolnikom za nekoliko časa mesene jedi dovoliti, imajo domači dušni pastirji in spovedniki oblast, posebno kedar zdravnik svetuje ali naroči. Tudi takim, ki služijo ali delajo pri takih ljudeh, kateri niso naše vere, naj duhovniki post, zdržati se mesa, v kako drugo dobro delo premenijo; ravno tako popotnikom v tuje kraje. Bolehni ljudje, katerim telesna slabost ne dopušča postnih jedil uživati, naj si po svojih dušnih pastirjih od škofa oprost izprosijo, zapovedane postne dni meso jesti. Kdor ima to oprost ali dovoljbo, se postne dni mesa poslužiti, si je pa pritrgati dolžen, kolikor mu starost, betežnost ali kak drug pravičen uzrok dopusti.

III. Vsi verni katoličani si imajo v živežu pritrgovati, in se na dan le enkrat do sitega najesti:

1. Vsak dan štiridesetdanskega posta (korizme), razun svetih nedelj.

2. Vsakò kvaterno sredo, petek in soboto.

3. V adventu vsako sredo in petek (namesto postov, katere so svoje dni imeli pred prazniki sv. apostolov).

4. V soboto pred duhovim (binkoštmi), v soboto pred Petrovim, v četrtek pred veliko Gospojnico, v petek pred vsemi svetci, v soboto pred devico Marijo čistega spočetja v adventu, in pa v sredo pred božičem. Ostro postiti se niso dolžni bolniki, težkočne žene in one, ki otroke na prsih imajo, ne otroci, ne stari ljudje, ne težaki ali delavci pri posebno težkem (žmetnem) delu. Kdor se ne zamore ostro postiti, naj si pa po svoji zmožnosti vsaj nekoliko pritrga, in kakor sv. Avguštin pravi, naj jokaje uživa, ter žaluje, da se popolnoma postiti ne more.

Ni je zapovedi cerkvene, katero bi tako slabo dopolnjevali sedanji kristjani, kakor zapoved svetega posta. Veliko jih je celó pozabilo, da je greh, v petek in druge postne dni meso jesti; dosti je takih, katerim še na misel ne pride, si zapovedane postne dni zjutraj in zvečer pritrgati, in le samo enkrat na dan do sitega se najesti, akoravno so zdravi in močni in nimajo nobenega posebno težkega dela. Pa ne pohujšajte se, in ne posnemajte jih, rekoč: ako njim velja, zakaj bi pa nam ne veljalo. Pomislite, kaj o takih sveti

apostol Pavel veli: „Posnemajte mene, bratje! in glejte na tiste, kateri tako živijo, kakor imate zgled nad nami. Zakaj veliko jih živi, o katerih sem vam že večkrat rekel, zdaj pa tudi jokaje rečem, da so sovražniki križa Kristusovega, katerih konec je poguba, katerih bog je trebuh, in hvala v njih sramoti, kateri pozemeljsko ljubijo.“ (Filip 3, 17—20.) Bog nas obvaruj takih razuzdanih mesojedcev in samogoltnikov. Postimo se s Kristusom po zgledu svetnikov in vseh pravovernih kristjanov, božjih prijateljev; tako se bomo tudi z njimi veselili in gostili vekomaj.

(Sequentia omitti possunt, ubi necessitas non urget, nec utilitas fandi svadet.)

Pa še eno resno besedo imam povedati vam, odrasli dečki in mladeniči, katera naj tudi razvajene dekline zadene in jim prav do živega seže, kajti je strašno grdo in hudobno, kar delate. Kaj pa? me boste vprašali. Oh, naj bi mi ne bilo potrebno praviti, kar se po širokem svetu med Slovenci čuje, po stranskih deželah pripoveduje in celó v časnikih bere o vaši grdi, pregrešni navadi, po noči okoli rogoviliti, voglariti in vasovati, sosebno po dravskem in savinskem polju, pa tudi po nekaterih drugih krajih tako, da je vseh poštenih ljudij groza in strah, ki po cele noči pokoja nimajo. Svetejša kakor je noč, hujše udelavate, vriskate in se tudi tepete; žalite Boga, dražite svoje sosede in pohujšujete tuje popotnike, kateri po vaših krajih potujejo, ali pa med vami prebivajo, in se čudijo, da so med Slovenci še toliki divjaki.

Taka hudobna razvada ni človeška, ne krščanska; le divjaki v amerikanskih brlogih tako delajo in pa po visokih planinah divja, derôča zverina, ki hodi po noči na plen ali rop; o pametnih, omikanih kristjanih in pa o poštenih Slovencih kaj tako zločestega slišati, kdo bi verjel? In vender je, žalibog, taka!

Nastavite torej, mladeniči in mladenke, svoja ušesa in zaslišite moj glas; pazite in si globoko v srce zapišite, kar vam v imenu božjem povem. Vaše ponočno vlačuganje, voglarija in vasovanje je veliko žaljenje božje, škodljivo za dušo in truplo, za poštenje vaše in vaših ljudij, grdo za vsako pošteno hišo, za celo srenjo in duhovnijo, za celo našo škofijo velika sramota in gnus. To nam pričajo polne ječe mladih hudodelnikov, nam pravijo cesarski sodniki, nam krvavo kaže tako pogosto prelita nedolžna kri, ki vpije za maščevanje v sveto nebo. Ponočnim rogoviležem

veljajo besede Izaija preroka, katere v imenu Gospodovem govori: „Gorjé prevzetni druhali, pijani obletajoči mladini, vriščeči slavi takih, kateri v predobrem kraju prebivajo, in se od vina (gostokrat) opotekajo. Glej, močen in mogočen (pride) Gospod kakor vihar s točo, kakor podirajoči piš, kakor derôča povodenj, ki se po široki deželi razliva," vas strahovat ponočne, razposajene voglarje, kajti velika je vaša hudobija.

Kdo je kriv, da je toliko razbrzdanih dečkov, sinov in hlapcev med nami, ki ne spoštujejo očeta ne mater, ne slušajo gospodarja ne gospodinje, ne obrajtajo ne deželske ne duhovske gosposke, ampak živijo po besedah svetega pisma kakor konji in mezgi, ki so brez pameti. (Psalm 31, 9.) — Grdo ponočevanje je črna tema in košata mati vseh teh hudobij. Kdo je kriv toliko zapeljanih deklin, ki so vsako sramožljivost izgubile, in so, kakor sveto pismo pravi, blatu na cesti podobne, za vsako nesramno dejanje pripravljene? Ponočno vasovanje jim je deviško obleko svete nedolžnosti raztrgalo, sapa ponočevanja jih je okužila, da jih ni greha sram, ne strah, temuč vsaka, še tolika grdoba le smeh. Kdo je kriv toliko prevzetnega priduš12evanja, preklinjevanja in klafanja, ki se čuje iz ponočnikov umazanih ust? Kdo uči toliko nesramnih rečij našo mladino, kateri še, tako rekoč, materino mleko med zobmi tiči, kakor oni ponočni shodi, v kojih se mladi ljudje obojega spola peklenskemu satanu zapišejo. Zato opominja sv. Duh: „S predrznimi ne hodi po potu, da kje na-te ne zvržejo svojih hudobnih del; zakaj oni hodijo po svoji volji, in tudi ti boš poginil z njihovo neumnostjo." (Sirah 8, 18.)

Ponočno vasovanje je pa tudi košata pošast, ki mladim ljudem zdravje in življenje krati, ter njihovo dušo v pekel, truplo pa pod zemljo spravlja. Kdo je popil tvojo zdravo mlado kri, revni mladenič, onemogla deklina, ki se bleda kakor senca okoli pomikata? Kdo ti je nogo ulomil, kdo zdrobil roko, glavo utolkel in tebi oko izbil, tebi mladenič tvoje močne prsi potrl? Ali nisi na svojih ponočnih potih za vse žive dni rano dobil, kojo v grob s seboj poneseš? Kaj misliš, da se tebi ne bo poznalo, ako ti rane zacelijo in bolečine pojenjajo, katere si pri ponočnem tepenju prejel? — Močno se motiš. Potrto kolo močno ne bo; tudi ne trdno tvoje telo, kojega v mladih letih nemarno poškoduješ. Na svoje stare dni boš ječal za to, kar si v svoji norski mladosti po nemarščini dobil. In če že ti sam kako rano

dobiš, jo sam trpiš in se potolažiš, da si zaslužil; ali kako pa hočeš drugim bolečine povrniti, katere si jim naredil s svojim tepenjem in klanjem? V starem zakonu (testamentu) je bilo oko za oko, zob za zob, življenje za življenje; in čeravno v naših časih toliko ostre kazni za bojevalce ni, božji pravici utekli ne bodo. „Gorjé je, živemu Bogu v roke priti!“ (Hebr. 10, 31.) Bog tepe stariše za pregrehe otrok, pa tudi otroke zaradi pregrehe starišev do tretjega in četrtega roda, posebno take, ki mladim ljudem skozi prste gledajo; on tepe cele okolice in duhovnije, ki take hudobne razvade med seboj trpijo, ter jih obiskuje s strašnim ognjem in s hudo boleznijo; Bog strahuje celè dežele s krvavo vojsko, pobere takim krajem najlepše mladeniče, in opere s prelito krvjo oskrunjeno zemljo, kakor nas skušnja žalostna vseh vekov uči. Zastonj se jokajo matere za svojimi sinovi, in vzdihujejo za njimi očetje, kojim so preveliko svojevoljo dopustili. Dopolni se takim ljudem in krajem večna resnica, ki pravi: „Pravičnost narod povzdiguje; greh pa ljudstva nesrečna stori.“ (Preg. 14, 34.)

Ne recite razvajeni ponočuhi: „Se pač ne splača, da nam škof kaj takega očitajo; saj ne storimo hudega, če smo po noči dobre volje.“ Vi imate strašno dobro voljo, ter si z grehom in betegom, s smrtjo in peklom igrate. Ali ni vaša prevzetija in nepokorščina do starišev, do dušnih pastirjev in vaših srenjskih predstojnikov od hudega? Ni li vaše pohujšanje, kojega dajete in jemljete, vaše divjanje in tepenje, pogosto krvavo morstvo in dolgoletno sovraštvo, kojega delate, hudo? Vi ponočni vriščaki svojim sorodnikom in srenji, celi duhovniji in škofiji poštenje kradete, in vprašate, kaj ste hudega storili? — Pred štirinajstimi leti je mlad hudodelec v rabeljnovih rokah očitno zbranemu ljudstvu povedal, da je ponočno vasovanje bilo krivo njegove tako strahovite smrti; zakaj na ponočevanju se je vsega hudega naučil, izgubil svojo nedolžnost in dozorel toliki hudobec. — Tako daleč pa mi ne zajdemo, eden ali drugi poreče. Prijatelj! kamen se iz višine zatoči, in ne jenja, dokler v globini ne obleži. „Trdovratnemu srcu se bo poslednjič hudo godilo; in kdor nevarnost ljubi, bo v nji poginil,“ veli sv. Duh. (Sirah 3, 27.)

Ne odrekujte in ne ustavljajte se modremu opominjevanju, rekoč: „Smo mladi, čvrsti korenjaki; kdo nam je kos? Ne recite, kakor nekdanji hudobni Izraelci, prevzetno: s smrtjo smo zavezo storili, in s peklom pogodbo naredili;

akoravno šiba kakor povodenj pride, nas zadela ne bo.“ Na to vam Bog po preroku odgovori: „Vaša zaveza s smrtjo bo ovržena in vaša pogodba s peklom ne bo obstala; kedar šiba pride, kakor povodenj, pobila vas bo.“ (Iz. 28, 15. 18.) Vaša močna roka se bo tresla kakor šiba na vodi, vaše zalo, okroglo lice bo kakor hrastova skorja krastavo, vaš hudobni jezik bo pečen od žeje, in vaše truplo bo kepa črvov in kupček prahu. Pravični Bog ni prevzetnim angeljem prizanesel, je prvi razuzdani svet z občnim potopom pokončal, je Sodomo in Gomoro z gorečim žveplom požgal; tudi vas bo našel, prevzetni ponočnjaki. Bog sicer dolgo odlaga, pa gotovo zadene; in dalje ko odloži, ostreje prime! Zato uči sv. Duh: „Boga se boj in spolnjuj njegove zapovedi, ker to dela človeka popolnega.“ (Pridigar 12, 13.)

Pa kaj bi vas kregal, predragi moji mladeniči; bojim se, namesto poboljšati, vas razdražiti; razdraženih ljudij pa popraviti ni. Rajši poprosim, in pa tako lepo, ko znam, pred vsemi očete in matere vas. Ne dopustite svojim odraslim dečkom po noči izpod strehe hoditi, zapirajte svoja dekleta, kedar je tema in noč. Vi svoje premoženje skrbno varujete, da vam ga tatje ne ukradejo; vaši sinovi in hčere so najdražje blago, ohranite jih posebno po noči doma, da vam jih črne teme oblast ne pokvari. „Ako pa kdo za svoje, in zlasti za domače nima skrbi, je vero zatajil, in je hujši od nevernika,“ pravi sv. Pavel. (I. Tim. 5, 8.) — Prosim vas, častiti srenjski predstojniki, odborni in priseženi možje, ne trpite po vaših soseskah ponočnega vrišča in vlačuganja, in dajte jim strah, ki vam po noči nepokoj delajo, da vaša srenja in okolica poštenja ne izgubi; na vašem poštenju veliko leži. Tudi neverni Rimljani so svoji mladini ostro prepovedovali, po noči brez varne spreme izpod strehe hoditi, ter so spoznali, da je noč mladini nevarna moč. Tudi usmiljeni Jezus veli: „To je sodba, ker je luč prišla na svet, in so ljudje bolj ljubili temo ko luč; zakaj njih dela so bila hudobna. Vsakdo namreč, kateri hudo dela, sovraži luč, da niso svarjena njegova dela.“ (Jan. 3, 19—20.)

Zarotim vas, prečastiti dušni pastirji in čuvaji Siona, svete cerkve božje, ne molčite in ne utihnite svariti, kedar čujete vpiti ponočne ljudi. In če poboljšanja ni, za trdovratneže take tudi odveze ni, in častitega pogreba ne bo za take, kateri na ponočnih pregrešnih hojah in bojih naglo smrt storijo. — Prosim pa tudi posebno vas, vi mladeniči, ljubljenci moji, opustite divjo navado, se po noči krog po-

tikati, vriskati in ljudem vkljubo nagajati, se prepirati in poskušati, kateri vas bi bil hujši. Strah in groza naj vsakega mladeniča obleti, ki se prvikrat v družbo ponočnikov podá, in pomisli, da ga peklenski duhovi spremljajo in štejejo njegove stopinje, kojih po takih zapeljivih stezah stori. „Oblecite božje orožje, da zamorete obstati pred zalezovanjem hudičevim, ker se nam ni vojskovati le zoper meso in kri,“ veli sv. Pavel, „ampak zoper poglavarstva in oblasti teme, zoper hudobne duhove v podnebju.“ (Efež 6, 11.) Verjemite mi, prijatelji mladi, škof sem, in ne lažem, pregrešno ponočevanje je iz pekla doma, vas in vaše tovariše pohujša, v nesrečo in pekel pelje. Zato opominja sv. Duh: „Veseli se mladina v svoji mladosti, in tvoje srce naj bo dobre volje tvoje mlade dni; vedi pa, da zavoljo vsega tega bo te Bog v sodbo vzel.“ (Pridigar 11, 9.) To moje apostolsko pismo vas bo enkrat na sodbi božji tožilo, ako me ne slušate, ki sem vaš duhovni oče in višji pastir. — Bodite zdravi in veseli, pa tudi pridni in pošteni, ljubi Bogu in vsem pravičnim ljudem. „Milost božja z vami vsemi!“ Amen.

Drugi del.

Različni listi.

A) Cerkveni.

1. Pozdrav častiti duhovščini lavantinski.*)

(O nastopu škofovske službe.)

Čudežni so poti Gospodovi, neiznajdljive njegove sodbe, ki se nad nami razodevajo. Ravno ti nezasledljivi sklepi božje previdnosti postavili so zdaj mene Vam za pastirja, ki sem bil celih dva in dvajset let Vaš sodelavec v vinogradu Gospodovem. Trepetaje sem sprejel službo, tudi za angeljske rame težavno, in ko bi me ne krepilo zaupanje v Njega, po čegar milosti sem, kar sem, in ko bi ne bili Vi, častivredni bratje! meni tolažba in up, preslabega bi se čutil, nositi palico škofovsko. Toda pogum mi daje vez ljubezni, katera nas je združevala doslej, in po kateri zedinjeni se z božjo pomočjo nismo zastonj trudili v spolnjevanju svojih dolžnostij; tudi odkritosrčni — kakor se nadejam — izrazi veselja, s katerimi ste sprejeli glas o mojem imenovanju, tolažijo me, ko stopam na stopnjo dostojanstva tolikanj nevarno, in ko se lačam službe, kateri da bi mogel po zgledu apostolskem zadoščevati, me bodete Vi podpirali. Le-to Vaše veselje in to moje zaupanje na Vas bodi naša prva skupna daritev Bogu izročena, in ti radostni občutki naših src prvina darovana Njemu, ki vodi srca kakor vodá potoke.

Da bi pa Vam ne izginilo iz srca to veselje in se meni tolažba zavoljo Vas ne izpremenila v obup, nujno želim, z Vami nekoliko pogovoriti se o tem, kar je v naši dobi in v naših razmerah potrebno k našemu lastnemu in k zveličanju nam izročene črede, in to z bratovsko ljubeznijo in pa z očetovsko skrbljivostjo.

---

*) Po latinskem izvirniku prosto v slovenščino preloženo. Urednik.

Ko je sv. Ignacij svoje učence med svet pošiljal, dal jim je nauk, ki bi jih naj povsodi spremljal, rekoč: „Vse k večji časti božji in k zveličanju duš!“ Te besede premislimo tudi mi ter natančno jih pretehtajmo!

I.

„Vse k večji časti božji!“ Vsemogočni Oče nas je stvaril za se; Kristus, Sin božji, si nas je izvolil kot deležnike svojega kraljestva, kakor spričuje sam: „Niste vi mene izvolili, marveč jaz sem izvolil vas, da greste in sad prinašate, in da vaš sad ostane“; sv. Duh si nas je posvetil v svoje templje, naj bi v nas prebival. Trojedinemu Bogu torej bodi hvala, čast in slava na vse vekov veke! Da pa bode Bog po nas češčen, častivredni bratje! skrbite:

1. da ohranite čast svojega duhovskega stanu, ki je Bogu posvečen, kakor nas opominja Gospod: „Sveti naj bodo Bogu svojemu in naj ne sramotijo imena njegovega; ker darujejo kadilo Gospodovo in kruh božji, zato naj bodo sveti.“ [1] Ljubimo torej, svesti si svojega dostojanstva, sveto katoliško cerkev z detinsko ljubeznijo, ker ona je mati in učiteljica naša. V časti imejmo njene častitljive naredbe in vselej bodimo enoistih mislij s pobožnim Fenelonom, ki je rekel: „O sveta rimska cerkev! naj se mi posuši prej jezik v ustih, in naj mi otrpne roka moja, prej ko bi tebe pozabil.“ Polni svete gorečnosti skrbimo za njeno čast, saj dobro vemo, da je le ona sama na trdno skalo postavljena, in da mi edino le v čolnu sv. Petra zamoremo dospeti do pristanišča srečne večnosti po viharjih tega sveta.

Z največjo spoštljivostjo se torej naj vselej imenuje med nami ime sv. očeta, Kristusovega namestnika na zemlji; s spodobno dostojnostjo govorite o škofih, katere je sv. Duh postavil, da vladajo cerkev božjo; primerno udanost ohranite nasproti vsem, ki se v kakoršnem si že bodi cerkvenem dostojanstvu nahajajo, posebno do vseh, katere vidite med seboj, da so znamenito goreči za božjo čast. Čast komur čast! Daleč proč od nas ostani vsako zaničevanje in obiranje predstojnika katerega koli. Kdor slušati ne zna, tudi vladati ne bo vedel; in kdo izmed nas bi smel zahtevati spoštovanje od svojih podložnikov, ko bi sam pokorščine in spoštovanja svojim predstojnikom ne htel ska-

[1] Lev. 21, 6.

zovati? Da bode Bog češčen po nas duhovnikih, treba da mi duhovniki sami pred vsemi drugimi spoštujemo in častimo sveto vojno, v katero smo sprejeti; zakaj kdor službo, katero opravlja, zaničuje, postal bode tudi sam zaničljiv.

Da pa bodo naše duhovsko dostojanstvo spoštovali tudi verniki, treba je, da ostane naše življenje in vedenje primerno našemu sv. poklicu. Zakaj: vseskozi se spodobi, da duhovniki, v delež božji izvoljeni, tako uravnavajo svoje življenje in vedenje, da v obleki, v obnašanju, v hoji, v govorjenju in v vsaki drugi reči razodevajo le to, kar je dostojno, zmerno, in nabožnosti polno.[1] Varujejo se naj tudi malih pregreškov, kateri se pri duhovnikih radi kot veliki štejejo, da bode njih dejanje in nehanje pri vseh ljudeh zaslužilo spoštovanje. Nosite se torej v obleki primerno in dostojno; snažno in kanonično; duhovske obleči in znakov stanu, h kateremu spadamo, naj nihče ne zanemarja, in naj nikar sam v blato ne tepta časti, dolžne svojemu stanu! „Kdorkoli bode poveličeval mene“ pravi Gospod, „poveličal bodem tudi jaz njega; kateri pa mene zaničujejo, bodo sami zaničljivi.“ Varujte se torej v obleki vsake lehkomišljenosti, skoposti in gizdosti! Nesnaga v obleki onečeščuje duhovnika, uči sv. Alfonz, gizdost pa ga spravlja v klešče sovražniku človeškemu. Zatorej potrjujem vse disciplinarne naredbe svojih prednikov, in naročam s svojo škofovsko oblastjo, da se skrbno po njih ravnate. Nobena izmed njih naj se ne šteje med malenkosti; kdor je bil v malem zvest, bode črez veliko postavljen; in to, kar je malenkostno samo ob sebi, postane lehko velevažno po veljavnosti, če pomislimo na konec. Bodi zatorej podložnikom vedna skrb, vse te naredbe spolnjevati; predstojnikom pa neminljiv trud, to spolnjevanje nadzorovati. Pomislite in poglejte, kako natančno se gleda v posvetni vojni na strogost discipline, zakaj ko bi se le-ta porušila, izginil bi vojaški duh in red armade. Ali mar nismo tudi mi vojščaki, ki stopamo za banderom Kristusovim? Ali bi se nam moglo težavno dozdevati, naročbe naše sv. cerkve z enako zvestobo, ne prisiljeno, marveč radovoljno spolnjevati? Zopet in zopet Vam povem in kar največ zamorem nujno naročam: Naše obnašanje bodi vselej v čast Njemu, kateri nas je poklical!

2. Bogu dostojne naj bodo svete hiše božje, čiste in nikar obnošene ali raztrgane posvečene obleke.

---

[1] Zbor Trid. seja 22.

Hiša božja naj bode vredna Njega, ki v njej prebiva. Oj kako žalostno bi bilo, poleg lepih župnijskih poslopij gledati cerkev podirajočo se; v prebivališčih vernikov lepe obleke, v hiši božji pa pajčevina; mladeniči in dekleta gizdajoči se z dragocenim lišpom, duhovniki pred altarjem pa odeti z zamazano opravo; prstani in žlahtni kameni na rokah posvetnjakov, darovališča svetnikov pa podrtine, stoječa bolj v zasmeh kakor v počeščenje! Vaši pozornosti naj bodo priporočene tudi kapelice in križi ob cestah in potih postavljeni, da ne bodo mimogredočim več v gnus in pohujšanje, kakor v pobožno spodbudo. Gospodar se spozna po ugledu svoje hiše, dušni pastir pa neredko iz stanja cerkvij njemu izročenih. „Gospod, ljubil sem lepoto tvoje hiše“, ta beseda psalmistova naj odmeva vedno v našem ušesu in naj se ponavlja pri nas po gorečnosti, katero gojimo za hišo božjo, da bo tisti, ki se je povrnil v hišo svojega Očeta, kjer je veliko prebivališč, nam za betev naše gorečnosti odkazal stanovanje za leta večnosti.

3. Da se bode poveličevalo božje ime, bodi naši skrbi priporočeno zvesto obhajanje svetih nedelj in ostalih praznikov. Oh gorje! kam smo zašli v tej zadevi dan današnji! Mnogo rokodelcev opravlja ob dnevih Gospodovih svoj posel z večjo marljivostjo kakor navadno, in njih pomočniki ter učenci, z delom preobloženi, zanemarjajo sveto službo božjo, ker jih nikdo ne opominja. Predpoldnem služijo mamonu (dobičku), popoldne in še naslednji dan opravljajo daritve nečiste drugim grdim malikom. Trgovci se ob takih dnevih brez vsake sile kakor ob sejmih shajajo, in tako postane znano cerkvovanje prav pogosto košata zalega raznih hudobij; tega pa ti ljudje nič ne premislijo, da je Gospod prodajalce in kupčevalce iz templja spodil in mize menjalcev prevrgel. Drugi in to še taki, ki si radi prisvajajo temeljitejšo omiko, udeležujejo se ob svetih dnevih hrupečih lovov in se ne zmenijo za to, da kakor sami, tako njih pomočniki ostajajo brez vse službe božje. Vozniki ne privoščijo ni sebi, ni konju, tistega počitka, katerega je odločil Gospod rekoč: „Sedmi dan je dan sobote, to je počitka, Gospoda tvojega Boga. Ne boš ta dan opravljal nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne hči, ne hlapec, ne dekla, ne vol, ne osel, ne nobena tvojih živalij, ne tujec, ki je znotraj tvojih dverij. Naj počiva hlapec tvoj in dekla tvoja, kakor ti sam!“ [1] Vsake vrste ljudje preobračajo dneve, odlo-

[1] Devt. 5, 14.

čene k zveličanju duše, ali s pijančevanjem, ali s hrumečimi igrami, ali s plesom, ali s hlapčevskim delom — sebi v pogubo.

Bratje preljubljeni! naj nas nikar ne moti tisto tolažilo, da smo zadostili svoji službi, če kličemo rekoč: „Poguba iz tebe, Izrael!“ roke pa križem držimo ter smo kakor mutasti psi, ki ne znajo lajati. Marveč „vpij in ne odjenjaj! Kakor trobenta povzdiguj svoj glas in naštevaj mojemu ljudstvu njegova hudodelstva, in hiši Jakobovi njene pregrehe“.[1] „Če je dvanajst možev (apostolov) okvasilo vesoljni svet, kako bi mi, ki nas je toliko, ne zamogli poboljšati teh, ki so preostali, ko bi vender morali zadoščevati tisoč svetovom! Ali je mar svet zdaj hudobnejši? je milost manjša? mar nam manjka učenosti ali moči? Recimo pravo: gorečnosti tiste, ki je navdihovala dvanajstorico, pri mnogih najti ni!“ (Sv. Krizostom.) Bratje! ki ste varihi svetišča božjega in postavljeni stražniki Gospodovega vinograda, s sveto gorečnostjo si prizadevajmo, kolikor koli nam je možno, da bode posvečevano ime Gospodovo. To je prva zahteva, katero Vam polagam na srce, da bodemo vredni namestniki Tistega, katerega je gorečnost za svojo hišo razjedala, če tudi je na-nj padalo zasramovanje zmerjalcev.

II.

Vse . . . k zveličanju duš! in to:

a) naše lastne duše.

Kdor Boga ljubi, ljubi tudi dušo svojo, ki je po božji podobi vstvarjena; in kdor si prizadeva za poveličevanje božjega imena, ne more zanemarjati skrbi za svoje večno zveličanje, marveč negoval je bode:

1. z vednostjo. Vzemi solncu svetlobo, vzemi duhovniku vednost, enaka si bodeta. „Ker si ti zavrgel vednost, zavrgel bodem jaz tebe, da mi ne boš opravljal duhovništva“, pravi Gospod.[2] Duhovnik bodi razsvetljen v vednosti božji, bodi izkušen tudi v znanostih posvetnih, da bo zamogel biti vodnik čredi svoji, in da ne bode slepec slepca vodil. Božje razodetje naj bo solnce naši vednosti, modrost naša kakor luna, ki od solnca prejema svojo luč. Dà, razum svoj bistrimo si z zvesto službo božjo in bodimo razumniki prosvetljeni z vednostjo zveličanja in v tej od dne do dne napredujmo! Kolike hvale vredna je torej na-

[1] Iz. 58, 1. — [2] Ose 4, 6.

redba mojega slavnega prednika Frančiška Ksaverija, po kateri je bogoslovskim vedam z vsakoletnimi nalogami odkazal širno polje — naredba, katere presladki sad leto za letom okušati bodi tudi meni dovoljeno. Na delo torej, bratje, da tega, kar se Vam priporoča k lastnemu pridu, ne bodete spolnjevali prisiljeni, marveč prostovoljno, da bode tako od leta do leta lepše razcvetala se vednost zveličavnega znanja. „Duhovnik, ki vedno premišljuje sv. pismo ter ga spolnjuje, bode popoln; če pa ga začne zanemarjati, izgubil bode svojo čast.“ (Sv. Krizostom.)

2. Toda, kakor spričuje sv. Bernard, vednost brez ljubezni napihuje, ljubezen brez vednosti lehko zaide, in le vednost z ljubeznijo zedinjena sad rodi. Zatorej, da bomo prav skrbeli za svoje zveličanje, bodi ljubezen korenina in podlaga našega življenja, ljubezen, ki vse čednosti v sebi združuje in nas Bogu in ljudem omiluje. Prizadevajmo si torej za ljubo pohlevnost v besedi, v noši in v življenju. Nihče naj se zavoljo svojih del ne povzdiguje; saj vemo, da smo nevredni hlapci, ki smo le to storili, kar nam je bilo storiti dolžnost. Nihče naj si ne prikriva svojih slabostij, ker tudi pravičnik sedemkrat pade. In ne tisti, kateri se sam hvali, je potrjen, marveč kogar Bog hvali.[1]

Skrbimo, da si ohranimo dobro ime svoje neoskrunjeno, srce čisto, življenje nedolžno pred Bogom, ki pregleduje tudi najbolj temno noč, in vpričo ljudij, katerim bodi ravnilo življenja naše življenje. Sv. Jeronim namreč spričuje, da se kakor po blatu vlačimo, če čistosti pri nas najti ni. Izogibljujmo se torej sumljivih hiš, preprijazne ženske tovaršije, iger prepovedanih, plesov, gledališč, hrupnih lovov!

Proč od nas grdo službovanje zaradi ostudnega skopuštva; proč vsako pregrešno prejemanje darov; proč vsako neprimerno izvijanje dohodkov naše službe ali pa cerkve; daleč proč vsaka zloraba dobrovoljne naklonjenosti naših župljanov nasproti duhovništvu in snažnosti svete hiše božje, kakor da bi želeli pomnoževati si lastno premoženje! Otrplo srce duhovnika, udanega skopuštvu, je svetu v pohujšanje, in karkoli si tudi tak skopuh prizadeva, njega zlobnost je znana daleč okrog.

Odlična bodi naša gostoljubnost do tujcev, ubožcem bodimo dobrotniki, in z lastnim krepkim zgledom po-

[1] II. Kor. 10, 18.

spešujmo pobožne ustanove v prid cerkvam, šolam in drugim dobrodelnim napravam. Tega, kar preostaja našim lastnim potrebščinam, naj nikar ne požira golt, ali prazna, nečimerna potrata. Bratje preljubljeni! nikar ne obtežujte svojih src s pijanostjo, s požrešnostjo in s skrbmi posvetnega življenja — vino in pa ženske spravile so že modre može v propad!

Povsod v naši hiši naj se vidi red pri vsakdanjih opravilih. Vsakdo izmed nas bodi gospodar pri svoji hiši, in v pekel naj se pogrezne ošabno zapovedovanje ženske služabnice, ki bi htela neznosno gospodovati nad gospodarjem in pomočniki njegovimi, ter ga s tem pripravljati ob dobri sloves. Zakaj kdor svoji lastni hiši vodnik biti ne ve, kako bo skrbel za cerkev božjo? [1]

Neznano nam bodi vsako hlepenje po častnih službah in želja povzdigovati se na vedno višje stopnje! Nikdar si ne iščimo boljših služeb in odličnejših dostojanstev za plačilo; ker tisti, ki menijo, da so popolnoma zadostili svoji dolžnosti, prejeli so svoje plačilo v svojem visokem domišljevanju. In ko bi po raznih potih častiželjnosti dosegli take više službe, ne bodo nam nikdar k pridu, marveč le v pogubo. Karkoli pa smo prejeli s pohlevnimi prošnjami k množitvi svojega haska, spoznavajmo vse kot nezaslužen dar dobrotljivega Boga, kateri nam nalaga dolžnost, toliko vrednejšim skazovati se plačila — danega nam že napred. Ne govorite: take in tolike so doslej že moje zasluge; ampak skrbno se rajši izprašujte, ali ste sposobni spolnjevati dolžnost združeno s službo, za katero prosite. V spominu imejmo besedo sv. Gregorija, ki je dejal: „Kedar se povekšujejo darovi, povekšuje se tudi odgovornost za-nje.“ Zatorej je potrebno, da si toliko bolj ponižen in Bogu zvesto služiti pripravljen, kolikor večja odgovornost ko veš, da te čaka na sodbi.

„Ni resnice pri tistih, kateri menijo, da se s pobožnostjo dobiček dela. Velik dobiček pa je pobožnost z zadovoljnostjo. Nič namreč nismo prinesli na ta svet; gotovo je, da tudi odnesti ničesa ne moremo. Ako pa imamo živež in obleko, bodimo s tem zadovoljni. Zakaj kateri hočejo obogateti, padejo v skušnjavo in v zadrgo hudičevo in v veliko nepridnih in škodljivih želj, katere potopijo človeka v konec in pogubljenje. Korenina vsega hudega nam-

[1] I. Tim. 3, 5.

reč je lakomnost; in nekateri, ki so po nji hrepeneli, so zašli od vere in se zapletli v velike nadloge. Ti pa, o človek božji! beži pred vsem tem; drži se pravice, pobožnosti, vere, ljubezni, potrpežljivosti, krotkosti!“ [1]

Naj bi se kedaj smelo reči tudi o nas, kakor o sv. Martinu Turonskem škofu: „Martin, ubožen in ponižen, gre v nebesa bogat!“ Vselej si torej skrbimo za angeljsko čistost, za gorečnost serafimsko, za napredek v čednosti; nevarnih in dvomljivih ukov ne poslušajmo; nikdar skopi, nečisti, nezmerni, grdega dobička željni ne bodimo; marveč pobožni, neomadeževani, trezni, neoskrunjeni, odločeni od grešnikov, v nebesih prebivajoči; nikomur ne dajajmo pohujšanja, da se naša služba ne bode zaničevala, marveč v vseh rečeh se izkazujmo kot služabnike božje! [2]

3. Luč ugasne, če nima goriva; tudi čednost obnemore, če nima hrane pobožnih vaj. Bratje, iz globočine srca Vas zarotim, molite, molite pogosto in radi, kakor je Gospod zapovedal moliti. Molitev bodi Vašemu duhu odpočitek. Riba brez vode konec vzame, duhovnik brez molitve boleha. Oh, oblak brez deža, suho drevo, kateremu Bog blagoslova ni podelil — to je duhovnik, ki molitev zanemarja. Rahločutne vesti bodimo v opravljanju vsakdanjih duhovnih ur, in kar največ moči, bodimo hvaležni naši blagovoljni materi cerkvi, katera je nam, svojim sinovom, v roke podala knjigo, ki nas poučuje in ob enem opominja, naj molitve svoje opravljamo združeni s svetniki nebeškimi in tolikokrat na dan otresemo posvetni prah, ter se povzdigujemo k Bogu in njemu darujemo daritev hvale, zedinjeni z vsemi mašniki, kolikor se jih šteje okrog po širokem svetu. Obnovimo starodavno navado cerkveno in molimo duhovne molitve skupno: župniki s svojimi pomočniki, prijatelji se obiskujoči; „kjer sta namreč dva ali so trije zbrani v mojemu imenu“, veli Jezus, „tam sem jaz sredi med njimi“. Preljubljeni bratje! hvalite Gospoda z menoj in povišujmo njegovo sv. ime, in Gospod nam bode podvojil darove svoje, kakor je storil sv. Antonu in sv. Pavlu, puščavnikoma. V občestvu svetnikov naj ima vera naša svojo krepost, čednost naša svojo podporo. Ne sramujte se, glasno moliti pred jedjo in po jedi; kar namreč vernikom na srce polagamo, ali nismo dolžni tega sami prvi spolnjevati? Blagor čredi, ki je našla pastirja,

---

[1] I. Tim. 6, 5—11. — [2] II. Kor. 6, 3—4.

kateri moliti zna, ki ume besedo Gospodovo: „Prosite in dalo se vam bode; iščite in našli bodete; trkajte, in odprlo se vam bo“. Molitev se povzdiguje k nebesom gor, božje usmiljenje pa prihaja dol!

Molitev pa ne bo našla pravega tiru in ne bo imela potrebne hrane niti stalne podpore brez tovaršice svoje — brez sv. premišljevanja! O žalost! vzdihovaje prašam, zakaj da je neki to sv. opravilo tolikim duhovnikom skoraj da popolnoma neznano, in to celo takim, ki so bistre glave? In vender bi morali šteti med izgubljeni čas sleherni dan, o katerem nismo vsaj četrt ure opravljali sv. premišljevanja! Na perutih molitve in premišljevanja povzdiguje se duh naš nad zrakove k Očetu, ki prebiva v luči nepristopni. In dasi se dozdevajo take peruti težke ljudem pogreznjenim v zemeljskem sopuhu, vender so prijeten in potreben počitek naši duši.

Ali ni potrebno tudi nam, da zajemamo iz studencev Zveličarjevih in iščemo milosti v sedmerem izvirku sv. zakramentov? Ali ni tudi nam potrebno očiščevanje naše vesti v sv. pokori? Zaupam, da ga ni v preljubljenem duhovenstvu moje škofije, ki bi bil tako daleč zabredel, da bi še tedaj opuščal sv. pokoro, kedar mu vest očita veliki greh — pokoro, ki je druga deska-rešnica, če se nam je ladija razbila. Grozno bi bilo, opravljati najsvetejšo službo, pri altarju božjem neomadeževano daritev darovati brez milosti božje, kot sužnik pekla — drugim v spodbudo in zveličanje, sebi pa v pogubo! In da se rahločutnost vesti povekšuje, da iščemo odpuščanja tudi malih grehov, opravljajmo sv. spoved, če že ne vsak teden, vsaj gotovo vsak mesec, in to tako, da si skrbno prizadevamo, da nam bode vsaka spoved stopinja bliže nebes.

Z neoskrunjenimi rokami in s čistim srcem, kolikor največ mogoče, opravljajmo Bogu dan na dan daritev sv. maše, ne zavoljo grdega dobička, marveč k časti in spravi božjega veličanstva, k časti svetnikom nebeškim, k zveličanju duš, tistih, katere se v trpljenju čistijo, kakor tistih, ki se na zemlji vojskujejo. Nikdar ne pozabimo vzvišenega namena te sv. daritve; nikdar naj ne stopa k altarju vsevedočega Boga z nami raztresenost duha, katera bi nam odnašala zveličavni sad; nihče izmed nas naj ne išče dopadenja sveta z nedostojnim vedenjem, ali s preveliko naglostjo pri tej božji službi! Sredniki smo med Bogom in med ljudmi, opravljajoči daritev sprave. „Človek torej naj presodi

sam sebe in potem naj jé od tega kruha in naj pije iz keliha, da ne bode jedel in pil sebi obsodbe zato, ker ne razločuje telesa Gospodovega.“

Ob vseh svetih dnevih in še drugače pogosto pridigujemo vernikom besedo zveličanja; kdo jo pa naj nam oznanjuje? Kako moder je torej duhovnik, ki si išče prijatelja, da mu z živo besedo in s sveto gorečnostjo v bratovski ljubezni na samem razlaga, kar mu je k zveličanju potrebno! Poiščimo si tudi mi vsako leto takov počitek in oddihljaj naši duši, kje v samoti samostanski, ali v kakem svetem zavodu, ali vsaj pri pobožnem prijatelju, kateremu je služba božja kraljevanje; tako, da nekoliko dnij sami sebe premišljujemo in z duhovnim vodnikom težo svojih skrbij Bogu izročamo, o tem, kar nam je najbolj nujno potrebno, resno preudarjamo, vest svojo očistimo, ter si novih močij za dušno pastirovanje nabiramo. Takošne duhovne vaje ne bodo le nam samim na korist, ampak še tudi našim čredam. Bratje, poskusite in poglejte — Bog mi je priča, da ne lažem, če rečem, tudi Vi bodete veseli vzkliknili: o blažena samota, ti sama si prava blaženost! — če bodete sladkost takih vaj okusili, ne prisiljeni, marveč radovoljno, ne da bi se komu prikupiti želeli, marveč da iz resničnega srca Boga iščete. Z božjo pomočjo prizadeval si bodem, da vsako leto vse tiste zberem, kateri bodo na vabilo (ne na zapoved!) škofa svojega poslušali, da se prijateljski pogovorimo o vsem tem, kar bi utegnilo nam in našincem biti v korist, da ne bomo, ko drugim pridigujemo, pa sami zavrženi.

III.

Vse . . . k zveličanju duš! in to:

b) duš naših bližnjih.

Ob strašnem dnevu sodbe treba bode račun dajati ne samo o tem, kako smo skrbeli za svoje, marveč tudi o tem, s kakošno gorečnostjo da smo skrbeli za zveličanje duš naših bližnjih nam izročenih. Zatorej da bomo njih duše, odrešene s predragoceno krvjo Jezusa Kristusa, privedli v večno zveličanje, treba je resno premisliti naložene nam dolžnosti. Kaj pa nam je storiti, da te dolžnosti spolnimo, tako da bo gorel v njihovih srcih tisti ogenj, katerega je prinesel Jezus na zemljo?

Skrbeti nam je:

1. za oznanjevanje božje besede. Lomite veselo kruh nebeški gladnemu ljudstvu vsako nedeljo, vsak praznik z razlaganjem sv. evangeljev, s svetimi govori, s popoldanskimi krščanskimi nauki, da lačnim nikdar ne bode manjkalo pripravne hrane, njihovim potrebam primerne. Tudi otrokom radi podajajte sladko mleko Jezusovih naukov; mleka namreč jim je treba, ne še težkih jedij. V šoli in v cerkvi in kjerkoli na nje zadenete, ponujajte jim duhovno hrano Kristusovega nauka. Njih je nebeško kraljestvo! Da pa bodo resnično postali državljani tega kraljestva, to bodi Vaša skrb jih uriti, tako namreč, da bodo, kar so se naučili, tudi v dejanju razodevali. Cerkev, katero je Kristus ustanovil, naj bi nas veter različnih ukov ne premetaval, ona je mati in odgojiteljica vseh živih; in šola bode le ondod zaželjeni sad prinašala ter se pred vsemi ljudmi kot od Boga blagoslovljena ustanova razkazovala, kjer jo cerkev goji in neguje, kjer je čista in neoskrunjena vera podlaga in središče vsega, kar se v šoli uči. Če dušni pastir šolo kakor punčico svojega očesa blaguje, potem bode cvetel in zorel nebeški sad čednosti in znanja. Zatorej, preljubljeni bratje! bodi Vam vselej Vaša šola draga in ljuba kakor Vaše lastno oko, in kakor je bil Gospod Jezus vedno obdan od svojih učencev, tako naj bodo tudi Vam Vaši učenci venec, s katerim se radi venčajte, krdelo, ki Vas naj povsod spremlja. Vaši nauki naj bodo zdrava, tečna jed, katero zajemate iz verske zaloge, sad truda in premišljevanja, a ne sodrga skrpanih mislij, v katerih bi bila to Vaša edina zasluga, da ste jih le površno okusili, na pamet se jih naučili in z jezikom svojim tako rekoč ljudstvu le samo prodali. Spominjajte se radi besed sv. Pavla do Timoteja, ki tudi Vas zadevajo in ki so tudi v naši dobi popolnoma umestne: „Zarotim te pred Bogom in Jezusom Kristusom, pri njegovem prihodu in pri njegovem kraljestvu: oznanjuj besedo, ne jenjaj, bodi si priložno ali nepriložno; prepričuj, prosi, svari z vsem potrpljenjem in ukom. Zakaj prišel bo čas, ko zdravega nauka ne bodo trpeli, temveč si bodo po svojih željah izbirali učenike, kateri ušesa žgečejo; in bodo od resnice ušesa odvračali, pa se k basnim obračali. Ti pa čuj, vse pretrpi, opravljaj delo evangelista, spolnjuj svojo službo, bodi trezen.“ [1]

Kakor zidovje, na trdno skalo postavljeno, upirajte se valovom splošne popačenosti, vsled katere vera ugasuje, ker

[1] II. Tim. 4, 1—5.

se vzdigujejo iz nečistih src črne megle, katere luč razuma zakrivajo, dà, celó ugasujejo, tako da se resnica, na kateri vera sloni, komaj da še vidi. Preudarite grožnjo Gospodovo: „Moja roka bo nad preroki, ki prazne reči vidijo in laž prerokujejo . . . zato ker so moje ljudstvo zapeljevali rekoč: »Mir, in ga ni miru«; in on je steno zidal, ti pa so jo ometavali z malto brez slame . . . Gorjé njim, kateri šivajo blazine pod komolce vsake roke in narejajo ljudem vsake starosti podglavšnice za lovitev duš . . .“ [1] Tudi mi ne bomo ušli šibi božje jeze, če se popačenosti ne ustavljamo ter razpokline le samo zamazujemo. Nikar vender ne pozabite, da ste postavljeni za zdravnike, katerim gre, bolnim dušam in pod težo bridkostij vzdihujočim dajati zdravila, in spoznajte, da ste zato izvoljeni, naj bi kot usmiljeni samaritanje rane ne samo človeškega rodu nego tudi posameznikom celili.

2. Izročeno Vam čredo ne samo da bi jo pasli z božjo besedo, ampak oskrbljujte in nasičujte jo s tem, da jo vodite k čistemu studencu posvečujoče milosti, s skrbno in primerno d e l i t v i j o s v. z a k r a m e n t o v. Opominjajte mlačneže, zbujajte v grešnem spanju zadremane in prizadevajte si za njih popolno spreobrnitev s tem, da jih v ljubezni sv. Janeza nazaj spravljate k Jezusu, in po njem, ki je srednik med Bogom in človeštvom, k Očetu. Varujmo se, kolikor največ moči se varujmo tiste s t r o g o s t i, ki zmočencev ne vodi nazaj, ampak jih celo odvračuje od ljubeznivega Očeta, in ki boječnost zbujene vesti v obup goni. Sv. Krizostom nas uči, da se ne spodobi, da bi mi, ki smo le služabniki, bolj ostri bili, ko je Gospod sam, kateri noče smrti grešnikove, temveč želi, naj bi se spreobrnil in živel. Pa ravno tako skrbno se varujmo tiste lehkomišljene popustljivosti, ki največje pregrehe mirno požira, grešnika ne ozdravlja, in tako duše v spovedi zmešane takorekoč na lastnih ramah v pekel nosi. Nikar ne zabite, da smo delivci božjih skrivnostij; tukaj pri delivcih pa se išče, da je kdo zvest najden. [2] Naj nikar spokorniki ne čakajo na nas, marveč mi jih pričakujmo, ne le samo enkrat v letu, ampak vsak čas, vsak dan, vedno pripravljeni dušnim potrebam postreči. Bolnik obupuje o svojem ozdravljenju, če zdravnika ne najde, ali če je primoran predolgo na-nj čakati. Kaj bomo mar mi menj skrbni pri ozdravljanju bolnih duš,

[1] Eceh. 13, 9. 10. 18. — [2] I. Kor. 4, 1—2.

kakor zdravniki pri ozdravljanju teles? „Izberite mi dobrih spovednikov na pomoč in spreobrnil bodem svet.“ To željo moža, v dušnem pastirstvu veleizkušenega, ponavljam in Vas prosim, častiti bratje! bodite moji pomočniki! Toda kaj bi prosil? celo gotovo zaupam, da bodete poslušali moj glas, moje prošnje spolnjevali, dà! še dosti več storili.

Posebni čudež božje ljubezni je najsvetejši zakrament altarja, ki nas zavezuje, naj tudi ljubimo Boga in si med seboj ohranimo vedno ljubezen. V ponižnem tabernakeljnu prebiva Gospod in ponavlja svoje besede: „Glejte, jaz sem pri vas vse dni do konca sveta!“ Zategavoljo čujte in skrbite, da bodo verniki pogosto prihajali k sveti mizi Gospodovi; zvesto jih pripravljajte, nujno opominjajte, pa tudi milo vabite z besedami Kristusovimi: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obloženi, in jaz vas bodem okrepčal.“ Vedno ohranite v spominu besede Gospodove: „Jaz sem vinska trta, vi ste mladike; brez mene ne morete ničesa storiti . . . kdor jé moje meso in pije mojo kri, ostane v meni, in jaz v njem“ . . . in tako bodete pravi prijatelji in pospeševalci pogostega obhajila, prepričani, da po meri sv. obhajil se pri ljudeh neredko lehko sodi na ravnilo življenja.

Zarotujem Vas pri ljubezni, po kateri Jezus gnan v tem zakramentu resnično, gotovo in bistveno pričujoč med nami ostaja: pripravljajte nedolžno mladino z največjo pazljivostjo k prvemu sv. obhajilu, ter ga obhajajte s primerno slovesnostjo, da si bodo mladostna srca ohranila na njo neizbrisljivi spomin. Prvo obhajilo je kakor zarja resnično pobožnega in krščanskega življenja. Učite mladež ljubezni do Jezusa, da je ne ujame svet v zanke svoje ljubezni!

Ni mi neznano, da nekateri ljudje tudi najsvetejše reči včasi zlorabijo, in da so boječe ter pretenkovestne duše pastirju dostikrat nadležne, in da s prepogostimi obhajili vernikom pohujšanje dajejo, če ni njih življenje vselej tako, kakoršno bi zavoljo teh svetih vaj biti moralo. Vem pa tudi, da takih je med vernim ljudstvom le majhen del, in da vender še niso najslabši ti ljudje. Nikar jih ne odvračujte, rajši jih modro vodite na pravo pot, saj ste služabniki dobri in zvesti, ki Vas je postavil Gospod črez svojo družino, da ji delite živeža v primernem času. Ne obsojujte prenaglo gorečnosti tovariša, kateri se ne ravna slepo po stari ne ravno vselej hvalevredni navadi, ali da bi sovražili njega, do katerega ima verno ljudstvo večje zaupanje.

Različni so namreč darovi, in sveti Duh jih deli, kakor se njemu dopada; rajši se radujmo, če se božje ime poveličuje. Zato se radi posvetujte med seboj o vsem tem, kar zadeva dušno pastirovanje, in nikar se trdovratno ne držite navad, katere niso vernikom v spodbudo; vender pa tudi vselej modro ravnajte, kedar kaj novega in nenavadnega začenjate, namreč da dobro presodite duhove, so li od Boga. Ne govorite s Farizeji: „ves svet dirja za njim, kaj nam je storiti?" velikoveč veselite se, da se Jezus Kristus hvali! Pa tudi med verniki strankarij nikar ne trpite, da se ne bode reklo: „Jaz sem Pavlov; jaz pa Apolov; jaz pa Kefov".[1] Saj smo vsi udje enega telesa, čegar glava je Kristus!

3. Z izvanredno previdnostjo pospešujte bratovščine, ustanovljene v podporo čednosti, ki so od cerkve potrjene in od posvetne oblasti dovoljene; one so cvetovi, prirasli iz suhe zemlje, in potrebujejo modrega negovanja od strani dušnega pastirja. Mar se ne pravi to vernike begati, če naslednik bratovščino za nepotrebno in škodljivo proglaša, katero je njegov prednik priporočal in z vso gorečnostjo gojil? Nenavadnim hudobijam se je ustavljati z nenavadnimi pripomočki, in posebnim potrebščinam je ljubezniva mati cerkev vselej rada tudi s posebnimi sredstvi ustrezala ter jih priporočala z obilno podelitvijo zakladov milosti. Kar pa priporoča cerkev, ki jo vodi sv. Duh, bomo li mi to grajali in kakor neporedni sinovi zanemarjali? Modro se torej teh pripomočkov poslužujmo, pa se tudi skrbno varujmo, da ne bi kje tega, kar je le sredstvo k čednosti, že za čednost samo šteli, in da se ne bi preveč zanašali na svoje zveličanje, če se takih sredstev poslužujemo, ali pa da bi celó še vernike v tako zmoto zapeljevali.

Z vso mogočo pazljivostjo se ustavljajte krivim nabožnim vajam in praznovernim molitvam, katere je sovražnik človeštva kot ljuliko med pšenico zatrosil, da pobožne duše najprvo s preveliko zaupljivostjo oslepi, potem pa jih v vrtinec groznih dvomov in v propad obupa potopi. — Po združenih močeh rastejo velike reči, in prirojena je človeškemu srcu želja, pobožnosti ne v globino duše zakrivati, marveč ogenj, ki znotraj gori, na zvunaj kazati s tem, da se tistim pridružuje, katere napolnjuje enaka gorečnost. Ko bi vernemu ljudstvu take od sv. cerkve potrjene bratovščine prepovedovali, snovali si bodo druge, ne-

---

[1] I. Kor. 1, 12.

dovoljene in tajne, ter ogoljufali se s krivim denarjem, ki ga na tem potu najdejo. „Umetnost vseh umetnostij je vodstvo duš“, uči sv. Gregorij.

Zatorej le skrbno premišljujte, kaj da bi se verni množici, kaj našemu času prilegalo in koristilo, da zadoščujemo potrebščinam. Kolika nevarnost vender je to, če pastir ne najde paše, če vodnik ne ve pota, če namestnik ne pozna volje Gospodove! (Sv. Bernard.) Kolika sreča za našo škofijo je to, da v njej skoro da nič ni drugovercev med pravovernim ljudstvom, in srčno hvaležni moramo biti predobrotljivemu Bogu ne samo v molitvah, marveč tudi z neminljivim trudom, da si ohranimo izročeni nam zaklad sv. vere, da se ne bode kedaj o nas rekalo: „Ko so ljudje spali, prišel je sovražnik in je prisejal ljulike med pšenico in je odšel.“

Prekoristna naredba naših prednikov, tako imenovano velikonočno izpraševanje, se povsod med nami izvršuje, in daje dušnemu pastirju obilno priložnosti, vernike svoje po spolu, po starosti, po stanu ločene poslušati, posamezne med njimi natančneje spoznavati, dušne potrebe zasledovati, ter vsaj enkrat v letu posebič se pogovarjati o takih stvareh, o katerih na prižnici govoriti bi bilo nemodro ali celo škodljivo. Prosim Vas, ljubljeni bratje v Gospodu! nikar ne zametujte prežlahtnega sadu te naredbe, da bi morda le površno to opravljali, ali le najnižjega stanu ljudi k temu izpraševanju silili, ali ga kot preveliko sitnobo več tednov trajajočo zanemarjali. Pomislite na dobiček, katerega si lehko s tem talentom pridobite.

Čvetero petletij je blizu minilo, odkar so se tako zvane nedeljske šole v naši škofiji začele; njih izvrstni uspeh — Bogu bodi hvala! — je, da mladeniči in dekleta, ki bi bili sicer ostali brez pouka, ali ki zavoljo daljave šole obiskovati niso dolžni, ne samo da so v naukih Jezusovih natančno poučeni, ampak da so se, kolikor treba, tudi branju in pisanju privadili; ob enem odvzela se jim je nevarnost lenuštva ter so se po modrem šolanju v raznih koristnih rečeh izurili. Da smo tem šolam hvalo dolžni za vsestransko izomiko našega ljudstva — kdo bi to tajil, če je hotel opaževati trud dušnih pastirjev in sad, ki je nastal iz teh šol v preteku let? To so talenti nam izročeni, ne da bi jih zakopavali, marveč da si z njimi pridobivamo najobilnejših obrestij, da bomo enkrat, ker smo bili v malem zvesti, črez veliko postavljeni. Vem sicer, da je to teža dneva in vro-

čina; z lastnimi očmi sem gledal, koliko so si prizadevali, kolikanj se trudili mnogi izmed Vas, goreči v Gospodu; prav dobro vem, da so nekateri obed svoj odložili do večerje, naj bi lomili kruh lačnim in pouka dajali željnim. Z Vami vred se nisem branil tega truda, pa sem tudi okusil sad najslajšega veselja, s katerim je Gospod obilno blagoslovil naše delo. Delajte torej, dokler je dan, in če ti delo mrzi, poglej na plačilo!

Ko se je raznesel po naših krajih glas, da je preuzvišeni nadškof solnograški vsled posebne pravice, katero ima, osiročeni škofiji lavantinski izvolil za pastirja rojaka domačina, radovali ste se, častiti bratje! dobro vedoči, da tako imenovanje izmed Vaše sredine služi Vam vsem v čast, in slišala se je beseda: Z združenimi močmi treba nam bode si prizadevati, da opravičimo to zaupanje od preslavnega imenovatelja skazano naši škofiji, in da se mu črez vse hvaležne skazujemo za odlično skrb, katero ima za naše zveličanje. Na delo torej! storimo kolikor je na nas, da bomo v dejanju izpolnili, kar smo z besedo obljubili. Zato Vas prosim, podpirajte me, ki me je Bog povzdignil, s svojimi molitvami, s svojim trudom, s svojo pokornostjo, z deli dejanske ljubezni, da se ne bode vaše veselje v žalost izpremenilo, in da nam ne bo treba s težkim srcem pripoznati, da svojih obljub držali nismo.

Vas tedaj, najvelečastnejši korarji stolne cerkve, ki ste starešinstvo škofa in njegova krona, Vas prosim, podpirajte predstojnika svojega z modrim nasvetovanjem ter z izdatno pomočjo. Bodite škofu kakor usta in pero; podslanjajte mu roke, kakor nekdaj Aron in Ur Mojzesu, da mu do solnčnega zahoda ne otrpnejo, dokler se bojuje ljudstvo božje!

Vi prečastni dekani in šolski nadzorniki, bodite škofu svojemu oko in desnica! Pazite, da se bode vse godilo k spodbudi ljudstva in po določenem redu! Čujte, ki ste postavljeni za stražnike v vinogradu Gospodovem, in kolikorkoli se Vam da, skrbite za čast božjo in za spoštovanje duhovništva! Pospešujte na vso moč vse, karkoli spoznate, da bode vernemu ljudstvu v blagor! Vsako pohujšanje z največjo pazljivostjo zabranjujte, dobro vedoči opomin, ki veleva: „Krepko se ustavljaj začetku, zdravilo da ne bo prepozno, kedar vsled dolgih zamud otrdilo se ti je zlo!“ Nosite silno breme, ramam mojim naloženo, z menoj; in naj bi vsi, ki smo težo skupaj nosili, enkrat tudi skupaj plačilo od Gospoda dobili!

Vi častiti župniki in pomočniki v vinogradu Gospodovem, ki ste nam v podporo izvoljeni, previdno pasite čredo Vam izročeno; ne prisiljeno, marveč radostno po božji volji; ne zaradi grdega dobička, nego veselo, ko vsak dan pomislite, kolike reči da Vam je Gospod zaupal, pa tudi kolika odgovornost da Vas čaka, kedar bo prišla sodba. Bratje moji predragi! opominjam Vas, ali če bi prošnja več izdala, prosim Vas: bodite trezni in pred vsem drugim se izogibljite tistih hudobij, ki so pri duhovniku najbolj odurne, namreč: pijančevanja, nečistosti ter igranja. Ljubite sobičke svoje in prebivališča svoja; naj že bo tesno ali širno, vsak čas ti bodi kapelica posvečena pobožnosti in učenju! Varujte se škodljivega pohajkovanja in dragocenega časa nikar s praznimi zabavami ne izgubljajte; dobro si k srcu vzemite besede zlatavredne knjige „O nasledovanju Kristusovem“: „Kolikorkrat sem bival med ljudmi, vselej sem se slabši povrnil“ (v svojo celico). „Kakor po dnevu pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti, ne v kregu in zavidnosti; ampak oblecite Gospoda Jezusa Kristusa!“ [1] „Vi ste sol zemlje; če se pa sol spridi, s čem se bo solila?“ [2]

Ali bi ne smel tudi Vas pozdraviti, mladi bogoslovci! novinci svete vojne duhovne — enak vrtnarju, ki v jutru z veselim srcem rožice svoje ogleduje? Kaj bi se ne smel radovati zavoljo Vas, ki ste drevesca, katera bodo rodila sad o svojem času? Vi ste veselje moje, Vi ste nadeja moja! Nikar, da bi goljufali škofa svojega, da bi bili podobni jabelku sodomskemu, ki je lepo sicer za oko, pa od znotraj vse ostudno. Zarano že se privajajte pokorščini in redu! „Blagor človeku, če nosi jarem od mladosti svoje“. [3] Premišljujte besedo sv. Avguština, ko se je spreobrnil iz zmote in dvomov: „Naše srce je nemirno, dokler ne najde pokoja v tebi, o Bog!“ Zaupanja na svojo srečo ne stavite v častiželjnost in hlimbo, marveč v istinito pobožnost. Nikar ne mislite, da Vas čakajo le sami veseli dnevi; kdor za veseljem dirjati hoče, naj ne išče svetih redov, zakaj nezmotljive so besede Gospoda našega Jezusa Kristusa: „Ko bi bili iz sveta, bi svet kar je njegovo ljubil; ker pa niste iz sveta, ampak sem vas jaz od sveta odbral, zato vas svet sovraži.“ [4] Presodite torej svoj poklic, in na vso moč si prizadevajte, da postanete vredni svetega poklica, v katerega ste izvoljeni.

---

[1] Rim. 13, 13—14. — [2] Mat. 5, 14. — [3] Thren. 3, 27. — [4] Jan. 15, 19.

Ne polagajte rok na plug, pa bi se nazaj ozirali, ker taki niso sposobni za kraljestvo nebeško.[1] In ko bi med Vami bil kateri, ki ga vest teži, ter ne ve, ali je poklican kakor Aron, njega pri usmiljenju božjem prosim, naj ne odlaga, tolikanj važne zadeve s pomočjo modrih svetovalcev dobro premisliti, dvombe odgnati, da se ne bo udeležil največje hudobije in krivice do sebe in do drugih, in da ne bomo mi zavoljo vašega povišanja, pa tudi vi ne zavoljo sprejema tolike službe pogubljenja, marveč le plačila vredni pred Bogom.

In zdaj ne bom Vas več imenoval služabnikov, marveč prijatelje svoje, ker vse veste, kar sem namenjen storiti med Vami. Vi ste moji prijatelji, če bodete spolnjevali, kar Vam naročam v imenu Tistega, ki me je poslal. Še več bi Vam imel pisati, pa nočem na papirju in s črnilom, ker zaupam, da pridem k Vam, in se bomo pogovarjali od ust do ust.“[2]

Ta moj pismeni pozdrav pa — priprost sicer, ker sem se odločil, ničesar med Vami znati, razun Jezusa in to križanega[3] — blagovoljno sprejmite, naj bi vse to, kar sem razlagal, bilo Bogu v čast in našim dušam v zveličanje. Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa in ljubezen božja in deležnost svetega duha bodi z Vami vsemi.[4] Amen.

Pri sv. Andreju v lavantinski dolini dne 19. malega srpana 1846.

2. O samskem stanu kat. duhovnikov.[5]

„Preljubeznivi! nikar ne verujte vsakemu duhu, temuč presodite duhove, ali so iz Boga; zakaj veliko krivih prerokov se je po svetu razšlo. Ti so od sveta, in govorijo od sveta, zato jih svet posluša. Mi smo iz Boga. Kdor Boga spozna, nas posluša; kdor ni iz Boga, nas ne posluša; iz tega spoznate duha resnice in duha zmote.“ I. Jan. 4.

Mirno tečejo o lepem vremenu vode po svojih žlebih, se v solnčnih žarkih prijazno lesketajo in peljajo blagoslov božji po deželi; ali kedar se o deževju vode napnejo, prederejo togotni valovi vse brege in jeze, cvetoča polja in ru-

[1] Luk. 9. — [2] II. Jan. 1, 12. — [3] I. Kor. 2, 2. — [4] II. Kor. 13, 11.

[5] V posebnem zvežčeku izdano z naslovom: „Prijazin list mnogo dušnih pastirjev Vernim Lavantinske škofije“. (Z gornjim rekom I. Jan. 4. na prednji strani). Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani. 8° 16. str. z dostavkom na koncu: 4. kozoperska 1848. — Prim. tudi, kar stoji o isti zadevi v Slomš. zbr. sp. IV. str. 394—397. Urednik.

mene žetve z blatom in peskom zasujejo, ter prestrašijo ljudstva in dežele s smrtjo in pogubo. Tako so mirno — le še preveč mirno — vsi stanovi med seboj živeli, dokler je poprejšnja nesrečna vlada duhove uklepala in vsako prosto razvitje človeškega duha branila; ali zdaj, ko so narodi stari jarem strli in prirasle verige nevredne sužnosti otresli, so — kar bi nobeden mislil ne bil — skoraj vsi stanovi naravne meje svojega poklica in svojih pravic prestopili, in zmešnjav, sovraštva in preganjanja med nami je toliko, da marsikateri z bridkim srcem v prihodnjost gleda, boječ se, da se bodo zaveze vseh držav razrušile, in v nesrečnem in grešnem prepiru se ljudstva ugonobila. Ali kdo bi si bil mislil, ko nam je meseca sušca mila zarja svobode prisijala in smo jo z vsemi drugimi stanovi tudi mi duhovniki z materjo katoliško cerkvijo veselo pozdravili, mislé, da bo v solnčni svetlobi prave krščanske svobode tudi sv. katoliška cerkev svoje pravice in svojo nebeško lepoto v lepem razvila, — kdo bi si bil takrat mislil, da bo hudo vreme sedanjih prekucij ravno nad duhovskim stanom in sv. katoliško cerkvijo vso svojo jezo in togoto izlilo! In vender je tako daleč prišlo! Sveta cerkev — ta prelepa roža, od Jezusa Kristusa iz nebeške dežele v solzno dolino te zemlje presajena, sv. cerkev — ta presvetla luč, od Jezusa Kristusa v razsvetljenje narodov prižgana, da bi nam temo naše pameti in našega srca razsvetljevala, sv. cerkev — ta prijazna zvezda, od Jezusa Kristusa na visoko nebo pripeta, da bi nam zmočenim popotnikom kazala pot v izgubljeno hišo Očetovo, ta presveta cerkev se danes kakor nepotrebna, nadležna in neusmiljena gospodinja najbolj zaničuje in preganja, in tisoč in tisoč sovražnikov s strupenim jezikom in peresom okrog nje stoji ter jo misli v koreniņi zatreti. In ker sv. cerkev vojaških trum in ostrih mečev nima, da bi se branila, njeni sovražniki že glasno veselje ženejo, mnogo pobožnih kristjanov pa na tihem bridko zdihuje, da se bo zdaj in zdaj mogočno zidovje rimske cerkve podrlo in sv. vera se spremila h grobu. Tega se mi duhovniki sicer ne bojimo, in se nikdo bati ne sme, ker vemo, da je sv. cerkev na skalo zidana in da je vrata peklenska zmagala ne bodo.[1] Tudi trpljenje in preganjanje nas ne straši, ker vemo, da je tudi Jezus, sv. cerkve ustanovnik, v trpljenju rojen bil, živel in umrl, da je cerkvi trpljenje naprej napovedal, in da se je

[1] Mat. 16, 18.

zares po njegovih besedah sv. cerkev v solzah, potu in krvi sv. apostolov rodila, s krvjo brezštevilnih mučenikov zalivana rastla, brez trpljenja in preganjanja še nikoli ni bila, da je pa ravno o časih najhujšega preganjanja vselej najlepše cvetela. Ali to nas je z žalostjo napolnilo, da smo morali videti in slišati, kako so verniki skoraj povsod vse zaupanje do svojih dušnih pastirjev, dà, celó do svojih škofov izgubili, kako žive studence Jezusovih naukov — pridige svojih duhovnikov zapuščajo, in pri izsušenih vodnicah posvetnih modrijanov in sleparjev poučenja iščejo: tem vse, duhovnikom pa skoraj ničesar ne verujejo. Še bolj pa, kakor to, nas je z žalostjo napolnilo, da naši in sv. cerkve sovražniki toliko zoper sv. cerkev, zoper njene po razsvetljenju sv. Duha upeljane naprave, posebno pa zoper deviški stan katoliških mašnikov pišejo, in zraven lažejo, kar tudi veliko ljudij veruje, da vse to od nas mašnikov izvira, da hočemo mi cerkev prisiliti, da bi nas deviškega stanu odvezala in se ženiti nam pripustila. Ravno zavoljo tega, ljube duše lavantinske škofije! smo Vam to odprto pismo pisali, Vam pred živim Bogom očitno povedati, da to niso nikoli naše misli bile, tudi zdaj niso, in kakor v božjo milost in pomoč zaupamo, tudi nikoli in na vekomaj ne bodo. Mi ne živimo prisiljeni v deviškem stanu, kakor naši sovražniki vpijejo, temuč po prostem sklepu, po dobrem in dolgem premisleku smo si vpričo živega Boga in svojega škofa duhovski stan, in z njim tudi deviški stan izvolili. Povedati pa vam zdaj tudi hočemo, kaj vse ti meseni hlapci zoper deviški stan katoliških mašnikov pišejo, in vam bomo njih neumnost in zvijačo v kratkem razkrili.

Najprej pravijo, da je naš deviški stan prisiljen. To govorjenje pa je velika neumnost. Mladenič mora 24 ali vsaj najmanj 23 let star biti, se mora skoz 4 leta v duhovski hiši za ta stan pripravljati, kjer se mu dobro in hudo duhovskega stanu odkrito pred oči postavi, preden ga škof za mašnika posvetijo. S štiriindvajsetimi leti človek na telesu in duši dozori, spozna svojo znotranjo moč, pa tudi slabosti in nagnjenja svoja, on spozna, ali mu bo deviški stan držati mogoče ali ne. Če si tedaj v teh letih, od nobenega siljen, sam ta stan izvoli, ali se sme reči: deviški stan duhovnikov je prisiljen?

Dalje pravijo: deviški stan je zoper človeško natoro. Mi pravimo: deviški stan ni zoper človeško natoro, ampak on je črez človeško natoro. Kdo človeško na-

toro bolj pozna, kakor Bog sam, kateri jo je stvaril? Ali pa ni Jezus sam rekel, da so nekateri zavoljo nebeškega kraljestva device ostali, da pa vsak teh besed ne ume?[1] Ali ni živel Jezus sam v deviškem stanu in njegova mati Marija?

Pravijo dalje, da deviški stan prav držati ni mogoče. Tudi mi jim odgovorimo, da iz lastne moči to ni mogoče, ravno ker je deviški stan črez človeško natoro, kakor tudi Salomon v sv. pismu govori: „Ker sem pa vedel, da ne morem drugače zdržen biti, razun, če bi mi bilo od Boga dano, sem stopil pred Gospoda, in sem ga prosil.“[2] Dal pa bo Bog to milost vsakemu, s cerkvenim učenikom pristavljamo, kdor s ponižnim srcem za njo prosi. Če je deviški stan prav držati nemogoče, prešestvovanje v zakonu in nečistost zunaj zakona tudi greh ne more biti, in krivična je šesta zapoved, od Boga po Mojzesu dana; zakaj Bog tega zapovedati ne more, kar nam storiti ni mogoče. Če je deviški stan prav držati nemogoče, je Bog krivičen in neusmiljen, da toliko tisoč in tisoč ljudij v takšnih okoliščinah živeti pusti, katere jim v zakon stopiti ne pripuščajo.

Pravijo tudi, da je deviški stan duhovnikom mnogih boleznij kriv. O gospodje! kako ste vender proti nam usmiljenega srca! Ker pa moramo bolezni sami trpeti, vam tudi naš deviški stan na potu biti ne sme. Z vsakdanjo skušnjo vam pa vender odgovorimo, da duhovniki, nune in menihi po samostanih ravno tako zdravi in veseli živijo in visoke starosti učakajo, kakor oženjeni po svetu. Povemo vam pa tudi, da kdor se težav deviškega stanu nositi ne upa, naj se svobodno oženi, ali mašnik od sv. cerkve posvečen nikoli ne bo. Jezus je mladeniču le svetoval, vse zapustiti, pa ga ni silil;[3] ravno tako govori tudi sv. apostol Pavel.[4]

Spet pravijo, da so neoženjeni duhovniki hinavci, ker se ljudstvu kažejo, kakor da bi angeljci bili v človeški natori, in bi počutljive potrebe mesa ne poznali. Tako prevzeten pa, mislimo, še nikoli nobeden mašnik ni bil. Saj se tudi deviški apostol Pavel ne sramuje izpovedati, da mu je želo mesa dano, ki ga vedno skuša, tako da je trikrat Boga prosil, naj mu skušnjavo vzame, da mu je pa Bog odgovoril, da mu je zadosti k premagovanju njegova milost.[5] Toliko pa vam povemo, vi visokoučeni gospodje! da še niste

---

[1] Mat. 19, 12. — [2] Modr. 8, 21. — [3] Mat. 19, 21. — [4] I. Kor. 7, 25. — [5] II. Kor. 12, 7—9.

ali milosti božje nikoli v sebi občutili, ali da ste zdaj od nje zapuščeni, da Jezusovega kraljestva popolnoma ne poznate, kateri nevidno s svojo vsemogočno milostjo v človeškem srcu kraljuje, in da občutka nobenega nimate o nebeškem veselju, katero v čistem, deviškem srcu prebiva. Nad vami se dopolnjuje, kar sv. apostol Pavel govori: „Meseni človek ne ume, kar je od duha božjega.“ [1]

Drugi pravijo: z deviškim stanom se duhovnik čisto od človeške tovaršije odloči. Čudno zares! Saj ne živimo v samotah in brlogih, ampak mi živimo med ljudmi, pri ljudeh in z ljudmi; mi se radi med seboj obiskujemo, hodimo radi v poštene tovaršije, nas tudi ljudje radi v svoje družbe vabijo in nas, hvala Bogu! tudi v našem deviškem stanu še prav radi v svojih tovaršijah imajo.

Drugi spet pravijo: deviški stan ni duhovnikom od Jezusa zapovedan. To tudi mi vemo in ne tajimo. Naš odgovor pa je ta: od Jezusa zapovedan sicer ni, vender pa je popolnoma po Jezusovi volji. Če Jezusu deviški stan posebno všeč ni, zakaj pa je sam živel v deviškem stanu? zakaj si je devico za mater izvolil? Zakaj je deviškega apostola Janeza najbolj ljubil? zakaj je deviški stan nad zakonskega povzdignil? zakaj govori sv. apostol Janez o posebni časti, katero device v nebesih uživajo; [2] zakaj piše sv. apostol Pavel, da kdor se ne oženi, boljše stori? Sicer res pravi, da to ni zapoved Jezusova, ampak le njegov nasvèt; da bi pa kdo ne mislil, da to le kakor človek govori, pristavlja: „Mislim pa, da imam tudi jaz božjega duha“. [3] Če pa Jezus deviški stan posebno ljubi, od koga ga bo po večji pravici tirjal, pri kom ga rajši videl, kakor pri mašnikih, katerim je ključe nebeškega kraljestva izročil, jih za svoje prijatelje in deležnike k svoji mizi vzel in jih za delivce postavil nebeških skrivnostij?

Še drugi pridigujejo, da je deviški stan še le v ednajstem stoletju od papeža Gregorja VII. duhovnikom zapovedan bil. To pa je debela laž, ali pa popolna nevednost v cerkvenih zgodovinah. Kdor cerkvene zgodovine bere, bo našel, da je precej ob času apostolov in po njih smrti veliko duhovnikov v deviškem stanu živelo, da jim je cerkev deviški stan vedno priporočala, da so pa v prvih stoletjih škofje gostokrat prisiljeni bili, zavoljo pomanjkanja pripravnih deviških mladeničev in možev, tudi poštene zakonske

---

[1] I. Kor. 2, 14. — [2] Skriv. razod. 14, 3—4. — [3] I. Kor. 7, 38—40.

može v mašnike posvetiti, kateri so pa potem s svojimi ženami le kakor bratje in sestre skupaj živeli. Ker se je pa kmalu mladeničev zadosti našlo, ki so radi v duhovski stan stopili in deviški živeli, so cerkveni očetje že v Elvirskem zboru na Španskem leta 306. po Kristusovem rojstvu sklenili, da se morajo vsi mašniki, dijakoni in subdijakoni zakona zdržati, kateri pa bi ti postavi nasproti ravnali, morajo iz števila duhovnikov izvrženi biti. Še ostrejše postave v tej reči je dal vesoljni Nicejski zbor v letu 325. Ravno tako govori o zdržnosti duhovnikov vseh pet zborov v Kartagi in vsi zbori na Francoskem. O nezakonstvu duhovnikov sta že tudi papeža Inocenc I. in Leon Veliki v petem stoletju postave dajala. Kako nevedni ali pa lažnjivi so torej ljudje, kateri pravijo, da je samstvo duhovnikom zapovedal še le Gregor VII., ki je črez tisoč let po Kristusu živel. To pa če je storil veliki papež Gregor VII., da je to, kar so cerkveni zbori in papeži v poprejšnjih časih zapovedali, tudi srčno in popolnoma v celi katoliški cerkvi izpeljal, ker je vsem škofom prepovedal, da ne smejo več oženjenih moževza mašnike posvečevati, in da se morajo že oženjeni mašniki od svojih žen ločiti, kateri pa tega nočejo, zanaprej nobene duhovske službe več opravljati ne smejo. Od tega časa noter do današnjega dne ni katoliška cerkev več oženjenih mašnikov imela. To je tedaj storil veliki papež Gregor VII. in ničesar drugega, in zato mu vsi pobožni duhovniki in sv. cerkev večno hvalo vedó.

Zakaj pa si je sv. cerkev toliko prizadevala, samstvo pri mašnikih vpeljati? Zato, ker je vedela, da se s svetimi opravili duhovskega stanu, posebno z nekrvavo daritvijo sv. maše le deviški stan zjediniti dá, nikoli pa zakonski; zakaj spodobi se, da so čiste in deviške tiste roke, katere deviškega Sina od Device rojenega nebeškemu Očetu darujejo; spodobi se, da tisti, kateri vsak dan pred altarjem stojijo, in na sv. mestu za grehe ljudstva molijo, se mesenega veselja zdržijo; in kakor posvetni zakonski telesne otroke rodijo, tako naj bi mašniki, kateri v duhovskem zakonu s sv. cerkvijo živijo, se telesnega zakona zdržali, v duhu pa veliko otrok Jezusa Kristusa prerodili v zakramentu sv. krsta in sv. pokore. To našo dolžnost dobro spoznavajoč, nas tudi verniki svoje „duhovske očete“ imenujejo, ravno kakor sv. apostol Pavel sam o sebi piše: „Jaz pa sem vas rodil v Kristusu Jezusu po evangelju.“ [1] Dobro je pa tudi sv. cerkev

[1] I. Kor. 4, 15.

razumela, kar sv. apostol Pavel na Korinčane piše: „Kdor ženo ima, je skrben za to, kar je posvetnega, kako bi ženi dopadel, in je razdeljen; neomožena žena pa in devica misli na to, kar je Gospodovega, da bi sveta bila na telesu in na duši.“ [1]

So še pa celó nekateri, ki trdijo, da so se duhovniki, zato ker neoženjeni živijo, od postav dežele odvezali in da so zavoljo deviškega stanu d e ž e l i n e v a r n i. To je sicer govorjeno, ali resnice teh besed še ni nobeden do zdaj spričal, in to ostane tako dolgo grda laž, dokler se resnica dokazala ne bo. Kdo nam zamore očitati, da mi deželnih postav tako dobro kakor drugi ljudje ne spolnjujemo, če le niso zapovedim božjim nasprotne? Kdo nam zamore reči, da mi ne odštevamo državi vsega, kar nam nalaga? Kdo nam zamore reči, da smo mi posebno v tem času za blagor in slavo domovine manj skrbni, kakor drugi ljudje? V katerem stanu je največ iskrenih rodoljubov, ali ne v duhovskem? In naša misel je celó ta, da ravno zavoljo tega, ker neoženjeni živimo, državi še toliko več dobrega lehko storimo. Neoženjeni duhovnik veliko menj plačila potrebuje, kakor oženjeni. Koliko je župnikov, ki se morajo pri sedanji dragini s 300 goldinarji na leto z živežem, obleko in z vsem drugim preskrbovati; ali bi bilo oženjenim duhovnikom to tudi mogoče? Naj bi se oženjeni duhovniki postarali, koliko višje pokojnine bi morali za-se in za svojo rodovino dobivati? Ali če bi odmrli, komu kakor državi ali pa soseski bi bile vdove, žene in otroci v nadlego? Kolikokrat je treba duhovnikom zdravje in življenje v nevarnost postaviti; ali bi z enako srčnostjo to storili, ako bi oženjeni za ženo in otroke skrbeti morali? Ali bi bil one dni višji Pariški škof s toliko mirnostjo šel med srdito ljudstvo v gotovo smrt, ako bi se bila doma jokala žena in otroci? Zakaj krivoverski oženjeni duhovniki tako pogosto in tako srčno v neznane kraje med divje narode ne gredó, kakor naši deviški misijonarji? Zakaj nič ne beremo, da bi oženjeni krivoverski duhovniki toliko let med divjaki v mrazu in v vročini, v neizrekljivem trpljenju in pomanjkanju se trudili, kakor naši neoženjeni misijonarji? Zakaj nič ne beremo, da bi se bili oženjeni krivoverski duhovniki noter do strašnih muk in krvave smrti med divjaki prizadevali, kakor to tolikokrat o naših neoženjenih misijonarjih beremo? Kaj porečejo ti

[1] I. Kor. 7, 33—34.

meseni slepci, če jim sledečo prigodbo povemo: „Pred nekimi leti,“ piše Gaume (Gom), „je kolera v starem in novem svetu največjo stopinjo dosegla. Vsi časopisi so pripovedovali o krivoverskih duhovnikih, kateri so vrata svoje hiše napol odprli in tistim, ki so jih k bolniku njihove vere klicali, odgovorili: Mi ne moremo iti, imamo ženo in otroke, pojdite h katoliškemu misijonarju. In misijonar je tekel k bolniku, in njegova čudopolna ljubezen je več ko enkrat najslajše plačilo prejela, — povrnitev zmotenega otroka v naročje sv. cerkve.“ Tudi tukaj se zopet dopolnjujejo poprej rečene besede sv. apostola Pavla: „Kdor ženo ima, skrbi za to, kar je posvetnega, kako bi ženi dopadel, in je razdeljen, devica pa misli na to, kar je Gospodovega.“

Sicer levica vedeti ne sme, kar desnica dá, vender prisiljeni še to pristavimo: Povprašajte, vi deviškega stanu zaničevalci! popotne rokodelce in berače, ubožce in bolnike po župnijah, kje še najdejo najhitreje usmiljenega Samaritana, ali ne med duhovniki? Med tem, ko se ubožci na marsikatera vrata posvetnih gospodov potrkati ne upajo, se mašnikom še zmirom zaupljivo približujejo, od njih usmiljenja in pomoči pričakovaje. Ali bi bilo to pa tudi oženjenim duhovnikom storiti mogoče, ako bi pri pičlih letnih plačilih za ženo in otroke skrbeti imeli? — Neoženjeni duhovniki, pravijo, bi bili deželi nevarni? Pojdite, vi duhovskega stanu nesramni obrekovalci! po deželi, in povprašajte ljudi: Po kom je največ šol vpeljanih, po svetovnih gospodih ali po duhovnih? Kdo si največ prizadeva, ljudi brati, pisati, računiti in drugih potrebnih vednostij naučiti? Kdo je največ bukvic v ljudstva poučenje spisal? Kdo najbolj branje pripravnih knjig in novic priporoča, tudi zastonj med ljudstvo daje? Kdo otrokom, da bi jim za šole več veselja storil, toliko bukvic razdeljuje? Kdo so tisti, kateri si potem, ko so v mrazu ali v vročini se v praznikih in nedeljah celi dan v cerkvi trudili, po večernicah pogosto noter do večera z otroci v šolah prizadevajo? In zato, ker so duhovniki do zdaj vse to, tiho in brez vsega bahanja storili, se jim zdaj za plačilo s tem vračuje, da se obrekujejo, kakor da bi bili za omiko ljudstva škodljivi, za deželo pa nevarni! Kakor nekdaj, tako tudi zdaj: nehvaležnost je sveta plačilo.

Iz vsega tega ste se prepričale, ljube duše, da neoženjeni stan duhovnikov ni od nobene strani škodljiv ampak, od vseh stranij poln božjega blagoslova. Če je pa temu tako, zakaj pa zoper naš neoženjeni stan sovražniki toliko

vpijejo? Edini uzrok je ta: Oni vedo, kakor hitro so mašnike v zakonski jarem uklenili, je tudi katoliška cerkev med nami podkopana, podkopana tudi sv. vera. Naj nam zdaj država kaj zapove, kar je Jezusovemu nauku nasproti, kakor eden mož se bodo vsi pobožni duhovniki vzdignili ter vladi besede sv. pisma povedali: da moramo Bogu bolj pokorni biti, kakor ljudem.[1] Dokler niso mašniki oženjeni, je tudi svobodna med nami sv. katoliška cerkev, bo lepo cvetela sv. vera: z oženjenimi mašniki pa bi lehko vladarji cerkve pometali. Naj nam zdaj vzamejo vse premoženje, in naj nam dajo beraško palico v roke, deviški mašnik se tega ne ustraši. Pobožni duhovniki bodo od pobožnih kristjanov zmirom potrebni živež prejeli; tudi človek sam za sebe veliko ne potrebuje, je sam za sebe tudi z malim zadovoljen, in sam za se lehko trpi. Ali naj bi bili mašniki oženjeni — iz ljubezni do žene in otrok bi se bali deželski vladi, tudi če bi dolžnost kedaj bila, zopergovoriti, ter bi vse dovolili, in cerkev in vera bi prišli v nevarnost. To je tudi sv. cerkev in so rimski papeži od nekdaj spoznali, da cerkev popolnoma svobodna tako dolgo ne bo, dokler bodo mašniki v zakonu živeli. Zato so jih zakonskega jarma osvobodili, da bi svobodni mašniki varovali svobodno cerkev. Iz vseh teh uzrokov ljubimo mi deviški stan, in nam ga je zapovedala sv. cerkev; mi ne bomo sv. cerkve nikdar silili, da bi nas od te postave odvezala, pa tudi cerkev nikdar te postave preklicala ne bo. — Vi pa, meseni hlapci, ljudstva zapeljivci, sv. vere sovražniki, duhovskega stanu nesramni obrekovalci! le pojdite tje v Frankfurt na Nemško ali pa na Dunaj. Tam v velikem zboru nas deviškega stanu odvežite in se ženiti nam dovolite: zvedeli boste, da še v mašnikih plamen žive vere gori, in ljubezen do sv. cerkve v srcu jim tli. Celi svet se vam bo smejal, nobeden vesten duhovnik vas ne bo ubogal in poslušal, pa tudi ubogati ne smel. Sveta cerkev je dala to postavo, le ona tudi pravico ima, jo ovreči; ovrgla pa je nikoli ne bo, ker mi sami v deviškem stanu živeti in umreti želimo. Bodite pa tudi potolažene, ljube duše! če bi se ravno kateri brezvesten mašnik našel, kateri bi se nove postave prijel in se oženil. Njegov zakon pred Bogom v nebesih veljal ne bo, v tisti uri ga bo cerkev iz svoje zaveze pahnila; mu bodo škof prepovedali sv. mašo darovati

[1] Ap. dej. 5, 69.

in svete zakramente deliti, pa bodo tudi vam ostro prepovedali, k njemu sv. zakramente prejemat hoditi, in če vam bo všeč, vi posvetni modrijani! boste vi cerkvenega izdajalca redili in njegovo ženo in otroke. — To je bilo prvo, ljubi kristjani! kar smo vam hoteli v tem pismu povedati: pred Bogom in svetom vas zagotoviti, da nič od tega, kar hudobni ljudje zoper sv. cerkev, posebno pa zoper deviški stan katoliških mašnikov pišejo, od nas ne izvira, da to niso nikdar naše misli bile, tudi zdaj niso, in kakor v božjo milost in pomoč zaupamo, tudi nikoli in na vekomaj ne bodo.

Ker se pa današnje dni besede sv. apostola Pavla na novo dopolnjujejo: da bodo časi prišli, kedar zdravega nauka ne bodo prenašali, temuč po svojih željah si jemali učenike črez učenike, kateri ušesa ščegetajo, od resnice bodo svoja ušesa odvračali, k basnim pa se obračali.[1] Drugo je, kar smo vam hoteli v tem pismu priporočiti, da vas prosimo za pet krvavih ran Kristusovih in vas zarotimo, ljudem, katerih ne poznate, ne besede verjeti, ne verjeti vsega, kar berete v novicah, spisih in zapeljivih bukvicah, in se varovati takih nekrščanskih pisem kakor strupenega gada. Zakličemo vam v spomin veliko pomenljive besede sv. apostola Janeza: „Preljubeznivi! vsakemu duhu nikar ne verjemite!“[2] Zakaj zdaj so spet tisti časi prišli, katere je sv. apostol Pavel v misli imel, kedar je pisal: „Ako bi ravno deset tisoč učenikov imeli, vender nimate veliko očetov.“[3] Vsak se vam zdaj za učenika ponuja, vsak hoče vse zastopiti, vam vse razložiti, imate učenikov na tisoče zares, ali večjidel so le najemniki, zlobni hinavci, prekanjeni goljufi, kateri imajo skrite namene, katoliško vero med nami zatreti; ali očetov, ljubeznivi! imate le malo, kateri bi resnično in odkritosrčno za vašo časno in večno srečo skrbeli. Kakor bi se nam duhovnikom slabo prilegalo, ako bi se v posvetne posle mešali, katerih ne umemo; ravno tako smešno se tem gospodom prilega, kateri se krščanskega nauka niso nikoli obširno učili, ali naučenega že zdavno pozabili, in katerih cela bogoslovska vednost v tem obstoji, kar so v krivoverskih ali cerkvi sovražnih novicah po gostilnah ali kavarnah brali, da s toliko predrznostjo o cerkvenih in verskih rečeh pišejo, kakor da bi polni bili sv. Duha. Te plitve glave, po

---

[1] II. Tim. 4, 3—4. — [2] I. Jan. 4, 1. — [3] I. Kor. 1, 15.

svoji prevzetni misli sicer visokoučene, po tem pa, kar pišejo, na sercu sprideni, na pameti pa zmôčeni in slepi, še te priproste resnice ne vedo, da ključi nebeškega kraljestva — sv. cerkve niso njim izročeni, ampak katoliškim škofom, kateri edini imajo pravico, v katoliški cerkvi vero razlagati, zapovedi dajati in dane prenarejati.

Dolgo let je že ta dušna kuga na Nemškem razgrajala in katoliški cerkvi sekala krvave rane; zmirom bliže in bliže se je s časom proti našim mejam razširjala, dokler je te dni tudi v srcu naše mirne škofije svoj sedež si naredila. Z žalostjo in pravično nevoljo smo že tolikokrat toliko lažnjivega zoper cerkev in duhovski stan v nemških celjskih novicah brali, in že tudi v slovenskih celjskih novicah sta se dva gospoda oglasila, katerih eden se je začel zoper nezakonstvo duhovnikov togotiti, in jih je skrito z imenom „hinavci" počastil; drugi pa se je vzdignil zoper duhovsko nadzorništvo šol, zoper samostane in cerkveno premoženje. Posebno kar je zoper zadnje tri reči pisanega, je tako enostransko, brez vse noge in glave, da prav za prav ni nič rečeno, da se nam ravno zavoljo tega ni vredno zdelo, zoper tako bedasto govorjenje besed izgubljati. Ne moremo se pa tukaj zdržati, kakor je pameten ajdovski mož govoril: da naj črevljar pri svojem kopitu ostane, ravno ta pohlevni nasvèt tudi pisateljem teh novic dati: v reči se ne mešati, katerih ne razumejo. Vas pa, ljubi rojaki! resno opominjamo: nikar ne mislite, da je vse resnica, kar je pisanega, ali da je vsak vaš prijatelj, kdor se vam po novinah za takega ponuja. Ni vse zlato, kar se sveti, tudi vsak naš prijatelj ni, kdor nam sladko govori; pogosto so v ovčji obleki deroči volkovi skriti. Opominjamo vas pa tudi: le kaj pametnega v branje si izvolite, da ne boste časa in denarjev izgubljali, in si pošteno srce in zdravo pamet kalili. Ako hočete torej, krščanske duše! kaj dobrega brati v svoje podučenje in veselje, berite „kmetijske rokodelske novice" v Ljubljani po dr. Bleiweisu uredovane, ki so nas skozi več let o žlahtnem srcu svojega urednika prepričale; tudi iz njih boste vse zvedeli, kar se za vas vedovrednega po svetu godi. Še bolj pa vam priporočamo ljubljanski „cerkveni časopis", in tistim, ki tudi nemško dobro umejo, tudi ljubljanski „nemški cerkveni časopis", ki sta obadva polna božjega duha. V teh časopisih boste brali, kaj mi duhovniki mislimo in sodimo o sedanjem času, kako se mislimo v prihodnje nositi, kaj da želimo in po pravici tirjamo, da bi

se nam in katoliški cerkvi zgodilo. Berite tedaj, ljubi kristjani! in kar ste brali, dobro preudarite in zvesto ohranite, da bomo vsi enega srca, ene misli. Od svojih sovražnikov se modrosti učimo. Poglejmo jih, kako oni zvesto skupaj držijo, kako zvesto eden za drugim potegnejo, da bi združeni toliko lože svoje namene dosegli. Kakor oni, moramo tudi mi storiti: Mi se moramo na vas, vi pa na nas nasloniti; združeni moramo iti pod bandero Jezusa Kristusa sovražniku nasproti, v zlogi med seboj in z Bogom bomo zmagali vrata peklenska.

Še ena reč pa bi vas lehko motila, ljube duše! če bi kedaj, kar pa Bog obvaruj! — o kakšnem zmotenem mašniku zvedeli, kateri sam zoper deviški stan duhovnikov in druge cerkvene naprave govori in piše. Vender tudi to vas motiti ne sme. Kar eden sam govori, to ni misel nas vseh; eden človek sam, tudi mašnik, se lehko zmoti, le cela cerkev se zmotiti ne more, se še nikdar zmotila ni in se nikdar ne bo, ker Jezus pri njej ostane vekomaj. [1] Dà, še celó to bi vas motiti ne smelo, ako bi iz daljnih ali bližnjih krajev o kakšnem hudobnem mašniku zvedeli, kateri je sam s sovražniki sv. cerkve potegnil. Poglejte, ljubeznivi! Jezus Kristus si je sam apostole izbiral, in že med dvanajsterimi je bil eden Judež; koliko večje čudo bi pač zares moralo biti, ako bi med toliko tisoč duhovniki nobenega Judeža ne bilo. Jezusov nauk pa vam pri tej priložnosti damo: Po njih sadu — po njih življenju jih boste spoznali.[2] Poglejte pri teh mašnikih, kako učijo, kako živijo, in z žalostjo se boste prepričali, da v njih milost božja in sv. Duh ne prebiva, da so posušene mladike na vinski trti Jezusa Kristusa, da niso pri vratih prišli v hlev Jezusove črede, temuč, da so se kakor najemniki vsilili, le svoje posvetne sreče v duhovskem stanu iskaje, ne pa razširjenje kraljestva Kristusovega.

Te dve reči, ljube duše! so nam težko pri srcu bile, zato smo vam jih hoteli v tem odprtem pismu pisati. Toda kaj — da sovražni ljudje jenjali ne bodo, ljulike sejati med pšenico! Da bi tedaj moč sovražnika popolniše zmagali, ali bi ne bilo neskončno dobro, ako bi po zgledu pobožnih katoličanov na Nemškem in na Dunaju tudi mi v posebno bratovščino v brambo katoliške cerkve se združili? Najvišji namen te bratovščine bi bil: kedarkoli bi hudobni ljudje kake laži ali zmote med vas sejali, ali zoper sv. cerkev kaj

[1] Mat. 23, 20. — [2] Mat. 7, 16.

pisali, vas po zgledu tega pisma ali s peresom ali ustmeno v resnici poučiti, posebno pa z molitvijo božjo pomoč izprositi, da bi varoval razpada katoliško cerkev med nami. V to bratovščino bi se potem pa tudi vi povabili, da bi si vsak v svojem stanu in svojih okoliščinah z nami vred prizadeval, laži in zmote zatirati, v resnici se med seboj počevati, naša pisma med ljudstvo širiti, s pobožno molitvijo božjo pomoč za sv. cerkev izprositi, z lepim življenjem bližnjemu lep zgled dajati, posebno pa pravo krščansko ljubezen do bližnjega v dejanju skazovati. Bog daj, da bi se te naše srčne želje že skoraj dopolnile, in ovenelo katoliško življenje med nami zopet lepše cvetje pognalo! Ene reči pa že precej zdaj odlagati več ne smemo, in ta, ljubeznivi! je združena molitev. „Če Gospod ne bo hiše zidal, se trudijo zidarji zastonj, in če Gospod ne bo mesta varoval, varihi zastonj bedijo.“[1] Kakor tedaj mi mašniki po škofovem povelju pri vsaki sv. maši za ljubi mir in blagor sv. cerkve Boga prosimo: tako tudi vi, ljubi kristjani! v vseh svojih molitvah, posebno pa pri daritvi sv. maše nikdar ne pozabite, se jokati pred Gospodom in ga prositi, da bi zavoljo rešnje krvi svojega Sina Jezusa Kristusa potolažil svojo jezo, katero smo mi po svojih grehih zaslužili; da bi odvrnil od nas krvavo šibo, s katero nam zdaj v svoji pravičnosti žuga; da bi vse grešnike in sv. cerkve sovražnike razsvetil, in jih k pokori in spreobrnjenju življenja obudil; da bi vladal in vodil vse posvetne vladarje in oblastnike, in z obilnostjo sv. Duha napolnil vse dušne pastirje v katoliški cerkvi. Če bomo to storili, se bodo tudi nad nami besede sv. pisma dopolnile: „Šli so in so se jokali, kedar so sejali svoje seme: vrnivši se pa bodo prišli z veseljem svoje snope noseči.“[2] Bog pa vse milosti naj blagoslovi te naše besede, naj blagoslovi našo škofijo in celo katoliško cerkev, ter jo pred vsemi sovražniki ohrani. — (4. vinotoka 1848.)

3. Vitanjska smreka.

Preljubi! Leto je minilo, kar se je glas začel, kakor bi se bila Marija, Mati Božja, na neki smreki na Paki v Vitanjski župniji blizu Celja dvema deklinama prikazala in ne vem kaj naročila. Naša sveta katoliška vera nas uči,

---

[1] Ps. 126, 1—2. — [2] Ps. 125, 6—7.

da Bog po čudežih svojo voljo gostokrat ljudem razodene in naznani, kako naj se on v svojih svetnikih časti. Zgodbe svetega pisma in zgodbe naše svete katoliške cerkve nam pa tudi pričajo, da hudi duh, sovražnik prave vere, gostokrat ljudi z lažnjivimi prikaznimi slepi, naj bi se v prazne vere zamotali, pravo službo božjo unemarili, sveti materi katoliški cerkvi nepokorni, svoje prave pastirje zapustivši, po stranskih potih letali, in kakor raztresene ovce brez pastirja zgrabljivemu volku v kremplje prišli. To peklenski duh želi; in žalibog! kakor nekdaj prvo žensko Evo, tako še zdaj posebno veliko ženskega spola zmoti, in ne le razuzdanih, ampak dosti dobrih, pa prelehkovernih kristjanov ulovi, da glasu svojih pastirjev ne poslušajo in po svojih potih letajo, kateri niso nobeni božji poti, marveč cesta pogubljenja.

Gotova resnica je, in greh bi bilo tajiti, da se Bog včasi po Mariji, naši mili materi, in po svojih svetnikih prikazuje ter pravovernike poučuje, grešnike svari in žalostne tolaži. Tako se je leta 1846. na francoski zemlji na gori Zalette Marija dvema pastircema, mladenčeku in deklici prikazala, jima naročivši, ljudem velike pregrehe očitati in jih k pokori opominjati. To prikazen je neskončno usmiljeni Bog z velikimi čudeži potrdil: bolniki so čudovito ljubo zdravje, trdovratni grešniki milost prave pokore na onem kraju prejeli, ljudstvo se je poboljšalo in milost božja med njimi pomnožila. To so prístna znamenja in gotove svedočbe resnične božje prikazni. Škofi so jih presodili, prikazen za božjo reč spoznali in to božjo pot potrdili. Tako se prava božja pot v kak od Boga izvoljen in po prošnji Marije in božjih svetnikov posebno z milostmi oblagodarjen sveti kraj začne, le na tak od svete cerkve potrjeni božji pot se zveličansko gre in dušni dobiček prejme.

Ali taki sveti božji poti, na kojih se ljudje pokorijo in obilno milosti božje uživajo, hudemu duhu niso po volji. Ker božja dela ovreči ne more, si hitro zvijačo ubere in išče ljudem prave pote zmesti (zmešati), zraven Bogu posvečenega altarja več altarčekov posvetnim malikom postaviti, zraven Bogu posvečenih krščanskih cerkvij skrite kraje, temne loge in drevesa kazati, in praznoverne ljudi od prave službe božje odvračati, naj bi jih ukanil. Zdaj napelja lažnjive ali pa trepaste otroke, da si prazno prikazen izmislijo in ljudem pripovedujejo, kar nič ni; zakaj laž je hudiča lastno dejanje. Zdaj navdihne abotne, prevzetne ali pa lakomne ljudi, da prazen glas čudežev povzdignejo, lažnjivih čudežev,

o kojih ni sluha ne duha, razun v njih omočeni glavi in pa v malopridnem srcu. Zdaj podpiha grde berače, lenuhe in postopače, med katerimi posebno veliko pomočnikov ima, da po svetu gredé čudeže lažejo in ljudi vabijo, da bi sami na takih božjih potih boljši semenj imeli. Poslednjič se še lakomni krčmarji in posvetni kramarji v hudičevo druhal pridružijo in lažnjive božje pote širokoustno hvalijo, da bi več skupili, kakor malikovalski srebrar Demetrij, kateri je krivi boginji Dijani v mestu Efezu sreberne tablice delal in veliko skupil. Kedar je pa sv. Pavel to malikovanje ovrgel, je dobičkarski mož vse svoje pomočnike sklical, rekoč: „Možje, veste, da od tega svoj dobiček imamo; vidite pa in slišite, kako ta Pavel veliko ljudij pregovarja in odvrača ter pravi, da to niso bogovi. Potem ni samo naše delo na škodi, ampak tudi svetlost boginje bo pojemala.“ To slišavši so se ljudje razsrdili in vpili rekoč: „Velika je Dijana Efežanska!“ Celo mesto so zmešali, podpihali ljudi in jih podkurili, da so nad tovariše sv. Pavla planili, ter vpili eden to, drugi kaj drugega. Vse zbirališče je bilo zmedeno in dosti jih ni vedelo, po kaj so skup prišli. Taka se bere v apostolskem dejanju.[1] Taka se še dan današnji — kakor se vidi pri Vitanjski smreki — godi. Tako zvito in prekanjeno zna lažnjivi duh teme ljudi slepariti, in jih tako omotiti, da glasú svojih pastirjev več ne zaslišijo, in celo v malikovalske šege zabredejo, poprej ko mislijo; zakaj po enakih potih se je v starodavnih ajdovskih časih malikovalo.

Bog je imel edini tempelj v Jeruzalemu, v kojem je očitno med Izraelci prebival. Zapeljivci, krivi preroki so pa po gričih (hribih) loge sadili, po drevju malike stavili in ljudstvo vabili, da je pravi tempelj božji zapustivši hodilo malike molit. Ostro so poslani namestniki božji, preroki, omôčeno ljudstvo svarili in ga k pravi službi božji zavračali; ali razuzdano ljudstvo je rajše lažnjive zapeljivce poslušalo, kakor glas božjih poslancev, je po krivih potih tako dolgo trdovratno hodilo, dokler ga ni Bog zapustil in sovražnikom v roke dal, da so ga užugali in v strašno sužnost odgnali. Veliko slabovernih kristjanov tudi današnje dni svoje domače cerkve popušča in gre ob svetih nedeljah in zapovedanih praznikih v neznane kraje, da samo ne vé kamo in pokaj? — zanemarja sveto službo božjo, ki se v domačih cerkvah za-nje obhaja, in po goščah poklekuje ter

[1] Ap. dej. 19, 23—40.

ne ve pred kom in zakaj, zamuja pridige in krščanske nauke, in posluša izmišljene prikazni lažnjivih, goljufnih ali pa goljufanih ljudij, ne prejema svetih zakramentov in v dušni tami (omôti) živi. Ali ni tako dejanje kristjanov zmota, slepota in dušna škoda? Ni li taka šega, ako ne celo, vsaj na pol malikovalska?

Ajdovski Nemci so imeli košat hrast — neznabogi Slovenci pa zeleno lipo za izvoljeno sveto drevo, pod kojim so malikovali, strašne pregrehe uganjali, in celó človeško kri prelivali svojim malikom v čast. Sedanji pa si zdaj smolnat bor (borovec), zdaj rogljato smreko zberó, krog nje poklekajo in celó posekan štor režejo, in treščice domov nosijo in kakor svetinje shranjujejo. Ali ni tako dejanje zoper prvo božjo zapoved? zoper zdravi nauk naše svete matere katoliške cerkve, katera ostro in pod grehom prepoveduje, kake ostanke častiti, kateri niso od cerkve za svete spoznani in potrjeni? [1] Sveta cerkev ostro prepoveduje, podobe ali kipe staviti in vernikom v počast dajati, ako niso od višje duhovske gosposke pregledani in za dobre oklicani; svojeglavni kristjani pa brez vsega vprašanja lesene ute stavijo in praznovernim ljudem v svoj umazani dobiček goljufne molilnice delajo. Povejte, ali ni taka služba božja zmešnjava, ki ni od Boga, marveč od tega sveta in njegovega vojvode lažnjivega duha? — In če peklenskemu goljufu v enem kraju zmota pritegne, hitro si v drugem kraju takih ljudij najde, ki mu pomorejo ravno tako zmoto pognati in razširjati. Tako se je pred tremi leti v Pokrškem borovju pod Celovcem za veliko cesto tak izmišljen shod začel, katerega je dvoje otrok osnovalo. Ni še Pokrški shod potihnil, so si ljudje na hrvaški in ogerski meji prikazen matere božje na neki strehi umislili. Komaj je ta prikazen potihnila, je na Paki v Vitajnski župniji prikazen radovedne ljudi vnela. Ni še bila ta reč prav presojena in dognana, se je v Gorenčah na Koroškem blizu Drave po slabo poučenih dveh deklinah ravno taka prikazen med ljudi zatrosila, lesena bajta postavila, v bajti podoba matere božje, pred njo škrinjica, naj bi ljudje vbogaime dajali. Recite, pravoverni kristjani! ali ne veljajo ravno za take čase, ki so polni zmot in škodljivih zmešnjav, besede Jezusove, ki nas tako ostro po očetovo pred takimi goljufijami svari, rekoč: „Ako vam kdo poreče: Glejte, tukaj je Kristus, ali

[1] Trid. zbor 25. seja.

tam (ravno to tudi velja o Kristusovi materi Mariji), ne verjemite. Zakaj vstali bodo krivi Kristusi in krivi preroki, in bodo delali velika znamenja in čudeže, tako da bi bili zapeljani tudi izvoljeni, ako bi mogoče bilo. Glejte, poprej sem vam povedal! Ako vam tedaj porečejo: Glejte, v puščavi je! ne hodite vunkaj; glejte, v hramu je! ne verjemite.“[1] Ravno te besede Jezusove vam v sedanjih nevarnih časih ponoviti je vašega škofa sveta in ostra dolžnost, po naročilu svetega Janeza apostola in evangelista, ki veli: „Preljubi! nikar ne verjemite vsakemu duhu, ampak skušajte duhove, so li iz Boga; kajti veliko lažnjivih prerokov je po svetu.“[2] Ta apostolska beseda tudi o Vitanjski smreki in njeni prikazni velja.

Celo leto in črez sem mirno čakal, pazno gledal in razumeval, kaj bo iz tega novega božjega pota. Boga sem prosil, in priporočeval naši ljubi materi, Mariji prečisti devici, naj nam na znanje dá, ali je ta prikazen od Boga, in božja volja, da se božja pot po sveti cerkvi blagoslovi in potrdi vernim kristjanom v zveličanje; ali če ni, naj se prekliče in ovrže, da ne bodo pobožne duše, v svojo škodo môčene, po krivem potu hodile, in naša sveta vera od nevernikov za praznih rečij delj zasmehovana. Veliko se je v preteklem letu o Vitanjski smreki po svetu govorilo, pisalo in bralo, veliko legalo, mnogo mnogo ljudij se je iz vseh stranij na Paki zbiralo, ona smreka posekala in pokončala; pa ni zvedeti, ne izpričati enega čudeža, nobene posebne milosti najti, ne za dušo ne za telo, katera bi se bila v resnici na tem shodu pri Vitanjski smreki zgodila in po njej Bog na znanje dal, da je ta oznanjevana prikazen božje delo in božja volja, naj se na tem mestu Bogu in Mariji v čast kapela ali cerkev stavi, kakor sosedi na Paki imeti hočejo.

Da bi to reč spoznali in prav razsodili, naročil sem Vitanjski župniji (po šegi naše svete cerkve v enakih priložnostih) se tri dni postiti in moliti, naj bi usmiljeni Bog, On večna resnica, ki vsako laž sovraži, prav spoznati dal, ali je ta reč v resnici od Boga, ali pa je le spaka in sleparija od satana po nevednih in slabovernih ljudeh osnovana in po svetu oklicana, praznoverne ljudi slepariti, pravo vero in krščansko vedenje pa v sramoto in škodo pripraviti. Molitve so bile pobožno opravljene, sveta maša se je tri dni v ta namen služila, naj bi se razodelo, kaj da je v tej reči

---

[1] Mat. 24, 23—26. — [2] I. Jan. 4.

volja božja, da ne bi opoverali, kar je božjega; pa tudi ne podpirali, kar bi bilo od hudega. Na to sem poslal cerkvene sodnike, dobro razumne, poštene in bogaboječe može, štiri dekane, kateri so 10. in 11. majnika t. l. v mojem imenu vpričo cele soseske na Paki ves kraj pregledali, potem v Vitanju vse priče te govorjene prikazni na tanko zaslišali, preiskali in po resnici in pravici razsodili. In kaj so v tej reči spoznali? Prepričali so se, da jih je malo, kateri bi trdili, da so prikazen Matere Božje z lastnimi očmi videli; večji del njih le to pravi, kar so od drugih, več od tujih kakor domačih, praviti čuli, kateri po navadi več povedó, kakor je. In tudi oni, ki pravijo, da so sami videli, tako zmešano in zahomotano (temno) pripovedajo, da se iz njih pripovedi kaj božjega spoznati ne dá. Ni v celi tej prigodbi nobenega sledú kake božje razodetve, nikdo ne vé kakega čudeža, ki bi se bil na tem kraju od začetka do te dobe zgodil. Ni zvedeti duše, katera bi bila obiskaje ta kraj kako posebno milost občutila, in ni slišati o grešniku, kateri bi se bil na tem potu očitno spokoril in poboljšal; ni videti pri romarjih te Vitanjske smreke na Paki nobene posebne svete želje ali gorečnosti, ampak veliko več neka posvetna raztresenost in mrzlota se pozna na ljudeh, kateri v ta kraj zahajajo. „Po sadu“, veli Jezus, „bodete drevo spoznali.“ Naj bi ta prikazen v resnici od Boga bila, bi ljudi čudoma za vse sveto in božje oživila.

Tudi sosedovi, kateri so prvo prikazen na smreki razglasili, nobene verjetne priče nimajo. Deklina, katera bi rada Marijino prikazen spričala, se lehko spozna, da je na zvijačo poučena in prekanjena; njeni domači so pa željni, naj bi res bilo, kar se je govorilo, v njih dobiček. Radovedno ljudstvo, katero se shaja, ne priča do tega kraja nikakega živega zaupanja. Veliko jih je sram reči, da kaj ne vidijo, ker so drugi, kateri pravijo, da zato ne vidijo, ker v milosti božji niso; in kdor enkrat obhodi, bo težko drugokrat šel. Ljudje, kateri so na dan cerkvenega preiskavanja na tem kraju pričujoči bili (bilo jih je okoli 1000 duš), niso nobene gorečnosti za ta božji pot kazali, niso za potrjenje tega shoda prosili, temveč so mrzlo gledali in čakali, kaj bodo sodniki spoznali, obljubivši, zadovoljni in pokorni biti temu, kar bodo škof v imenu cerkve v tej reči sklenili.

Iz tega vsega se po zdravi pameti in po pravi veri lehko sklepa: 1. da se na smreki na Paki v Vitanjski župniji nobena prava, resnična prikazen Matere Božje spoznati

in dopričati ne dá; 2. da shod k tisti smreki, ali v tisti kraj ni nobena prava, Bogu in Mariji dopadljiva božja pot, ampak le skušnjava slabovernih ljudij; 3. da nima nobenega zaslužka, ne odpustka, kdor v tisti kraj potuje, marveč greh, ako domačo službo božjo ali druge dolžnosti po taki prazni poti zamudi; 4. ni spoznati, da bi božja volja bila, na Paki kapelo ali pa cerkev staviti, temveč naj se ta kraj opusti, in sklepi slaboumnih, omôčenih ljudij ovržejo: kajti začetek te božje poti iz gole zmote izvira, in kar resnica ni, ampak laž in goljufija, vse to sveto vero in krščansko dejanje skruni in podira. To so vsi štirje od škofa poslani sodniki sklenili, in njih sklep moram tudi jaz potrditi, ter vsem pravovernim kristjanom naznanjam, naj se teh praznih, zapeljivih potov varujejo. Bog me obvaruj, kaj božjega opoverati ali celó potreti; pa tudi Bog ne daj laži, zmote in prazne vere podpirati, koje se pri tej smreki očitno kažejo. Mi smo molili in Boga prosili, naj nam svojo sveto voljo za delj tega kraja na znanje dá. Ker pa ni znamenja, ni prave priče, da bi bil na Paki pri smreki kak od Boga v čast Marije posebno izvoljen in oblagodarjen kraj, zató se ima sklepati, da je vse govorjenje o tem kraju gola zmota in laž. Naj se torej noben pravoverni kristjan, nobena kristjana v prihodnje ne dá skušati, ne zapeljati, v ta kraj na božjo pot hoditi. Vsakdo pa, ki sebi in drugim dobro hoče, naj bližnjim ravno to pové, in jih krivih potov ovaruje. Hudobni, svojeglavni in nepokorni ljudje, kateri bi to prepoved predrzno in trdovratno grajali in ljudi na to prazno božjo pot zapeljevali, bodo od cerkvene družbe izobčeni ter imajo greh, kojega si škof sam odvezati prihranim.

Prav in dolžnost je, Marijo, kristjanov mogočno pomočnico, častiti, njeno čast množiti in poviševati, pa ne z zmotami in z lažmi, marveč njene svete čednosti in nauke posnemaje. Marija pa svojim vernim častiteljem in častiteljicam pravi: „Karkoli vam Jezus poreče, storite!“ In Jezus veli: „Kdor vas, namestnike moje, posluša, mene posluša. In kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik.“ To je v tej reči Jezusa in Marije glas, ljube duše in ovčice Kristusove, do vas. Pisal in povedal sem vam kot višji pastir, in sem rešil svojo dušo. Dobre ovčice bodo glas svojega pastirja poslušale; trdovratne bode Bog sodil. Gospod bodi z vami in z mojim duhom. Amen.

Pri sv. Andreju na god sv. Vida 1852.

4. Molitev za papeža.

Preljube ovčice Kristusove! Kedar oče žaluje, tudi otroci jokajo; ako oče trpi, tudi dobre otroke srce boli, in če nimajo inače pomoči, za toliko bolj zvesto molijo in Boga prosijo, naj se usmili in očetu pomaga.

Čuli ste in tudi brali, kako so se Lahi (Italijani) po širokem spuntali, ter nočejo svoji od Boga dani gosposki pokorni biti. Krvavo vojsko so podpihali, v koji se je že toliko nedolžne krvi prelilo. Ogenj puntarski se je tudi po deželah razširil, katere so svetemu očetu papežu podložne, in veliko puntarjev se nad svojega deželskega in duhovskega najvišjega poglavarja povzdiga, se papežu s krvavim orožjem ustavlja, ter hočejo papežu dežele, katere so lastnina sv. Petra, vzeti, da bi si papež pomagati in sv. cerkve prosto vladati ne zamogli.

Te zmote in homatije, stiske in nevarščine delajo našemu svetemu očetu Piju IX. toliko žalost, da so začeli nevarno bolehati. Spodobi se torej in je vernih katoličanov sveta dolžnost, moliti in prisrčno prositi, naj bi se dobri Bog usmilil, in poslal papežu Piju IX. potrebno pomoč, sovražnike svete cerkve srečno premagati, naj bi zdravi in veseli sveto katoliško cerkev vladali. Naša molitev naj bode polna vere in zaupanja, pa tudi stanovitna, kakor je bila molitev prve cerkve v Jeruzalemu za svetega Petra v ječi, kojega je Bog po angelju rešil.

Kakor mašniki pri sveti maši za papeža molijo, tako naj verniki pri sveti maši z blagoslovom, kjer je v navadi, in pa pri večernicah molitev za papeža, in po tri Očenaše pa Češčena si Marija tako dolgo pobožno opravljajo, da se bodo očitni sovražniki naše svete matere rimsko-katoliške cerkve ukrotili, in poravnale te strašne zmešnjave italijanskih držav. Bog hoče združeno molitev uslišati in svetemu očetu papežu, pa tudi nam pomagati, če bomo vredni. — (10. vin. 1859.)

5. Preganjanim kristjanom na Turškem v pomoč.

Kaj bi vam dobrega povedal, predrage moje ovčice, ker od vseh krajev le žalostne glase čujemo, kako strašno se vernim kristjanom po tujih krajih godi. Dopolnjujejo se kristjanom, našim bratom, mile besede Jezusove: „Na svetu

bodete bridkosti imeli; ali zaupajte, jaz sem svet premagal." Turki v jutrovih krajih, zastarani sovražniki kristjanov, in pa neverci, ljudje, ki nimajo vere, nimajo Boga, si naše dni v roke segajo, sveto cerkev božjo, nevesto Jezusovo preganjati in pokončati; toda le trdno zaupajmo, kajti je vse peklenske moči ne bodo zmagale. Pa tudi mi ne smemo rok križem držati, ampak pomagajmo, kolikor zamoremo, vsak po svoji moči, z milimi darovi, pa tudi s stanovitno molitvijo.

Čujte, kaj strašnega se je v jutrovih krajih kristjanom pripetilo! Po planinah imenitne gore Libanon živijo mirni kristjani Maroniti po imenu, pridni kakor bučelice in pa kakor mravlje pohlevni. Imeli so lepe cerkve, dobre šole in sloveče samostane. Bila je njihova dežela prijazna in lepa kakor božji vrt. Krog Maronitov pa bivajo divji Druzi, neversko, ljuto ljudstvo, katero krščanske Maronite od starih časov zavoljo svete vere krvavo črti, in jih s silo napada, ropa, jim škoduje, kedar in pa kakor le more.

Ravno o binkoštih tega leta[1] se je strašni ogenj krvavega boja med divjimi Druzi in katoliškimi Maroniti vnel, kakoršnega ni bilo v naših časih slišati. Nenadoma so divjaki kakor krvoželjni volki mirne kristjane z orožjem napadli, može posekali in postreljali, žene in deco deloma pomorili, deloma v sužnost odgnali; niso prizanesli nosečim ženam, ne dojencem na prsih; požgali so hrame, cerkve in šole; in kar niso razbojniki odnesli, je strašen ogenj upepelil. Prijazna selišča so zdaj žalostna pogorišča, rodovitno polje puščava. Ni slišati milega zvona po hribih, ni čuti po dolinah veselega petja. Kar je kristjanov krvavemu meču in ognju ubežalo, se po brlogih in visokih planinah potikajo, lačni in žejni, brez strehe in oblačila. Glad in bolezni jih hočeta ukončati, ako jim dobri ljudje hitro v pomoč ne pridejo.

Kakor pa sovražni ogenj, če vstane, po navadi tudi sosede vname, in kamor koli ga veter potegne, vse požiga in posmodi, tako je tudi ljuti srd neverne Turke po bližnjih mestih zgrabil, da so nad uboge kristjane mahnili, in jih skupaj nad 20.000 poklali; med njimi veliko duhovnikov in učenikov. Ne le po gori Libanon, tudi po Damasku, Saidi in drugih mestih ležijo mrliči za cestami in stezami, po ulicah in vrtih; celó vodnjaki so z mrtvimi

[1] 1860.

trupli nadevani; in ni pogrebnikov, ki bi vse pokopali; divji zverini in pa roparskim pticam so razkosani udje kristjanov v živež, ki jih trgajo in žrejo. Bati se je grozovitih kužnih boleznij in morij, če se ne bodo hitro mrtvi pokopali.

Bilo bi kamen naše srce, katero bi se ne usmililo in ne pomagalo hitro po svoji zmožnosti. Saj ne vemo, kaj tudi nas čaka; to pa dobro vemo, da bomo usmiljenje našli, ako usmiljenje skazujemo.

Več od šest tisoč sirot in vdovic v tistih krajih nima očeta, nima matere in nas prosi, da jim pomagamo; Kristus nam pa obeta, da kar njim storimo, Jezusu samemu storimo; on hoče biti nam plačnik. Radi bi spet svoje požgane cerkvice postavili, da bi se sveta maša služila; radi napravili potrebne šole za otroke; pa potrebnih pripomočkov ni; postaviti želijo hleve in obdelovati polje, pa jim je ljuba živina poklana ali pa odgnana, brez katere kmetovati ne morejo. In če vinogradi pušče, njive pa celine ostanejo, hoče lakota ostanke kristjanov pobrati, kateri so moriji grozovitnih Turkov ubežali.

Zaupam, da se vam ne bom zameril, ako prisrčno te uboge sirote vašemu usmiljenju priporočim. Zložite, kolikor premorete, naj si bo v denarjih, ali pa v drugih rečeh, kakor vam bodo vaši častiti duhovski pastirji naročili. Vsak darek bo hvaležno sprejet in revežem v juterne kraje poslan. Dobri Bog, kateri usmiljenje ljubi, on dobri Oče, kateremu najbolj dopade, ako si verniki kakor bratje in sestre lepo pomagajo, hoče tudi nam pomagati in nam stoterno povrniti. Oh, saj smo tudi mi potrebni v sedanjih žalostnih in nevarnih časih, posebno božje pomoči. Božja pomoč vselej pri nas ostani!

V Mariboru, na god sv. Mateja 1860.

6. Milodari za papeža.

Pišem vam zopet v silnih potrebah naše svete matere katoliške cerkve, preljubi moji, ter zaupam, da se vam zameril ne bom, če prosim. Moja dolžnost je prositi, vaša dobrota, ako me uslišite. Boste vprašali: kaj pa zopet takega? Čujte!

Bog je dal svojemu najvišjemu namestniku na tem svetu lastnino, da bi jim ne bilo treba kruha prositi — dal je našemu svetemu očetu papežu na Laškem lastne dežele,

naj bi ne bili najvišji poglavar cerkve božje drugim deželskim vladarjem v oblasti, ampak naj bi pasli najvišji pastir drago odkupljeno čredo Kristusovo po sveti volji božji, ne pa po spačeni volji posvetnih ljudij.

Ali čujte, kaj se godi! Kar je Konstantin, prvi krščanski cesar, papežu dal, dežele, katere je cesar Karol veliki vidnemu poglavarju Kristusovemu podelil, kar so papežu dobrotniki skozi več kakor 1000 let darovali, to so jim preteklo leto laški prekucuhi po tolovajsko vzeli, so si eno deželo za drugo posiloma osvojili in jih tako neusmiljeno oropali, da je papežu le mala rimska okolica ostala, in pa velika množica lačnih ljudij, kateri so k svojemu očetu pribežali in jih kruha prosijo; pa Bogu se usmili! nimajo jim ga dati. — Ali ni to žalostno za svetega očeta, pa tudi za nas, ki smo njihovi verni otroci?

Sveti oče imajo svoje duhovske uradnije in služabnike, kateri jim pomagajo vesoljno cerkev božjo vladati; zdaj jim nimajo plačila dati. Papež so pošiljali na vse kraje sveta svetoželjne misijonarje, naj bi se božje kraljestvo po svetu širilo; zdaj jim nimajo popotnice plačati, nimajo pomoči poslati. Godi se papežu, kakor ubogemu gospodarju, katerega so razbojniki siloma napadli in ga oropali, kateri v svojo hišo zaprt, sebi in svojim pomagati ne zamore. Kdo se bo usmilil našega svetega očeta Pija IX., kdo jim pomagal? Bog in pa mi, njihovi dobri verni otroci.

Da bi pomagali sv. očetu v tej veliki sili, so dobri katoliški kristjani po drugih krajih d r u ž b o (bratovščino) s v. M i h a e l a ustanovili, ker je sv. Mihael najvišji poglavar nebeških vojsk in prvi varih svete katoliške cerkve. (Tako so tudi v Rimu napravili v ravno ta namen veliko bratovščino pod naslovom sv. Petra.) To novo bratovščino so sveti oče Pij IX. potrdili in z obilnimi odpustki oblagodarili. (Popolnoma odpustki se zadobijo na dan pristopa k tej bratovščini, in vsako leto enkrat, ako se vredno spoveš in spokoriš, pa presveto rešnje telo prejmeš, in ob treh praznikih svetega Petra, od predvečera do drugega, kako cerkev obiščeš in za sveto cerkev moliš. Tudi nepopolnoma odpustki se zadobijo, in lehko vernim dušam v vicah darujejo.) Vsak družban, vsaka družbana moli za sv. očeta Pija in pa za sveto katoliško cerkev Očenaš in Češčeno Marijo, apostolsko vero in pa: Čast bodi Bogu. Podaruje se za vsak mesec 1 krajcar srebra, ali pa 2 krajcarja novega denarja svetemu očetu v pomoč. Ta bratovščina sv. Mihaela

se je po mnogih krajih razširila, kjer katoliški kristjani živijo; naj se tudi v naši lavantinski škofiji utemelji, in lepo izhaja; saj so Slovenci in Slovenke usmiljenega srca, ter radi molijo in pa vbogaime dajejo, kolikor premorejo; to pa v resnici ni preveč za našo sveto mater katoliško cerkev, in pa za našega ljubega očeta papeža Pija.

Vsako mlado nedeljo naj se v vsaki župnijski cerkvi, ali kjerkoli se služba božja obhaja, postavi škrinjica ali pa skledica za božje dare na priležen kraj, v katero naj verni bratje in sestre bratovščine sv. Mihaela za papeža svoje darove polagajo; poleg pa naj pošten mož stoji, ki vernike opomni in dare pobira. Kar se pri posameznih župnijah nabere, se v škofijo pošlje, in od tod pa svetemu očetu v Rim. Kdor več premore, naj več dá; ker se jih veliko nahaja, kateri bi radi dali, pa nimajo, bodo pa za toliko bolj zvesto molili. Tak mali dar bo lehko vsak dal, premožni pa tudi radi po dvakrat in trikrat toliko svetemu očetu navrgli. Svest sem si, da si bodo hišni očetje in matere v čast šteli, te majhne denarce od svojih domačih pobirati, in bodo sami dali, če edno ali drugo družinče ali pa otrok ne bi imelo. Saj ne damo samo le papežu Piju; oni sami za-se le malo potrebujejo; damo naši sveti katoliški cerkvi v pomoč, da ji ne bo potreba naših krajev zapustiti in se črez morje v daljno Ameriko s svojim največjim poglavarjem seliti, kar bi ne bilo dobro za nas. Pač bi bilo žalostno, ako bi solnce prave vere Evropo (naš del sveta) zapuščalo, kar bi sovražniki naše svete cerkve radi.

Po kaj pa hudobni prekucuhi svetemu očetu toliko krivico delajo? Oni ne črtijo papeža, ampak sveto katoliško cerkev, katera je njihovim spačenim voljam na potu. „Vzemimo papežu vso deželsko oblast, da si ne bo mogel pomagati; dajmo ga drugemu kralju v oblast, kateri je naših mislij in željâ, da bo izginila papežu čast; udarimo najvišjega pastirja, in njegove ovčice se bodo razškropile, verniki bodo papeža zapustili, in luč katoliške vere bo ugasnila, telo katoliške cerkve brez glave bo mrtvo.“ To so hudobnežev vražje misli; to so njih peklenski naklepi. Zakaj pa dobri Bog dopusti toliko krivico? Zato, ker se moramo na tem svetu za božje kraljestvo vojskovati, in si služiti toliko lepšo krono nebeško. Od nekdaj se je hudo z dobrim, laž z resnico, vera z nevero poskušala, in se bo do sodnjega dne. Stiskati znajo sveto cerkev božjo njeni sovražniki, kakor jo današnje dni v resnici hudo stiskajo, pa premagali

je še nikoli niso in je tudi ne bodo. Pobili so papežu srčne vojščake in so jih po tolovajsko razpodili, naj bi ne ubranili papež svojih starih pravic; pa mi verni otroci njihovi imamo še mogočno orožje, katerega nam nobeni sovražnik vzeti ne more. Sam Kristus nam je to orožje izročil, rekoč: „Molite in boste prejeli, da bo popolno vaše veselje.“ Molitev pomaga in premaga, naj se ji ravno sovražniki posmehujejo. Tudi Jezusu so se posmehovali, ko je na križu molil, rekoč: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“ In glejte, zemlja se je stresla, čudeži so se godili, in sovražniki so prestrašeni zbežali. Tudi zdaj bode Gospod vojskinih trum svojo vsegamogočno roko iztegnil, kedar se mu bo zadosti zdelo, in bo sovražnike svoje svete cerkve potrupal, kakor lončar glinasto posodo. Le stanovitno molimo in trdno zaupajmo; to Bog od nas doseči hoče.

Pa ne le moliti, tudi vbogaime dajati je v sedanji sili potreba, in z našimi denarci svetemu očetu pomagati, ker je tako božja volja. Saj so tudi Jezusu vbogaime dajali, da je sebe in svoje apostole preživil; in ko jih je po svetu poslal, jih je usmiljenju dobrih ljudij priporočil. Od nekdaj so verni kristjani nastopniku sv. Petra, svetemu očetu papežu v posebnih potrebah katoliške cerkve radi pomagali; tudi mi ne bomo svojega vesoljnega očeta Pija zapustili, ampak jim radi krepko pomagali. Pač bo veselilo Jezusa, nevidnega poglavarja naše svete cerkve, da njegovemu namestniku, vidnemu poglavarju veselo pomagamo; vesele darovalce Bog ljubi, in nam bo stoterno povrnil. — Pač bo dopadlo Mariji prečisti Devici, ako papežu Piju IX. skrbno pomagamo, kolikor premoremo, kateri so Marijino slavo in čast tako visoko povzdignili. S solznimi očmi bodo naš sv. oče Pij IX. Boga in Marijo za toliko vašo ljubezen hvalili, pa tudi molili za vse dobrotnike svoje. Gotovo hoče Bog njihove in naše prošnje uslišati, ter to stisko samo zato dopusti, naj bi mi svojo ljubezen do svoje matere katoliške cerkve in pa do svetega očeta papeža oživili, in da jih ljubimo, v dejanju pokazali. Bode sila odjenjala, jim tudi naše izvrstne pomoči potreba ne bo.

Preljube ovčice Kristusove! vstopite se pod bandero svetega Mihaela, v njegovo sveto bratovščino se uvrstite. Vzemite v roke dvojno orožje braterno: molitev in pa miloščino, ter se v svetem društvu za sveto katoliško cerkev srčno poskušajmo. Dobri Bog hoče z nami biti, in ne bo svoje pomoči odlagal. Sveta katoliška cerkev bo gotovo

zmagala, Bog ji je zmago obljubil; le skrbimo, da mi svoje krone ne izgubimo s svojo mlačnostjo in zanikernostjo. — Ko pride enkrat poslednja vojska za nas vse, nam hoče sveti Mihael tudi v pomoč priti, ako smo bili njegovi zvesti pomočniki v vojski za sveto cerkev božjo. — To vas prosim in srčno zmago vsem želim ter vas iz srca blagoslovim v imenu Boga Očeta, Sina, in sv. Duha. Amen.

V Mariboru, kvaterno sredo v adventu 1860.

7. Kako se sv. očetu godi?

Spodobi se, preljubi moji škofijčani lavantinski, da vas za sveto veliko noč (za obletnice) prisrčno pozdravim, in vam za pisanko pošljem svojo lepo zahvalo. Delili ste preteklo leto, vsi dobrega, otroškega srca, svetemu očetu, papežu Piju IX. lepe darove, katere smo jim v Rim za pomoč poslali. V imenu papeževem vas jaz prav lepo zahvaljujem za vsak krajcar, katerega ste blagovoljno uložili, za vsak Oče naš, kojega ste za najvišjega poglavarja naše sv. cerkve molili. Čudno moč ima naša združena molitev in miloščina. Kakor je svoje dni svetemu Petru v ječi pomagala, tako nastopniku svetega Petra, Piju IX. pomaga, kajti Bogu sosebno dopade, ako molijo verni otroci za svojega najvišjega duhovskega očeta, in mu prineso svoje peneze, kolikor premorejo, v dar. Bog Vam povrni stoterno!

Kako se pa godi svetemu očetu papežu? me boste vprašali. Ravno skorej tako, kakor se je godilo svetemu Petru. Kakor je bil sv. Peter v ječi med dvema vojakoma uklenjen, dokler ga ni angelj Gospodov oprostil in mu vozo odprl, tako še neprenehoma dva velika sovražnika sv. očeta iz vseh krajev stiskata: kralj Sardinski in pa cesar Francoski, ter bi jih rada prisililа Rim zapustiti in iti po svetu. Godi se papežu in vsem zvestim višjim pastirjem v Laških deželah, katere prekucuhi v oblasti imajo, po besedah sv. Pavla, ki piše: „Menim, da je Bog nas apostole poslednje postavil, kakor smrti namenjene; ker smo v razgledovanje svetu, angeljem in ljudem. — Kolnejo nas, in mi jih blagoslavljamo; preganjani smo, in prenašamo; preklinjajo nas, in mi (za nje) molimo; kakor smeti tega sveta smo postali, kakor izvržek dozdaj (nas imajo).“ [1] Zato ves krščanski svet gleda

[1] I. Kor. 4. —

v naših časih na sv. očeta Pija IX. ter se čudi njihovi srčnosti in stanovitnosti, da se ne dajo posiliti svojim nasprotnikom, temveč stojijo kakor skala na svojem svetem mestu; brani jih pa tudi neka skrivna božja moč, da se sovražniki ne upajo papeža lotiti, in iz Rima pregnati.

Ali hoče dobri Bog še v prihodnje svojega zvestega namestnika v Rimu ohraniti in sovražnikom braniti, ali je sklenil jih nasprotnikom celo v roke dati, ter jih še huje stiskati, naj bi se njihove čednosti in kreposti še lepše razcvetale in nam v zgled bile, kako pogumno se imamo tudi mi za resnico in pravico svete katoliške cerkve boriti, to je samo Bogu vsevednemu znano. To pa čujemo in lehko beremo, da se pričenja sovražnikom papeževim čedalje hujše goditi, tako, da si že svetovati ne vedo, kaj bi storili, papeža iz Rima pregnali, ali jih v miru pustili; kajti vihar prekucije, kojega so upihali, že tudi njihove stolice maja. Veter hudobije so sejali, hudo vreme pa žanjejo, in bodo želi, kar so hudobnega vsejali, kakor gotovo je Bog pravičen. Sveta volja božja se naj zgodi!

Prosim Vas torej, preljube krščanske duše! in Vam prisrčno priporočam, molite še v prihodnje in pa stanovitno za našega sv. očeta Pija IX., naj jih Gospod ohrani, oživlja in osrečuje na zemlji, in jih ne da v voljo njihovih sovražnikov. Kakor mi molimo, tako molijo vsi verni kristjani, bratje in sestre naše, od solnčnega izhoda do zahoda, od juga do severa. Tako lepo in vseobsežno še niso morebiti nikdar za papeža po svetu molili, kakor zdaj molimo; tako jasno se še ni pokazala v naših časih živa krščanska ljubezen, kakor se zdaj kaže, ter oživlja pravo vero. To je pa sveti materi katoliški cerkvi neprecenljivi dobiček, katerega vernim otrokom trpljenje svetega očeta prinaša.

Ker pa sveti oče papež še neprenehoma veliko izdatkov imajo za potrebe svete cerkve, njihove dežele pa sovražniki molzejo, in jim dohodke čedalje hujše kratijo; podelimo torej še zanaprej, kolikor utrpimo, svojih krajcarjev v pomoč, saj damo otroci očetu svojemu. Papež za nas, svoje dobrotnike, sosebno molijo, in Bog nam bo obilno povrnil. — To mojo zahvalo, pa tudi prošnjo lepo, prejmite dobrovoljno za sveto veliko noč in za veselo alelujo, katero vam iz srca želim.

V Mariboru, 18. sušca 1862.

8. Ob preselitvi škofovskega sedeža v Maribor.

Preljubi Slovenci, bratje in sestre moje! Imel je imeniten kralj prelepo vinsko gorico. Žlahtne trte in mladike so v dragem vinogradu rastle, cvetele in zorele, ter rodile žlahtnega blaga. Gorica žlahtnega plemena je pa bila med dva mejaša razdeljena, katera sta dragi vinograd po svoji moči obdelovala. V mnogih letih se je trsje narastlo, pomnožilo pa tudi vinogradnikom dejanje in skrb. Naj bi žlahtno trsje še obilnejše rodilo in se delo oskrbnikom polajšalo, modri kralj razdvojeno južno gorico združi in enemu oskrbniku sporoči, sosedu pa severno stran svojih vinogradov domesti, naj vsak mejaš (sosed) po svojem kraju sadi, koplje, čedi in veže, naj bo vinograd skrbno obdelan kraljevega srca veselje — lepa gorica kraljeve krone draga jagoda.

Ta naprava modrega kralja bila je visoko hvaljena, radost se je glasila po vinskih vrhih, se je odmevala v žitno polje rodovitih ravnin. Prijazno so si delavci roke podajali in si obetali dobro srečo in obilni blagoslov. Oh naj bi to veselje stanovitno bilo, in se ne izpremenilo sladko upanje v žalost, kakor se po svetu rado zgodi!

Kakova pa je ta prilika o žlahtni kraljevi gorici? Razumite milo pesem? Ali znate, da vam, dragi Slovenci, velja, ki ste bili preuzvišenemu sekovskemu knezoškofu toliko let v duhovski skrbi? Čedno so vas vladali dobri višji pastir, mila je vam bila njihova pastirska palica. Bili so vam dober oče; naj jim bo hvala in čast! Zdaj so vas, drage ovčice Kristusove, meni v pastirsko skrb izročili. Dopolnile so se nam srčne želje naše in vaše, podajmo si torej prijazno roko, naj ta sklenitev k večji božji časti in v naše zveličanje bo. Vsi naši sosedi nas gledajo, prijatelji nebeški obilno žlahtnega sadja svetih krepostij in dobrih del od nas pričakujejo. Oh, poskrbimo, naj bo slovenska gorica združena, blaga lavantinska škofija nebeškemu kralju slava, pa tudi svetemu očetu papežu in svetlemu cesarju našemu veselo srce, vsem našim sosedom pa lepo oko. K temu nam je potreba sosebno treh rečij: prave modrosti, stanovitne marljivosti, in pa blagoslova božjega.

1. Prave modrosti potrebujemo, pa ne modrosti tega sveta, ki je pred Bogom neumnost, temuč one modrosti, katero je usmiljeni Jezus učil, so jo apostoli raz-

oznanili in jo uči sveta katoliška cerkev, razsvetljena in vladana od samega sv. Duha. O tej krščanski modrosti velja lepa Jezusova beseda: „Kdor moje besede posluša in v svojem srcu ohrani, on je modremu možu podoben, kateri svojo hišo na skalo zida.“ Dragi bratje in sestre moje! dobri Bog je nam Slovencem še ohranil svete vere pravo luč; ni nam še zatemnelo, hvala Bogu, prave modrosti jasno oko. Ohranimo zvesto in varno svete vere dragi dar, branimo svete katoliške vere nauk, kakor zvezdo svojih očij, da nas ne oslepijo krivoverci s svojimi lažmi. Tecite torej radi v božji hram krščanske nauke poslušat, skrbno pošiljajte svojo deco v cerkev in v šolo k nauku božjemu, pa tudi doma govorite radi vi gospodarji in gospodinje o božjih rečéh. Tako boste žlahtnim trtam v Gospodovi gorici podobni, katere rumeno solnce obseva in učini, da obrodijo obilno žlahtnega vinca prave modrosti, ne pa kalne pijače spak in zmotnjav. O sveta božja Modrost, ki si postavila na sedem stebrov svoje svete cerkve hram, bodi za vodilo škofu in vsem namestnikom božjim, bodi vernim ovčicam družica!

2. Potreba nam je drugič marljivosti, vsakemu po svojem stanu. Delavci Gospodovi smo; razna so naša dela. Bodite pridni vi očeti in matere ljube; v rokah vaših so otroci, žlahtne mladike Gospodove. Mati, ki malo dete dojiš, vtisni mu v srce gorečo ljubav do Jezusa; in kedar po zimi predeš na klopi sedé, popevaj otroku svete pesmi in uči ga lepo moliti. Materin nauk je deci juterna zarja. Pa tudi oče ne pozabi, da te je Bog otroku za prvega učitelja dal. Zvečer po dokončanem delu se vsedi za mizo, pozovi deco in vprašaj, kaj so se učili, ali so molili lepo. Ob nedeljah in svetkih vodi otroke k službi božji, peljaj jih popoldne na polje ali pa na vesele vinske vrhe, kaži jim božja čuda in dobrote, naj hvalijo Očeta, kateri je dober, in brezkončno njegovo usmiljenje. Očetov nauk je deci juterno solnce. Blagor otrokom, ki imajo skrbne bogaboječe stariše; rastli bodo kakor sadunosno drevje za potokom milosti božje, ki rodi obilno sadu v svojem času.

Na noge, učitelji blagi; v vaših rokah je šola otrok, mladik Gospodovih dragi rejevnik. Učite deco brati gladko, pisati čedno, pa še bolj skrbno pravično živeti, se greha varovati, in Bogu lepo služiti vadite jih. Koliko dober učitelj velja, koliko trpi in občini dobrega učini, tega sicer svet malo spozna in slabo plačuje; pa veselite se, pridni

učitelji moji, za toliko lepša hoče biti Vaša plača v nebesih. „Oni, ki jih veliko v pravičnosti poučijo, se bodo svetili kakor zvezde na nebu na večne čase“ veli sveti Duh.

Pridni Gospodovi hišniki bodite, vi gospodarji in gospodinje krščanske; vas je Gospod svoji družini za škofe postavil, pravi sv. Avguštin. Čujte in varno pazite, da vam sovražnik, če bi vi spali, ljulike med dobro pšenico ne priseje. Ne molčite, kedar hudobni jezik med vašo družino pohujšanje trosi. Varujte svojo družino greha skrbnejše ko ognja, da Bog pri vaši hiši žaljen ne bo. Ne pozabite ostre besede sv. Pavla, katera sosebno gospodarjem velja: „Kdor za svoje in zlasti za domače nima skrbi, je vero zatajil, in je hujši od nevernika.“ Je vaše delo težavno, bo vam mogočna božja pomoč in lepo vaše plačilo v nebesih. — Pridni bodimo in marljivi neprenehoma vsi; kjer pridnih delavcev ni, tam bo v kratkem najgorša gorica s trnjem zaraščena pušča — še toliko lepa škofija v malih letih puščava. Ne žalostna puščava strupenih kač (hudobnih ljudij), temuč vesela gorica, polna svetih čednostij in dobrih del, ima biti novo omejena lavantinska škofija z božjo pomočjo. „Delajmo torej pridno, dokler je dan; pride noč, in ne bo delati več mogoč; takrat bomo počivali sladko, ako smo delali zvesto.

3. Potreba je nam še k naši modrosti in marljivosti tudi blagoslova božjega: „Ne on, ki seje, ne on, ki poliva, kaj velja“, uči sv. Pavel, „ampak Bog, kateri rast daje“. Dobra sreča vse velja, katero Bog da. Sedem živih studencev, svetih zakramentov, nam teče božje milosti in pomoči; hitimo tedaj zajemat žive vode za večno življenje, vredno prejemat zakrament svete pokore in presvetega rešnjega telesa. „Jaz sem prava vinska trta, vi ste moje mladike; brez mene nič ne zamorete“, veli usmiljeni Jezus, ter nas toliko ljubeznivo k sebi vabi rekoč: „Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi; jaz vas hočem poživiti.“

Da se bo rosila milost božja na vse naše dejanje in nehanje, molimo vsako jutro in prosimo vsak večer Boga, da našim delom blagoslov da. Prava molitev je zlati ključ svetih nebes. Sv. Pavel veli: „Kdor ne dela, naj ne jé“; jaz pa po vsi pravici povem: Kdor ne moli, naj tudi ne dela, in naj ne uživa darov božjih. Molitev je naši duši sapa življenja; kakor hitro molitev opustiš, dušo umoriš. Ne pozabite, drage ovčice, kako lepo nam Jezus molitev priporoča, rekoč: „Prosite in boste prejeli, da bode vaše veselje popolno.“

Hočemo dobro srečo imeti, sveti naj nam bodo dnevi Gospodovi. Ne hodimo ob svetih nedeljah in svetkih ne na trštvo kupovat ali prodajat, ne na cesto blaga vozit brez velike potrebe. Kdor to stori, krade Bogu posvečene dni, in prave sreče imel ne bo. Bog je le tistim svoj blagoslov obljubil, kateri njegove dní posvečujejo, ter je dejal: „Šest dnij delaj, in vsa svoja dela opravljaj; sedmi dan je sobota ali praznik Gospoda tvojega Boga; tisti dan ne delaj ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina. Gospod je dan sobote (praznika) blagoslovil in posvetil.“ Prepovedano delo ob nedeljah in svetkih je Bog preklel, da nima dobička ne sreče. Zakaj je pri ljudeh tako malo teka, joka in javka pa toliko po svetu? Zato, ker ljudje Bogu čast jemljejo ob nedeljah in svetkih, ali mamonu, ali nečisti Sladi in pa Bahusu služijo. Dajmo Bogu, kar je božjega, in dati nam hoče tudi Bog, kar je potrebnega za dušo in za telo. To vam, preljubi, v prvo priporočam, in bom priporočal, dokler živim; vsak dan lepo molite, vsako nedeljo in svetek službo božjo spodobno obhajajte — vsake kvatre vsaj, če ne večkrat, k sveti spovedi in božji mizi vredno pristopite; tako bomo nebeškega kraljestva in njega pravice iskali; in vse drugo nam bo navrženo.

Mislim, da bi bilo mojega prvega golča dovolj; saj dobrim ljudem ni potreba dolge pridige. Pa še eno besedo naj rečem vam, mladeniči, vi korenjaki naših slovenskih goric. Ni vam enakih ne na vojski, ne doma, dokler ste pridni in pošteni, in ne pozabite svojega Boga. Vas hvalijo naš svetli cesar, vam hvalo vedó vaši duhovski pastirji in mi veselo povedajo, kako v dostih krajih krščanski mladeniči v pobožnosti in v krščankem dejanju dekleta daleč prekosijo. Oh mladi Slovenci, vi najgorši venci naše dežele materne, močni stebri naše mile domovine, bodite zdravi in veseli, pa tudi pošteni in pobožni kristjani, kajti prava pobožnost za vse velja, in ima obljubo sedanjega in prihodnjega življenja. „Radujte se, in naj bo veselo vaše srce; pa ne pozabite, da vas hoče Gospod za vse to na sodbo postaviti.“

Kako bi pa vas pozabil, vi dekliči, naše matere svete katoliške cerkve žlahtne cvetlice. Oh naj bo vaše čisto srce prestol Jezusov, tempelj svetega Duha vaše deviško telo, vaša lepa duša Jezusova nevesta, in ve vse hčere Marijine. Ne daj Bog, da bi se dale goljufivemu svetu zapeljati, in bi raztrgale venec svoje deviške časti. Mlado srce mora

ljubiti, in brez ljubezni biti ne more, kajti ljubezen je mladine blagost; ali, če ne ljubiš Jezusa in Marije, se zaljubiš v pogubljivi svet. „In svet preide in njegovo poželenje“, pravi sv. Janez, „kdor pa voljo božjo dopolni, ostane vekomaj.“

Poprej pa ko svojo besedo sklenem, še eno naj vam povem. Meni, vašemu škofu se zdaj ravno tako godi, kakor novemu gospodarju, ki je veliko gorico drago prevzel, pa nima hrama, ne tlačilnice, ne vinjakov, ne motik, kateri tudi delavcev premalo za svojo veliko trsje ima. Kako si hoče sirotec pomagati, če mu dobrotniki v roke ne sežejo! Vaš novi gornik sem jaz, vi pa dobrotniki moji. Zapustil sem svojo staro domovino, rajsko lavantinsko dolino, iz posebne ljubezni do vas. V ljubezni ste me sprejeli tudi vi, ste mi postavili nov hram škofovski, ste okinčali s svojimi darmi k božji časti stolno cerkev, in tako pripravili prav ljubeznivo meni in moji prečastiti družini prijeten stan. Bodi vam hvala in zahvala vsem dobrotnikom mojim. To napravilo je slavno, in zgodilo se je, česar so vaši predniki dolgo želeli, pa niso učakali. Gospod nam je dal dan doživeti, da se ga razveselimo, pa tudi zapustimo svojim naslednikom (prihodnjim zarodom) vrli spomin, kako smo v Mariboru, v sredi slovenskih goric, škofovski sedež ustanovili.

Veliko smo že storili, bodi hvala Bogu in vam; pa veliko nam je še storiti, da oskrbimo, česar je škofovski stolici v sedanjih časih potreba kakor vsakdanjega kruha. Naši bogati sosedi imajo semenišča za mladeniče, ki se za duhovsko službo pripravljajo, imajo mnogo samostanov, vernikom v telesno in duhovsko pomoč; mi ubožci vsega tega še malo imamo, ali pa celo nič. Pa eno imamo, moje drage ovčice: Vaše dobro, usmiljeno srce; dobro srce pa iz ljubezni do Boga velike reči naredi, in če jih ne stori, pravo dobro srce ni. Trdno zaupam in se zanašam na vas, da me ne boste zapustili, kedar vas bom še poprosil v pomoč. Nas v kratkih letih na tem svetu ne bo; v hišo večnosti pojdemo uživat, kar smo dobrega storili. Naša lepa in poštena dela pa ostanejo Bogu v čast, našim ponamcem v dušni hasek in veselje. Na grobu našem se bodo svetile slavne besede: „Blagor mrtvim, ki v Gospodu umrjejo; naj počivajo od svojega truda; kajti njihova dela gredo za njimi.“

Ti pa, dobri Bog, Oče usmiljenja in vse tolažbe, kateri si dobro delo med nami začel, to napravilo tudi pri nas napreduj in dovrši! Oče luči in pomoči, od kateréga vsak dober dar pride, blagoslovi pastirja in vse njegove ovčice!

Blagoslovi naše žitno polje in lepe vinske gorice, oblagoslovi naša srca, žlahtne trte svojega vinograda, naj obilno dobrega sadu rodijo za božje kraljestvo. Blagoslovi nas trojnoedini Bog Oče, Sin in sv. Duh. In ta božji blagoslov pridi črez nas, in vsikdar pri nas ostani. Amen.

V Mariboru, dné 1. kimovca 1859.

9. Potovanje v Rim.

Preljubi! trojno popotovanje vsi katoliški škofje imajo, kateregа zamuditi ne smejo in ne pozabiti, dokler jim sije solnce milosti božje; prvi pot je, pridno obiskavati po gorah in dolinah svoje drage ovčice; drugi pot je, obiskati častiti grob svetih apostolov Petra in Pavla, in pa sedež najvišjega namestnika Kristusovega v Rimu; tretji pòt je, se o svojem odločenem času v dolgo večnost podati, in dati za sebe in za svoje ljube ovčice na božji pravici račun. Tako je popotovanje celo naše življenje, bodi si človek škof ali pa reven berač; oh, naj bi le srečno bilo!

Svojo prvo pot sem, hvalo Bogu! dozdaj srečno opravljal, veliko poštenih duhovnij naše škofije po trikrat, večjidel pa po dvakrat obiskal, in v celi lavantinski škofiji še tako majhne župnije ni, da bi ne bil v njeni cerkvi zakramenta svete birme delil in vernikov v sveti katoliški veri pokrepčal. Lehko torej s svetim apostolom Pavlom rečem: „Vi veste od prvega dne, ko sem (kot višji pastir) k vam prišel, kako sem z vami ves čas bil, služeč Gospodu, kako nisem nič koristnega prikratil, da bi vam ne bil oznanil, in vas učil spreobrnjenje k Bogu in vero v Gospoda našega Jezusa Kristusa. Nisem se umaknil, da bi vam ne bil oznanjeval svete volje božje.“ [1] Toda meni ne gre hvala, ampak Njemu, ki moč daje.

Kedaj me hoče Bog na tretji in poslednji pot v dolgo večnost poklicati, naj bi za štiristo tisoč duš lavantinske škofije natanko račun dal, to je samo Bogu znano, kateri je naše dneve preštel, mojemu in vašemu življenju mejo postavil, ki se prestopiti ne dá. To pa dobro vem, da se bliža moja ura, v kateri bom strašni glas zaslišal: „Daj račun o svojem hiševanju!“ Zatorej se je potreba pripravljati, kajti ne vemo, kedaj Gospod po nas pride, da nas

---

[1] Dej. ap. 20, 18—24.

spéčih ne najde, ter nam tako resno velí: „Čujte, ker ne veste, kedaj hišni gospodar pride, zvečer, ali o polnoči, ali o petelinovem petju, ali zjutraj. — Kar pa vam pravim, vsem pravim: Čujte!“ [1]

Drugo pot k apostolskemu sedežu v Rim, ki je steber resnice in pa središče svete katoliške cerkve, k vidnemu poglavarju in občnemu očetu vseh pravovernikov iti, sem dolgo dolgo odlagal. Da me smrt ne prehiti in višja starost ne podleze, se ravnokar odpravljam na dolgo in nevarno pot ter se ob svojem odhodu od vas poslavljam, pa tudi povem, kaj imam posebno važnega v Rimu opraviti, v tistem imenitnem mestu, na katero se ves katoliški svet ozira, v katerem sta sv. Peter in Pavel našo sveto vero s svojo častito smrtjo zapečatila, kjer je veliko tisoč in tisoč svetih mučenikov sveto zemljo, podlago naše svete matere katoliške cerkve, s svojo prelito krvjo porosilo. Povedal bom našemu svetemu očetu, papežu Piju IX., kako živa je vaša vera, in da med Slovenci še dozdaj, hvala Bogu, med pšenico grde zeli krivoverstva ni. Pravil bom svetemu očetu, kako čedno vi, Slovenci, za lepoto svojih cerkvij skrbite, kako radi prepevate božjo čast, in povzdigujete slavo Marije, kako hvalevredne so vaše bratovščine in svete družbe, kako pogosto in skrbno k spovedi in k božji mizi hodite, ter očitno kažete, da ste zelene mladike vinske trte Jezusa Kristusa. Pohvalil vas bom svetemu očetu papežu za vašo veliko ljubezen, s katero radi vlagate, da bi svetim misijonom v tujih krajih med zamorci pomagali razširjati božje kraljestvo po svetu; povedal bom pa tudi svetemu očetu Piju, kako tudi njih ne pozabite, ter za njih molite, in jim svoje krajcarje radi v pomoč pošiljate, ker prisrčno občutite, kako huda se papežu godi v tolikih stiskah, katere jim hudobni sovražniki delajo, ter jih pregnati in ob posestvo svetega Petra dejati posiloma hočejo. Svest sem si, da bo to vaše lepo dejanje svetega očeta Pija močno oveselilo, kajti je dobremu očetu najslajše veselje, ako čuje, da se njihovi otroci čedno in hvale vredno vedejo, svojega očeta ljubijo, ter se jim oče v srce usmilijo, ki veliko in pa prav po nedolžno trpijo.

Prosil bom svetega očeta papeža Pija, naj blagoslovijo verne prebivalce naše cele škofije, da bo naša sveta katoliška vera po vseh slovenskih krajih čista in neoskrunjena

[1] Mark. 13, 35—37.

cvetela, da bode Bog poslal vsaki katoliški duhovniji skrbne in čvrste dušne pastirje, dal otrokom skrbne stariše, pa tudi starišem dobre otroke, gospodarjem zvesto družino, pa tudi družini skrbne gospodarje, srenjam modre in srčne poglavarje, pa tudi srenjskim predstojnikom dobre ljudi, ki radi ubogajo, kar je prav in po sveti volji božji. Prositi hočem najvišjega namestnika Kristusovega, naj blagoslovijo celo naše avstrijansko cesarstvo, naj Bog ohrani in podpira našega svetlega cesarja Franca Jožefa I., jim dá modre in zveste svetovalce — naj sv. Duh razsveti naše poslance, ki že tako dolgo v državnem zboru sedijo, da bi vsaj sklepali in sklenili, kar je modro, nam koristno in prav, ne pa kovali takih rečij, ki so zoper voljo božjo, v pokončanje svete cerkve, v našo časno nesrečo in večno pogubo, kakor veliko takega strahoma čujemo in v časnikih beremo, ter se bati imamo, da jih je sv. Duh zapustil in sedanji zlodčasti duh vnel, ki ni iz Boga, ampak iz tega popačenega sveta, iz pekla doma. „Če Gospod hiše ne zida, se zastonj trudijo, kateri jo zidajo; ako Gospod cesarstva ne varuje, zastonj čuje, kdor ga varuje.“ Prositi sem se namenil svetega očeta papeža, naj blagoslovijo vse razne narode našega velikega cesarstva, posebno pa nas Slovence; naj bi ne črtil narod naroda, ne zatiral sosed soseda, ne delal krivice brat svojemu bratu, naj bi se nam ne zamenila naša narodnost v pogubljivo anerednost in v zmešnjavo, kakor se žalibog po svetu v sedanjih časih godi, ter si hudobni duh prizadeva — avstrijansko cesarstvo — po raznih jezikih in narodih v babilonsko zmešnjavo posiliti in ga razdvojiti, da bi omagala mogočna Avstrija; česar nas varuj usmiljeni Bog! Vsi smo otroci enega očeta, Boga; vsi smo bratje Jezusa Kristusa; ni razločka med Nemci in Slovenci v božjem kraljestvu, naj tudi v avstrijanskem cesarstvu ne bo. Le zloga in edinost, pa ljubezen krščanska nas mogočne in srečne stori. Resnica in pravica je ljuba Bogu in poštenim ljudem; oni sta mili materi ljubega mira, prave sreče in slave. Bog nam jih daj!

Imam pa tudi mnogo potožiti ljubeznivemu očetu Piju, česar me srce boli in močno močno skrbi. Dve veliki vojski je satan tudi po slovenskih krajih vnel, ki med nami od nedelje do nedelje, od leta do leta večji rastete zoper Kristusa in njegovo nevesto sveto katoliško cerkev. Prva vojska je razuzdanost, druga pa neverstvo; prva vojska med mladino na kmetih, druga pa med gospodo po mestih in

trgih svoje vojščake nabira in zatira med nami božje kraljestvo. Pijanci, preklinjevalci, nečistniki in vsi pohujšljivci peklenskemu sovražniku polje gnojijo, posvetni modrijani, ljudje brez vere in brez Boga, pa vražje seme nevere in krivih ver sejejo. Ni se torej čuditi, da tudi med Slovenci tam pa tam, posebno krog mest in po železnicah, pa tudi po kmetih cimo poganja, ter strašno sad tatvine, ropa in morije rodi. Ali ni žalostno, da se med nami toliko hramov ulomasti in okrade — toliko cerkvij oropa, in se oskrunijo najsvetejše reči, ker se toliko razuzdanih ljudij ne boji Boga, ne veruje v pravičnega sodnika, ne zmeni za nobeno lastnino, in dela, kakor bi nobene sedme in desete zapovedi božje ne bilo! Ali ni groza in strah, da se mladeniči in krščanski možje žlahtnega vinca napijejo, ki jim ga je dobri Bog dal, in namesto Boga zahvaliti, se le kregajo, krvavo tepejo, in tako pogosto sosed soseda, kakor Kajn Abelna, ubije! Ali se ni jokati, da toliko mladih deklin, gizdavih v noši in v dejanju razuzdanih, nobene sramožljivosti nima, ter okoli mest in trgov, pa tudi po vaseh kakor veše letajo in se obešajo kakor muhe, nečistega poželenja pijane. To je tisti greh, po katerem pride jeza božja nad neverne ljudi, kakor sv. Pavel pravi; to je tista široka mreža, v katero peklenski sovražnik v sedanjih časih največ ljudij ulovi, jih oslepi na zdravi pameti, ob pravo živo vero spravi, časno in večno nesrečne stori; da se Bogu usmili! — Tako hočemo drug drugemu potožiti svoje križe in težave, naj se nam srce ohladi, pa tudi potrditi se v svoji težavni pastirski službi, da bomo z novo močjo in srčnostjo svojo drago čredo po pravi poti vodili, dokler svoj tek dokončamo in dopolnimo službo besede, ki smo jo prejeli od Gospoda Jezusa, da pričujemo evangelij milosti božje,[1] po zgledu sv. Petra in Pavla kakor vseh drugih sv. apostolov. To je sveti namen mojega potovanja v sveto Rimsko mesto, k stebru svete katoliške cerkve. — Kaj pa boste vi, preljube moje ovčice, za-me storili, za svojega škofa romarja?

Zanašam se na vašo ljubezen, da svojega višjega pastirja tudi v tujih krajih ne boste pozabili, ampak podpirali moje stopinje, naj svoje potovanje srečno opravim. Prvi kristjani so sv. Pavla celó v Rim spremili; tega jaz ne tirjam od vas. Pot je dolga, pa tudi draga, nevarna in polna sovražnikov naših. Vsak izmed vas naj čuje na svojem

---

[1] Dej. ap. 20, 14.

mestu, katero mu je Bog odločil, ter pazi na-se in na svojce, da se jim kaj hudega ne pripeti; vsak naj zvesto dopolnjuje svojo službo, njemu od Boga odkazano.

Prvi kristjani so apostolom gredoč stregli in jim za popotnico skrbeli, bodi si z denarjem ali z drugim blagom, ter so vedeli, kaj je Kristus takim popotnikom obljubil, rekoč: „Kdor vas sprejme, mene sprejme; in kdor sprejme mene, Njega sprejme, kateri me je poslal. Kdor sprejme preroka v imenu preroka, bo plačilo preroka prejel; in kdor sprejme pravičnega v imenu pravičnega, bo plačilo pravičnega prejel.“ [1] — „Zakaj kdor koli vam dá piti kozarec vode v mojem imenu, ker ste Kristusovi, resnično vam povem, ne bo izgubil svojega plačila.“ [2] Ne hotevam pa ne vašega denarja ne premoženja, za potrebo mi je Bog dal. Ako utrpite, svoje dare pošljite svetemu očetu papežu Piju, kojim se huda godi.

Prosim vas pa, tako lepo ko premorem, za tri reči: Varujte se greha, huje ko ognja, da Bog v naših krajih žaljen ne bo. Grehi so krivi, da Bog ljudstva tepe, udari gostokrat pastirja zastran malopridne črede, kakor čredo zavoljo pastirja. Lehko bi moje potovanje nesrečno bilo, ako bi se dobri Bog žalil pri vas. — Varujte pohujšanja svoje podložne, vi gospodarji pri svojih hišah, vi predstojniki v svojih srenjah. Volkovi čredo najrajši o takem času napadajo, kedar pastirja blizu ni. Deroči volkovi pa so zapeljivci, ki v greh vlečejo mlade ljudi; volkovi so krivi preroki, kateri sejejo krive nauke med pšenico naše svete katoliške vere. Torej vas prosim, čujte in dobro pazite! — Molite pa tudi za-me, svojega škofa popotnika, naj bi srečno romal s svojimi sobrati škofi, naj bode Bog z nami na potu, in nas njegov angelj spremlja, in nas srečno k vam nazaj pripelje. Pot je dolga in nevarna, po tujih krajih in preko globokega morja gre; pa vaša molitev me bo spremljala, in roka Vsemogočnega me bo varovala, tako po suhem kakor po mokrem. V božjih rokah smo, na tujem kakor doma. Tudi jaz hočem na grobu svetih apostolov Petra in Pavla, na pokopališču toliko svetih mučenikov in mučenic, za vas moliti. In če bi božja volja bila, da bi me k vam nazaj ne bilo, zaupam, da bom v nebesih molil za vas.

Poprej kakor za romarsko palico sežem, vas Bogu in Mariji izročim. Bog in Marija, angelji in svetniki, naše ško-

---

[1] Mat. 10, 40—41. — [2] Mark. 9, 40.

fije mogočni varihi in priprošnjiki, pri vas ostanejo, dokler se jaz od vas podam. Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa, in ljubezen božja, in pa deležnost sv. Duha bodi z vami vsemi. Amen.

V Mariboru, dné 16. velikega travna 1862.

10. Ob povrnitvi iz Rima.

Drage ovčice Kristusove, preljubi sini in hčere svete matere katoliške cerkve! Ravnokar sem se srečno povrnil iz Rima; vas ljubeznivo pozdravljam in pa prav lepo zahvaljujem za vso vašo ljubezen, katero ste mi, popotniku, skazovali, sosebno pa za gorečo molitev vašo, s katero ste me krepko podpirali, da sem srečno in mirno hodil po suhem kakor po morju, in me je vodil angelj Gospodov, da sem spet došel zdrav in vesel k svoji dragi čredi domov. Bodi Bogu hvala in čast!

Kaj ste nam pa prinesli iz svetega Rima novega, kaj nam boste povedali dobrega o našem svetem očetu papežu Piju IX., me boste vprašali? — Preljubi, videl sem po svetu veliko, slišal še več, pa tudi skusil sem si mnogoterih rečij. Imam vam povedati dosti veselega, pa tudi lepega izročiti, kar so mi naš ljubeznivi sveti oče za vas naročili in vam povedati ukazali. Prehodil sem veliko nemških in švicarskih krajev, vozil sem se po francoski zemlji, prejadral sredozemsko morje, in sem srečno dospel v sveto mesto Rim, v kojem stoji apostolska stolica svetega Petra, veličastni sedež vidnega poglavarja svete katoliške cerkve, prvega in najvišjega namestnika Kristusovega na svetu.

Gledal sem mnogotere imenitne spomenike starih in novih časov, videl celó v Vieni na Francoskem Poncija Pilatuža grob; pa le eno me nad vse veseli: da sem obiskal središče svete katoliške cerkve, in se očividno prepričal, da je sveta rimsko-katoliška cerkev edino prava cerkev živega Boga, steber in trdnost resnice, kakor jo sv. Pavel imenuje.[1] Živo sem se prepričal, kako je le ena prava, edino zveličavna cerkev, kakor je en sam Bog, ena vera, en krst, en Gospod in Oče vseh,[2] da je le eno pravo kraljestvo božje, ena prava hiša živega Boga, sveta rimsko-katoliška cerkev, katero je Kristus na trdno skalo pozidal, in ji izročil ključe

[1] I. Tim. 3, 15. — [2] Efež. 4, 5—6.

nebeške.[1] Jasno sem videl, da je ravno ta sveta rimsko-katoliška cerkev tista zveličanska ladija, brez koje po besedah sv. Jeronima zveličanja ni, ter se v morje večnega pogubljenja potopi, kdor njo nepremišljeno in hudovoljno zapusti. Prepričal sem se s svojimi lastnimi očmi, da so rimski papeži pravi nastopniki sv. Petra, kojim je Kristus naročil in oblast dal, pasti njegova jagnjeta in ovčice ter potrjevati svoje sobrate, škofe, katere je sv. Duh postavil, da vladajo cerkev božjo, kojo je pridobil s svojo krvjo. Prav lepo in jasno se je pokazala o tem imenitnem rimskem shodu važna resnica, kojo so trdili in učili od nekdaj sveti cerkveni očaki, da kakor je eden Bog, eden Kristus, edina cerkev, je tudi eden stol svetega Petra, katerega je postavila beseda Gospodova (sv. Ciprijan), na katerem kakor na trdni skali vse pravoverno katoličanstvo celega sveta stoji (sv. Ciril Aleks). In ravno ta sedež je prava korenina in studenec duhovske edinosti (sv. Ciprijan); sveta rimska cerkev je ne samo glava, ampak tudi mati in učiteljica vseh drugih cerkvij,[2] katera je od apostolov prejela vse nauke prave vere, koje so zapečatili s svojo krvjo (Tertulijan), od katere rimske cerkve vse druge pravico svetega občinstva prejemajo (sv. Ambrož), kateri smo dolžni vso pokorščino in čast.[3] Kdor se tega sedeža loči, ni više (več) v pravi cerkvi (sv. Ciprijan). Tukaj sv. Peter v svojih nastopnikih neprenehoma živi in svojo visoko službo opravlja. Rimski papež so pravi naslednik svetega Petra, apostolov vojvode, pravi namestnik Kristusov, poglavar cele krščanske cerkve, oče in učitelj vseh kristjanov.[4] Ta resnica se je tako očividno pokazala, da nikoli lepše, pa tudi dokazalo vsem, ki so pri zdravi pameti, da je pogosto blebetanje sedanjih krivovercev, ki pravijo: saj je vse eno, če to ali ono vero imaš, če rimskega papeža spoštuješ ali ne, gola, hudičeva laž.

V Rimu sem videl prvo stanovališče svetega Petra, videl stol, na katerem je učil, leseni altar, na kojem je sv. mašo služil. Obiskal sem podzemeljsko ječo, vozo Mamertinsko, v trdo skalo vsekano, v koji sta sveti Peter in Pavel uklenjena bila. Gledal sem v skali živi studenec, katerega je sv. Peter obudil, da je krstil jetničarja in vso njegovo družino. V rokah sem imel in spodobno poljubil železne verige sv. Petra in sv. Pavla, katere sta sv. apostola nosila, za naše sv. vere delj uklenjena. Stal sem na griču,

---

[1] Mat. 16, 18. — [2] Trid. zbor, seja VII. — [3] Sv. Ef. zb. — [4] Flor. zbor.

kjer so sv. Petra križali; obiskal kraj, na katerem so svetega Pavla ob glavo dejali. Hodil sem po velikanskih razvalinah krvavega gledališča, v kojem so neverni Rimljani verne kristjane divji zverini metali, naj bi jih trgala in požrla, kakor sv. Ignacija, škofa in mučenika. Trava raste po črni zemlji, ki je popila veliko tisoč krščanskih mučenikov prelito kri.

Prehodil sem dalje skrivne podzemeljske jame, v katere so se prvi kristjani v strahu pred neverniki skrivali, pri gorečih svečah sveto mašo služili, besedo božjo poslušali in obhajali poslednjo večerjo Jezusovo, kakor stare podobe prvih stoletij očitno pričajo. Ogledoval sem podzemeljske pokope svetih mučenikov in prvih kristjanov, ki vidno kažejo po svojih podobah in napisih, kako častito so prvi kristjani svoje rajne pokapali in njih spomin slavno obhajali, kakor je še zdaj pri poštenih in vernih katoličanih sveta navada. — Klečal sem na grobih sv. Petra in Pavla, sv. Boštijana, sv. Lovrenca, sv. Neže, sv. Cecilije in veliko drugih svetih služabnikov in služabnic božjih, ter sem molil tudi za vas, naj bi vaša vera ne opešala, in ne ugasnila med nami krščanska ljubezen, katero sta sv. Peter in Pavel učila, za katero je dalo toliko milijonov mučenikov svoje življenje. Prosil sem, naj bi nam Bog ravno tisto apostolsko vero, največji božji dar, čisto ohranil, brez vsake zeli novega in starega krivoverstva, ki ravno zdaj med nas sili, in se po mestih ugnezditi hoče; naj bi ovaroval našo škofijo vseh smetij razuzdanega življenja, katero se med nami kakor deroča povodenj širi in požira toliko naših mladih ljudij; naj bi varoval našo mladino dušne kuge pohujšanja na prošnjo toliko svetih mladeničev in devic, ki v Rimu počivajo, v nebesih pa uživajo veličastni venec svete čistosti in stanovitnosti.

Pač je Rim sveto mesto, kjer tako rekoč vsaka stopinja kaže in uči, kako nebeško kraljestvo silo trpi, in kako lepo Bog svoje služabnike plačuje, ki mu do konca zvesti ostanejo. Staro malikovalsko, toliko mogočno in grozovito mesto Rim globoko v zemljo pokopano leži, in na njegovih grobljah novo krščansko mesto Rim stoji, na njem se zlati križ sveti, ter kaže veličastno premago krščanstva, nam kaže pravo pot z zemlje v sveto nebo. Rim je tisto mogočno mesto, katero je usmiljeni Jezus premagal, ne z vojaškim orožjem, temveč s potrpljenjem in z nedolžno prelito krvjo,

ter nam zapustil v svojih svetnikih slavni zgled, naj bi hodili po njegovih stopinjah.[1]

Kakor me je pa v Rimu spomin nekdanjih časov za božje kraljestvo navdušil, še več me je oživilo slavno zbirališče toliko pobožnih spoznavalcev naše svete, krščanske, rimsko-katoliške cerkve, ki so na glas vidnega poglavarja iz vseh krajev katoliškega sveta v Rimsko mesto prihiteli. Bilo nas je zbranih nad tristo škofov, blizo tri tisoč mašnikov, in drugih vernikov neznan broj. Prišli so iz Azije in Afrike, iz Amerike in Avstralije, od severa in juga Evrope, mnogoterih jezikov in velikovrstnih narodov, pa vsi le enega duha, enega srca, kakor sinovi in bratje krog svojega ljubega očeta papeža Pija IX. Veselo smo hvalili njih junaško srčnost in stanovitnost za resnico in pravico naše svete cerkve, s katero nam pravo vero ohranijo, in branijo od Boga dane pravice katoličanstva. Smo jim pa tudi v roko segli in obljubili, za sv. katoliško cerkev živeti in umreti, iti za božje kraljestvo z njimi v železje in smrt.

Naj povedo sovražniki naše svete cerkve, kedaj in pa kje so oni obhajali enako slaven in enodušen verni shod, kakor se je obhajal svete binkoštne praznike v Rimu, v središču svete katoliške cerkve? Ta slovesni shod je prava živa podoba Jezusove cerkve, edine in neomadežane neveste, za katero je na svoji poslednji hoji v trpljenje in smrt toliko goreče molil, rekoč: „Sveti Oče! ohrani jih v svojem imenu, da bodo eno, kakor mi, da svet veruje, da si me ti poslal.“ Ta veličastna obhaja očividno dokazuje, kako je naša cerkev edina, sveta, katoliška in apostolska, naša prava skrbna mati, katero nam je Kristus izporočil in jo varovati obljubil, rekoč: „Glejte! jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“ — Kako srečni smo torej, verni otroci tolike matere, udje prave, edino zveličavne cerkve Kristusove, kateri je Kristus vse svoje nauke zapustil, vse zakramente izročil, in ji dal ključe nebeške! Naj bi le tudi to svojo srečo prav spoznali, in je ne prodali za peščico ječmena, kakor sveto pismo pravi, za kako piškavo časno srečo, za goljufno obljubo zakonskega prstana, ali za kak drugi mak, kar se, žalibog, tudi že med nami zgodi. „Kaj namreč pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Ali kakošno menjo bo človek dal za svojo dušo?“[2] Kdor pravo vero izgubi, vse izgubi.

---

[1] I. Pet. 2, 21. — [2] Mat. 16, 26.

Mi zbrani škofje in dušni pastirji smo pa tudi za vas svetemu očetu papežu Piju IX. obljubo dali, da hočete tudi vi sveto katoliško vero čisto ohraniti, vse njene nauke, zakramente in svete obrede zvesto držati, za nobeno ceno ne ene pičice svete katoliške vere zatajiti, ne zapustiti materinega krila katoliške cerkve, ki nas je v svetem krstu prerodila in posvetila, ter nas bo enkrat tudi po materinsko spremila v večno življenje, na srečni Očetov dom. Za vas smo obljubili svetemu očetu, da hočete čuti sami nad seboj in nad njimi, ki so vaši skrbi izročeni, da ne bo sovražnik semena krivih ver in pohujšanja po naših krajih sejal, kakor se že po naših mestih pripravlja. Obljubil sem najvišjemu namestniku božjemu v vašem imenu, da boste skrbeli, naj bo zala škofija naša svetih čednostij lepo cvetela, in rodila dobrih del obilni sad, kakor drag Gospodov vinograd, katerega je nam obdelovati izročil. Za vas sem svetemu očetu besedo dal, ter se zanašam, da ne bom na sramoti ostal. „Samo varujte se," veli Kristus, „da vas kdo ne zapelje." — „Zakaj veliko jih bo prišlo (krivih prerokov) in jih bodo veliko zapeljali. Ne potegnite za njimi! Pustite jih, slepci so in pa slepce vodijo; če pa slepec slepca vodi, oba v jamo padeta." [1]

Kaj so pa rekli sveti oče, in kaj so nam izročili? me boste vprašali. Ko sva se sama pogovarjala o lepi in prijazni škofiji naši, jim je očividno veselja srce igralo. Kedar sem jim pravil, kako so Slovenci dobrega srca, kako radi Bogu služijo, kako spoštujejo svojo mater sveto katoliško cerkev, in da med Slovenci krivoverstva še ni, se je pojasnilo njih častito obličje. In ko jim povem, kako jih po otroško ljubite, za njih molite in jim po svoji zmožnosti svoje darove pošiljate, jih je do živega ganilo. Veselilo jih je, da ste mi tako lepo pomagali preseliti škofovski sedež v vašo sredo, da smo utemeljili semenišče za mlade duhovnike, da se pri nas izšolajo, ki bodo med nami delali v Gospodovem vinogradu. Prav močno jim je dopadlo, da imamo šolo tudi za uboge mladeniče (dijake), kateri imajo glavo in srce, da jim v duhovski stan pomagamo. V srce jih je veselilo, da imamo bratovščino sv. Leopolda in Marije prečiste device, da bi pomagali misijonom v Ameriki in v srednji Afriki, da celó nežna deca detinstva Jezusovega svoje molitvice in peneze vlagajo, naj se širi božje kra-

[1] Mat. 15, 14.

ljestvo po svetu; da imamo tudi bratovščino sv. Cirila in Metoda, da bi povrnili razkolnike, staroverce odkrušene, v materino krilo svete katoliške cerkve. Blagoslovili so torej sveti oče vse stariše in učitelje, vse bratovščine in pobožne naredbe naše škofije, ter so me zagotovili, da jih prisrčno veseli, da se v naših krajih toliko lepega in dobrega za božje kraljestvo stori. In ta lepa pohvala svetega očeta papeža bodi nam nov pogum za vse, kar je dobro in prav, da ne opešamo, dokler nam sije solnce milosti božje.

Poprej ko so nas poslovili in razpustili na vse kraje sveta, so nas zbrali sveti oče na binkoštni ponedeljek v svojo dvorano in nam napravili pravo apostolsko pridigo, rekoč: „Veliko veselje občutim, vas, častitljivi bratje, pri tej slovesnosti poveličanja sedem in dvajset krščanskih vojščakov, katere smo na binkoštno nedeljo v število božjih svetnikov povzdignili, v častitem krogu okoli sebe gledati, vas, ki se z nami v teh hudih časih za hišo božjo vojskujete, in ste nam v največjo tolažbo. — Kakor nas pa to veseli, ravno tako nas od druge strani srce boli, zavoljo tolikih zmot, krivic in hudobij, ki se v sedanjih časih po svetu godijo. Vi sami veste," so dejali, „kako hudobni ljudje laži in krive nauke med ljudi trosijo, vero kazijo in sveto katoliško cerkev tlačijo. — Da bi ta dušna kuga se med ljudmi ne razprostirala, mnogo vernikov ne omotila in ne pogubila, povzdignemo v sredi vašega zbora svoj glas ter vse te in take nauke, ki so zoper Boga in našo sv. vero, očitno prekličemo, obsodimo in ovržemo, kakor je naša sveta dolžnost. Pa tudi vam priporočimo in zatrdimo, da varujete svoje verne ovčice vseh takih zmot in krivih naukov, da se jih ne primejo in jih ne pogubijo. Svarite svoje vernike, da ne čitajo lažnjivih in zapeljivih časnikov, ki motijo in pačijo proste ljudi. Opominjajte svoje verno ljudstvo, naj ne poslušajo širokoustnikov, ki ljudi šuntajo zoper sveto vero, zoper od Boga postavljeno duhovsko in deželsko oblast. Skrbite, da se mladeniči in dekline v pravi veri dobro poučujejo in prav po krščansko vzgojijo. Imejte vso skrb za to, da bodo duhovniki v svetih vednostih dobro poučeni, se v svetih čednostih svetili, kakor luč vernim ljudem. — Naj vam srce ne upade v tolikih stiskah, zmotah in hudobijah sedanjih časov, temveč le moško se nosite ter vzemite v roko, po besedah sv. Pavla,[1] škit vere, s katerim

[1] Ef. 6, 16.

zamorete vse ognjene pušice hudobnega duha ugasiti; vzemite čelado zveličanja in meč Duha, kar je božja beseda, da boste zamogli vse napade sovražnikov svete cerkve odbiti in premagati."

„Ker pa vse dobro le od Boga pride, molimo neprenehoma, in kličimo v usmiljenje božje, naj Oče vse milosti in Bog vse tolažbe po zasluženju Jezusa Kristusa, svojega edinorojenega Sina, svoji sveti cerkvi, pa tudi vsaki pravični deželski oblasti, svojo desno roko podá, naj sovražnike svoje srečno premaga in v dobro obrne, naj ljubi mir uživa in razširja po svetu božje kraljestvo. — Da pa lože uslišani bomo", so dejali, „se priporočimo Mariji, vselej devici, brez vsega madeža spočeti, ki je nam usmiljena mati in najmogočnejša pomočnica bila in bo, pa tudi sv. Jožefu, sv. apostoloma Petru in Pavlu, pa onim sedemindvajseterim prijateljem božjim, ki so bili ravnokar v število svetnikov povzdignjeni, naj bi za nas Boga prosili." — To je bilo zlato zrno pridige papeževe.

Skoncema svojega slavnega nagovora so nas sveti oče še enkrat zagotovili, kako močno jih veseli, da smo jih tako mnogoštevilno v tolikih stiskah obiskali in ravno s tem tako sladko potolažili, ter so nam in vsem dobrim dušam prisrčno zahvalili na molitvah in milodarih, s katerimi jim tako ljubeznivo pomagamo. Naročili so nam, da kakor hitro se k vam povrnemo, naj vam povemo in naznanimo, da vas prisrčno zahvaljujejo za vso vašo otroško ljubezen, ker tudi oni vas kakor oče ljubijo, vam pravo srečo, zdravje in vse dobro iz vsega srca želijo ter za vas vedno molijo. Naročili so nam, vam povedati, da vas iz celega svojega srca blagoslovijo in vam svoj apostolski blagoslov pošljejo.

To-ti sveti apostolski blagoslov vam od našega svetega očeta papeža Pija IX. podeljujem, za vašo dušo in telo, za vaše pohištvo in vse posestvo, v imenu Boga † Očeta, Sina † in svetega † Duha. In ta sveti apostolski blagoslov črez vas pridi in vselej pri vas ostani! Amen.

V Mariboru, dné 20. rožnika 1862.

Opazka Ta apostolski blagoslov ima popolnoma odpustek za vse, ki zakrament svete pokore in presv. rešnjega telesa vredno prejmejo, pa za povišanje in slavno zmago sv. matere katoliške cerkve pobožno molijo, in se naj za šesto nedeljo po binkoštih oznani.

B) Nabožni.

11. Sveto leto 1852.

Kakor oče, ki svojim otrokom za časno in večno srečo skrbi, skrbijo sveti oče vseh pravovernih kristjanov na svetu, papež Pij IX., za zveličanje naše.

Še le šest let je, kar na stolu svetega Petra sedijo, in že od velikih skrbij, od težav in bridkostij, kojih imajo, sivo glavo nosijo. Iz Rima bežati; v smrtni nevarščini v tuji deželi strehe iskati; slišati in brati, kako so jih sovražniki grdo obrekovali, kojim so dobro storili; čuti, kako so jih hudobneži kleli in preganjali, katerim so prostost dali; videti, kako so se sklenile in povzdignile vse sovražne moči, sveto katoliško cerkev zatret, katero je Kristus na skalo pozidal — kdo bi se čudil, da belo glavo imajo! Bog jih je rešil s svojo vsemogočno roko, z njimi je pa tudi našo mater sveto katoliško cerkev otel po prisrčnih molitvah nje pravovernih otrok. Kakor na ljutem morju — tako so klicali verni kristjani ob času velikih nevarnostij, krvavih vojsk in prekucij: „Gospod, reši nas, da se ne pogubimo!“ In On, ki morju in vetrovom zapoveduje, je svojo roko iztegnil in nam zopet ljubi mir dal.

Varno plava zopet čolnič svetega Petra, barka naše svete kaloliške cerkve po nevarnem morju sedanjega sveta, in lehko se v njej peljamo iz časnosti v veselo večnost. Pred dvema letoma smo obhajali sveto leto, molili in prejemali svete zakramente, da bi se udeležili popolnoma odpustkov, ki so jih nam sv. oče papež iz neizmerne duhovne zakladnice zasluženja Kristusovega, Marije božje matere in svetnikov božjih namenili. Prosili smo tistokrat naši sveti cerkvi za mir, kajti je v Rimskih krajih še tako nevarno stalo, da si svetega leta niso obhajati upali. Milo je svetemu očetu bilo, zvedeti, s koliko sveto željo in gorečnostjo so njih verni otroci po vsem katoliškem svetu molitve svetega leta opravljali, božjo besedo poslušali, svete zakramente prejemali in vbogaime dajali. Svet se je potem nekako pomladil in na novo za Boga oživil.

Pobožne bratovščine so se ponovile, svete družbe utemeljile za božjo čast in za zveličanje duš. Ni skoraj poštene župnije med nami, katera bi ne štela bratov in sester presladkega srca Jezusovega — prečistega srca Marijinega za

spreobrnjenje grešnikov — ne imela katoliške družbe svetega križa ali braterne živega rožnega venca. Potihnil je divji trušč posvetnih prekucijskih zborov, in namesto njih se sveti misijoni obhajajo; in kakor so v preteklih nesrečnih letih kleli in razuzdano razsajali podivjani ljudje, zdaj svete pesmi pojó in pretakajo solze pokore, kojih so angelji veseli.

Oh, naj bi to duhovno prerojenje ljudij občno in pa stanovitno bilo, da bi nam tega dušnega veselja sovražnik ne skalil, in vernim kristjanom te sreče nihče-ne vzel! — odvzel pa usmiljeni Oče nebeški šibe svoje pravice, s kojimi nas resnično poboljšati hoče, ter nam zopet dobre letine dal, kajti po svetu veliko ljudij uboštvo stiska, njih veliko huda lakota tare. — Poboljšanje ljudij in poboljšanje časov očetno srce Pija IX. od Boga izprositi želi, kar se le po združenih molitvah in svetih opravilih zgoditi zamore, kakor jih sveto leto ima.

V ta zveličanski namen so sv. oče papež sklenili, sveto leto, kakor smo ga pred dvema letoma obhajali, po vsem katoliškem svetu ponoviti, naj bi se dobrotljivemu Bogu za toliko čudo njegove pomoči zahvalili, pa tudi za vse to prosili, česar nam je še toliko potreba, posebno za poboljšanje ljudij, za ljubi mir in za boljše čase, ako je k božji časti in pa v naše zveličanje. Razpisali so papež vsem nadškofom in škofom katoliškega sveta, in tudi meni, višjemu pastirju lavantinske škofije, so pisali, naj vsem pravovernim kristjanom povem, koliko prisrčno veselje so sv. oče občutili, ko so zvedeli, s koliko pobožnostjo in svetoželjnostjo so verni kristjani preteklo sveto leto obhajali, obiskavali božje tempeljne, poslušali božjo besedo, omivali svojo dušo v studencu svete pokore, z velikim poželenjem k božji mizi hiteli, in prisrčne molitve za potrebe svete matere katoliške cerkve k Bogu pošiljali. Veliko grešnikov se je v preteklem svetem letu spokorilo, spoznalo je zmote, zapustilo svoje pregrešne pote, in se povrnilo na stezo krščanske resnice in pravice, na pot svete čednosti, katera v zveličanje gre. Vse to veselo slišati je svetega očeta papeža najslaje tolažilo in oveselilo, kojih očetovo srce kaj drugega toliko ne poželi, za nobeno stvar tako goreče Boga ne prosi, kakor naj bi vsi narodi, katere je Bog njim, najvišjemu pastirju na svetu v skrb izročil, po potu prave vere hodili, Boga čedalje bolj spoznavali, njega ljubili, držali njegove svete zapovedi, in po pravi stezi hodili, katera v večno življenje gre. To so svetega očeta Pija IX. želje, to njih veselje!

Kako jih pa vse to veseli, tako jih tudi močno skrbi, če po svetu pogledajo, in zapazijo še toliko srditih sovražnikov svete vere in krščanske družine, kateri ne počivajo, marveč si noč in dan prizadevajo, katoliško cerkev zatreti, njih apostolski stol podreti, vse božje in človeške pravice ukončati, pregnati namestnike božje, ovreči vsako oblast, zasramovati svete čednosti, oslepiti in zapeljati posebno mlade ljudi. Vse živo je še po svetu zapeljivih prerokov, vse polno lažnjivih listov in pohujšljivih knjižic (bukvic), katere sovražnik naših duš po vseh krajih seje, kakor ljuliko med pšenico. In kdo bi tajil, ki vse to vidi in sliši, kako se svet pohujšuje, da med nami nobenih nevarščin več ni, katere nam žalostno prihodnost kažejo, žugajo pravo vero zatreti in razdejati srečo naših krščanskih družin! Naša pomoč pred vsemi temi protivnimi nevarščinami je le v imenu Gospoda, vse naše upanje stavimo samo v Boga, da nas bo varoval. Torej je pa tudi močno potrebno, da se z Bogom spravimo in ga prosimo za usmiljenje in za pomoč, naj nas ne zapusti, sovražnike naše poniža, in našo sveto cerkev ohrani, On, kateremu je vselej lastno se usmiliti in prizanesti.

V zaupanju na brezmerno usmiljenje božje, na zasluženje Kristusovo, na prošnjo Marije in svetih apostolov Petra in Pavla odpirajo zopet sv. oče Pij IX. duhovne zaklade svete matere katoliške cerkve, po oblasti, kojo jim je Kristus dal, zavezati in odvezati, in dodeljujejo vsem vernikom obojega spola, kateri se v času enega meseca svojih grehov obžalovalno izpovejo, sveto odvezo zadobé, presveto rešnje telo vredno prejmejo, tri v to odločene cerkve enkrat, ali pa eno trikrat pobožno obiščejo, tamo nekoliko časa zbrano molijo in Boga prosijo, naj našo sveto mater katoliško cerkev poviša, apostolski stol svetega Petra podpira, vse krivovere ukonča, vsem krščanskim oblastnikom pravo edinost, vsem krščanskim narodom pa lepo spravo in mir dodeli, ako se vrh tega v tem času enkrat postijo, po svojem premoženju vbogaime dajo, pa tudi kak mili dar za misijone med neverniki podelé, popolnoma odpustek kakor v svetem letu, kateri odpustek se tudi za verne duše v vicah priporočiti da.

Da se lehko teh odpustkov vsi verniki udeležijo, dajo sv. oče papež vsem spovednikom oblast, ova naročena dobra dela bolnikom, jetnikom in popotnikom premeniti, tudi na kak drugi čas preložiti, če bi jih kdo tako dopolniti ne mogel. Otrokom, kateri še niso za prvo sveto obhajilo, tudi brez tega odpustek dodelijo. Vrh tega dajo vsem spoved-

nikom posebno oblast, pravim spokornikom storjene zaobljube, če je treba, preložiti, jih še takih in tolikih grehov odvezati in vsem pot prave sprave z Bogom in s sveto cerkvijo kolikor mogoče poravnati in polajšati.

To dajo sv. oče Pij IX. po svojem apostolskem listu 21. listopada 1851 kakor najvišji poglavar svete cerkve in prvi namestnik božji na zemlji vsemu krščanskemu svetu oznaniti, ter podeljujejo v svoji očetni ljubezni do nas vsem vernikom, duhovskim in deželskim, svoj apostolski blagoslov.

V naši (lavantinski) škofiji se bo to ponovilo svetega leta dné 29. maja ali velikega travna, na binkoštno soboto z večernicami začelo, in na svetega Petra in Pavla, 29. junija ali rožnika tega leta končalo. Pri vseh cerkvah se bo na binkoštno soboto zvečer z vsemi zvonovi pol ure zvonilo v opomin, da se čas svetih odpustkov začne; v tem času se sveti rožni venec z litanijami moli in sv. blagoslov da. Na binkoštno nedeljo se naznanijo cerkve, ali pa v cerkvi postaje, kjer se imajo molitve svetih odpustkov opravljati. V sredo pred božjim telesom (pred Telovim) je trdno zapovedan post za vse, kateri se tega odpustka udeležiti želijo. Po vsakem občnem opravilu, kedar se več ljudij snide, se bo v tem času molilo za papeža, cesarja in za vse potrebe krščanstva, potem pet Očenašev in pet Češčena si Marij za spreobrnjenje grešnikov, ter se nato s presvetim rešnjim telesom sv. blagoslov dal. V vsaki župnijski cerkvi bo škrinjica pripravljena za miloščino, ubogcem in krščanskim misijonom v pomoč. Na svetega Petra in Pavla god bo slovesno opravilo pred svetim rešnjim telesom, zahvalna pesem, in zvečer pred večno lučjo se bo zopet pol ure zvonilo v spomin, da se sveti čas odpustkov konča.

Preljube moje ovčice, vi moje veselje, pa tudi moja največja skrb! poglejte: angelj je krvavi meč pravične jeze božje zopet v nožnice vteknil, in hudega duha sovražne prekucije uklenil, da ljubi mir zopet uživamo. Oh nikar, da bi se v stare zmote in hudobije povrnili, dražili ostro božjo pravico s svojim pregrešnim življenjem, ter sebi in svojim otrokom žareče oglje maščevanja božjega na glavo suli! Ne motimo se, naši grehi bi hitro hudega duha odklenili in oprostili, da bi še sedem hujih duhov s seboj vzel, zopet po svetu divjati začel; in naš stan bi bil sedemkrat hujši od prvega; česar nas Bog obvaruj!

Sveti dnevi se nam ponavljajo, oh, naj se tudi naša sveta želja prave pokore in resničnega poboljšanja ponovi! Ne

bojte se, da bi dejanja za zveličanje naše preveč bilo, hitro ga le premalo bo. Bog ve, če tako svetega časa še kedaj učakamo?

Pristopimo s srčnim zaupanjem k prestolu milosti božje, kajti je sladko v naročju božje resnične sprave počivati. Dajajmo v teh svetih dnevih hvalo Bogu, da je ogenj krvavih bojev v naših državah utolažil, nam ljubi mir dal, in sveto vero med ljudmi oživil. Prepevajmo hvalne pesmi toliko dobremu Bogu, prosimo pa tudi s ponižnim srcem, naj pravo vero, trdno upanje in gorečo ljubezen med nami pomnoži, svojo sveto cerkev vseh nevarnostij obvaruje in po vseh krajih sveta razširja, zmote hudobije pokonča, nam resnico spoznati in v ljubeznivi zlogi po pravi poti časne sreče in večnega zveličanja hoditi da. Prosimo v tem svetem času Boga, naj nam zaslužene šibe odvzame, ljubo zdravje in dobre letine da, naj osreči našega papeža Pija IX., skrbnega očeta vseh vernikov. Prosimo za našega svetlega cesarja Franca Jožefa, naj jim Bog da, svoja velika ljudstva modro in pravično vladati, in pravo stanovitno srečo vsemu cesarstvu priskrbeti. Molimo za svojo duhovsko in deželsko gosposko, naj ji Bog, Oče vse luči, pravo modrost deli, nam za pravico in za pravò srečo skrbeti, da bomo mirno živeli in Bogu lepo služili; saj vsak dober in popolen dar le od Boga pride.

Da bodo pa naše molitve uslišane in dobra dela Bogu prijetna, obrnimo se k Mariji, naši materi in pomočnici kristjanov; ona je pribežališče in zaupanje naše. Priporočajmo se sv. apostoloma Petru in Pavlu, patronu naše škofije sv. Andreju, kakor tudi priporočnikom in priporočnicam vsake župnije posebej, naj bi za nas Boga prosili, da nam v teh dnevih obilno darov svojega usmiljenja podeli. Tako se bodo nebesa z nami združila, angelji, naši ljubi varihi, bodo naša dobra dela v zlatih torilih ljubezni pred prestol milosti božje nosili, naše molitve in pobožne vzdihljaje kakor žlahno kadilo v zlatih kadilnicah pred Boga spremljali, in rosila se bo prijaznost in milost božja čez naše kraje in čez nas.

Drage duše! sveti dnevi bodo hitro minili, tudi nas tukaj skoraj ne bo; le naša dobra dela nam bodo ostala vekomaj. Milost božja, ljubezen Jezusa Kristusa in pa deležnost svetega Duha naj bode z vami vsemi. Amen.

Pri sv. Andreju na dan svetega Jurija 1852.

12. Jubilej leta 1854.

Kdo ne bere, kdo ne čuje, kako se po svetu godi? Huda vojska se krog nas napleta, in ni ga človeka, ki bi nam povedal, kedaj bo končala in pa kako. — Strašna bolezen po Laškem in Nemškem z naglo smrtjo ljudi pobira, se ne izogne bogatih hiš, ne bornih bajtic, jemlje stare in mlade, ter vsem veli: bodite pripravljeni! — Po južnih krajih grozovitni potresi cela mesta rušijo, po severnih velike povodnji rodovito polje v puščavo spreminjajo in ljudem beraško palico podajajo. Tudi nam je prerana slana lep kos kruha vzela, trsje slabo rodilo, in kužni plesnivec, trsja bolezen, nam žuga vinogradov veselje v žalost premeniti. Podzemljice še gosto gnijejo, in ubogi ljudje žalostno vprašajo: kako se bomo preživili, kako družino z vsem potrebnim preskrbeli? Kar je pa najhuje zlo, to je hudobija ljudij, katerih veliko tako živi, ko bi Boga ne bilo, ne bilo pekla ne nebes, kakor bi neumrjoče duše ne imeli. Sveto vero zatreti, vse altarje in prestole podreti, to je njih misel in želja. Dni in noči svoje peklenske naklepe kujejo, abotne ljudi zapeljujejo, in če v enem kraljestvu vihar prekucije potihne in ogenj krvave vojske pogasne, ga hitro v drugih deželah podpihajo. Hudobci nimajo sami pokoja, in tudi drugim miru ne dajo; le kraljestvo hudičevo na tem svetu množiti je njih veselje in skrb.

Huda je telesna bolezen in smrt, pa dušna še neizrečenokrat hujša. Le dvojno zdravilo za to dušno bolezen imamo: pokoro in pa molitev. Prava pokora ljudi popravi in jim prijaznost božjo da; molitev nam od Boga vsako pomoč izprosi, posebno na mogočno priprošnjo Marije prečiste device, naše preljube matere. Oh, naj bi prave pokore ne zamudili, ne opuščali srčne molitve, potolažili božjo jezo in odvrnili zaslužene šibe, ki se nam kažejo!

Sveti oče, papež Pij IX., z žalostnim srcem gledajo, kako hudo se po svetu godi, in močno jih skrbi za svoje verne otroke. Počeščenje Marije povišati želijo, naj bi božja mati, po vrednosti od svojih otrok počeščena, tudi svojim vernim otrokom obilnejše milosti izprosila. Ljubi mir bi radi med krščanskimi narodi in poglavarji zadobili, naj bi sovražne prekucije po svetu utihnile; pa tudi kugo, lakoto in vse te šibe, ki toliko ljudij po svetu stiskajo in tudi našim krajem žugajo, želijo odvrniti, posebno pa zadobiti, naj

bi dobri Bog sovražnike svete katoliške cerkve pokročal, kateri se po širokem nad njo vzdigujejo.

Kakor skrben oče, papež svoj glas povzdigujejo in vabijo vse svoje verne otroke, naj z njimi sveto pobožnost v času treh mesecev, kakor ob svetem letu opravljajo, ter kakor najvišji namestnik Kristusov na zemlji popolnoma odpustke vsem vernikom podeljujejo, ki zvesto dopolnijo, kar je za to naročeno.

1. Ta pobožnost se začne o večernicah pred vsemi Svetniki in se v sredo pred svečnico, 31. prosinca 1855 konča. Zvonovi bodo začetek in konec oznanili.

2. Poslednjo nedeljo cerkvenega leta (26. listopada) bo po vseh župnijskih cerkvah presveto rešnje telo izpostavljeno, da bi svetemu očetu papežu izprosili posebno razsvetljenje svetega Duha za njih sveti namen.

3. Praznik Marije prečiste device, brez madeža spočete, se bo to leto v adventu posebno svečano (slovesno) obhajal.

4. V 4. nedeljo po svetih treh kraljih ali pred svečnico se bo pri velikem opravilu pred svetim rešnjim telesom hvalna pesem zapela.

Kdor se teh popolnoma odpustkov udeležiti želi, ima:

1. Zakrament svete pokore in presvetega rešnjega telesa v teh treh mesecih napovedane pobožnosti vredno prejeti.

2. Tri cerkve, ali pa eno trikrat v ta namen (toda razun župnijske svete maše, pri kateri je tako vsako nedeljo in zapovedani praznik vsak verni kristjan biti dolžen) obiskati in po misli svetega očeta papeža nekaj časa moliti, ako ne več, vsaj sedem Očenašev, sedem Češčenih Marij in eno Vero za prijemo odpustkov.

3. Se v soboto pred poslednjo nedeljo cerkvenega leta trdno postiti, to je, se mesnih jedil zdržati in se le enkrat tisti dan do sitega najesti. Kdor bi se to soboto postiti ne mogel, naj kak drug dan ta post opravi.

4. Vsakdo naj po svoji zmožnosti iz prave krščanske ljubezni kaj vbogaime da, ali v denarjih, ali v živežu, ali v oblačilu; kdor pa vsega tega nima, naj pa toliko več moli v spreobrnjenje grešnikov. Ta popolnoma odpustek se tudi lehko vernim dušam v vicah izporoči.

Ta pobožna dela so lehka in nam velik dušni dobiček obetajo; ali ona so mrtva, brez vsega zaslužka, ako pravega duha pokore pri nas ni, ki ta dela oživi, da Bogu dopadejo in nam pomagajo. „Srce spokorjeno in ponižano Bog ne

bo zavrgel.“ Le pokora nas popravi, z Bogom spravi in nam nebeška vrata odpre. Dokler pregreha v našem srcu gospodari, nam lepo solnce usmiljenja božjega sijalo ne bo. Dajmo torej v tem svetem času vsaki pregrešni navadi za vselej slovo s čisto spovedjo in vredno pokoro. Pokora je edino dušno zdravilo; in če ne boste pokore storili, veli Jezus, boste vsi konec vzeli.

Molitev iz čistega srca oblake predere, nas z Bogom spoprijazni, odvrne hudo, česar se bojimo, nam izprosi dobro, česar želimo; molitev je naša najboljša prijateljica in pomočnica. Molimo torej, kakor nam sveti oče papež naročajo, naj neskončno usmiljeni Bog na priprošnjo Marijino odvrne šibe svoje pravične jeze, ki smo jih s svojimi grehi zaslužili. Molimo, naj se vse hudobne prekucije končajo, sovražni, zapeljivi ljudje potihnejo, da krvava vojska mine, in mi ljubi, stanovitni mir uživamo. Molimo in prosimo, naj bi Bog dal, da bi sedanje vojske v juternih krajih v povišanje sv. kat. cerkve izišle, vse krivovere po svetu izginile, vse razdrtve med kristjani nehale, naj bi bil skoraj tudi na zemlji en srečen hlev in eden pastir. Molimo za svetega očeta papeža Pija IX., naj jih Bog ohrani, kakor svoje dni svetega Petra na morju, da bodo našo sveto vero branili in sveto cerkev, kraljestvo božje, po vsem svetu razširjali. Molimo za našega svetlega cesarja Franca Jožefa, naj jim da Bog vse sovražnike naše, znotranje in zunanje, z mogočno roko premagati, in nam stanoviten mir in pravo srečo oskrbeti. Prosimo prav srčno neskončno usmiljenega Boga, naj nam ljubo zdravje ohrani, in vsakdanjega kruha vsaj za potrebo dá, kolikor je Bogu k časti in našim dušam v zveličanje.

Kar pa naša nevrednost izprositi ne zamore, naj nam Marija pripomore, ona nebes in zemlje kraljica, vrata nebeška in zgodnja danica, pribežališče kristjanov, pomoč in zaupanje naše. Marijo devico, brez madeža spočeto, v sedanjih dnevih posebno častiti in v pomoč klicati nas sveti oče opominjajo. Bo Marija za nas prosila, nam bo gotovo zadobila, česar potrebujemo, ako bomo le vredni otroci tolike matere. V to podeljujejo sveti oče vsem vernikom iz celega srca v živo znamenje svoje ljubezni očetovski apostolski blagoslov.

Pri sv. Andreju na god sv. Maksimilijana 1854.

13. Brezmadežno spočetje Device Marije.

Preljubi! veselo novico vam oznanjam, katera bo večno slovela, — slovela v čast in hvalo Bogu in Mariji, pa tudi nam, vernim otrokom Marije v toláž — slovito novico, naj si jo živo v srce zapišete.

Naš sveti oče in gospod papež Pij IX. so po spoznanju, da je vesoljna cerkev po svetu enih mislij in željá, vpričo škofov, zbranih iz vseh krajev katoliškega sveta, 8. dan grudna preteklega leta (1854), potem ko so v pomoč poklicali vso nebeško družino in svetega Duha prisrčno za razsvetljenje prosili, po njegovem navdihu, v čast presv. Trojice, v slavo in poveličanje Marije Device, božje porodnice, v povišanje svete katoliške vere in pomnoženje krščanstva, po svoji oblasti, jim dani od Gospoda našega Jezusa Kristusa in od sv. apostolov Petra in Pavla, vsemu vernemu svetu oznanili to-le, rekoč:

„Naznanjamo, izrekamo in določujemo: nauk, ki trdi, da je bila prečista Devica Marija precej ob svojem spočetju (v prvem trenutku svojega spočetja) iz posebne milosti in izvolitve (povlastine) vsemogočnega Boga z ozirom na zasluženje Jezusa Kristusa, Odrešenika človeškega rodu, slehernega madeža izvirnega greha čista ovarovana, je od Boga razodet in ga zatorej imajo vsi verniki trdno in stanovitno verovati.“

„Ako bi po tem takem kateri (kar Bog ne daj) se zlobili v srcu drugače misliti, kakor je od nas določeno, oni naj spoznajo in zanaprej vedó, da sami sebe s tem obsodijo in se pogubé, kajti so pravo vero potrli in od edinosti cerkve se ločili, ter so s samim tem dejanjem že postavljenim kaznim pravice zapadli, kakor hitro bi kaj tacega, kar v srcu mislijo, z besedo, ali s pismom, ali kakor si bodi zunaj na znanje dati se podstopili.“

To veličastno sklenitev naše svete vere oznanjam tudi jaz vsem vernim kristjanom lavantinske škofije, bodo si duhovskega ali deželskega stanu, naj vse to zvesto in nepremakljivo za resnico imajo, ter vse po očetovsko opominjam, da se nikdo ne zlobi temu določenemu in slovesno oznanjenemu nauku zopergovoriti ali se mu ustavljati, temveč prizadevajte si pod varstvom in s pomočjo prečiste Device,

brez vsega madeža spočete božje porodnice, od dne do dne rasti v milosti vsemogočnega Boga Očeta, Sina in svetega Duha. Amen.

*

Imenitno, veselo in zveličansko je za nas to slovesno oznanilo našega svetega očeta papeža Pija IX., da je nauk: Marija prečista Devica je brez vsega madeža izvirnega greha spočeta, od Boga razodet. Da pa to resnico naše sv. vere prav razumemo in v dejanju verno posnemamo, naj vam jo v kratkem razjasnim in dopovem.

Kristus je nauk svete vere, kakor drago nebeško cvetlico, v njivo (polje) naše svete cerkve vsadil; ona je steber in podloga resnice; nji je cvetlico naše edino prave, zveličanske vere oskrbovati dal. Kakor se pa cvetlica po malem razcveta, pero za perescem razpleta, s svojim milim cvetjem in žlahtnim duhom svet razveseljuje, ravno taka se tudi z nebeško cvetlico naše svete vere godi. Kaj novega se ne izmisli, ampak skrito se čedalje bolj lepo odkriva, da verske nauke obilneje spoznavamo in se oživljamo za večno življenje. Po tej poti so se odkrile po nauku naše sv. cerkve štiri posebne prednosti Marijine, katere pravoveren kristjan trdno verovati ima.

Prvo pero cvetlice Marije verskega nauka je, da je Marija Mati božja, kajti je rodila Jezusa, Boga in človeka, kar so pravi kristjani od nekdaj verovali. Ko so pa v 5. stoletju po Kristusu krivoverci začeli edno osebo v Kristusu v dvoje krušiti, in potem Marijo le Mater Kristusovo zvati, so se škofje leta 431. v Efezu zbrali, so to za veliko pregrešno zmoto spoznali, in v tem vesoljnem cerkvenem zboru je sveta katoliška cerkev očitno prave vere nauk določila in oznanila, da je Marija božja Mati. Verno ljudstvo, to oznanilo zaslišavši, je od veselja mesto po noči osvetilo ter Bogu in Mariji vesele pesmi prepevalo.

Drugo pero je Marije vedno devištvo, katero si je Marija še poprej izvolila, kakor je Mati božjega Sina postala. Tudi to skrivnost je sveta cerkev vselej verovala, leta 390. pa je te svete vere nauk ob času papeža Siricija v Rimu zbrana zoper krivega učenika Jovinijana, kateri je to tajil, glasno oznanila, da je Marija vselej devica bila in devica ostala.

Tretje pero verskega nauka cvetlice Marije je, da je Marija tako sveta bila, da ni tudi najmanjšega greha, celó ne tacega storila, v katerega drugače popol-

noma nedolžne duše iz človeške slabosti navadno padejo. Akoravno se Adamovi otroci po svetem krstu izvirnega greha iznebimo in očistimo, ter ljubljenci božji in otroci večnega življenja postanemo, vender nam še ostane, kakor sveta cerkev v Tridentinskem zboru uči, neka korenina pregrešne poželjivosti, ki sicer sama na sebi ni greh, pa v greh nagiba. Ker pa Marija izvirnemu grehu nikdar ni bila podvržena, tudi nobene korenince te pregrešne poželjivosti ni imela. Zato je sveta katoliška cerkev v Tridentinskem zboru v 16. stoletju očitno izrekla, da je Marija toliko srečna bila, se tudi odpustljivih in najmanjših pregreškov in človeških slabostij celó čisto ohraniti, naj bi Marijino veliko svetost in vredno čast pred vernim svetom povzdignila.

Četrto prelepo pero cvetlice Marije se je tako rekoč še le v naših dnevih prav svetlo razcvetelo, namreč nauk: da je Marija brez vsega madeža izvirnega greha spočeta, naj so ravno verniki sploh te svete misli bili, kajti se to časti in visokosti božje porodnice spodobi. Ne bil bi si najsvetejši božji Sin izvolil pod Marijinim srcem prebivati, ako bi bil najmanjši sled izvirnega greha našel, in bi ona le trenutek bila hudiču v oblasti. Marija je torej tista izvoljena žena, katere sad Jezus Kristus je peklenski kači glavo strl — ona podobna tistemu gorečemu grmu v puščavi, katerega je Mojzes videl goreti, pa vender ni zgorel. Torej je arhangelj Gabrijel pozdravil Marijo milosti polno, in sv. Janez je videl po mislih svete cerkve v skrivnem razodetju Marijo na nebu, kakor ženo s solncem obdano, mesec pod njenimi nogami, in na njeni glavi krono dvanajsterih zvezd, kateri peklenski sovražnik z vsem zalezovanjem žalega storiti premogel ni. Imenuje Marijo sveta cerkev lilijo med trnjem, kakor nevesto v visoki pesmi vso lepo in brez madeža. Ali ni to visoko počeščenje Marije v oziru na zasluženje njenega božjega Sina vernikom jasno kazalo, da je Marija po posebni milosti vsemogočnosti božje brez vsega madeža izvirnega greha spočeta bila?

Zato so verni kristjani že v starodavnih časih prečisto spočetje Marije obhajali, kar je sveta katoliška cerkev podobrila in dovolila, ter ravno s tem tihoma potrdila svete vere nauk, da je Bog Marijo izvirnemu grehu izvzel, in da kar verno ljudstvo časti, tudi sveta cerkev za prav ima. Papeža Sikst IV. in Pij V. sta dovolila sveto mašo in duhovsko službo v čast Marije brez vsega madeža spočete obhajati; papeži Inocencij XII., Klemen XI. in Benedikt XIV.

so praznik (svetek) prečistega spočetja Marije 8. dan grudna zapovedali in tudi osmino obhajati ukazali. Tako lepo se je verski nauk brezmadežnega spočetja Marije v sveti katoliški cerkvi razcvetal.

Dokler pa sveta cerkev verskega nauka o brezmadežnem spočetju Marije slovesno izrekla in oznanila ni, so se učeni možje o tem prepirali; toda so ti prepiri čedalje bolj potihnili, prošnje vernikov se pa množile, naj se pri sveti maši v Marijinem predglasju poje beseda: brezmadežnega spočetja, v lavretanskih litanijah pa dostavi: Kraljica brez madeža spočeta. Kar so posamezne bratovščine in škofije izprosile, to so verniki po vesoljnem katoliškem svetu želeli, naj bi sveta cerkev verski nauk o brezmadežnem spočetju Marije vsemu svetu slovesno oklicala in vsakemu prepiru v tej reči tako v okom stopila, da kdor te vere ni, tudi pravoveren kristjan biti ne more.

Na te občne prošnje vernikov so sedanji sv. oče papež Pij IX. na vse katoliške škofe l. 1849. pisali, naj jim naznanijo, kaj o tej reči mislijo; in od vseh krajev sveta so nastopniki apostolov odgovorili, naj se nauk svete vere o prečistem, brezmadežnem spočetju Marije slovesno okliče in s tem slava Marije povzdigne. Da bi to spodobno in vredno dovršili, so sveti oče papež Pij IX. l. 1854. molitve in odpustke svetega leta oznanili, da izprosijo posebno razsvetljenje od Boga in pomoč sv. Duha, skleniti in storiti to, kar je k večji božji časti, v hvalo preblažene Device in preljube matere naše Marije.

Na to pobožno imenitno opravilo so sveti oče preteklo leto v jesen veliko število katoliških škofov iz vseh krajev sveta v Rim pozvali, krog apostolskega prestola zbrali, so še enkrat Boga sv. Duha v pomoč zaklicali, in na god (praznik) prečistega spočetja Marije v adventu 8. grudna 1854 v veliki cerkvi sv. Petra med veliko mašo po evangeliju vpričo 54 kardinalov, 1 patrijarha, 42 nadškofov, 98 škofov, veliko drugih mašnikov in brezštevilne množice vernega ljudstva na ves glas določili, in vsemu svetu kakor svete katoliške vere nauk oznanili: Marija je bila brez vsega madeža izvirnega greha spočeta! To je četrto pero verskega nauka cvetlice Marije; četrta prednost visokosti Marijine, posebna milost vsemogočnosti božje, katere nobeden Adamovih otrok dosegel ni, kakor Marija, izvoljena hči nebeškega Očeta, preljuba Mati božjega Sina in nevesta svetega Duha.

Neizrečeno je bilo veselje vernega ljudstva, zaslišati, da po verskem nauku naše svete cerkve povodenj izvirnega greha, ki se je po vseh Adamovih otrocih razlila, v katerem so vsi grešili, Marije prečiste Device ni dosegla, ko je bila spočeta v materinem telesu, kakor je svoje dni potok Jordan tiho stal, ko se je škrinja miru in sprave skoz-nj nesla. Tolike slovesnosti starodavni Rim že nad 200 let videl in slišal ni. Zvonovi vseh cerkvâ in topovi rimskega grada so vernemu svetu glasno oznanjali Marije četrto, le njej lastno prednost, da je brez vsakega madeža izvirnega greha spočeta, in da je to, kar je dozdaj le sveta misel bila, zanaprej naše svete vere trden in stanoviten nauk.

Hvala iz milijonov vernih src se vali pred sedež milosti in vsemogočnosti božje za toliko visokost in toliko posebnih milostij, s katerimi je Bog Marijo okinčal. Na prošnjo Marije se pa tudi rosi (kar zaupamo) usmiljenje božje črez sedanji revni svet, kojega toliko potrebujemo. V to hvalo in zahvalo tudi mi svoj glas povzdignimo — Bogu, ki je Marijo našo preljubo Mater toliko povzdignil — Mariji, o kateri trdno verujemo, da je brez vsega madeža izvirnega greha spočeta. To skrivnost verovati bode naše zasluženje tem več pomnožilo, čim trdneje ko verujemo; in za kolikor se bo med nami povzdigala slava (čast) Marije, za toliko bo rastla Marijine priprošnje moč za vsakega kristjana posebej, in za vesoljno krščanstvo sploh, ki posebno v sedanjih nevarnostih Marijinega varstva potrebuje, naj bi se ljudstvo v prepad neverstva in krivovere ne zagreznilo. To je sveti namen naše matere katoliške cerkve o tem slovesnem oznanilu.

Hočemo Marijo v prihodnje prav častiti, imamo posebno trojno dolžnost dopolniti, ki se nam po tem oznanjenem nauku o prečistem, brezmadežnem spočetju Marije podaja:

1. Dolžni smo trdno verovati, da je Bog z ozirom na zasluge Jezusa Kristusa, Odrešenika, dušo preblažene Device Marije od prvega trenutka, ko se je spočela in njena duša s telesom združila, slehernega madeža izvirnega greha ovaroval. Tega v prihodnje ne trdno verovati, bil bi nam toliko večji greh, za kolikor slovesneje to sveta cerkev verovati uči in zapoveduje.

2. Dolžni smo to, kar v srcu trdno verujemo, tudi z ustmi očitno spoznati, in kedar bi potrebno bilo, se za ta nauk ponesti, da je Marija v posebni milosti božji stvarjena in v materinem telesu od sv. Duha tako posve-

čena, da izvirni greh, v kojem so vsi drugi Adamovi mlajši spočeti, Marije ni dosegel. Bil je tudi sv. Janeza krstnik v materinem telesu posvečen, torej obhajamo njega rojstvo, pa spočet brez madeža ivirnega greha ni bil; to je le prednost Marije, in samo Marijinega spočetja god obhajamo. Sv. Pavel uči: „S srcem se veruje k pravičnosti, z ustmi se pa spoznanje stori k zveličanju.“

3. Naša sladka dolžnost je, veseliti se in častiti v brezmadežnem spočetju Marije tisto celo posebno milost in sami Mariji dodeljeno prednost, da jo je vsemogočni Bog ovaroval izvirnega greha, ki se je po vseh Adamovih otrocih razlil kakor povodenj. Zato pa tudi Marijino brez izvirnega greha spočeto telo po mislih svete cerkve ni v zemlji strohnelo in se v prah povrnilo, marveč Marijina smrt je bila le premenjenje njenega svetega telesa v večno življenje. Torej vnebovzetje Marijino tako veličastno obhajamo.

Veselijo se dobri otroci visoke časti svoje matere, veselimo se tolike visokosti in slave Marijine tudi mi, kristjani; saj je Marija naša preljuba Mati, lepa Mati čiste ljubezni, katero poveličujejo vsi rodovi, zakaj velike reči ji je storil On, ki je mogočen in sveto njegovo ime. Lepše in bolj živo ko bomo Marijo častili in ji prav po otroško služili, obilneje milosti bomo po Marijinih prošnjah dobili. — Bogu bodi torej večna čast in hvala za vse, in slava Mariji prečisti Devici brez vsega madeža spočeti vekomaj. Amen.

Pri sv. Andreju, dné 28. svečana 1855.

14. Jubilej leta 1858.

Spet kaj novega in pa veselega vam imam oznaniti, preljube moje ovčice: sveti zveličanski čas, kojega bomo obhajali po dovoljenju našega sv. očeta papeža Pija IX. k večji božji časti in našim dušam v zveličanje. Kedar se dobri oče na pot poda, mu otroci srečno hojo želijo; in ko se spet srečno k domu povrne, jim po navadi kaj lepega in dobrega prinese, ali po svojem premoženju kaj posebnega da, naj se z njim oveselijo ter Boga hvalijo, ki je očetu dal, popotovanje srečno dokončati in se zdravemu k svojim ljubim domačim povrniti. Tudi nas vseh ljubeznivi duhovni oče Pij IX. so lansko leto popotovali, so obhodili imenitno božjo pot lavretanske Matere božje, so obiskali svoje dežele in več sosednih krajev laških držav, pogledat,

kako se njih vernim otrokom godi, jih oveselit in pozvedovat, česar jim je potreba.

Srečno so se zopet v svoje poglavitno mesto Rim povrnili, poklicali 25. kimovca kardinale, svoje najbližnje prijatelje in pomočnike, jim naznanili, kaj so dobrega skusili, pa tudi slabega našli, jih opomnili, naj Boga hvalijo za tolikė dobrote in tolaženja, ki so jih imeli, pa tudi prosijo Očeta vsega usmiljenja, naj vernikom dodeli bolj živo vero, edinost in pa obilneje delavne krščanske ljubezni, koje ljudem po svetu največ pomanjkuje. Naj bi hvala božja obilna bila, in občna molitev več premogla, zató so se obrnili sv. oče Pij IX. na vso katoliško cerkev, ter so povabili vse svoje verne otroke, naj z njimi veselo Boga hvalijo in prisrčno molijo za vse narode, za njih duhovske in deželske gosposke, naj jim da duha prave ljubezni in žive vere, naj bi se povrnili vsi, ki po cesti zmot in hudobij tavajo, na stezo resnice in pravice, na pravo pot večnega zveličanja.

Pa kaj bo veselje naše, ako nas Bog ni vesel! Kaj pomaga naša molitev, ako nismo v milosti božji, dokler smo grešniki, božji sovražniki, in se nas angelji ne veselijo, ki nosijo molitve naše pred božje obličje! — Odprli so torej sveti oče Pij IX. zaklade nebeških darov, popolnoma odpustkov, kakor o svetem letu, in naročili vsem škofom katoliške cerkve, naj odločijo, kakor za dobro spoznajo, v svoji škofiji sveti čas, do konca tekočega leta, v kojem verniki dosežejo lehko, če le hočejo, vse milosti in dobrote svetega leta, se z Bogom spravijo in zadostijo božji pravici, ki noče smrti grešnika, temveč ga neprenehoma vabi in kliče, naj se prav spokori in živi srečno in veselo.

Ta sveti čas hočemo tudi mi hvaležno obhajati, preljube moje ovčice, in ne zamuditi svetih dnij, ki se nam ponujajo, da poskrbimo za božjo čast, za povišanje sv. katoliške cerkve in za zveličanje svoje; saj ne vemo, ali še kedaj učakamo svetega leta. Začeli bodemo te svete dni obhajati prvo adventno nedeljo (28. listopada) in jih bomo dokončali na dan rojstva Jezusovega (25. grudna) zvečer. V soboto zvečer pred prvo adventno nedeljo (27. grudna) bodo pred večno lučjo pol ure pri vseh cerkvah zvonovi oznanjali, da se sveti dnevi odpustkov začnó; v nedeljo potem bo pri prvem opravilu presveto rešnje telo izpostavljeno, kakor vsako nedeljo in zapovedani praznik tega svetega časa. Po vsaki župnijski maši se bodo ves ta čas opravljale molitve za sveto cerkev, za svetega očeta papeža, za svetlega

cesarja, za poedinjenje ločenih kristjanov, ki niso naše vere, in za splošne potrebe krščanstva, po 5 Očenašev in Češčena Marij, pa apostolska vera se bo molilo.

Kdor želi odpustke teh svetih dnij prejeti, ima: 1. Zakramenta svete pokore in presvetega rešnjega telesa vredno prejeti. 2. Svojo župnijsko ali kako drugo cerkev k temu odkazano trikrat posebej obiskati in v cerkvi 5 Očenašev in Češčena Marij in pa apostolsko vero v namen svetega očeta papeža moliti. Najbolje bo, ako se cerkev v procesiji obišče in se sklenejo s tem tudi navadne molitve za odpustke, prošnje za povišanje svete cerkve, za brambo svetega rimskega sedeža, za spreobrnjenje nevernikov, krivovercev in vseh grešnikov, za mir in edinost med krščanskimi poglavarji, za blagor ljube domovine, za obrambo in blagost našega ljubljenega svetlega cesarja, naj bi vladali dolgo in srečno, pa tudi za vse duhovske in deželske predstojnike, da jih Bog v dobrem potrdi. 3. Enkrat se je v tem svetem času postiti, tako da se mesa zdrži in le enkrat ta dan nasiti. 4. Ubogim ali pa za božjo čast in razširjanje sv. vere se v tem času po premoženju kak posebni dar vbogaime naj podeli. — Na sveti (božični) dan se bo pri večernicah zahvalna pesem zapela, in na večer bodo zvonovi ravno tako pol ure pred večno lučjo konec svetega časa zapeli.

Da bi se obhajal sveti čas Bogu v čast in v zveličanje naše, priporočam vsem krščanskim krčmarjem, naj ne dajo v svojih hišah in gostilnicah o teh svetih dneh pijančevati, truščati in razsajati pivcem. Prosim gospodarje in gospodinje v imenu Jezusa, naj varujejo svojo družino, otroke, hlapce in dekle, da ne bodo kleli, klafali ali pa po noči okoli pohajali, vriskali in vlačugarili, kar je veliko žaljenje božje.

Ako je mogoče, naj sleherni oče ali mati vsak večer svetih dnij sv. rožnivenec ali vsaj eden odstavek (eno skrivnost) s svojimi ljudmi odmoli in poskrbi, da vsi, kakor bo od dušnih pastirjev še posebej oznanjeno, se prav vredno spovejo in presveto rešnje telo prejmejo. Tako bomo te svete dni sveto obhajali, da bodo vesela zemlja in nebesa in da nam veselja našega nihče odvzel ne bo. Amen.

Pri sv. Andreju na god sv. Šimona 1858.

C) Narodno-gospodarski in politični.

15. Beseda žganjepivcem.[1]

Poslušajte, preljubi Slovenci, žalostno pesen, katero je svoje dni prerok Izaija izraelskemu ljudstvu zapel, rekoč: „Moj Ljubi je imel lep vinograd na visokem rodovitnem kraju. (Tako se žalostna pesem glasi.) Ogradil ga je, pognojil, okopal in je iz njega kamenje pobral, ter žlahtne trte vanj zasadil. Sredi vinograda je lep hram pozidal in točilo (prešo) postavil. Nadejal se je, da mu bo trsje grozdje rodilo, je pa le vinikov (strupenih divjih jagod) prineslo. — Zdaj bom pa tudi jaz pokazal, pravi gospod, kaj hočem z vinogradom storiti. Plot bom raznesel, da bo vinograd oropan, kamenito ograjo bom podrl, da bo vinograd poteptan. Ne bo obrezan, ne okopan, robidje in trnje bo v njem rastlo; oblaki ga ne bodo rosili, puščava naj ostane.“[2]

Kdo pa je oni imenitni vinograd, o kojem božji mož govori? To ste poleg izraelskega ljudstva tudi vi, preljubi Slovenci, žlahtne, drago kupljene mladike Jezusa Kristusa, katere je v svoj solnčni vinograd svete katoliške cerkve zasadil. On čaka, da bi mu storili, kar je prav, da bi trezno in pošteno živeli; toda čujte toževanja glas, ki o vas po svetu gre zavoljo pijanščine. „Ako bo taka, bo deset oralov vinograda le eno vedro vina dalo, in semena trideset mer, le eno mero zrnja. — Gorjé vam, ki zjutraj vstajate, da bi pijančevat hodili, in do večera pijete od vina vroči! Zato bo pekel svoj trebuh odprl in brez mere široko zazijal, in vas požrl.“ Tako govori Gospod vojskinih trum; in njegova beseda je resnična.

Imeniten vinograd ste, Slovenci vi, drage trte Kristusove. Lepo vas je oskrbel in obdaril, dal vam rodovito zemljo in tudi veliko dobrih letin; in kar še veliko več velja, dal vam je pravo vero in vse dobrote svoje svete katoliške cerkve. Sladkega grozdja krščanske pravičnosti dobri Bog od vas želi; toda kakor se čuje, se čedalje več grenkih vi-

---

[1] Ta list je bil v ponatisu izdan tudi v posebni brošurici z naslovom: „Duhovsko-Pastirski Glas velke nesreče varvati ljube Slovence“. V Celi pri Janezu Jeretinu 1851. 8°, str. 23. — Prim. Slomš. zbr. spisi IV. str. 299—313.

[2] Izaija 5, 1—13.

nikov, strupenega grozdja pijanosti med vami nahaja — novega pijanstva, o kojem je na Štajarskem do sedaj še malokaj slišati bilo.

Bog je vam Slovencem na Štajarskem ljubo vinsko trto dal, naj bi bila starim in mladim veselje; vam je pa tudi preteklo leto slabo letino poslal, da ste malo vina pridelali, naj bi ljudje božji dar bolj spoznali, se streznili in naučili, ljubo vino po pameti piti. Ali kaj ljudje počenjajo? Namesto vina pijejo žganje, in pijani udelujejo, da se Bogu usmili! — Tak glas iz mnogih krajev prihaja, se po cesarskih sodnijah čuje in tudi v dnevnikih ali novicah bere. — Oj Slovenci! tudi vam žalostna pesem velja, katero je prerok Izaija razuzdanim Judom pel. Bog vas je obiskal, da lansko leto v mnogoterem vinogradu še po vedru vina niste brali, ste po mernikih nasevali, namlatili pa malo; ali vi božje roke ne spoznate? Namesto se poboljšati in k Bogu povrniti, ki vam blagosloviti hoče vaša žitna polja in vinske gore, se vas veliko le pohujšuje in draži Boga z novo pregreho žganjepivstva, ter novo kugo med ljudi spravlja! Oj moje ljudstvo! ti še ne poznaš strupa, katerega piješ; ti še ne vidiš nesreče, ki te čaka. — Gorjé meni, pastirju višjemu, ako tebi zamolčim nevarščino, v koji se nahajaš, kedar se v žganje podaš.

Žganjica, naj si bode rozolij, brinjevec ali slivovec, ali kakoršna koli sladčica, je goreča smrtna voda, zdravju in življenju škodljiva; navadna žganjepija je gladka cesta v časno in večno nesrečo. Kdor ne verjame, naj posluša.

1. Žganje uboža ljudi, cele rodbine, stariše in otroke nesrečne stori; žganje postane grob domačije, katere se prime. Le poglejte pijanca, kako se njemu, njegovi ženi in otrokom godi, ki žganje pijejo! Pijanec ves bled, ali pa rudeč ko kuhan rak, raztrgan okoli hodi in zadnji prtič proda, da ga na žganju zapije; njegova žena nima kaj kuhati; njegovi otroci nimajo jesti, ne kaj obleči. Največ družin po pijanosti nesrečnih po svetu za kruhom hodi, največ kmetij po pijancih na boben pride. S pijančevanjem uboža pijanec, žena, otroci, in vsi, kateri mu kaj posodijo, izgubijo; pri pijancu tudi krčmar izgubi, ki mu preveč na up daje. Srenja mora poslednjič pijanca rediti in njegovim nesrečnim otrokom za kruh skrbeti.

Pijanec noče delati, in v kratkem tudi ne more, zakaj žganje mu ude oslabi in telesno moč spodjeda, kakor kukec čvrsto drevó. Rokodelec žganjepivec se tako zelo trese,

da ni delati v stanu, dokler ne pije. Po pitju en časek komara, pa kmalu zopet oslabi. Gospodinja, žganja vajena, se tako zdela, da za drugo ni, kakor da pije. Dopolnijo se žganjepivcem besede sv. Duha, ki pravi: „Kdo kliče jojmene? Kdo ječi in vzdihuje? Kdo se prepira? Kdo ima zatekle oči? Tisti, ki cele noči kozarec za kozarcem poluskavajo. Taka pijača zelo milo teče po grlu, poslednjič pa piči ko gad in rani ko strupena kača.“

Ne rekajte: Žganje nam daje novo moč in nas za delo oživlja. Ta beseda je goljufna in grda laž. Žganjepivcu se godi kakor bolniku v legru (vročinski bolezni). Tudi bolnik je v ognjenci močen, in po dva moška mu večkrat nista kos. Pa hitro po taki nezdravi moči bolnik za smrt oslabi in po cele mesece dnij veliko slaboto občuti, ako ne umrje. Pogoje ko se človek žganja napije, poprej oslabi. Lenoba, uboštvo in pa kup dolgov je žganjepivcev navadno tovarištvo. Njih časna sreča gre rakovo pot; pa tudi večna sreča jim umira.

2. Žganje dela nepokoj, boj in morije; kamor žganje pride, od ondod ljubi mir beži. Hodiš po svetu in čuješ v krčmi neznano truščati, kleti in rotiti se, vprašaj, kaj imajo? Zvedel boš, da žganje pijejo. „Vino,“ pravi sv. pismo, „človeku srce razveseli,“ žganje pa človeka le zdivja. Hitro se žganjepivci spró in stepejo, kozarce trupljejo, mize terejo, noge iz stolov pipljejo in se koljejo, ter krvave glave domov nesó. Nesrečno žganje, ono je oče najstrašnejših hudobij in najgrozovitejših morij.[1] Na Angleškem se izmed petdeset hudodelnikov štirideset pijancev v železju po ječah našteje. V Novem Jorku, v velikem mestu severne Amerike, najdeš veliko sto otrok zavoljo tatvine in drugih hudodelstev po ječah zaprtih; pa večji del teh mladih hudobcev so otroci žganjepivcev. Na Nemškem je pred nekoliko leti žganjepivec svojo taščo ubil, ker mu je pijančevanje očitala.

---

[1] V ljubljanskih Novicah leta 1851. se bere, kako je J. J., 30 let star mladenič, na porotni sodbi stal, zatožen, da je svojega očeta ubil. Oče je prišel ves pijan na večer domov, je razsajal po izbi posebno zoper sina J., kateremu je poslednjič skledo v glavo zagnal, da se mu je kri ulila. Čeravno je sin dolgo trpel, ga je poslednjič vender jeza zmagala, da vrže kol proti očetu, ki ga na glavo zadene, da se zgrudi in umrè. Drugo jutro zgodaj šel se je sin sam zatožit. Zdravnik je dokazal, da rana sama po sebi ne bi bila za smrt; pa ker je bil stari mož pijan in togoten, so mu bili njegovi možgani vsi s krvjo zaliti, da je umrl.

Žgano vino je srečnih zakonov smrt. Katera zakonska žena več solz preliva, ko ona, ki moža pijanca ima? Preštej nesrečne zakone in našel boš, da več ko pol nesrečnih zakonov pijanščina stori. Deca jokajo, mati vzdihuje, oče pa v krčmi pije. Ni druge pomoči za tako družino, ko pijanca smrt, ki je celi hiši živa nesreča.[1]

3. Žganje človeku pamet jemlje, omami um, in glavo toliko oslabi, da pijanec sam ne ve, kaj dela. Na dražbah po nekih krajih kupce z žganjem napojijo, da se prav poganjajo ter sami ne vedó, koliko obljubijo, in pa za kaj. Žganjepivci učinijo v svoji pijanosti toliko bedarij in hudobij, da je groza. Kakor se dim iz komina ali kurišča vzdiguje in oči nakadi, tako vstaja iz želodca žganja čad (sopuh) človeku v glavo, možgane vname (užge), ter gotovo, čeravno po malem, človeka ob pamet spravi. Najtanše živce, kojih duša za mišljenje in sojenje potrebuje kakor oči za pogled, oslabi in strati nesrečno žganje. Žganjepivci prej ali slej, pa večinoma ob pamet pridejo; kar jim danes poveš, jutri ne pomnijo; veliko jih celó grozovitno zdivja. Izračunjeno in dokazano je, da se v zanemšnicah (v hišah za nore) nad polovico takih nahaja, ki so od žganja obnoreli. Žganjepivcu ugasne vsako pošteno veselje; nekaka znotranja žalost ga začne klati, kojo si skuša z žganjem udušiti. Neka neznana groza ga obhaja in mu pamet meša, dokler gostokrat sam sebi življenja grozovitno ne konča.[2] Bolezen pijance najrajši poišče, in smrt žganjepivcev največ pobere. Huda kolera je žganju dober kup naredila; zakaj izmed sto mrličev je sedemdeset žganjepivcev pokosila.

4. Žganje ljudi, ki ga navadno pijejo, hitro postara in jih pomori. Ali poznaš pijanca žganjepivca prav zdravega? Dokler je trezen, je bolen; ko se napije,

---

[1] Že v mladih letih, piše zdravnik, se je neki mož žganja privadil. Enkrat je pijan po noči šel domov, v globok jarek padel, in si roke, posebno pa glavo hudo ranil. Ko ozdravi, se zaobljubi, žganja ne okusiti. V kratkem pa zopet začne žgano vino piti, tako da mu je večkrat ob pamet šlo. V svoji pijanosti se je prepiral, klel, tepel in svojih najboljših prijateljev lotil. V taki pijanosti je eno noč svojo lastno ženo umoril. K smrti so ga obsodili, zakaj svojevoljno je pil žganje, čeravno si je že večkrat bil poskusil, da mu pamet oškoduje, pa je le pil.

[2] Na koroškem nemškem kraju se je premožen mož v žganje podal, in v kratkih letih se mu je na pameti mešati jelo. O peklu je govoril in ljudem pravil, kako v peklenskem brezdnu zanj kurijo. Enekrati je v Dravo hotel, pa so ga srečno oteli in mu variha dali. Enkrat varih iz sobe gre, in nesrečni žganjepivec se za robec obesi. Takih žalostnih prič ima žganje veliko.

je pa pijanost njega bolest. Da žganje človeka krepkega stori, kakor pijanci in krčmarji pravijo, s tem ravno tako lažejo, kakor je kača v raju Evi lagala, ki je dejala, da jima prepovedani sad škodoval ne bo, marveč bosta po njem postala kakor Bog. Žgano vino je ognjena voda, kakor ga Indijani zovejo. Žganje po vseh žilah šviga ko ogenj, in življenja moč požge, usuši in skrči človeku želodec, da ne more uživati, kar mu je potreba; kri žganjepivca je užgana, osrčje in drob sta prisadna. Trese se, kakor šiba na vodi, in kedar zboli, se ga nobeno zdravilo ne prime, in po njem je. Godi se žganjepivcu kakor mlinu, kateremu mlinar preveč vode napusti. Naglo se obrača in ropota, kakor goreč kolovrat gre; toda ne bo dolgo ropotal. Hitro se tak mlin potere in težko popravi. Močnejše vino ko piješ, in več ko ga naliješ, huje svojo kri razgreješ, da ti po žilah vreje kakor v loncu krop. Potipaj žganjepivcu žilo, boš čutil, kako mu srce močno kljuje, kakor bi hotelo prsi raznesti. Tako se pijanec kakor po železnici smrti bliža. — Koliko tisoč ljudij bi še po svetu lehko živelo zdravih in veselih, ako bi ne bili nesrečnega žganja pili! Gotova resnica je, da kdor žganje pije, poprej umrje kakor mu je odločeno, sam sebi življenje krajša in zoper peto zapoved greši, ki pravi: Ne ubijaj! — Lepo sv. Duh opomina: „Ne dražite smrti z grešnim življenjem, in ne skakajte s svojimi deli (pijanosti) v pogubljenje.“[1]

5. Žganje človeku vest zaduši in luč svete vere mu ugasne; žgano vino vsaki pregrehi vrata široko odpira. Kdor se v žganje poda, njega ne veseli moliti, ne poslušati božje besede. Kedar sosedje v cerkev gredó, jo pijanec v krčmo potegne. Ni kraja na svetu, kjer bi grše zoper sveto vero in zoper služabnike božje kramljali, kakor pri žganju. Angelj dobre vesti pijance zapusti, žganje vsem hudim nagonom vrata odpre, da kakor iz pekla planejo in dela doprinašajo, kojih nas sam večni Bog ovaruj![2] Za-

[1] Blizu Drave sta dva mesarja se v krčmi poskušala, kateri bi več popil. „Tako ga pijva, da bo surovo od naju šlo,“ sta dejala. Kedar že nista več mogla, se domov spravljata. Bilo je po noči in pa huda zima. Na potu sta obležala in na pol zmrznila, poprej ko so jih ljudje našli. Eden pijancev je hitro umrl, drugemu so pa po malem omrli udje odpadali, prst za prstom. Na vozičku so ga od hiše do hiše vozili kruha prosit in siromaka preredit.

[2] Posebnemu žganjepivčetu je slab prijatelj toliko žganja plačal, kolikor ga je hotel piti. Veliko ga je že polukal, pa še veselo čašico povzdigne — naglo se pa zvrne, široko zine, in iz grla mu grd plamen

peljivci dekletom žganje in rozolij kupujejo, da svoje nesramne želje spolnijo. Zato svari sv. Pavel kristjane, rekoč: „Ne upijanite se z vinom, v kojem je nečistost.“

Šuntarji in goljufi postopače z žganjem napojijo, da jih potem kakor divjo živino ženó nad gosposko in druge ljudi, koje hudobni prekucuni sovražijo. Ubijalci in razbojniki se žganja nažró, poprej ko gredo plenit (ropat), ljudi mučit in klat.[1] Žganjepivci prešestvujejo, če ne v dejanju, ker ni priložnosti, pa z nesramnim govorjenjem. Žganjepivci kradejo, ako ne tujim (ljudskim) ljudem, pa sami sebi, svoji ženi in otrokom. Žganjepivci lažejo, se rotijo in se ne bojé po krivem priseči, če se jim le žganja plača. Ako kdo meni ne verjame, naj bere pisma krvavih sodeb, in bo našel, da se največ in najstrašnejših hudobij v pijanosti zgodi. Pijanec nedolžno ženo pretepa,[2] in je svojih otrok najgrozovitneji krvolok. „Kdor pa za svoje ljudi, posebno za domače skrbi nima, je vero zatajil, in je hujši od nevernika,“ uči sv. Pavel.

6. Žganje človeški rod kvari, in ljudi na duši in telesu sirote in siromake stori po tistih krajih, po katerih se ljudje v žganje izgubijo. Otroci nosijo pregreho svojih starišev in so črvivemu sadju podobni, bolehni na telesu, ubogi na duši. Skušnja uči, da je dete že materinega mleka pijano, kateremu žganjepivka prsi dá. Otroci, ki žganje pijejo, ostanejo paglavci, drobni kakor kužeki, katerim se za to žganje daje.[3] Otroci od žganja že v mladih

---

črno-zelen šviga ter žganje iz njega gori. Obraz se mu strašno spremeni, in v treh urah je poginil. Prijatelj, ki mu je žganje kupoval, je na sodbo prišel.

[1] Pred nekoliko leti je neki človek sam izpovedal, da je hotel svojo ženo usmrtiti; pa ni imel srca, in roke so se mu tresle kaj takega storiti. Zato kupico žganja popije; pa še ni mogel. Zopet drugo kupico žganja zalije, pa še ni imel srca se žene lotiti. Tretjo kupico žganja zalije, in kakor od hudiča obseden nad gospodinjo skoči in jo neusmiljeno umori. —

[2] Po Amerikanskem je na milijone bratov bratovščine zmernosti. Kdor se pa v to braterno zapiše, obljubo stori, se vsakega žganega vina varovati. Samo pivo (ol) in pa surovo vino se pije, pa tudi to le po malem. Vsak tovariš ima dolžnost, svoje bližnje, kakor ve in zna, žganja odvaditi. V enem letu se je nad šest milijonov goldinarjev prihranilo, ki so jih poprej na žganju zapili. Ljudje rajši ubogajo, ki žganja ne pijó, zadovoljneje živijo in so bolj zdravi. Žene se hvalijo, da imajo nebesa, kar možje žganja ne pijejo. Ljubi mir pri hiši prebiva, bolji živež in obleko imajo, pa tudi za otroke bolj skrbijo. — Se žganja celó varovati je pa veliko bolj lehko, kakor se ga po malem odvaditi.

[3] Ni še dolgo, kar je mož umrl, kateri je več let žganje pil, pa tudi žena ga je rada pila. On je bil skoro vsak dan pijan, in se je pi-

letih bolehajo, so trde glave, trmaste volje, in se ne dajo učiti; nimajo veselja do molitve, ne do dela. Čujejo, kako oče hudo dela, kaj mati počenja, kako se kolneta; vsega tega se naučé. Strah božji take otroke zapusti, neki hudi duh jih obsede, zrastejo hudodelci brez vere in brez Boga.

7. Žganje ljudi v železje hude navade zakuje, in jih po oglajeni cesti v pogubljenje pelja. Resničen je pregovor: Pijanec se spreobrne, kedar se v jamo zvrne, da ga pokopljejo. Največ žganjepivcev nagle smrti umrje, ali pa za plotom v kaki luži brez svetih zakramentov konec vzame.[1] Take pijance sveta cerkev po katoliško pokopati prepoveduje, in sv. Pavel pravi, da nobeden pijanec v nebeško kraljestvo ne pojde. In naj si ravno dobri Bog mnogoterega pijanca na postelj položi in mu dolgo bolezen pošlje, pijanec se tudi na smrtni postelji ne poboljša; on prižgan pekel v sebi ima, ki poprej ne ugasne, dokler njemu večni ogenj na onem svetu goreti ne začne. Ako usmiljeni Bog pijancu zopet zdravje da, on pije kakor poprej in še hujše; žganje ima za svojega Boga, kateremu premoženje, poštenje, zdravje, življenje in tudi dušo prodá. Kako bi bil tak človek zveličan?

Tako je žganje življenju strup, časne in večne sreče grob, in vseh hudobij je žganjica košata mati, najhujša kuga za ljudi. Nesrečen kraj, kjer je žganje doma, in ubogi ljudje, kateri se žganja privadijo. Drugi pijanci navadno popoldne začnejo, žganjepivci pa že v jutro zgodaj na tešče pijejo; žganje iz njih hahlja, kakor iz kotla, da ni blizu njih obstati. Ljudje se od žganja poživinijo, in ni hujše ujime, ne večje nesreče kakor je žganje, ako se ljudje v žganje podajo.

---

janec v postelj vlegel. Imel je četvero otrok. Prvo je bilo dekle, na duši in telesu zdravo; ali to dekle sta imela poprej, ko sta žganje piti začela. Trije ostali, dva fantiča in ena deklica, so bili trepi (bebci), ubogi na telesu in na duši. Teh troje pa sta dobila potem, ko je bil on vsak dan žganja pijan. Brez števila je po svetu otrok siromakov in sirot, kojih so stariši od žganja pijani spočeli. Kako hudo, kako strašno je to za stariše!

[1] V Parizu so leta 1835. prebivalci neznan smrad ovohali iz čumnate, v kateri je priletna babela, znana žganjepivka, prebivala. Sterejo v čumnato, vidijo smrdljiv dim, pa babele ne najdejo. Poslednjič zagledajo črn kup grmade, iz koje se je kadilo. Zažgano je bilo truplo žganjepivke, katera je bila eno uro poprej vsa pijana domov prilezla. Slama, stoli in miza so bili užgani, in oblačilo je na njej zgorelo. Taka strašna smrt žganjepivcev in pivk je pogosta.

Ne motite se, preljubi, ako več pijancev poznate, katerim se ni zgodilo vsega tega kaj; njih ura še ni dotekla. Tudi veša se dolgo krog luči obeša in misli, da ji ogenj škodoval ne bo; ali kakor bi trenil, jo plamen zgrabi in požge. Tako pijanca huda navada le po malem mika in vleče, ob svojem času ga pa mahoma zgrabi, in kakor goreč kolovrat z njim v pogubo leti; zvezan od hude navade si pomagati ne more, naj bi ravno rad.

Ne izgovarjajte se, da le po malem žganje pijete; zmerno piti, da vam škodovalo ne bo. Pri malem človek začne, pri velikem pa nehati ne more, dokler pijančevanju smrt konca ne stori. Vsak pijanec je po malem začel. Če ti žganju, kakor vsaki hudi navadi le mezinec podaš, te bo hitro huda navada za vso roko popadla, in te ne izpustila, dokler te ne pogubi. Samo las pregrehi pokažeš, in hitro bo iz lasa močna vrv, na kateri te greh v pogubljenje popelja. Veliko bolj lehko je, žganja celo nič ne okusiti, kakor se odvaditi, ako se ga navadiš.

Ne recite: Kaj pa hočemo piti, kaj dajati delavcem, ker nam Bog lansko leto ni vina dal? Bog vam bo dal eno leto tudi brez vina prebaviti, in vam bo drugo leto vaše vinske gore toliko bolj blagoslovil, da vam bodo rodile. Veste, da veliko milijonov ljudij po svetu brez vina živi zdravih, močnih in veselih; kaj bi pa vi eno leto brez vina ne preživeli! Kaj bi pa jedli, če bi vam Bog tudi ljubi kruh vzel? — Ako si žejen, se dobre vode napij, in te glava bolela ne bo. Dajte ljudem boljega živeža, in delavce rajši boljše plačujte.

Ne vprašajte rekoč: Zakaj pa je žganje na svetu, če bi ga piti ne smeli? Za zdravilo (vračtvo) je žganje, ne za vsakdanjo pijačo. Zdravo je žganja ene kaplje pogoltniti, kedar se v kako nezdravo sapo podaš — za kaj posebno težavnega primeš, ali v nalezljivi bolezni bolnikom strežeš. Za žejo in za vsakdanjo pijo pa žganje ni; je strup. Naši rajni so dobro vinsko žganje v omaro varno zaklepali kakor smodnik, in le po kapljici so ga dali, kedar je bilo komu slabo. V sedanjih časih pa iz koruna (krompirja), celo iz žita in iz drugih stvarij žganje delajo, iz ljubega kruha strup napravljajo, in ga ne po žlicah, ampak po kupicah in celo po poličih izpijajo, tako da začne iz človeka goreti. Ali ni to groza pregrehe? — Ali ni pravični Bog nam ravno zato podzemljic (krompirja) vzel, da nam gnijejo, ker so žganjarji toliko koruna v žganje poku-

hali? Kaj bodo ubožni ljudje jedli, ako podzemljic ne bo? Ali ne bo huda lakota tudi med nami ljudij morila, kakor jih je po Irskem in po Šleziji pretekla leta veliko tisoč podavila, ki niso koruna, kruha ubožcev, za potrebo pridelali! Gorjé nam, ako zavoljo pijanščine zaslužimo, da nas Bog z lakoto pokoriti začne!

Ne govorite: tega škof ne razumejo, in pišejo, kar ne vedó. Če si ravno še nisem žganjepije sam poskusil, sem pa po svetu zadosti videl in zvedel, koliko nesreče in žalosti žganje naredi. Pač bi nam bilo gorjé, če bi si sami vse poskusili in se po nesreči drugih ne izmodrili! — Ako pa meni ne verjamete, vprašajte zdravnike; vsi vam bodo potrdili, če le sami žganjepivci niso, da je žganje človeku strupna pijača, in vsak razvajen žganjepivec sam svoj morilec. Zdravniki vam bodo pričali, da je žganje prava človeška kuga, katera se loti tistega kraja ljudij, kjer se žganje za navadno pijačo ima. Poslušajte popotnike, ki so po takih krajih hodili, kjer je žganjepija doma; pravili vam bodo o strašnem številu zdivjanih ljudij, kojih nobena druga skrb ni, kakor poslednji krajcar na žganju zapiti. Vi, ljubi Slovenci, posebno na Štajarskem, še ne veste, hvala Bogu! kaj nesrečno žganje zna; zatorej vas je potreba pred to nesrečo svariti in prositi za sveto božjo voljo: Varujte se žganja in po nobeni ceni ne vadite se ga! Varovati se je lehko, odvaditi gorjé.

Ne rekajte: Kaj pa je škofu za to mar, ako mi žganje pijemo; saj ga za svoje denarje pijemo. — Vi ne zapijete le svojega denarja, marveč tudi premoženje svoje žene in svojih otrok ter celo rodbino nesrečno storite. Vi ne zapravljate le svojega zdravja in življenja, temveč tudi svoje poštenje in dobro vest, ter cele soseske nesrečne učinite. Vi zapravljate tudi svojo neumrjočo dušo, praznite nebesa in pekel polnite, zatirate vinograd Kristusov, in ste krivi, da namesto žlahtnega trsja poštenih božjih otrok le robidje poživinjenih pošastij v njem raste; za sladko grozdje svetih čednostij le strupene vinike grehov in hudobij rodi. To, preljubi, tudi vašega škofa in vse duhovske pastirje močno zadeva, ki bodo enkrat za vas na sodbi stali. Gorjé nam, ako molčimo, kedar se sovražnik bliža. Sovražnik je nesrečno žganje, ki se hoče našega ljudstva lotiti. Povzdigati moramo kakor trobenta svoj glas, in oznanjati ljudstvu njegove pregrehe. Bog bode vaše duše iz naših rok tirjal.

Poslušajte torej, preljube moje ovčice, svojega višjega pastirja, kar vam v imenu božjem in v imenu svete matere katoliške cerkve povem: Sveta volja božja je, da se žganja varujete in ga ne pijete, kakor le za zdravilo. „Varujte se“, veli Kristus, „da vaša srca ne bodo preobložena v požrešnosti in pijanosti, da dan sodbe nagloma nad vas ne pride.“

Sveta volja božja je, da vi gospodarji svoji družini in delavcem žganja ne dajete, in jih ne razvadite, da se vam v žganje ne izgubijo. Ako jim nimate dati vina, ne piva, ne hruševca pri težkem delu, v živežu jim zboljšajte, da bo mir, ljubo zdravje in sreča pri vas ostala. Sovražnega žganja varujte med svoje ljudi, kakor največje nesreče!

Sveta volja božja je, da se med seboj posvarite, ako čutite, da se kdo v nesrečno žganje podaja. Vi njegovo dušo rešite; in to veliko veljá! Le posvarite, prosite, naj nikar žganja sam ne pije, pa tudi drugim ne kupuje. Ne jenjajte, dokler žganjepivca pravemu spovedniku v roke ne spravite; pa tudi molite in prosite Boga, naj mu dá milost in pomoč, ne kaplje žganja okusiti. Obljuba, da se hoče po malem žganja odvaditi, je prazna in goljufna obljuba. Grehu in pa hudi navadi se mora človek na enkrat odsekati, ali pa nikoli.

Koliko veselje človek ima, ki je rešil človeka iz smrtne nevarščine ognja ali pa vode! Še večje veselje nam bodi, rešiti pijanca časne in večne nesreče, dati zakonski ženi zopet moža, otrokom zopet skrbnega očeta. Pa ne pozabimo, da je človeka veliko lože pred žganjem zavarovati, kakor odvaditi.

Kako bo pa za žganjarje, ki delajo žganje iz koruna, iz zrnja in drugih stvarij, katere je dobri Bog ljudem v živež stvaril, ter na drugo ne gledajo, kakor na svoj časni dobiček? Ne bo dobro za take na ostri božji sodbi. Naj bi oni preračunili, koliko kletve, boja in morij napravi, koliko nesrečnih rodbin in hiš žganje stori, koliko duš pogubi, kako malo pa ljudem prav za prav hasne, iz strahu in groze bi svoje kotle poprodali, pečnice razbili, in vse svoje žive dni kapljice žganja za pijačo ne žgali. Ali časni dobiček jih slepi, da sodbe ne vidijo, katera jih čaka.

Kakor pa ni le on hudobec, ki strupeno pijačo vedoma ljudem napravlja, ampak tudi tisti, ki jo ljudem ponujajo in prodajajo, tako bo tudi krčmarjem gorjé, kateri škodljivo žganje ljudem točijo, ga po božjih potih in pri cerkvah na

prodaj imajo, razun tega, kar ga je za zdravilo potreba. Kdor pijancem žganje nataka, se vseh grehov deležnega stori, katere pijanci učinijo; on za časni dobiček svojo dušo proda. In kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi? Vsi, ki žganje za pijačo kuhajo, sladkarijo prodajajo in ljudem ponujajo, naj bi ga pili, so pomagalci peklenskega sovražnika, in bodo z zapeljivci in pohujšljivci človeškega rodu svoj del imeli.

Ta beseda je ostra, boste dejali; pa vam povem, da je resnična. Le samo to pristavim, kar je sv. Peter svoje dni Judom dejal: „Vem, bratje, da ste do sedaj iz nevednosti to storili.“ Ali zdaj ste slišali, kako škodljiva je žganjepija; in moje besede vas hočejo enkrat soditi, ako jih zametujete. — Vem, da se bo veliko ljudij mojim besedam celó posmehovalo; ali take vprašam, ali se bodo na smrtni postelji — na sodbi tudi smejali? Njih smeh se jim hoče v jok spremeniti.

Vas, preljubi očetje in matere moje, prosim za pet krvavih ran Kristusovih, ne dajajte žganja okušati svojim otrokom. Vas gospodarji in gospodinje zarotim, ne vadite svoje družine na žganje. Žganjepivci vam ne bodo zvesti hlapci, ne žganjepivke pridne dekle; žganje družino izpridi in podivja. Vi pošteni srenjski poglavarji, župani, svetovalci in odborniki modri, posebno vam se priporočam; ne trpite žganjarjev, ne prodajalcev te nesrečne pijače v svoji soseski, da se vam vaša srenja v jamo razboja in nesreče spremenila ne bo. Potrebite krčme, v kojih žganje točijo, iz svoje srede, odpravite tabernače, ki žganje okoli nosijo, če hočete, da blagoslov božji pri vas ostane, in vas Bog ne zapusti. Varovati vam je lehko, če le prav hočete; ali ljudi žganja odvaditi vam bo gorjé.

Poslednjič se vam, ve zakonske žene in hišne matere, priporočam, na vas svoje posebno zaupanje imam. Bodite ve angelji varihi svojih možev, svojih otrok in vse svoje družine. Varujte jih žganja, če nočete pekla že na tem svetu imeti. Bog je vam ženam trojno orožje dal, ki vse premore: lepe, mile besede, prošnje in pa solze. Branite svojim na žganje hoditi; če lepa beseda ne izdá, na kolena pokleknite, s povzdignjenimi rokami prosite, žganja ne piti; in če vas ne slušajo, jokajte se. Ako se vam vaši možje ali pa otroci te nadloge privadijo, boste sirote krvave solze pretakale, pa bo prepozno.

Varujte se zapeljive pijače pa tudi ve žene. Grd je pijanec, da ni pod solncem gršega, pa še veliko grša je pijanka, posebno pa žganjepivka; ona še svojega srama ne pokrije, pravi sv. pismo. Zató je bilo pri starih Rimljanih ženskemu spolu vino celo prepovedano.

To je vašega višjega pastirja glas, ki se za vas, preljube moje verne ovčice, močno bojim, ker čujem, da se vas hoče žganje, ta neusmiljena kuga, lotiti. Oh storite, da se moja žalostna pesem meni v veselje spremeni, ako se boste žganja varovali, in nikoli nikjer čuti ne bo, da bi bili pošteni, čedni Slovenci grdi žganjepivci. Ne zavrzite moje prisrčne prošnje, da tudi Kristus, naš Gospod in najvišji Pastir, nas zavrgel ne bo. — Kateri se bodo pa po tem nauku ravnali in žganja skrbno varovali, naj bode božji mir in milost z njimi. Amen.

Pri sv. Andreju na prvo postno nedeljo 1851.

16. Svetla resnica v zmešani svet![1]

Preljubi! ves krščanski svet se veseli svete velike noči, častitega spomina odrešenja našega. Pa ne le svet, tudi nebeški angelji se veselijo krščanskih spokornikov, kateri v svetem velikonočnem času pregreho zapustijo, krivico poravnajo in se z Bogom spravijo.

Železje pregrehe razkovati, pregrešnim navadam za vselej slovo dati, postati po sveti pokori otrok božji: to je prava krščanska svoboda katoliškega kristjana, katero nas Kristus uči, in pravi, da je nad enim takim večje veselje med angelji v nebesih, kakor nad devet in devetdeset pravičnimi, kateri (po svojih mislih) pokore ne potrebujejo. — Vaš škof, preljuba moja čreda, pa žalujem od velike skrbi, da bi si verniki vesele aleluje v žalostno pesem ne spremenili; zakaj, ko so ljudje spali, je sovražnik med pšenico grde ljulike vsejal, da na mestu božjih angeljev le peklenski sovražnik svojo veselo žetev ima. Razumite, kaj pravim:

Veliko let ste kmetje vi želeli, naj bi se vam davki preložili in polajšali. Slišali ste in tudi lehko

[1] Ponatis z naslovom: „Škofovi list od Antona Martina Slomšeka, lavantinskiga škofa. Svetla resnica v zmęšani svet!“ — Prenatisnil Janez K. Jeretin, ino ponudil kerščanskim ludem za Velikonočno Pisanko 1848. — 8° str. 15.

brali, da so naš svetli cesar sklenili, nam novo ustavo ali konštitucijo dati in vam kolikor mogoče stan polajšati. Namesto da bi po krščansko Boga zahvalili in pa kakor pametni možje lepo potrpeli, da bi se jim obljuba spolnila, pa po enih krajih sila grdo delajo, kakor razuzdani otroci, kateri staro obleko naravnost trgajo in teptajo, kedar jim skrbni oče novo oblačilo omisliti obeča. Ali je to prav? — Boste rekli: kaj pa je? — Sreča vaša, ako še ne veste, kako so nekateri Zadravljani, planinci in tržani (tudi o nekolikih Kranjcih se ta žalost sliši) na veselo cesarjevo oznanilo po gradovih razbijali, razsajali, se grozili in svojo gosposko hudobneži lasali. — Tako znajo grdi otroci, ki tudi ubogo mater lasajo, ki jih v strahu ima, kedar očeta s šibo blizu ni. Ali je to prav? To ni po krščansko, tudi moder človek tega ne stori, le razbojniki tako delajo in pa ljudje, katere je hudi duh obsedel. Bog nas tega varuj! To je strašna praska ali krvavi punt. Puntarjem se pa ni dobro godilo in ne bo.

Kmetje pravijo: G o s p o d a n a s d e r e i n g o l j u f a; mi nismo dolžni tolikih davkov plačevati, ne tlake delati, ne desetine dajati. Tako so tudi svoje dni trdovratni Judje trdili in Jezusa vprašali, rekoč: „Učenik! vemo, da si resničen in ne gledaš na stan ljudij; povej nam, kako se tebi zdi, ali je prav, cesarju davek dajati?“ Oni so le Bogu darovanje templja dajati pri volji bili. Na to jim Jezus reče: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“ Ta božja resnica ni bila Judom po glavi; Jezusa križajo. Tako tudi sedanje dni trdovratni kmetje tiste sovražijo, ki jih prav učijo, kar je resnica in pravica. Kar daste deželski gosposki, cesarju daste; kar dajete duhovski gosposki, dajete tudi Bogu. Sv. apostol Pavel pravi[1]: „Podložni morate biti, ne samo zavoljo strahu, ampak tudi zavoljo vesti. Zato tudi davke dajete, namreč hlapci božji so, in ravno to je njih služba. Dajte torej vsakemu, kar ste dolžni; davek, komur davek; col, komur col; čast, komur čast.“ Sv. Pavel bo saj vedel, kaj je prav? Brez davkov ni bilo, kar svet stoji, in ne bo, dokler bo svet stal. Da se vam dacija polajša, kolikor je mogoče, je pa tudi prav.

Kmetje se grozijo: „T l a k e n e b o m o d e l a l i!“ Bog vam daj srečo; tlaka je po enih krajih res velika in težavna. Ali ste pa že slišali, kako je svoje dni tlaka huda bila? Ko

---

[1] Rim. 13, 5—7.

so stare gradove po skalah zidali, je kmet vole napregel in na tlako vozit šel, in je tako dolgo vozil, da je kožo volov na hrbtu domóv prinesel. Take grozne tlake zdaj med nami ni; pa tudi ta bo po malem jenjala; samo potrpite, da bo višja gosposka na povelje svetlega cesarja čedno poravnala, kar je prav. Ali pa tudi veste, kaj Kristus o tlaki govori: „Ako te kdo eno miljo daleč s seboj (na tlako) iti sili, pojdi rajši dve milji z njim, kakor da bi se ustavljal.“ Brez vse tlake pa ni bilo in ne bo. Svoje dni so kmetje hude tlake služili, pa vender pravijo, da so veliko srečneji bili. Zdaj se nekateri kmetje tudi v kočijah vozijo, ali veliko jih v pogubo zavozi. Ali ni v resnici tako?

Kmetje pravijo: „Brez desetine hočemo biti!“ Bog vam daj srečo! Veliko desetine je že nehalo; svoje dni so tudi od janeža in mete desetino dajali, od vsega, kar so pridelali, kakor se v sv. pismu bere. Veliko desetine že ni med nami več; in tako, kar je še desetine, bo tudi nehala, kakor se vidi in po svetu godi. Ali bo pa kmetom brez desetine teža manjša in sreča večja, to sam Bog vé. Ni davka tako starega, kakor je desetina. Že je blizu pol četrto tisoč let, kar je večni Bog po Mojzesu zapovedal desetino odštevati, in obljubil po preroku veliko srečo dati njim, ki desetino radi in zvesto dajejo. „Ali je prav, da človek Boga oropa, kakor vi mene oropate?“ vpraša Gospod Bog. „V čem smo te oropali?“ vprašajo Izraelci. Bog jim po preroku odgovori: „Pri desetinah in prvinah (katerih ne odštevate). Zato vam pomanjkuje, kar mene oropate. Odštevajte desetino, da bo živež moji hiši, in poskusite me potem,“ pravi Gospod, „ali vam ne bom oken nebeških odprl in vam obilno svojih darov dal.“ [1] Tako sv. Duh govori. Lepo pa tudi sv. Avguštin uči: „Ako desetino daješ, ne boš samo obilno pridelal, ampak tudi zdravje trupla in duše imel: Dobri Bog se je usmilil, nam vse dati in le desetino obdržati, ne sebi, ampak gotovo nam k pridu. Ako je greh, če nevoljno daješ; koliko večji greh je, če celo ne daš? Ker si lehko z desetino pozemeljsko in nebeško plačilo služiš, zakaj se z lakomnostjo ob dvojni blagoslov spravljaš? Pravična je ta božja šega, da, če ti desetine ne daješ, boš ti v desetino obsojen. Izvoli si eno ali drugo. Ali dajaj Bogu desetino, in on bo tebi devet delov pustil; če pa ne boš deseti del odštel, hoče Bog tebi devet delov

---

[1] Malah. 3, 8—11.

vzeti in le desetega pustiti. Dajal boš groznemu vojaku, kar nočeš dajati duhovniku; dobil bo fiškus (država), kar ne dobi Kristus." „Desetine so darovi potrebnih duš," pravi sv. Avguštin. Se vé, da se je zdaj veliko premenilo, kar ni prav; zato se vam bo tudi popravilo. Le potrpite, da vam bo desetino cesarska oblast preložila, in bodo svetli cesar poprej oskrbeli, kako bodo duhovniki in drugi gospodje v prihodnje živeli, ki so do zdaj desetine imeli. Ne bo vam sreče prineslo, da bi vaši pastirji stradali, ker bi jim vi ne odštevali, kar jim desetine gre, dokler desetina preklicana ne bo. Do zdaj še ni; zaupamo pa v kratkem, da bo preložena. Kdor si pa sam pravico dela, on je razbojnik, ali pa tat. Bog nas tega varuj!

Kmetje pravijo: „Gospoda nas goljufa in nam krivico dela. Krivica pa ni bila prav in nikoli ne bo." Tudi jaz pravim tako: pravica mora biti; če na tem svetu ne, ker je ni lehko mogoče, bo pa za toliko lepša enkrat v nebesih. Res je med gospodo goljufov, kakor med kmeti. Ali ni bil med dvanajsterimi apostoli tudi Judež tat in izdajalec?

Lehko, da vas je eden ali drugi odrl; pa križal vas vsaj ni. Našega ljubega Jezusa je pa krivični oblastnik na križ pribiti dal. Vender ni Jezus klel, se ni grozil, ampak je pokoren bil do smrti, do smrti križa. In poglejte! s svojo pokorščino je Kristus svet odrešil. Naj bi bil Kristus delal, kakor hudobni kmetje delajo, mi vsi bi še sužnji hudičevi — pogubljeni bili. Zato nam je zapustil lep zgled potrpežljivosti in pokorščine, da ga posnemamo. In sveti Pavel pravi: „Ni oblasti od drugod, kakor od Boga; katera pa je, je od Boga postavljena. Kdor se oblasti ustavlja, se božji volji ustavlja in si pogubljenje nakopava. Kdor vas drugače uči, bodi preklet; naj bi se vam ravno angelja delal." Tako sv. Pavel pravi. Ali mu ne verjamete?

Boste rekli: Škof lehko govorijo, ker pri nadevani mizi sedijo, se v kočiji vozijo, in ne vedo, kako nam ubogim kmetom je. Oh, preljubi, če to mislite, mene, svojega škofa ne poznate. Tudi mene je kmetska mati povila in na slamo položila. Do trinajstega leta sem bil ubog hlapčič. Prešibek za pluženje sem oraču gonil, sem mlatil in kosil, ter sem si kakor vi zmesnega kruha užil. Pa vam povem, da sem bil bolj zdrav in vesel, kakor sem zdaj na škofovskem sedežu. Dobro vem za težave vaše, pa tudi za svoje. Vozim se res z dvema konjema, ali ne za-se, ampak

za vas, da prehitro ne oslabim in vas lože obiščem, ker vas imam veliko obiskovati. In čeravno konjev nimam, bom pa ob palici prišel, dokler bom mogel; in če opešam, boste vi po me prišli in me od fare do fare nesli. Tega se ne bojim. — Res, da imam gosposko mizo, pa ne samo za-se, ampak več za druge gospode, ki mi pomagajo in me obiskujejo, ter morajo po svojem stanu živeti, kakor vi po svojem. In čeravno to izgubim in bom moral zmesni kruh zopet jesti, se tudi tega ne bojim, ampak le samo enega se najhujše bojim: da bo mojih dragih ovčic veliko pogubljenih, posebno zdaj v teh nevarnih časih, kedar hudi duh svojo obilno žetev ima. Toliko ljudij svoje gosposke več ne spozna; toliko kristjanov svojim duhovskim pastirjem ne verjame. Ljudstva se puntajo in kmetje se zoper svojo lastno gosposko hudobno vzdigujejo. To ne more nikdar dobro biti. Ste li slišali hudobnih puntarjev žalostni konec?

Leta 1515., pred 333 leti, se je na Dolenjskem nad 80.000 kmetov spuntalo, ki so jih zapeljivi šuntarji nadražili, da so Breško mesto oblegli, gosposko morili, gradove razbijali, pa tudi božjim cerkvam niso prizanesli, kakor stekla zverina. Cesar pošlje vojščakov, ki jih veliko pobijejo, veliko poujamejo in poobesijo. — Spet 58 let potem se jih krog Klanca, v Podsusedu na Hrvaškem in po Bizeljskem 20.000 vzdigne, rekoč, da hočejo rajši stokrat umreti, kakor tlako delati. Celo svojega cesarja so si hudobci izbrali, Ilija po imenu. Višji tedanji vojvoda Karol II. je poslal tri vojske, ki so puntarje razpodile. Puntarskega cesarja Ilijo so pri Pilštanju ulovili, v Celje prignali, in v Zagrebu na žarečem sedežu z žarečo krono ugonobili. — Črez 62 let so se krog Celja, Maribora in Radgone zopet kmetje puntali, veliko graščin in tudi Novi klošter požgali; celó Št. Jurskega župnika so umorili, ki so jih po nauku Kristusovem učili: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega.“ Cesarski vojščaki so nad nje udarili in jih pokončali. Poglejte trojnega punta žalostni konec. Tudi za rajnega cesarja Leopolda so se na spodnjem Kranjskem in Štajarskem vzdigovali; pa vselej je nad puntarje še večja nesreča prišla. Kmetje so ubožali in ob svoje kmetije prišli; veliko jih je na borišču, veliko jih je na sodišču, veliko po ječah pomrlo. Veliko hiš je brez gospodarjev, veliko žen vdovic, veliko otrok je sirotic postalo. Bog nas tega varuj!

Pravica mora biti, pa mora od Boga po višji gosposki priti. Vsi pa, ki hudo delajo, ostri pravici božji

ubežali ne bodo. Bog odlaga, ali gotovo zadene. Ne motite se, če se hudodelcem hitro po zaslugi ne plača; njim šiba božja raste.

Bog ne daj, da bi sedanjim upornikom taka pravica obstala, kakor si jo sami delajo, ter hočejo gosposki po sili vso pravico potreti. Po tem takem ne bo dolgo, pa bo tudi sin očeta črez prag vrgel, in hlapec svojega gospodarja od hiše pregnal. Ali bo to pravica? Ljudje ne pomislijo, kaj strašnega počenjajo.

Šuntarji in puntarji bodo ob vse svoje — ob dobro vest in ob svojo dušo prišli, ako se ne poboljšajo in ne spokorijo. „Kaj pa človeku hasne, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa izgubi!“ — Pravica mora biti, za hudobne in dobre. Potrpežljivim dobro — razbojnikom pa bo gorjé. Stara pravica je, da višji zapovedujejo, podložniki pa ubogajo; Bog je tako pravico napravil. Zdaj pa hočejo podložniki zapovedovati in gosposko posiliti, da bi vse po njih volji storila. To je narobe svet. Kedaj pa je bilo narobe prav? — Pravica mora biti, da božji namestniki vernikom božje resnice oznanjujejo, kristjani pa nauke besede božje lepo ohranijo. Zdaj so pa začeli posvetneži brez vere in Boga bogaboječe mašnike črteti, jih preganjati, jim celó prepovedovati pridige in nauke, ki jim po volji niso. Ali ne spoznate, da nam za sveto vero gre. Kjer se pa tare sv. vera, in prava krščanska ljubezen umira, tam tudi pravice ni. Oh, molite in prosite, preljube moje duše, da nam ne ugasne svete katoliške vere luč! — Huda se nam kaže.

Kdo vas se še spomni nekdanjih hudih let, ko so strašno dolge vojske bile, za vojsko pa nerodovitne letine in draginje nastopile. Ljudje so lakote mrli, in vender ni o puntu ničesar slišati bilo. Lepo so Bogu služili in voljno potrpeli, dokler je usmiljeni Bog o pravem času boljše dal. Do zdaj smo veliko let ljubi mir uživali, dobre letine imeli, dovolj je bilo kruha in po večjem denarja. Tudi popravílo deželskih postav, polajšanje davkov se nam obeta in že daje. In za vse tolike dobrote božje pa grdi ljudje razsajajo, se v hudo šuntajo, puntarjem piti kupujejo, da krščanske učenike zaničujejo in po graščinah razbijajo. Recite vi sami, ali je to pravica? Ali niso taki ljudje (naj si imajo gosposko ali kmetsko suknjo) nehvaležni, razuzdani otroci, ostre šibe vredni? Pravični Bog nam kaže ostre šibe tri: vojsko, lakoto in kugo, ki se nam bližajo. Oh bojim se, bojim, da jih bomo skoro skušali tudi mi!

Pa še ene velike nesreče se ob veliki noči pri vas bojim. — Katoliški kristjani gredo v tem svetem času k spovedi in k sv. božji mizi, ter krivico poravnajo, sovraštvo opustijo, se lepo z Bogom spravijo in tako s svojim ljubim Jezusom veliko noč čedno obhajajo.

Kako bo pa letos za vse tiste, ki so svojó gosposko kleli, jo zaničevali ali celó lasali? — za take, ki so od hudega duha kakor obsedeni, in se ne dajo posvariti, ne poučiti? — Ali pojdejo kaj taki razbojniki k spovedi? — se bodo svoje hudobe kaj obtožili? — jih bodo mogli spovednik odvezati, če se ne poboljšajo, s svojo razžaljeno gosposko lepo ne spravijo in krivice ne poravnajo? — In če se tega ne obtožijo, z grdim srcem in hudo vestjo presveto rešnje telo Jezusovo prejmejo, ali se ni bati, da bi se jim godilo kakor Judežu Iškarijotu na poslednji večerji, v katerega je satan šel, kakor hitro je bil od Jezusa pomočeni grižljej vzel. Sv. Pavel tako uči: „Kdor po nevrednem zaužije, si obsodbo jé in pije, ker ne razloči telesa Gospodovega.“ In te največje nesreče v svetem velikonočnem času se pri vas najhujše bojim. Močno, močno me srce boli, ker me v teh nevarnih časih za vas skrbi. Ne iščem, kar je vašega, temuč vas. Ako vaše duše izgubim, je za mene in za vas vse izgubljeno.

Preljube duše! veselo veliko noč vam želim, in za pet krvavih ran Jezusovih vas prosim, uslišite me tri reči, če hočete srečni biti:

1. Potrpite, in sami sebi pravice nikar ne delajte! S krivico, ki bi jo storili, si prave pravice nikoli ne boste naredili; in kar si posilite, Bog ne bo poblagoslovil. Ne sovražite gosposke, ne maščujte se; sovraštvo in maščevanje niste od Boga, ampak ste hudičevi. — Ne pozabite, da brez trpljenja na tem svetu ni bilo in ne bo; zakaj: „Težek jarem tišči Adamove otroke od dné, ko se rodijo, do dné, ko se pokopljejo v zemljo, katera je nam vsem mati.“[1] In taka se godi vsakemu, naj si na veličastnem sedežu sedi ali pa v prahu nizkega rodu.

2. Prenašajte se in dopolnjujte svoje dolžnosti, naj bo tlaka ali desetina ali druga dacija, le do tiste dobe, da vam cesar po pravici preložijo, rekoč: od tega dné ne boste več tega davka imeli, ampak namesto tega boste nam polajšane dacije odštevali. In to, zaupam, boste skoraj sli-

[1] Sirah 40.

šali. Ste stare davke že toliko let nosili, boste še časek tudi prebili, da med vami zmešnjave in boja ne bo.

3. Ne dajte se hudobnim šuntarjem, podpihovalcem in zapeljivcem nalagati, ne zapeljati, naj vam ravno piti kupujejo, ali še tako sladko govorijo. Slepci so in pa hudobci. — Ali niso slepci, ki pravijo, da gosposke in davkov več ne bo? Ali niso slepi, ki take laži verjamejo? Če pa slepec slepca vodi, obadva v jamo padeta. To so tri moje prošnje do vas. Višji pastir svoje ovčice prosim, ker me za vas skrbi. — Še enkrat prosim vas, zaslišite moj glas! Sv. Duh je nas škofe postavil, da učimo in svarimo ter sveto božjo cerkev vladamo. Kdor nas posluša, Kristusa posluša, kdor zaničuje nas, zaničuje Kristusa.

Oh, krščanske duše! poslušajte svoje pastirje in lepo jih ubogajte, tako bo vas ljubi Bog vesel, veseli vas bodo svetli cesar, in tudi jaz vas bom vesel. Žalost se nam bo v veselje spremenila, in naše sreče — našega veselja nam ne bo nihče odvzel. To vam iz srca želim za veselo alelujo.

Pri sv. Andreju v Lavantinski dolini 2. mal. travna 1848.

17. Ob nastopu cesarja Franca Jožefa I.

Žalostne in vesele prigodbe Vam oznaniti imam, preljube moje ovčice, da se v krščanski ljubezni med seboj razveselite z veselimi, pa tudi z žalostnimi žalujete.

Gotovo ste že slišali, kako je sovražna druhal hudobnih in nepokojnih ljudij, ki so po vseh deželah Evrope razstavljeni, podirat pravice in sveto vero zatirat, tudi našega svetega očeta Pija IX. grdo imela in nadlegovala, ker so se njih malopridnim napravam čvrsto ustavljali. Nesrečne prekucije ljudje so tudi Rim, poglavitno mesto krščanstva, naredili jamo razbojnikov, so celó prebivališče papeža z morijo okrvavili, in njih najzvestejše služabnike ali pomorili ali na tuje pregnali. Nehvaležniki, katere so papež Pij IX. v svoji veliki ljubezni iz ječe popustili in jih oprostili (svobodne storili), so jih zdaj prav za prav kakor jetnika kovarili in celó v njih stanovanje streljali, ker niso hoteli vsega po njih razpuščeni volji storiti. Svojega življenja si ne svesti, so raji po sveti Katarini tisto noč iz Rima pobegnili, kakor da bi bili hudobnim puntarjem storili krivične in pregrešne naklepe, katere so hoteli s papeževo pomočjo napraviti v škodo svete katoliške cerkve.

Še prej ta dan so nekemu gospodu, ki jih je obiskal, papež dejali: „Bog svojo cerkev skuša v njenem poglavarju in v njenih udih. Toliko plevela je v vinogradu Gospodovem, kateri se mora izruvati. Zgodi se volja božja! Izporočite, kamor pridete, vsem škofom in vernim kristjanom, naj za me molijo; nesite vsem moje pozdravljenje in pa moj blagoslov!“ Na pobegu so nastopnik svetega Petra sveto katoliško cerkev na grobu apostolov klečé Bogu priporočili, in so se podali iz Rima na žalostno pot v Napolitansko zemljo. Pija VII. in Pija VI. so svoje dni unanji sovražniki iz Rima po sili odpeljali; Pija IX. so pa domači po svojem grozovitnem dejanju izgnali, grdi ljudje, katerim so toliko dobrega storili ter jih preveč osvobodili. Oče miru so morali ubežati zato, ker niso v krivično vojsko nad naše privolili. Dopolnilo se je najvišjemu poglavarju Kristusovemu prerokovanje križa (da se jim „križ od križa“ poreče). Križ nam kaže ljubezen, in za ljubezen je Piju IX. njih lastno ljudstvo zdaj križ podalo, križ trpljenja in bridkosti.

To žalostno dejanje sedanjih hudobnih Lahov, da so svetega očeta posilili s svojega svetega sedeža pobegniti, nam priča grozovitnost sovražnikov naše svete vere, katero bi radi zatrli; oni mislijo prej najvišjemu poglavarju katoliške cerkve svobodno oblast vzeti, potem pa z njimi po svoji spačeni volji ravnati. Bodo vernike od najvišjega pastirja ločili, bodo lehko tudi katoliško čredo razškropili; zakaj pisano je: „Udari pastirja, in ovce se bodo razškropile,“ da jih bodo deroči volki raztrgali. — Ta solz vredna prigodba nam pa tudi kaže zapeljanega ljudstva prečudno slepoto, da veruje in zaupa svojim sleparjem, nesrečne jame pa ne vidi, katero mu kopljejo, ker za njimi potega, papeža pa zapusti. To pa tudi vsem pravovernim katoličanom na glas veli, naj molijo za papeža in za sveto katoliško cerkev, ki s svojim najvišjim poglavarjem trpi.

Res, potreba je, da Boga vsi skupaj prav v solzah prosimo, naj sovražnike naše svete katoliške cerkve poniža in jim svoje ljube neveste v oblast ne da, kateri nam žugajo, našo sveto cerkev stiskati, in pravo sveto vero zatirati, in grdo preganjati vse zveste služabnike božje, kateri jim niso po volji. Ako bodo oni po svetu gospodarili, bo svoboda naše katoliške cerkve v železju; zakaj oni so ljudje brez prave vere in brez Boga. Kjer pa božjega Duha ni, tudi ni prave svobode ali prostosti.

Dobri, pridni otroci so si v velikih skrbeh, kjer ni ljubega očeta domá; tako dolgo za njih molijo in Boga prosijo, da pridejo srečno zopet nazaj. Tudi mi hočemo prav po otroško za papeža Pija IX., ki so nas vseh duhovski oče, tako dolgo moliti, da se bodo srečno in veselo zopet na svoj rimski stol povrnili in nam, kakor rajni pápež Pij VII., ljubi mir prinesli. Tako so molili prvi kristjani v Jeruzalemu neprenehoma za sv. apostola Petra, katerega jim je bil hudobni Herodež vzel in mislil umoriti. Angelj Gospodov je prišel, je rešil svetega Petra iz sovražnih rok ter ga srečno v sredo ljube črede nazaj pripeljal, katera je toliko srčno za-nj molila. — Naj pripelja angelj prijatelj tudi svetega očeta Pija IX. na rimsko-apostolski sedež skoraj nazaj, kateri sedež je srce vseh pravovernih kristjanov. Molili bomo torej po vsaki pridigi za papeža, dotlej da bo dobri Bog naše ponižne prošnje uslišal.

* * *

Drugo imenitno novico zvedeli smo prve dni adventnega časa, da so dobrotljivi cesar Ferdinand I. prostovoljno s cesarskega prestola stopili in drugi dan grudna cesarsko krono podali Francu Jožefu, sinu svojega brata presvetlega nadvojvode Franca Karola, kateri krone vzeli niso. Krona, v sedanjih časih zelo trnata, je cesarju Ferdinandu I. v tolikih skrbeh jela pretežka biti, čutili so, da je mlajše moči potreba, vse te nove pravice lepo po vseh širokih deželah uravnati, spoznati vsakemu kar je prav, in novo državno ustavo tako trdno postaviti, da bo stanovitna stala. Priporočili so torej svoja ljudstva božji milosti in posebni brambi, so vzeli v solzah kot cesar od nas slovó, in so nam zapustili mladega in junaškega cesarja Franca Jožefa I. po imenu, ki so po pravici nasledstva avstrijskih cesarjev zdaj po milosti božji naš svetli cesar.

Lepa zahvala naj bo Ferdinandu milemu za toliko dobrotno srce, katero so nam tolikokrat skazovali, kakor dober oče svojim otrokom — enkrat pa jim bodi večna veliko lepša krona v nebesih plačilo! Bog daj pa tudi cesarju mlademu Francu Jožefu I. srečno in veselo prav veliko let kraljevati, naj 36 milijonov njihovih podložnikov v ljubem miru pod njih cesarskim žezlom prebiva in obilno uživa slavnega vladanja milih dobrot! Zato smo pa dolžni vsi podložniki, jim za srečo ali blagoslov Boga prositi; zakaj: „Vse dobro

in vsak popolni dar pride od Očeta luči, pri katerem premenenja ni.“

V sedanjem nepokojnem času, v katerem ljudje najsvetejše zaveze svojevoljno raztrgavajo, pravice brez vse vesti zametavajo in največje dolžnosti radi pozabljajo, mislim, da je višjega pastirja sveta dolžnost, vam, preljube moje ovčice, ob tej priložnosti lepo povedati, kratko pa dobro, kaj smo mi katoliški kristjani svojemu cesarju, posebno zdaj po novih postavah dolžni, da bomo vedeli dati cesarju, kar je cesarjevega, kakor nam Jezus zapoveduje, ako hočemo Kristusovi biti, ne učenci zmote sveta.

Vsi poznate ljubih bučelic (čebelic) veselo krdelo (ljudstvo), kako čedno in pridno se nosi. V sredi roja matica, bučelic kraljica, svoj prestol ima. Krog nje delavne bučele živo šumijo, letajo in nanašajo žlahtnega blaga, voska in strdi, da imajo same živeti in tudi drugim kaj dati. Ako so bučelice ob svojo kraljico, je tudi njih krdelo pri kraju. Klaverno lazijo in matice iščejo. Če matice ni, v kratkem tudi bučelic ni. Lepa podoba kraljestva!

Tako je neskončno modri Bog vsakemu kraljestvu tudi poglavarja dal, kralja ali cesarja, svojega namestnika v posvetnih rečeh, je mu postavil v sredi ljudstva veličasten prestol ter ga na-nj namesto sebe posadil, naj svojim podložnikom pravice spoznava, nedolžnost varuje, krivico in hudobijo strahuje, varuje ljudi in premoženje, da se jim kaj žalega ne prigodi, pa tudi vsemu kraljestvu za pravo srečo skrbi. To so imenitne, pa tudi potrebne reči, za katere cesar skrbijo. Dokler cesarjev prestol trdno stoji, cesar črez svoje podložnike kakor oče milo, pa tudi pravično roko držijo, vsi podložniki cesarja za svojega deželskega očeta imajo, kakor dobri otroci ubogajo in lepo poštujejo, vse cesarske postave, zapovedi kakor prepovedi zvesto brez greha dopolnjujejo, tudi sreča po kraljestvu prebiva, zadosti je blaga in denarja, in vsem se dobro godi, ki so pridni in pošteni. Blagor takemu kraljestvu! — Ako pa začnejo hudobni ljudje cesarju posvečeni prestol majati, cesarja, namestnika božjega, zaničevati, nepokorni cesarske postave teptati, ako hočejo taki zapovedovati, kateri bi lepo ubogati imeli, tedaj pri deželanih nobena pravica več ne veljá, naglo po takem dejanju in zadržanju kraljestvo svojo moč in zvestobo izgubi. Ljudje se puntajo, kradejo in ropajo, domači in postranski sovražniki se cesarstva lotijo ter ga oskubijo, da je strah. Denarja ni, rokodelec strada, kmet

uboža, in v kratkih mesecih izgine ljudem premoženje, katerega so si veliko let nabirali. Tako kraljestvo, in pa človek na smrtni postelji; vse ga zapušča, in poslednjič samo razpade, kakor je Kristus dejal: „Vsako kraljestvo, katero je samo zoper se razdeljeno, bo razdejano, in hiša bo padla na hišo.“ Tako se godi, kar svet stoji; to vidimo in si poskušamo. Zato moramo pa cesarski prestol, kateri je srce prave edinosti in moči za celo cesarstvo, vselej kakor sveto reč v spodobni časti imeti, cesarja od Boga postavljenega vladarja visoko spoštovati; zakaj prva dolžnost katoličanov je:

1. Spoštovanje in čast svojemu cesarju, ki so namestnik kralja nebes in zemlje v deželskih rečeh, božji maziljenec, kakor nas sveta vera uči rekoč: „Boga se bojte, kralja (cesarja) v časti imejte!“ Od Boga je oblast, od nikoder drugod; in kateri oblast imajo, uči sv. Pavel, so od Boga postavljeni.

Ako pa hudobni ljudje k vam pridejo, vam o svetlem cesarju nespodobno govorijo in grde jezike iztegajo, ne potegnite z njimi, ter se spomnite, kako lepo vas sv. Duh svari: „Moj sin! boj se Boga, in kralja (cesarja) spoštuj; in ne druži se z njih zaničevalci! Tudi sodnikov, kateri so namesto Boga, ne opravljaj!“ — Kakor otroci svojemu očetu, smo dolžni tudi mi podložniki:

2. Cesarju zaupati, da nam bodo pravico spoznavali in sklepali, kar je prav. Že več ko 600 let imamo avstrijanci cesarje iz slavne hiše Habsburške, katerih imenitni stari oče bil je Rudolf I., mogočen, pravičen in pobožen mož. Veliko sovražnikov domačih in postranskih so premagali, v hudih časih so nas lepo vodili, da smo z božjo pomočjo vse srečno prestali in je nam vse v dobro izšlo. Turke, kristjanov nekdanje krvave sovražnike, so srečno iz naših krajev odgnali, in nam sveto, pravo vero ohranili dosedanji Avstrije slavni cesarji poštene Habsburške hiše. In poglejte, ravno letošnje leto so nam cesar Ferdinand še večje pravice dovolili, svoje ljube podložnike osvobodili, Slovence Nemcem kakor vse druge narode enake povzdignili, posebno pa kmetom butaro polajšati sklenili, jih stari oblasti domače (gruntne) gosposke izsneli, naj bi živeli bolj zadovoljno in prosto kakor poprej. In kar so cesar Ferdinand I. dobrotno sklenili, to so nam novi cesar Franc Jožef I. dopolniti obečali. Mož besede so, lehko se zanašamo, da se bo vsem zgodilo, kar je prav. Da pa na svetu ne more biti brez težav, v nobenem kraljestvu

brez davkov, to sami spoznamo. Ne poslušajmo torej zapeljivih podpihačev, kateri druzega ne gleštajo, kakor mastne besede, s katerimi nas šuntajo zoper cesarja in državne pravice. Vsem ljudem tudi Bog po volji ne more storiti; pa bi tudi prav ne bilo, če bi se vsem po volji zgodilo. — Da se pa vse uravna in opravlja kakor je prav, smo dolžni svetlemu cesarju še lepo

3. pokorščino skazovati. Ako pri hiši vse zapoveduje, uboga pa nihče, bo slaba; še slabeje po cesarskih deželah, če prave pokorščine ni. Tudi Bog hoče poprej pokorščino, kakor darila. Storiti smo dolžni, kar cesar zapovedó, iti, kamor cesarski oblastniki v njih imenu ukažejo, naj bi nam bilo ravno hudo in težavno. Ljubi mir, svoboda in pravica nam bo plačilo za to — blagó, na svetu več vredno kakor zlato in srebro. „Bodite oblasti podložni zavoljo Boga“, opominja sveti Peter, „ali kralju (cesarju) ko najvišjemu, ali vojvodam, ko od njega poslanim za strahovanje hudodelnikov, v pohvaljenje dobrim. Zakaj to je volja božja, da z dobrimi deli usta zamašite nespametnim in neumnim ljudem, kakor prosti, ne pa kakor taki ljudje, kateri imajo prostost ali svobodo v zagrinjalo hudobije“. — Če bi vas kedaj malopridni ljudje nagovarjali, se cesarskim poveljem ustaviti, povejte jim besede svetega Pavla: „Kdor se oblasti zoperstavi, se božji volji zoperstavi in si pogubljenje nakoplje. Zavoljo tega morate oblasti pokorni biti, ne le za delj strahovanja, ampak tudi zavoljo vesti, zakaj oblastnik je namesto Boga, tebi v dobro.“ — Kdo ne pomni z žalostnim srcem hudih let dolge vojske in trde lakote? In kakó lepo pokorni so bili avstrijanci svojemu rajnemu cesarju. „Niso cesar krivi, da je prišel sovražnik nad nas, da nam zemlja ne rodi“ — tako so podložniki dejali in radi vse dobro storili, dasi je ravno huda bila. Bog nam je dal zato 30 let dobrih in mirnih. Vsega smo obilno pridelali, in vsak si je pomogel, če je hotel biti priden in pošten. In poglejte, po toliki sreči se ljudje puntajo, med seboj sovražijo, in nepokorni cesarju grozno domačo vojsko netijo. Kaj ne bode Bog, On, Oče miru in lepe sprave, ki pokorščino hoče, tepel tolike nehvaležnosti malopridnih, nezadovoljnih ljudij, ki so črvi naše prave sreče? Ako bi vam kdo branil dacijo dajati in dolžnostij svoji gosposki ne dopolnjevati, odgovorite mu z besedo sv. Pavla, ki pravi: „Oblastniki so služabniki božji, zato tudi davke dajete; in ravno to je njih zasluženje. Dajte torej vsem,

kar jim gre, komur dacijo, dacijo; komur col (muta), col, komur spoštovanje, spoštovanje, komur čast, dajte čast; ne bodite nikomur kaj dolžni, razun tega, da se med seboj ljubite.“ Tudi nepokorni Judje so Jezusa skušali rekoč: „Učenik! kaj se tebi zdi, ali je prav, da se cesarju dacija daje ali ne?“ Radi bi bili le božjemu templju plačevali. Zveličar jim pa veli: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“ — Kedar ima kak davek nehati, nam imajo svetli cesar namesto Boga spoznati, kakor so nam to leto spoznali. Sami si nimamo pravice jemati. Bomo radi in voljno dajali cesarju, kar je cesarjevega, nam bodo tudi cesar Franc Jožef I. dali, kar je našega: pravico, pravo svobodo, mir in brambo. „Ohranite edinost v veri in pa pokorščino svojemu deželnemu poglavarju,“ opominja sv. Izidor. Le bogaboječnost in pobožnost varujete srečo in mirnost kraljestva.

4. Nove ustavne pravice, katere so nam cesar dali, so nam pa tudi nove dolžnosti prinesle, katere imamo cesarju dopolnjevati, katerih ni bilo poprej. Prva teh dolžnostij je: modre in pravične može voliti in jih v deželni zbor pošiljati, deželi v hasek (prid) in cesarju v pomoč, take odbornike pošiljati, ki pravice dobro vedó, pa tudi ljubijo, može poštenega dejanja in pravega slovesa; take, da za vse skrbijo in so pravi očetje svojega kraja, ne razuzdani in zapravljivi. Po njih dejanju jih boste spoznali. Gorjé soseskam, katere nevedne ali pa malopridne odbornike cesarju pošljejo, nove postave sklepat ali stare pravice predelat. Taki cesarja in njih namestnike le motijo, namesto pravice krivico zagovarjajo in celó cesarstvo v veliko škodo in nevarščino spravijo. Vsa krivica in nesreča, katero taki slabi poslanci napletejo, tudi na vesti tistih volilcev leži, kateri so jih poslali. In to ni kaj malega! Kar taki napak sklenejo, Bog ne potrdi in ne blagoslovi. Vsemu cesarstvu so taki v nesrečo, kar nam Bog po preroku Izaiju[1] priča rekoč: „Gorjé vam, ki dobro hudo, hudo pa dobro imenujete, ki imate luč za temo, temo pa za luč. Zategadelj se je vnel Gospodov srd nad njegovim ljudstvom; svojo roko je Bog nad njega stegnil in ga udaril. Gore so se tresle, in mrliči so kakor blato po cestah ležali.“ Bog nas tega varuj; skrbimo pa tudi mi, da se bodo možje po volji božji v deželni zbor pošiljali in se tujih grehov ne storimo deležni.

---

[1] Izaija 5, 20.

5. Dobrotljivi cesar so dovolili svojim podložnikom, po svoji volji kar je prav govoriti, pisati, bukve in novice natiskovati in prodajati. Ljudje hude volje pa to pravico v slabo obračajo, laži govorijo in pišejo, lažnjive bukve delajo in prodajajo, sleparijo ljudi, goljufajo abotne in zapeljujejo nedolžne, krivo vero trosijo, cele soseske in dežele s takim škodljivim blagom pohujšujejo in grozo hudega po svetu nasevajo. Zapeljive bukve, lažnjive novice so ljudem nevarnejše ko kuga. Dolžni smo torej se take robe skrbno varovati, bukev ne kupovati, pisem ne brati, katerih sami ne poznamo ali nam jih ne priporočijo znani, pošteni ljudje. Varujmo torej svoje domačine takega zapeljivega branja, ne dajmo škodljivim bukvam ne v našo hišo, ne v našo sosesko; one so dušni strup, ki ljudi ob pamet in pravičnost spravijo. — Kar pa vam pravim, to vsem pravim: Čujte! Bolj ko smo sami svoji, večji odgovor bomo dajali. V zapeljivih bukvah je hudi duh. Le kjer je duh Gospodov, tam je prostost ali prava svoboda.

Pa še eno lepo dolžnost imamo:

6. Za cesarja moliti, posebno v sedanjih težavnih in toliko nevarnih časih. „Prosim tedaj s svetim Pavlom, naj se opravljajo prošnje, molitve in priporočanja in zahvale za vse ljudi, za kralje (cesarje) in za vso gosposko, da bi mirno in pokojno živeli v vsi pobožnosti in čistosti; zakaj to je prav in prijetno pred Bogom našim Zveličarjem.“ Bomo torej za mladega svetlega cesarja Franca Jožefa I. pri vsaki očitni službi božji molili, posebno jih pa zdaj prav srčno priporočevali Bogu svetemu Duhu, Očetu luči in vse modrosti, naj jim pravo modrost in pa moč deli, veliko ljudstvo srečno vladati, naj jim da modre svetovalce in pomočnike, začeto dobro delo nove ustave prav izpeljati in dokončati. Sam božji Duh nam pravi: „Ako Gospod Bog hiše ne stavi, zastonj delajo, kateri jo stavijo (novo ustavo naših pravic). Ako Gospod mesta (našega avstrijanstva) ne varuje, zastonj čujejo, kateri ga varujejo“. Sreča kraljestva je v božjih rokah. „Oče z nebes bo pa dobrega duha dal tem, kateri ga prosijo.“

* * *

Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa, ljubezen božja in deležnost svetega Duha bodi z našim cesarjem in z nami vsemi! Amen.

Pri svetem Andreju dné 15. grudna 1848.

18. Ob napadu na cesarja Franca Jožefa I. l. 1853.

Minilo je že pet let, kar vam, preljubi! nisem za veliko noč pisanke pisal. Bila je pred petimi leti moja pisanka žalostna, ter vas je hudega svarila, katerega smo si od one dobe dovolj skusili; naj bode torej letošnja pisanka, ako Bog hoče, vesela. Ni hujše prikazni v celi naravi, kakor je strašni potres, kedar se podzemeljski vetrovi v svojih skrivnih votlinah zberó, in s strašno silo izburijo. Zemlja se ziblje in razpoka, iz globokih prepadov kalna, smrdljiva voda privrê; mest zidovje se razsuje, gradovi razpadejo, visoke gore se razkalajo in razdrobe. Tako je grozoviten potres leta 1348. Dobrač, velikansko goro na Koroškem, na dvoje razrušil, da je 17 vasij in veliko sto ljudij zasula, in še zdaj po skalah stari gradovi žalostno v nebo zijajo, ki jih je tisti grozovitni potres razdrl. Kraljevo mesto Lizabon je na vseh svetnikov dan leta 1755. grozovit potres v sedmih minutah v groblio spremenil. Vse cerkve in zidane hiše so se razpokale in razsule. Kar je ljudij iz hrumečega mesta ubežalo, jih je kipeče morje pokrilo; kar je potresu in valovom ostalo, je strašen ogenj požrl, ki se je bil v potresu vnel. Nad 25.000 ljudij je v Lizabonu v tem neznanem potresu smrt storilo. Pač je potreba moliti v lepi molitvi za vse potrebe: „Šibe potresa, milostivi Oče, ovaruj nas!“

Kakor podzemeljski vetrovi strašni potres, tako hudobni duhovi med ljudstvom punt, prekucije in krvave vojske učinijo, v katerih cela kraljestva svojo srečo pokopljejo, na milijone ljudij svoje premoženje in tudi življenje izgubi, kedar ljudje Boga — Bog pa ljudi zapusti, kakor nam zgodovina preteklih dnij krvavo pisana očitno priča. Oh da bi jih ne bilo potreba pomniti, ne več poskusiti toliko žalostnih dnij! Ali omôčenih ljudij tudi žalostna skušnja ne izmodri, in ne izuči, katere je božji Duh zapustil, in duh mesa, duh samega pekla obsedel, ter se ne naveličajo novih prekucij, novih morij in nesreč napletati.

Sto let bo že skoro obteklo, kar je najprej v francoski zemlji pregrešno poželenje mesa, poželenje očij in pa napuh življenja (kar ni od Boga, marveč od tega sveta, in od njegovega vojvode hudiča) posvetne modrijane toliko izpridilo in omotilo, da so sklenili sveto vero zatreti, Boga in večnost utajiti, da bi mogli brez skrbi po svoji spačeni

volji živeti. Ta črna misel, iz samega pekla doma, se je hitro, kakor goreč ogenj, ljudij lotila, se je bogatih in imenitnih glav polastila, da so se spuntali zoper Boga in svojega kralja, ter so na glas govorili: Noče poprej dobro biti, da bodo s črevesom poslednjega mašnika zadnjega kralja zadavili. Pobožnega kralja Ljudovika XVI. so grozovitni puntarji ob glavo dejali, 4 škofe in 160 mašnikov je zdivjano ljudstvo samo v Parizu v sedmih dneh pomorilo in na kose raztrgalo, veliko tisoč pa po drugih mestih. Ene so na ognju pekli, drugim čreva iz trebuha izmotali, tretjim prste, roke in noge potrgali in potem glave posekali. Za kraljem in za mašniki je prišla vrsta na druge. Vsak dan te strašne prekucije je po 75 jetnikov od velike revščine pomrlo, katere so s povojenim človeškim mesom redili. Na 1,200.000 Francozov, moških in ženskih, žlahtnikov in kmetov, nedolžnih otrok in starčekov s sivimi lasmi je krvava francoska puntarija pomorila.

To je bila krvava gostija hvaljene svojosti brez Boga in vere, to je bilo obljubljeno osrečenje ljudstva brez kralja in brez vse prave gosposke. Potoke krvi je zemlja popila, mrličev se je voda jezila, katerih so 30 tisoč samo v mestu Nantes po dvoje zvezanih polne ladije potopili. In pa zakaj? Zato, ker so še molili, se pokrižali, ali pa kakega duhovnika na pobegu prenočili. Zadosti je bilo, še kaj premoženja imeti, in priti na strašni rož k smrti obsojenih. Posestnike so devali ob življenje in si osvajali njih premoženje. Kar jih ni pod rabeljskim mečem krvi prelilo, so se razškropili in pobegnili na vse kraje sveta. Vse križe so podrli in zdrobili, vse cerkve pozaprli; zvonovi so utihnili — in topovi grmeli. Altarje so porušili, namesto Boga človeško glavo razuma častili, namesto božje porodnice, Marije prečiste device, so nesramno ženstvo na altar stavili in storili, kar ni popisati, ne povedati, marveč le objokavati, da se po božji podobi stvarjeni človek tako daleč izgubi, zdivja in grozovitneje ravna, ko deroča zverina. Vsa francoska zemlja je pod železjem krvave sile ječala, katero so ji posvetni modrijani skovali, lažnjivi preroki v sladkih obljubah prostosti in velike sreče posilili, ter je milo vzdihovala po sveti veri in po gosposki. „Kjer duha Gospodovega ni, tudi srečne prostosti ni.“

Bogu se je zadosti zdelo; poslal je Francozom mogočnega gospodarja, ki je z železnim kolom kačo prekucije in punta po glavi mahnil, ji na glavo stopil, pa zadušil pe-

klenske pošasti le ni, kajti je tudi pri sosedih po vseh stranskih deželah dobila svojih pomagačev in prijateljev, kateri so ravno tako, pisaje in ustmeno, v rog posvetne modrosti trobili in ljudi krivo učili.

Kakor silna povodenj se je francoska vojska po vseh krajih Evrope valila, je potoke solz in krvi prelila, obožala narode in kraljestva, privedla huda leta, lakoto in morijo; dokler so ljudje zopet spoznali, da je en Bog, nebes in zemlje Gospod, in mu spodobno čast in hvalo dali. Prašajte mladi stare može, in pravili vam bodo, kako srčno so molili in prosili za ljubi mir in pokoj po svetu.

Bog se je usmilil svojega ljudstva, dal nam je ljubi mir celih 30 let, tudi dobre letine, in v kratkem je bilo vsega zadosti; hitro so pa tudi ljudje šibe pozabili, katere so toliko let poskušali. Stara kača podpihovanja je svojo trojno rogato glavo spet povzdignila ter začela po svetu razsajati in ljudi zapeljevati. Bogate in premožne je učila poželenja mesa rekoč: „Človek mora na tem svetu nebesa imeti, veselo po svoji volji živeti; kdo bi se na oni svet zanašal.“

Radi so posvetni ljudje za njo potegnili, vse nepotrebne razvade v oblačilih in v jedilih posnemali, svete nauke evangelja pa zaničevali, ki nas uči, se zatajevati in svoj križ za Kristusom nositi. Poglejte prvo zmoto: poželenje mesa, katero je peklenska pošast po svetu zasejala. Brezmožne delavce, ki nimajo svojega posestva, je učila poželenja očij, nevoščljiva ali zavidna do gospode in do premožnih ljudij rekoč: „Bog je zemljo za vse vstvaril, les za vse raste, voda ribe, in gošča zverino za vse rodi. Pokaj se gospoda debelo gosti, se v tenčico in svilo oblači, v kočijah vozi, ti pa si z žulji svoj kruhek služiš in toliko trdo živiš? Vzemi si, kar poželiš, in ako z dobrim ne dobiš, po sili vzemi; tudi ti imaš pravico, že na tem svetu nebesa imeti.“ Tako je hudi duh lene delavce v zapeljivih bukvah in skoz usta lažnjivih prerokov po mestih in po trgih učil; in to je bil postopačem in pohajačem, pa tudi mnogim brezdušnim kmetom, ki imajo za groš dobička pa za kupico vina dušo na prodaj, prav vesel Antikristov glas. Hitro so bili pripravljeni, svoje motike in sekire povzdigniti ter nad gospode premožnike mahniti, si osvojiti njih premoženje in brez skrbi po volji živeti. Glejte poželenje oči!

Pa vse to še ni bilo dovolj, črno vojsko vpihati. Peklenska kača vzdigne še svojo tretjo glavo: napuh živ-

ljenja, kateri noče nobenemu pokoren biti, nobene gosposke spoznati. Podpihala je slabo izrejene in krivo učene mlade ljudi in njih slepe učenike, da so jeli divjo prostost in divje bratimstvo oznanjati rekoč: „Vsi smo enaki, vsi smo prosti in sami svoji; ni razločka med gospodom in kmetom, med gospodarjem in hlapcem, med predstojnikom in podložnikom; vse to staro je proč.“ In to krivo prerokovanje izda in ogenj punta podpiha, ki se je leta 1848. tudi našega poprej toliko mirnega in srečnega avstrijskega cesarstva kakor strašen požar prijel.

Dopolnilo se je tudi našemu mogočnemu cesarstvu žalostno prerokovanje Izaije preroka, katero je svoje dni nehvaležnemu Jeruzalemu bil napovedal rekoč: „Glejte, vzel bom mogočne poglavarje in častitljive svetovalce, modre in zastopne može, in jim bom dal otroke za poglavarje. Ljudstvo se bo vzdignilo, človek nad človeka, eden črez drugega. Mlajši se bo puntal črez starega, in porednež črez častitljivega.“ Dvakrat so morali dobrotljivi cesar Ferdinand I. iz stolnega mesta Dunaja pobegniti, in leto po tem tudi sveti oče papež Pij IX. iz Rima uiti. Vse dežele so se gibale, ljudstvo je vrelo in divjalo, od krivih šuntarjev podpihovano in draženo. Napravljali so se podirat Bogu altarje, svetlemu cesarju pa prestol, pravo vero ukončat, ter pregnat od Boga dano duhovsko in deželsko gosposko. Nismo skoraj vedeli več, kdo je hlapec ali gospodar, ni bilo že najti med ljudmi ne pravice ne resnice. Hudobni so grmeli, pošteni se skrivali in se za svoje premoženje tresli. Vsi bogaboječi so vzdihovali in pekel se je smejal. Krvavo-črna vojska Dunajska se še ni bila ohladila, pa se je punt na Italijanskem in Ogerskem prižgal; in kdo bi se ne bil bal, da pojde cesarska oblast, z njo pa tudi pravica in naša sreča v šibre. Potreba nam je bilo prisrčno moliti: „Odvrni nam, milostivi Oče! zaslužene šibe, punte, vojsko, kugo, lakoto, draginjo, bolezni in žalostne revne čase!“

V tej veliki sili in največji nevarnosti nam je poslal dobri Bog, kakor angelja, mladega, pa tudi srčnega cesarja Franca Jožefa I., ki so z močno roko za meč pravice segli, so izgnali puntarje in hudobni kači prekucije in zmešnjave na glavo stopili. Prijeli so za žezlo pravice, ter so ukazali, naj se vsakemu stanu, kmetu kakor gospodu, pravica zgodi, kar je po božjih in človeških postavah prav, in ne bo nobenemu krivice, ki hoče Bogu in cesarju prijatelj biti. Bog je dal svetlemu cesarju srečo, zveste, nepremagljive vojščake,

pa tudi dobre podložnike, kateri jih ljubijo kakor svojega rešitelja in skrbnega očeta; kar po vsej pravici zaslužijo. Našemu srčnemu cesarju imate hvalo vedeti, vi premožniki, da vam niso gladovni lenuhi in potepuhi vašega premoženja pobrali, vam vaših lepih hiš požgali in oplenili. Našemu milostivemu cesarju imate zahvaliti vi kmetje in posestniki, da imate zdaj svoja zemljišča oproščena in vam ni potreba več na tlako hoditi. In čeravno zdaj nove davke občutite, imate vedeti, da vam jih niso cesar, ampak hudobni puntarji krivi, kateri so toliko hude domače vojske vzdignili. Ako Bog dá, boste v kratkem svoje dolge poplačali, in v lepem miru srečno živeli v oblasti skrbnega cesarja, očeta našega.

Našemu cesarju Francu Jožefu I. smo za Bogom prvo hvalo dolžni za zadobljeni mir in za srečno ovarovanje življenja in premoženja našega, da si nismo francoske prekucije in krvovije poskušali, ki nam je bila že namenjena in sekire najete, da bi glave sekale vsem, ki ne bi vere zatajili, se Bogu in cesarju odpovedali ne bili ter s poživinjenimi divjaki ne divjali. Svetli cesar so za Bogom naš prvi, naš mogočni oče in varih; in veselo se jim iz srca 37 milijonov srečnih avstrijancev hvala glasi: „Bog nam živi in ohrani vrlega cesarja Franca Jožefa I.!“

Ravno na to ljubezen in udanost toliko milijonov podložnikov do našega cesarja peklenski kači mrzi, zakaj ona Boga in vse božje namestnike, kakor tudi cesarja toliko huje črti, kolikor bolj zvesto za božjo čast, za povišanje svete katoliške cerkve in za pravo srečo ljudij skrbijo. Puntarji, od njenega duha obsedeni, akoravno na tuje razgnani, pokoja nimajo, marveč iz tujih krajev svojim prijateljem, katerih je dosti še tudi med nami, nova sporočila in goljufne denarje pošiljajo, naj bi se na novo ljudém z lažnjivimi obljubami nalegali, jih zoper cesarja in gosposke nadražili, nezadovoljnost po vseh krajih redili, in ljudstvo zopet spuntali. Tako stara kača, peklenski duh, katerega Jezus očeta laži imenuje, neprenehoma ljudi slepi in po svojih pomagalcih zapeljuje. In kaj smo v naših dnevih učakali — kaj strašnega smo čuli?!

Druhal podkupljenih najemnikov je po tolovajsko naše hrabre vojščake (srčne žolnirje) na Laškem napadla, jih nekoliko po mesarsko nagloma, druge pa počasno kakor mučenike neusmiljeno usmrtila, hotéč nadelati krvavo cesto novi vojski in prekuciji. Srčnost in pogumnost vojščakov,

naših bratov, je vneti ogenj punta zopet utažila in nas novih strahov in nesreč ovarovala.

Novica žalostna še ni bila po cesarskih državah utihnila, nam je strašen glas še kaj hujšega naznanil, kar ni bilo še pri nas nikoli slišati; in kdo božji človek bi kaj takega verjel, da bi med krščanskimi ljudmi le mogoče bilo? Hudoba je roko nad našega svetlega cesarja iztegnila, hoteč našemu deželskemu očetu z nožem na dva kraja nabrušenim drago življenje vzeti, ako ne bi bil angelj božji njih Bogu posvečene glave zavaroval, nas pa neizrečene nevarnosti rešil, ki nam je s cesarjevo smrtjo žugala. Poglejte, to je žalostna dogodivščina ali historija punta in prekucije; kaj se pa iz vsega tega učimo?

Pomislite si, preljubi! srečno hišo, v kateri mlad in skrben oče s svojo veliko družino živi. Dva hudobna hlapca mora izgnati, katera sta celi rodbini nepokoj delala in mu družino v hudo zapeljevala. Hudobneža se z razbojniki strneta, ki nenavedoma hišo napadejo, in eden njih hišnega očeta napade, da bi gospodarja zaklal, potem pa v zmešnjavi in trepetu domačih ljudij drugim tovarišem vrata odprl, naj bi plenili in požigali po spačeni svoji volji. Oh koliki strah bi bil, gledati očeta v krvi, videti razbojnike lepo stanovje popaliti in poropati! — Ravno taka in še veliko strašnejša nesreča je bila nam namenjena; zakaj stoji pisano: „Udari pastirja in ovce se bodo razškropile“. Tudi svetli cesar so naš od Boga postavljeni deželski pastir. — Bog je pa dal, da je sinov eden roko razbojnikovo podržal, tolovaja zgrabil, očetu drago življenje, celi hiši pa dobrega očeta rešil, da so sovražnike srečno odgnali, — oh koliko veselje toliko srečne rešitve — koliko hvalo bodo dajali Bogu, Očetu nebeškemu, brez katerega vedenja tudi las z naše glave ne pade!

Prav je torej bilo in se spodobilo, da smo tudi mi za otetvo našega svetlega cesarja Franca Jožefa Bogu zahvalno pesem zapeli, in da še enkrat prisrčno Boga zahvalimo, da so cesar, naš oče, zopet ozdraveli, kajti je bilo njih drago življenje na vagi. Bog nam je pokazal, v koliki nevarnosti je svetlega cesarja življenje bilo, v koliki strašni nevarščini je z njim tudi naša in celega cesarstva sreča in varnost; zakaj ako že življenje cesarja, našega variha več varno ni, da bi se ga hudobni krvoloki ne lotili, kako bi si mi življenja in premoženja svojega svesti bili! — Bog nam je cesarja, ljubega deželskega očeta, tako rekoč v novič dal, naj

nas s svojo mogočno roko varujejo in srečno vodijo. Z novo ljubeznijo jih torej ljubimo in za njih molimo, po nauku sv. Pavla, ki nam veli: „Pred vsem vam priporočam, da opravljate molitve, prošnje in priporočenja in zahvalo za vse ljudi, posebno pa za kralje (cesarje in gosposko), naj bi mirno in pokojno živeli v vsej pobožnosti in čistosti; zakaj to je prav in ljubo Bogu in našemu Zveličarju.“ — Pa samo moliti in veseliti se svoje sreče pod oblastjo mogočnega in pravičnega cesarja še ni zadosti; potreba je tudi zvesto dopolnjevati, kar nam sv. apostol Peter v dveh besedah kratko pa dobro naročuje: „Bojte se Boga, in spoštujte kralja ali cesarja!“

Bojte se Boga! Dvojno kraljestvo je Bog na svetu postavil k naši časni sreči in zveličanju večnemu: svoje božje ali duhovsko kraljestvo, to je sveta katoliška cerkev, in pa deželsko kraljestvo, za nas avstrijance naše mogočno avstrijsko cesarstvo, v katerem smo rojeni in izrejeni. Bojte se Boga, in ga vse žive dni za to veliko srečo hvalite, da vas je v pravo, sveto, zveličansko cerkev postavil, vam dal izobraženo deželsko oblast, katera po očetovsko za vas skrbi, ter ne pozabite, kako se katoliškim kristjanom godi, kateri so nevernim ali krivovernim poglavarjem v oblasti. Bojte se Boga, in ne razdirajte njegovega kraljestva; zakaj božje kraljestvo razdira, kdor nauke naše svete vere taji, ne spozna, da bode Bog sodil enkrat naša dela, hudobne večno kaznoval, pravične večno plačeval. Božje kraljestvo podirajo stariši, ki svoje otroke slabo učijo, jim vso svojo voljo pustijo, da vzrastejo samoglavni puntarji zoper Boga po svojem razuzdanem življenju, zoper cesarja po svoji zlobnosti in nepokorščini. Božje kraljestvo podirajo malopridni gospodarji, posebno rokodelski mojstri, ki svojim hlapcem in pomočnikom nobenega strahu ne dajo, za njihovo poštenje in krščansko življenje celó nič ne skrbijo; zakaj ravno taki razuzdanci so najhujši vojščaki vojvode črne teme, so sini košate matere vseh žalostnih zmot, hudobij in krvavih prekucij. Najhujši sovražniki božji so likebi, krčmarji in oštirji, kateri take izpridene ljudi pod streho jemljejo in dopuščajo, da se pri poliču zoper Boga in njegove namestnike, zoper cesarja in deželsko gosposko pod njihovo streho, pri njihovi mizi grdo govori, ljudje šuntajo in na krivo stran nagovarjajo, cerkvene zapovedi najpoprej, potem pa tudi cesarske postave zaničujejo in z nogami teptajo, nobenega petka, nobene nedelje, pa tudi svete velike noči ne poznajo.

Kdor tako živi, kakor bi ne bilo Boga, ne duše, ne po smrti pekla, ne nebes, on je puntar zoper Boga in cesarja, zakaj kdor ni Bogu — tudi cesarju zvest ne bo. In kdor svoje sreče brez Boga in mirnega življenja brez gosposke išče, on zida svojo hišo na pesek in se najhuje goljufa. Takim se godi, kakor dobrovoljcem na večer vseh svetnikov leta 1851., ki so v gostilnici za Dravo tako dolgo plesali in divjali, da je strašna povodenj hišo podjedla, in so zasuti v ljutih valovih našli svojo smrt.

Božjemu kraljestvu prijatelj ni, kdor k takemu ogovarjanju, krivemu sojenju in podpihovanju molči, in se za božje kraljestvo ne ponosi. „Kdor ni z menoj", pravi Kristus, „on je zoper mene, in kdor meni ne pomaga ali z menoj ne pobira, on raztresa ali podira. — Kdor mene pred ljudmi ne spozna, njega tudi jaz ne bom za svojega spoznal pred Očetom nebeškim." Kraljestvu božjemu največ škodujejo taki mlačni megleni kristjani, kateri niso ne gorki ne mrzli; „iz svojih ust jih bom pljunil," govori Jezus. — Oh kristjani! bojte se Boga, da vam božjega kraljestva ne odvzame, kakor ga je po Turškem in po drugem krivoverskem svetu odvzel in drugam dal.

Spoštujte pa tudi kralja in cesarja! Kdo izmed vas ne pozna veselega bučelnega ula ali panja? Kdo se ne čudi božji modrosti, katero nam te majhne stvarce tako lepo kažejo? V sredi roja matica, bučelic kraljica, svoj prestol ali sedež ima, krog nje se marljivo snujejo vse delavne bučelice, ter znašajo pridno in veselo žlahtno strd. Ako so bučelice svojo kraljico izgubile, so tudi one, ko bi trenil, onemogle; žalostno in nevšečno lazijo, kraljice iščejo in če je ne najdejo, se razgube in pomrjejo; njih veselega roja je konec. — Ravno tako je dal neskončno modri in dobri Bog tudi nam, mogočnemu ljudstvu nad 37 milijonov Avstrijanov, svojega deželskega najvišjega namestnika svetlega cesarja, jim je postavil in utemeljil v sredi avstrijskih narodov imeniten cesarski prestol ali tron, da kot mogočen cesar na njem sedé ter žezlo ali scepter pravice in meč strahú v rokah držijo, mir in pravico varujejo, krivico in hudobijo pa strahujejo, po besedah sv. Pavla, ki govori: „Oblastnik (cesar) je na mestu Boga tebi v dobro. Ako boš pa hudo delal, boj se; zakaj ne nosi zastonj meča; ker je božji hlapec on, maščevalec, tistemu v strah, ki hudo dela." Cesarjev prestol je vsem podložnikom sveta, črez vse posvetno draga reč. Dokler cesarski prestol med nami trdno

stoji, cesar z mogočno roko za svoje ljudstvo kakor moder oče za svoje otroke skrbijo, tudi po vsem cesarstvu lepe vednosti in potrebne umnosti cvetó, kupčija dobro gre, brez skrbi kmet na polju in rokodelec v svoji delavnici dela, premoženje in blagostan se po vseh deželah množi, ljudje lehko mirno in veselo živé, ker je pravica gospodinja in božji strah pri ljudeh gospodar. Kakor hitro se pa grdi razuzdanci s hudobnimi jeziki cesarskega prestola lotijo, cesarju dolžno čast in pokorščino ukratijo, in cesarsko oblast rušiti začnó, tudi močne stebre mogočnega kraljestva omajejo in sreča po vseh deželah peša in umirati začne. Notranji sovražniki, krivi, goljufni preroki nepokorščino oznanjujejo, zunanji sovražniki se nad tako kraljestvo vzdigujejo; ljudstvo hoče zapovedovati, nobeden pa ubogati; ni miru, ne varnosti več po deželi, denar izgubi svojo ceno, kupčija zastaja, rokodel nima zaslužka, kmet nobenega zaupanja. Ljudstvo uboža, in tako kraljestvo je truplu na smrtni postelji podobno, katero je vsa moč zapustila. Dopolnijo se besede Jezusove: „Vsako kraljestvo, katero je samo zoper sebe razdeljeno, bo razdejano, in hiša bo na hišo padla.“ Ali si nismo tega pretekla leta poskušali?

Zadosti je žalostne skušnje! Krog mogočnega prestola svetlega cesarja našega hočemo stati, svojega deželskega očeta spoštovati kakor dobri otroci; zakaj svetli cesar so božji maziljenec, Gospodu Bogu posvečena glava; in „kdor se njih loti, se dotakne jederca mojega očesa,“ govori Gospod vojskinih trum. Ako torej grdi ljudje k vam pridejo, naj si bo s krošnjo ali z gosposko suknjo na hrbtu, in zoper cesarja hudobne jezike stegajo, ne poslušajte jih in hitro jim široka usta zamašite; oni so najemniki tiste stare kače, ki je našim prvim starišem in nam vsem s svojo lažjo veseli raj v solzno dolino premenila. Bog nam je dal cesarja za očeta in poglavarja; le s spoštovanjem in s častjo imenujmo: Njih cesarsko kraljevo apostolsko svetlost. Po milosti božji so naš cesar, zakaj: „Ni oblasti od drugod, ko od Boga; — od Boga je postavljena. Kdor se oblasti zoperstavi, se božji volji zoperstavi in sam sebi pogubo nakopava,“ uči sv. Pavel. Cesarstvo brez cesarja bi bilo truplo brez glave. Ravno zato sv. Duh govori: „Moj sin! boj se Gospoda in kralja, in ne pridruži se njih zaničevalcem!“

Ako se med vas hudobni šuntarji pritepó, kateri k nepokorščini cesarju ali cesarski-gosposki nagovarjajo, zavrnite jih po besedah sv. Petra, ki pravi: „Bodite oblasti

pokorni zavoljo Boga, ali kralju (cesarju), kakor najvišjemu, ali vojvodam od njega poslanim, na maščevanje nad hudodelniki, v pohvalo pa dobrih. Zakaj tako je volja božja, da z dobrimi deli takim nespametnim in neumnim ljudem usta zamašite, kakor prosti, ne pa ko taki, kateri imajo prostost ali svobodo v zagrinjalo hudobij.“ Tudi Jezus, Božji Sin, je bil pokoren celo krivični gosposki, in pa pokoren do smrti križa, ter je s svojo pokorščino svet odrešil in nam prelep zgled zapustil, da ga v pokorščini posnemamo.

Ako vam hudobni klateži pregrešen svet dajejo, se ustavljati in davkov ne dajati, kakor prekanjeni farizeji, ki so Kristusa vprašali: „Ali je prav cesarju dacijo dajati ali ne?“ odgovorite jim, kar jim je Kristus povedal: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, dajte Bogu, kar je božjega.“ Ali ni tudi Jezus, on Božji Sin, dacije plačeval? Ne pritožujte se, ako imate velike darovnje plačevati; niso vam jih milostivi cesar navalili, ampak hudobni puntarji so vam jih naložili, ki so toliko hude vojske naredili. Bo manj hudodelcev po cesarstvu, bo tudi manj sodnikov in manj vojščakov, potem bo tudi manj davkov. Toliko sodnikov in brambovcev imajo svetli cesar rediti in plačevati ne za-se, marveč za nas, da lehko v miru in brez skrbi živimo, pred zunanjimi sovražniki in pred notranjimi hudodelci, kolikor mogoče, ovarovani, ki nam po premoženju in po življenju strežejo. Ne mrmrajmo in ne ustavljajmo se, ako imamo v vojaštvo iti, za vojsko voziti, ali vojščake prenočevati; vse to se naj z dobro voljo stori, kajti blago kraljestva in dobro naše ljube domovine vsega tega potrebujejo, ter ne pozabimo, koliko dobrega tudi mi od cesarja, od gosposke in cesarske vojaščine imamo, ki nam za ljubi mir in varnost skrbi. Veliko hujše so bile stiske, veliko večje darovnje za francosko vojsko nad 20 let, pa nismo naših starišev čuli, da bi bili rajnega cesarja Franca I. dolžili, kakor bi jim bili oni krivi. Voljno so prebili, kakor je bila sveta volja božja, in so učakali zopet srečnih mirnih let. Ako pa dobro prejemamo iz cesarjevih rok, zakaj bi tudi kaj težavnega voljno ne prestali in hvaležno ne spoznali, kar dobrega uživamo? Prelepo nas tega sv. Pavel uči, rekoč: „Podložni imate biti, ne samo zavoljo strahovanja, marveč tudi zavoljo vesti. Dajajte tudi davke; zakaj božji hlapci so (oblastniki), in ravno to je njih služba. Dajte vsem kar jim gre, in ne bodite nikomur kaj dolžni, razun tega, da se med seboj ljubite.“

L j u b i t i smo po vsej resnici in pravici dolžni, ljubiti z novo ljubeznijo našega mladega, pa vse ljubezni vrednega cesarja Franca Jožefa I., katerega nam je Oče nebeški ohranil in vnovič očeta dal. V svoji smrtni nevarnosti so nam očitno pokazali, koliko so naše ljubezni vredni. Ko jih je hudobna roka ranila, bila je njih prva beseda za njih morilca. Spomnili so se svoje ljube matere, naj bi se ne prestrašila, in potem so v svoji krvi dejali: „Oh da bi le v bolno postelj ne prišel, ker imam toliko opraviti!“ Za svoje ljube podložnike jih je bila večja skrb, kakor za svoje zdravje in življenje. In ko jim je Bog dal zopet ozdraveti, je bila njih prva pot, ravno na sv. Gregorja dan, v veliko cerkev svetega Štefana, Bogu, Gospodu življenja in smrti, čast in hvalo dat, da jih je tako čudoma pri življenju ohranil in jim ljubo zdravje zopet dal, da bodo zamogli z novo močjo za svoje ljubo ljudstvo skrbeti.

M o l i t i z a n a š e g a s v e t l e g a c e s a r j a je tudi nas vseh velika dolžnost, naj jim da Bog pravo modrost, spoznati, kar je potreba in prav, pa tudi srce in moč, vse to storiti, kar je Bogu v čast, nam pa k pravi sreči in zveličanju; zakaj: „Če Bog hiše ne zida, zastonj se trudijo zidarji; če Bog mesta ne čuva, zastonj čujejo, kateri ga varujejo,“ govori sv. Duh. „Večja ko je bogaboječnost kristjana, toliko večjo službo cesarju stori,“ pravi star cerkveni učenik. „Mi kristjani se vojskujemo z orožjem molitve, katero k Bogu pošiljamo, za svojega svetlega cesarja. Mi premagamo s svojo molitvijo vse hudobne šuntarje, kateri vojsko napletajo, in pomandramo vse nepokojnike, ki nam mir jemljejo in lepo zastopnost in pogodbo med sosednimi kraljestvi dražijo.“ [1] Kakor nas naša mati sveta katoliška cerkev uči, tako molimo prav iz živega srca vsi za svojega svetlega cesarja Franca Jožefa I., naj jih Bog živi še veliko let zdravih in veselih.

Bomo mi po tem nauku pravični kristjani, zvesti Bogu, pa tudi pošteni državljani (cesarski podložniki), svojemu cesarju in očetu kakor dobri otroci iz srca udani, nas bo tudi Bog vesel in bo blagoslovil cesarja in vse cesarstvo, da bomo lehko mirno in srečno živeli, enkrat pa tudi v božjem kraljestvu prelepo pisanko, nebeško krono za svojo zvestobo prijeli, in večno veselo veliko nedeljo v nebesih obhajali.

---

[1] Origenes.

Ti pa, usmiljeni Jezus, častitljivi zmagovalec pekla, greha in vseh sovražnih močij, daj srečno premagati tudi cesarju našemu vse skrivne in očitne, zunanje in notranje, tuje in domače sovražnike. Tvoj sv. angelj naj jih vodi in varuje vsake nevarščine, naj bo mirno, častito, srečno in veselo kraljevanje njihovo, vse k Tvoji večji časti in k zveličanju našemu. — Daj pa tudi nam premagati vse hude želje in pregrešne navade, najhujše sovražnike svoje. Zato te prosimo sosebno zdaj o svetih velikonočnih praznikih.

Vi pa, preljubi, ne zamerite mi, da sem vam obširneje letos za pisanko pisal; zakaj vse to je naše svete vere nauk, v sedanjih časih nam posebno potreben, ker je toliko goljufov in krivih prerokov po svetu. In s sv. Pavlom vam povem: „Naj bi vam angelj iz nebes kaj drugači o tej reči oznanil, naj bo preklet.“ Kateri pa se bodo tega nauka držali, bodi mir in usmiljenje božje nad njimi, kakor nad ljudstvom božjim.

Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa bodi z vašim duhom. Amen.

Pri sv. Andreju na cvetno nedeljo 1853.

19. Vojska leta 1859.

Pred petimi tedni sem vas povabil, preljube moje ovčice, prav prisrčno moliti, da bi dobri Bog po svoji milosti nam odvrnil strašno šibo hude vojske, ki se nam je kazala. Prosili smo — pa Bogu se ni dopadlo nas uslišati.

Krvava vojska se je vnela ter so naši bili prisiljeni nad sovražnike planiti, ki so nas tako dolgo dražili. Naša avstrijska slavna vojska je na sovražnikovo zemljo srčno stopila hitro po veliki noči, in mi plahi povprašujemo: kedaj bo konec trdega boja? — Vas, preljube moje ovčice, po očetovsko poučiti, vas zmot ovarovati in vam srce povzdigniti, naj ta moja pastirska beseda velja.

Ali veste, zakaj se je ta huda vojska užgala? — Za pravico in resnico: za resnico naše svete vere, za sveto mater katoliško cerkev; za pravico našega cesarstva, za svetega očeta papeža in za našega svetlega cesarja Franca Jožefa I. sedanja vojska veljá. Pravica in resnica pa se ne smete po nobeni ceni izdati, ampak raje moramo preliti za te dve najdražji reči na svetu, po zgledu Kristusovem, poslednje kapljice krvi. Sveta pravica in resnica ste nebeški hčeri,

za kateri se vojskujemo, naša vojska je pravična, in zmaga mora naša biti, če je bomo vredni.

Ako se tvoj hudobni, nepokojni sosed zlobi tebi lepo polje vzeti, katero si od svojih rajnih očetov in dedov po vsej pravici podedoval; ako išče tvoje travnike in senožeti pokositi, katere so tvoji spredniki tebi izporočili, ali se ne boš za svojo pravico poskusil? — Slab mož bi bil in pa malopriden gospodar, če bi se dal svojemu krivičnemu sosedu posiliti. Ljudje bi se ti smejali, in hudobneži ogon za ogonom tvojega polja sebi priorali in te dejali na kant. — Poglejte, enako hočejo našemu svetlemu cesarju in tudi nam, ki smo njihovega veličastnega cesarstva otroci, hudobni sovražniki storiti.

Ravno je petdeset let, kar so bili sovražni Francozi v tretjič naše dežele z grozovito silo napadli, in si mnogo deželâ, pol Koroške in celo Kranjsko do Štajarske meje osvojili, avstrijansko cesarstvo oslabili. Z božjo in združeno močjo so naši očetje sovražnike slavno premagali, jih zapodili iz naših dežel in si svoje lastine spet pridobili. Pred ednajstimi leti so sovražni Sardinci (Piemontezi) na Laškem zopet naše cesarstvo v največji stiski napadli ter se hoteli lepih deželâ polastiti; pa naši hrabri vojščaki so jih nažgali in zagnali globoko v njihove kraje, kakor vam vrli odsluženi vojaki doma radi pripovedujejo. Sovražniki ponižani so mirú prosili, in naš usmiljeni svetli cesar so jim kakor dober sosed prizanesli in odpustili. Ali tolika dobrota hudobneža ne poboljša, marveč mu le srce daje, si orožje pobrusiti in o prvi priliki svojega dobrotnika zopet napasti. Tako sovražni Sardinci z nami delajo. Da jim ni naša slavita premaga po volji bila, si lehko mislite. Hitro so jeli hudo sovraštvo kovati; in sami preslabi nas premagati, so se s sovražnimi Francozi združili, ki avstrijansko cesarstvo od nekdaj pisano gledajo.

Naš svetli cesar, skrben oče in mož ves dobrega srca, ki dobro vedó in sami občutijo, kako huda nadloga je krvava vojska, so dolgo in dolgo potrpeli, da so sovražniki nad nas grdo lajali, dražili in podpihovali zoper nas vse sovražne moči. Kedar pa naši sovražniki lepe sprave nočejo, in silovito vojsko po vsej sili kuhajo, da po vseh njihovih krajih vré in kipí, so prisiljeni tudi naš svetli cesar, in mi z njimi, krvavi meč potegniti, naj si ravno milega cesarja srce boli, kakor nam v svojem dopisu 28. aprila prelepo povejo, rekoč, da ni za cesarja večje težave ne skrbi od krvave voj-

ske. Vse prelite solze in kapljice krvi naši sovražniki na vesti imajo, ki so nam to vojsko po krivici nakovali. Naša vojska je pravična in sveta dolžnost; ona se poskuša za našo staro pravico, pa tudi za resnico naše svete vere. Kako pa to?

Dobro vam je znano, da svetega Petra stol v Rimu stoji, ki je steber krščanske resnice, katero nam je Bog razodel. Na Laškem naš sveti oče papež prebivajo, ki so najvišji božji namestnik in vidni poglavar svete cerkve Kristusove na svetu. Nevercem in krivovercem na to skalo svete katoliške cerkve najhuje mrzi. To sveto stolico prekucniti in najvišjega pastirja udariti si sovražniki naše svete vere po vsej moči prizadevajo, očitno in skrivaj, s silo in zvijačami, kakor nam zgodovina priča. Pred šestdesetimi in več leti so papeža Pija VI., in kakih deset let pozneje Pija VII. posiloma iz Rima odpeljali, in pred desetimi leti so jim sedanji papež Pij IX. težko ubežali. Ravno tako tudi zdaj brezdušni prekucuhi, ki nimajo vere, nimajo Boga, skušajo italijansko ljudstvo oslepiti s sladkimi obljubami, ga ob pravo vero dejati, in potem najvišjega pastirja udariti, naj bi se dopolnile Jezusove bridke besede: „Udari pastirja, in ovce se bodo razškropile.“

Ker pa na Laškem naši avstrijski vojščaki čujejo, in našo sveto katoliško cerkev s papežem zvesto varujejo, so hudobnežem na poti. Sklenili so že dolgo in v svojih zapeljivih pismih naravnost oznanili, avstrijsko mogočno vojsko iz italijanske zemlje izgnati, papeževo stolico po vsej sili podreti, in potem svobodno živeti po svoji spačeni volji, zatreti sveto katoliško cerkev, ki jim take svojevolje ne dopušča, da bi pregrešno gospodarili, se premoženja polastili, krvovili in ljudi oberali do bele kosti. To je njihova misel in želja, iz samega pekla doma, in takim prekucuhom so zdaj sovražni Sardinci in Francozi roko podali! Ne daj Bog, da bi taki zdržali!

Poglejte, preljubi moji, za to našo staro pravico in sveto resnico je toliko naših vrlih fantov, junakov, na povelje cesarjevo vzelo od očeta in matere slovo, ter so segli za orožje, hotéč nam ohraniti našo ljubo domovino pred grozovitimi sovražniki, da ne priderejo v naše lepe kraje palit in krvovit.! Videli ste sto in sto bronastih topov in veliko tisoč železnih krogel po železnici v Laške dežele peljati, srečali po veliki cesti dolge vrste pešcev in konjikov, ki gredó se postavit kakor skala sovražnikom v bran. Vse je

pripravljeno, vse je na nogah; le samo ene reči je sedaj še najbolj potreba, in ta je božja pomoč — sreča iz svetih nebes, od Gospoda vojskinih trum našemu pravičnemu orožju, našim junakom, vrlim vojščakom. In da nam Bog srečo da, kaj je še potreba? Moliti — pridno pomagati, doma dobro čuti, srčnim in pa stanovitnim biti; in z nami bo Bog. „Če je pa Bog z nami, kdo bo zoper nas?“

Molimo prav srčno, naj bi dobri Bog našim vojščakom srečo dal; prava molitev je na vojski mogočna pomočnica. Ko se je v starem zavetu božje ljudstvo nad sovražne Amalečane v vojsko podalo, kateremu je Jozue vojvoda bil, je tudi Mojzes z Aronom in Urom na goro molit šel, naj bi srečo božji vojski izprosil. Dokler je Mojzes s povzdignjenimi rokami molil, je božje ljudstvo sovražnike premagovalo; ko je pa Mojzes v molitvi pešal, so sovražni Amalečani močnejši prihajali. Aron in Ur sta Mojzesu roke tako dolgo podpirala, da so Izraelci sovražnike popolnoma zmagali. Poglejte, koliko stanovitna molitev premore! Molimo torej za svetega očeta papeža Pija IX., naj jih Bog ohrani in ne dá sovražnikom v roke. Molimo za našega deželnega očeta in cesarja Franca Jožefa I., ki imajo dni in noči toliko težkih skrbij, naj jih dobri Bog s svojo mogočno roko podpira, da bodo svoje in naše sovražnike srečno premagali in nam slavni mir zadobili. Molimo za svoje brate vojščake, ki na bojišču za nas trpijo; pa tudi za sovražnike pomolimo, naj jim sveti Duh pamet razsveti, da bodo svojo krivico spoznali in nehali prelivati nedolžne krvi. Molite v cerkvi po vsaki očitni službi božji za srečo naši vojski in za ljubi mir. Naj molijo otroci po šoli, pa tudi delavci krog mize doma s povzdignjenim srcem po vsaki večerji, rekoč: „Še Očenaš in Češčena si Marija za naše vojščake v boju, naj bi srečno zmagali in došli skoraj zdravi in veseli nazaj!“

Da bomo pa bolj radi in z večjim dobičkom molili, so sveti oče papež Pij IX. na velikonočno sredo dovolili odpustkov tri sto dnij, vsem vernikom, kolikorkrat se k naročenim molitvam ljubi mir spet izprosit pobožno snidejo in jih zvesto opravijo; pa tudi popolnoma odpustek vsakega meseca enkrat za ves čas, dokler se bodo te molitve opravljale, vsem ravno tem vernikom, ako zakrament svete pokore in presvetega rešnjega telesa vredno prejmejo in potem v cerkvi te naročene molitve vredno opravijo. Ko bodo žareče krogle na bojišču švigale, se bodo tudi naše goreče molitve k nebesom povzdigale pred veličastni sedež ne-

skončne milosti božje, in gotovo, Bog bo naše prošnje uslišal; saj nam usmiljeni Jezus obeta rekoč: „Resnično resnično vam povem, karkoli boste Očeta prosili v mojem imenu, vse vam bo dal.“

Kakor je pa Mojzes obedve roki v molitvi tako dolgo povzdigal, dokler je Jozue sovražnike zmagal, moramo tudi mi srčno molitev podpirati z radodarnostjo in stanovitnostjo v velikih potrebah in težavah, katere huda vojska ima. Dobrovoljna radodarnost in pa srčna stanovitnost ste dve mogočni pomočnici naše molitve. Sami lehko spoznate, koliko truda in skrbi imajo naši vojščaki po noči in po dné, koliko pota prelivajo, pa tudi krvi, katere sovražno orožje zadene. Po velikih mestih so si zató žlahtne gospé in gospodične v roke segle, da pripravljajo za ranjene vojščake prtiče, povoje in podlage. Usmiljene sestre so se ponudile, da bodo bolnim vojščakom ljubeznivo stregle. To storiti tudi nam ljubezen domovine veleva. Mati gospodinja! nimaš li sina v boju — sestra, brata na vojski? Soseda, boš li zapustila sosedovega fanta, ki za našo domovino kri preliva! — Dobre žene bodo stare srajce in rokavce poiskale, pridna dekleta bodo platnene cunje za podlage pipale; tudi šolarčki in šolarce bodo cunjice cukali, kedar o poldne na šolo čakajo, kakor jim bodo gospodje naročili in storiti pokazali, da se bo dovolj te potrebne robe nabralo in za vojščake poslalo, da ranjenim ran s senom zatikati potreba ne bo. Možje gospodarji pa bodo voljno pomagali in našo vojsko po svojem premoženju podpirali. Naši fantje postavijo za ljubo domovino svoje življenje in kri, kaj bi se pa nam premoženje mililo, jim pripomoči, da srečno zmagajo in nam ljubi mir nazaj prinesó.

Kako dolgo bo pa ta vojska trpela? To sam Bog vé. Preteklo francosko vojsko smo črez dvajset let imeli, o kateri še mnogo starih ljudij veliko povedati vé. Naši rajni očetje so stanovitni ostali, cesarju pokorni in zvesti Bogu; srečno so zmagali, in Bog je jim in nam nad tri in trideset let ljubi mir uživati dal. Bolj zvesto ko bomo molili, bolj radi ko bomo naši vojski pomagali, poprej nam bo vsemogočni Bog pomagal sovražnike užugati in ljubi mir zadobiti. Oče nebeški bo svojo mogočno roko iztegnil, in razškropili se bodo sovražniki naši; Marija, naša skrbna mati in našemu cesarstvu vselej mogočna pomočnica, nas tudi v sedanji sili ne bo zapustila, in nam bo mila, da srečno premagamo.

Potreba je pa tudi čuti vsakemu kristjanu, posebno pa gospodarjem domá; kajti imamo dvojne sovražnike: skrivne in očitne, zunanje in domače; najhujši so pa domači, ki zunanjim vrata odpirajo in jim v naše kraje gladek pot delajo. Njih oče je greh, krivovera pa mati. Saj jih še dobro poznate od leta 1848., kako so sladke obljube delali, krivo prerokovali, cesarja in namestnike božje opravljali, ljudi podpihovali, in zaničevali sveto vero, katera pravi: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega!“

Kdor svetlega cesarja črti, zaničuje namestnike božje in vas nepokorščine uči, ni božji človek, ni vaš prijatelj, nosi si kmetiško suknjo ali gosposko, imej si kratko ali dolgo brado; in takih se v časih vojske ne manjka, ogleduhov in prekucuhov, najemnikov peklenske sovražne moči. Ne trpite med seboj takih lažnjivcev, in ne verjemite vsakoterih lažij, ki se o vojski rade med ljudi trosijo. Zanašajmo se na Boga, na svetlega cesarja, in pa na junaško našo vojsko! Bog ne zapusti svojih otrok, ki se poskušajo za pravico in resnico, ki se vojskujejo za sveto cerkev in pa za ljubo domovino.

Preljube moje ovčice, ne bojte se, in nikar vam v teh stiskah srce ne upadi! Imamo tri skrbne očete, ki za nas dni in noči skrbijo: naš svetli cesar, viteški Franc Jožef I.; le jim pridno in stanovitno pomagajmo; — naš sveti oče papež Pij IX., ki za nas molijo; le molimo tudi mi za njih, da nam skoraj ljubi mir od Boga izprosijo, in jih naj ne da sovražnikom v roke. Tretji in najmogočnejši je Oče nebeški, ki nad nami čuje, in brez katerega vedenja las z naše glave ne pade; kaj bi se bali! Saj nas sveta vera uči, da njim, ki Boga ljubijo, vse reči v dobro izidejo.[1] Le enega se bojmo, in to je greh; on je krvave vojske kriv. Ne recimo, da je nismo zaslužili, ki smo lepa mirna leta gostokrat v hudo obračali. Vsakdo naj svojo roko na srce položi in globoko vzdihne rekoč: „O Gospod! bodi mi grešniku milostljiv!“ Tako nas bo dobri Bog uslišal in nam pomagal, poprej ko mislimo.

Imamo pa tudi trojno drago domovino, za katero skrbeti, če je potreba vse dati, tudi življenje, imamo pripravljeni biti z veseljem. Prva je naša dežela materna, lepa mogočna Avstrija: ljuba zemlja, v kateri naši rajni spijo, veseli kraji, v katerih je naša zibel tekla, domovina očetna

[1] Rim. 8, 28.

in materna, ki nas je izredila in preskrbela, da lehko varno in srečno živimo, dokler jo varujemo, — zemlja domača, v kateri, ako Bog dá, bodo enkrat počivale naše kosti. To domovino našo ljubiti ne le z besedo, marveč v dejanju, jo varovati in ji pomagati, je kristjanu sveta dolžnost. Druga ljuba domovina je naša sveta katoliška, edino zveličavna cerkev, ki nas je pri svetem krstu prerodila in posvetila v božje otroke. Za njo so se vojskovali sveti apostoli, so kri prelivali sveti mučenci; za sveto cerkev se vojskujemo zdaj tudi mi. Kdor sveto katoliško cerkev zapusti, vse izgubi.

Naša tretja domovina je Očetova hiša v nebesih; in v to tretjo domovino le skoz prvi dve srečno dojdemo. „Ali nebeško kraljestvo“, pravi Jezus, „silo trpi, in le oni, ki si s silo prizadenejo, je bodo posedli.“ Ni se torej čuditi, da se nam dostikrat na tem svetu huda godi za sveta nebesa. Prelepo nas usmiljeni Jezus zato potolaži in pouči, rekoč: „Na svetu boste stiske imeli, pa le zaupajte; jaz sem svet premagal.“ [1] Naj velja kar rado, z Jezusom srečno premagali bomo tudi mi. Bog in Marija bodita z nami, z našim cesarjem in z vojščaki našimi! Amen.

Pri sv. Andreju v Lavantiski dolini velikega travna 1859.

20. Katoliške družbe sv. križa.

Preljube moje ovčice! dveh rečij dobri Bog posebno od nas želi: prošnje in pa zahvale. V veliki sili smo prosili; uslišal nas je, zató se spodobi, da Boga tudi lepo zahvalimo. Ali pa veste, za kaj smo Boga prosili? kaj dobili, in za kaj imamo posebno zahvaliti neskončno usmiljenemu Bogu? — Pregrešni svet se je hotel v nevero in požrešnost celo pogrezniti; kakor ob dnevih Noeta se je godilo in se še godi tudi naše dni. Hud vihar je torej po svetu zahlidel, je visoko drevje priklanjal, majal stožanje mnogoterega stanja, je vrgel sleme z veliko hiš, shrula je marsikatera oblast, zakopala srečo in veselje milijonov ljudij. — Sovražna moč se je vzdigala, hotela pravičnim vero vzeti, sveto katoliško cerkev zatreti, lastnike pa ob premoženje spraviti. Utihnila je bila resnica in prešerna laž je govorila; pravica se je poskrila in gospodarila je sila po

---

[1] Jan. 16, 33.

svetu, duhovska gosposka zaničevana, deželska oblast je bila celo poteptana. Ljudstvo se je svoje nove sreče prevzelo, je vrelo kakor novo vino, ki še okisalo ni in hoče vse doge razgnati; le drože so bile na vrhu. Bogaboječi kristjani so milo vzdihovali, razuzdani svet pa ukal in se veselil. Vse je bilo narobe, vse je hotelo iti v šibre. Pregnali so nam svetlega cesarja z Dunaja (Beča) in hoteli veličastni prestol podreti; spodili so svetega očeta papeža iz Rima in hoteli altar svete katoliške vere zatreti, naj bi pravice in božje resnice nadalje po svetu ne bilo. — Staro neverstvo je hotelo v novi obleki zemljo zopet pokriti, grozovitno divjaštvo po svetu gospodariti. Dopolnilo se je, kar prerok pravi: „Zakaj se neverniki togotijo, ljudstvo izmišlja prazne reči? Vzdigujejo se kralji zemlje in posvetujejo poglavarji zoper Gospoda in njegovega maziljenca, rekoč: Raztrgajmo njih vezi in odvrzimo njih jarem. Ali On, ki v nebesih prebiva, se jim smeje, Gospod se njihovemu puntanju posmehuje. V svoji jezi nad njimi zagrmi in jih v svojem srdu omoti.“ [1] Bog je čašo (skledico) svoje jeze črez napuhnjeni svet razlil, je iztegnil roko svoje pravice in udaril nehvaležno Evropo s krvavo vojsko.

Laške dežele so se spuntale in hotele naše mogočno cesarstvo razdreti, sovražni sosed (sardinski kralj) je svoj krivični meč nad Avstrijane potegnil; pa hrabri (srčni) vojščaki naših dežel so sovražnika užugali in postrahovali puntarje. Ali krvave šibe še ni bilo zadosti. V srcu našega cesarstva se je črna vojska vnela, domači nehvaležniki in razuzdanci so jo podpihali; Dunaj se je nad svojim cesarjem spel; bežati je moral oče pred svojimi nepokornimi otroci. Strašna zmešnjava je lansko jesen po vseh cesarskih deželah bila; brat ni bratu več upal, sosed se je soseda bal; ni bilo prave oblasti več, ne pravičnega strahu; avstrijansko cesarstvo, toliko sto let mogočno in srečno, je bilo pri kraju: in sovražniki so že z veseljem nad-nje segali; sveta vera je onemagala, rop in morstvo se je bliskalo. Molili smo in prosili, naj Bog odvrne tolike nesreče črni oblak in sovražnike našega cesarstva poniža. Bog svoje cerkve ni pozabil, našega cesarstva ne zavrgel, ki je bilo svete cerkve božje trden steber in zvest varih. Od juga so vstali zvesti sinovi cesarju pomagat, od severja prišli vojaški bratje v pomoč, so si krog Dunaja roke podali in

[1] Ps. 2, 1—5.

poteptali puntarsko kačo. Puntarji so poštenim Avstrijcem globoko jamo kopali, so pa sami va-njo padli. Mladi cesar Franc Jožef I. so od svojega strijca cesarja Ferdinanda cesarstvo prejeli hudo razdrto, ljudstvo razkačeno, v hudem, sila nevarnem vremenu. Prosili smo in molili, naj dá Bog mlademu cesarju pravo modrost, svoje narode modro vladati, pa tudi potrebno moč, sovražnike našega cesarstva, stranske in domače, postrahovati.

Bog vojskinih trum je naše prošnje uslišal, dal cesarju modre svetovalce, mogočne vojvode in čvrste vojščake, da pravico storijo in ovarujejo.

Ker pa ni bila šiba vojske še dosti krvava, se je potegnila kača puntarska v ogersko zemljo. Laž in sila poglavarjev, puntarskih Madjarov, je celo Ogersko po koncu spravila zoper cesarja, ki so tudi ogerski kralj. Kmeta so s polja na krvavo vojsko gnali, namesto orala puško, namesto otke njemu sabljo v roke dali, konjarjev in pastirjev napodili, ter grozovitno vojsko naredili, katere ljudje ne pomnijo. Cerkve so večjidel oropane in v trdnjave prenarejene, zvonovi v topove preliti, veliko sto tisoč hiš, vasij, trgov in mest požganih, polje od konjev pomandrano; na potoke se je bila prelivala kri. — Že so mislili puntarji zmagati, kar Bog prijatelja soseda, cesarja Rusov pošlje našemu cesarju v mogočno pomoč. Puntarija pobita — hudobija ponižana leži. Rimske dežele so svetemu očetu papežu iz rok puntarjev otete, sovražni šuntarji so črez morje in na tuje pobegnili. Stari sovražni sardinski kralj je premagan umrl, in mladi kralj je s cesarjem mir napravil. Benetke so se naši vojski udale, po Ogerskem vojska ukončana, ljubi sladki mir hoče pri nas prebivati. In kdo je to storil, kdo je to dal? On ki je zapovedal vetrovom in morju, in je bila velikà tihota; On, Gospod vojskinih trum je ogenj hude vojske potolažil.

Če bi ne bil Bog naših prošenj uslišal — cesarju mogočne pomoči ne poslal, našim vojščakom tolike zvestobe in srčnosti ne dal, koliko nas bi že zdaj ne svojega doma, ne lastne suknje ne imelo, veliko nas bi že ne živelo več, kakor se Lahom in Ogrom godi. In za to veliko usmiljenje, za to čudno božjo pomoč, katero je Bog našemu cesarstvu poslal, da ga je ohranil in sovražnikom mogočnega storil, posebno pa naši deželi, da jo je puntarije, krvave vojske in sovražnikov tako lepo ovaroval, smo dolžni Boga spodobno zahvaliti.

I. Rožnovensko nedeljo, prvo vinotoka, ki je nedelja Marije premagovalke, naj tudi nam zahvalna nedelja bo. Pri velikem opravilu se bo hvalna pesem zapela Bogu, ki je dobrotljiv, katerega usmiljenja ni konca; On, ki udari po pravici, pa zopet ozdravi po svojem usmiljenju; Njemu, ki prevzetne ljudi poniža, pa zopet povzdigne, ki se pred njim ponižajo in k njemu obrnejo. Oh, moje preljube ovčice! ne pozabite strašnih nevarščin, v katerih smo bili, in spoznajte veliko usmiljenje varstva božjega! Naše hvaležnosti Bog želi. Naša zahvala bi pa bila premalo samo v besedah; tudi v dejanju naj se pokaže naše hvaležno srce. Kaj pa še imamo storiti?

II. Večernice bomo imeli za mrtve vojščake na rožnovensko nedeljo popoldne, in naslednji dan ob pravi uri peto mašo za rajne, ki so na vojski ali po bolnišnicah smrt storili. — Ko je svoje dni božje ljudstvo svoje sovražnike premagalo, je veliko Judov na bojišču smrt storilo. Mogočni vojvoda Juda Makabej pride in mrliče pokoplje, potem pa nabere dvanajst tisoč sedmic srebra in v Jeruzalem pošlje, naj bi se spravna daritev za rajne opravila, ker je dobro in verno o vstajenju mislil. — Koliko naših rojakov je tudi od nas na vojsko šlo, katerih več nazaj ne bo. Mnogoteri sin je na laških planjavah, marsikateri brat na ogerskih pustah svojo kri prelil, veliko tisoč srčnih vojščakov je po benečanskih vodnjakih, po madjarskih mlakah smrt storilo, veliko naših znancev in deželanov je po bolnišnicah pomrlo. Lepo so umrli za vero in deželo, da bi nam domačijo v miru ovarovali, nam ohranili življenje in premoženje. V daljni zemlji počivajo njih kosti in čakajo sodnjega dne, kedar jih bomo zopet videli; na božji pravici so njih neumrljive duše in čakajo morda še našega usmiljenja, naše pomoči. Verno hočemo torej moliti za rajne naše vojščake, da bodo grehov rešeni in veselo z Bogom spravljeni; zakaj: „Sveta in dobra je misel moliti za rajne.“ [1]

III. Kedar pa mrtvih pomnimo, živih pozabiti ne smemo — vojščakov kruljevih in revnih, kateri so na vojski sicer živi — ali vsi revni in ubogi ostali. Sinovi naše dežele so in pa dobrotniki naši, našega usmiljenja vredni in močno potrebni. — Ako zdaj po svetu pogledamo, povsodi hromih siromakov srečamo, ki se nesrečni po cestah k domu peljejo, ali pa o bergljah hodijo, eni brez noge,

[1] II. Mak. 12, 43—46.

drugi brez roke, tretji obvezani in bledi ko smrt. Veliko sto tisoč jih je lani in letos na vojski hudo ranjenih, ki si ne bodo več sami kruha služiti mogli. Vprašajmo jih, kako se jim je tolika nesreča pripetila? Kje so svoje ude izgubili? Rahlo nam bodo odgovorili: „Pri Kustoci na Laškem — blizo Temešvara na Ogerskem mi je sovražna krogla roko odtrgala — nogo pobrala; na benečanskih močarijah, po madjarskih jarkih se nas je huda mrzlica (trešlika) lotila, nas v bolnišnice položila in nam vzela zdravje na vselej. Za vas smo v hudem ognju stali, za vaše premoženje se vojskovali, vam ovarovali življenje in dom; vašemu usmiljenju se zdaj reveži priporočamo.“ — In kaj jim mi na to porečemo: „Bratje! vi ste dali zdrave ude za nas, usmiljeno srce imamo tudi mi za vas. Veliko težav in bolečin ste morali za nas trpeti, tudi mi hočemo za vas skrbeti, da ne boste pomanjkanja imeli, ne hodili za kruhom po svetu. Vi hrabri premagovalci ste bili naše dežele bramba in čast, vaša pomoč bomo tudi mi.“ — Ali kako hočemo revnim onemoglim vojščakom (invalidom) pomagati?

V vsakateri deželi cesarstva našega se je ljudomila družba začela, da za uboge vojščake skrbi, za nje darove pobira in vsakemu za potrebo deli. Tej krščanski družbi bomo tudi mi roko podali, in na rožnovensko nedeljo za hrome in bolehne vojščake pobirali pri velikem opravilu in pri večernicah, naj vsakdo na altar položi, komur je ljuba dežela in dom. Po drugih krajih so šolski otroci bele cunjice pulili in za ranjene vojščake obvezila pošiljali, zraven dajali svoje prihranjene krajcarje; dobre ženske so povoje delale, rane vojščakom obvezat, mi bi pa nič ne storili? — Vem, da bo tudi med nami vsako dete, vsaka babela poslednji denar poiskala in ranjenim vojščakom dala v zahvalo, da je Bog naše kraje vojske obvaroval in nam ljubi mir zopet dal. Če li nam je Bog več ko drugim dal, tudi več dajmo; če imamo pa malo, tudi od malega podarujmo, kar premoremo. Kar našim ubogim vojščakom damo, Bogu damo in jim za veliko trpljenje povrnemo le malega kaj.

IV. Smo Boga vredno zahvalili in vojščakom, našim varihom, svoje dolžnosti lepo dopolnili, poskrbimo za prihodnje dni, da se nam zopet v kratkem ne zgodi, česar nas je letos Bog rešil. Naredimo močno jez, da nas povodenj hudobije spet ne zalije — pozidajmo trdno steno katoliške družbe svetega križa, da nas sedanjega sveta sovražni vihar v nesrečo ne podere. Sovražniki naši so

sicer po vojski ukročeni, pa pokončani še niso; njih število se še ni pomanjšalo, ampak med nami od lani močno pomnožilo — število razuzdanih nekrščanskih ljudij in pa slabih, mlačnih kristjanov. V kratkem bodo zopet na nogah, nad nas prihruli in nas veliko srditeje obsuli, ako jim pota ne prekosimo sedaj, dokler v ljubem miru živimo. In kako?

Ako katoliško družbo svetega križa osnujemo, se združimo in si prijazno roko podamo, da nas sovražnik razkrušil in po samem premagal ne bo. Poštena družba je mati nepremagljive moči; kar eno ne more, jih veliko združenih lehko stori. — Katoliško družbo svetega križa vam, ljube ovčice, priporočujem; ona naj bo Bogu tretja priča naše srčne zahvale.

Kaj pa bo družba svetega križa? Ona bo tisto globoko jamo zamašila, iz katere se vsa nesreča med nas vali — jamo naše mrtve vere, katera je mati vsega hudega. — Kako goreči so bili lansko leto sovražniki naše svete vere, da bi katoliško cerkev zatrli — ji lastino vzeli, duhovske služabnike pregnali in ukončali mater krščanske pravice! Kako mrzli in počasni so pa bili prijatelji, sini in hčere katoliške vere, da bi se poskusili za njeno staro in božjo pravico! Še oglasil se je malokdo, ki bi bil rekel: Nikar tako! — Kakor je Ezav za skledo kuhane leče svoje prvorojenstvo prodal, bi tudi mnogoteri mrzel kristjan svojo vero za majhen časen dobiček dal. Ali se ne mili mnogoteremu v nekaterih krajih skledo bernje namestniku božjemu dati, kakor je stara pravica in sveta dolžnost? Ali ne priča tako dejanje, da je takih vera mrtva? „Kaj vam pa pomaga, bratje moji“, uči sv. Jakob, „če kdo pravi, da ima vero, če pa del nima; bo mar zamogla vera njega zveličati? Vera brez dobrih del je sama na sebi mrtva“; a mrtva vera nas pa časno ne osreči in večno ne zveliča.

Od leta do leta se svet pohujšuje, truma nezakonskih otrok, divjih ljudij brez pouka in premoženja nam žuga prihodnjo domačo vojsko in rop. Koliko je pa med nami srčnih kristjanov, ki bi se ustavili tej nesrečni pregrešni povodnji? Tudi posvariti mladi razuzdani svet si že malokdo upa, dokler žive vere med nami ni. — Telesno uboštvo ne le po velikih mestih, ampak tudi po trgih, vaséh in hišah med nami grozno raste, kakor raste število pohajačev in brez službe osebnic, ki delati ne znajo, ali pa nočejo, kakor so lani že po mestih poskušali, ako ne bomo skupaj

segli in takim ljudem h kruhu pomagali. In to se le v družbi svetega križa lehko zgodi.

Pa še veliko več je med nami ubožcev na duši; celo zapuščenih ljudij, ki imajo kristjanov ime, živijo pa grše ko malikovalci, ker nimajo ne vere, ne Boga. Kdo bi jih poučil, kdo preobrnil, ker jih k božjemu nauku in k spovedi ni! — Koliko je hiš brez molitve, brez znamenja svetega križa med nami, kjer Boga v misel ne vzamejo in celo pozabijo, da so katoličani. — Kdo bo katoliško vero po hišah, po soseskah in deželah v srcih kristjanov zopet oživil? — Posamezno to mogoče ni; ali v katoliški družbi svetega križa se to zgodi; ona dvojno uboštvo, telesno in duhovno, srečno premaguje po dobrih delih telesne in duhovne milosti. — Sveto katoliško vero med nami oživiti, posebno mlačni moški spol za krščansko življenje ogreti po sedem telesnih in duhovnih dobrih delih, to je opravilo katoliške družbe svetega križa, to je njen sveti namen.

Pa še kaj novega in potrebnega ima katoliška družba svetega križa opraviti: Ljudi o novih pravicah poučevati, in jim svetovati, kaj je storiti potreba o pravem času, da se krivica ne godi. Novi časi so in nove pravice; potreba jih je vedeti in prav razumeti. Kdo nam jih bo razlagal? Časopisom ni vse verjeti, posvetnim prerokom, ki hodijo okoli ljudi motit, še manj. — Lani so posvetni besedniki po krčmah svoje šole imeli, veliko lagali in svet tako grdo razdražili, da se je krvava vojska po svetu vnela. Takih zapeljivih posvetnih šol se je potreba kristjanom v prihodnje varovati, in zato v katoliško družbo podati, da se jim bo povedalo, kako se po drugih krajih godi, razložile nove postave in opravila, da se sosedje pogovorijo, kaj je potreba in prav. Sosed bo sosedu pomogel, soseda bo sosedi pristopila, kedar bo v domači župniji ali pa v soseski kaj storiti, se za pravico ali za resnico ponositi, poskrbeti za poštenje in za čedno zadržanje ljudij. Tako bo ta katoliška družba šola modrih svetov in krščanskih del za nove čase in potrebe, katerih smo učakali in še bomo doživeli. — Krščanska duša, ki želiš Jezusova biti, išči v to čedno katoliško družbo priti, in se v družbi za božje kraljestvo poskušaj; zakaj kjer sta dva ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi, veli Kristus.[1] Kdor pa ni z menoj, je zoper mene; in kdor z menoj ne pobira, raztresa.[2]

---

[1] Mat. 18, 20. — [2] Luk. 11, 23.

Kako ljubeznivo družbo so prvi kristjani imeli, kako skrbno so drugim pomagali! Ni bilo med njimi ubogih, ne zapuščenih, dokler je bila med njima vera živa. — Koliko svetih in katoliških družeb je postavil sv. Vincencij Pavljan; v vsaki potrebi je našel pomoč za dušo in telo. Žlahtne gospe, zakonske žene in device, pošteni možje in duhovniki visokoučeni so njemu roko podajali in so združeni ubožcem pomagovali v domačih krajih in v tujih deželah, pravi angelji žive vere in krščanske ljubezni so bili. Kako lepo krščansko družbo imajo v Nemških deželah po imenu Pija IX. našega papeža, z namenom, sveto katoliško vero ohraniti in pravice naše svete matere katoliške cerkve braniti. Tudi na Dunaju in v Gradcu so krščanske gospé katoliško družbo naredile, da bi ranjenim vojščakom postregle, ubožcem pomagale in zapuščene otroke oskrbovale. Mi Slovenci tudi ne smemo zaostati; katoliško družbo odlagati ali celó zamečevati bilo bi nam grdo in greh. „Resnično vam povem", pravi Kristus, „kar ste storili kateremu mojih ubogih najmanjših bratov, to ste meni storili; in kar niste storili kateremu teh najmanjših, tudi meni storili niste." [1]

Kako se pa stopi v katoliško družbo ali v braterno svetega križa? — Pametni možje, skrbni goreči kristjani naj se med seboj pogovorijo in si v roke sežejo, da bodo skrbeli za božjo čast in za pravo srečo svoje soseske in župnije. Potem se oglasijo svojim dušnim pastirjem, da jim povedó, kje se bodo zbrali, kolikokrat družbo imeli in pa kako? — Tudi poštene žene so v družbo svetega križa povabljene, pa naj imajo svojo družbo posebej, da med moškim in ženskim spolom zmote ne bo. Med može se tudi odrasli pametni fantje (mladeniči) vzamejo, med žene pa poštena dekleta, katera so za to. Moški izvolijo družbi svojega očeta ali voditelja, žene pa mater družbi za vodiljo. Plačila nobenega ne bo; za posebne potrebe se bo včasi pobiralo. Kdor je že v bratovščini svetega Leopolda, presladkega srca Jezusovega ali Marijinega itd., nima v družbi svetega križa posebnih molitev opravljati; kdor pa še v nobeni bratovščini ni, moli vsak dan, če more, Očenaš, Češčena si Marija, Vero in Čast bodi Bogu itd. za sveto katoliško cerkev. Kdor pa tega opraviti ne utegne, mu tudi ni greh. Vsakdo pa naj sv. križ v časti ima. Kar bo še več potreba vedeti, se bo na prvi združbi povedalo.

[1] Mat. 25, 40.

Na vseh svetnikov se bo katoliška družba v lavantinski škofiji začela, če Bog da, in sv. Andreja bo za svojega posebnega priporočnika (patrona) imela, ker je bil on poseben prijatelj svetega križa, na katerem je kakor njegov Učenik trpel in umrl. Vsaka mlada nedelja bo bratovska, pa tudi vsak sv. praznik dvanajsterih apostolov bo za to, da bratje in sestre katoliške družbe po moči k sveti maši pridejo, se potem snidejo in pogovorijo, česar je potreba vedeti, kaj storiti za božjo čast, za zveličanje duš, pa tudi za časno srečo.

Ovčice Jezusove! žetev je velika, sovražnik je ljulike strašno dosti med pšenico nasejal, ko so ljudje spali; dela je sila veliko, ali delavcev je malo. Prosite torej vi, katerim še prava vera gori, prosite Gospoda žetve, naj prav veliko delavcev v svojo žetev, bratov in sester v katoliško družbo svetega križa pošlje. Vi bodite prvi, in pa drugim pot v družbo pokažite. Vas, vi pošteni očetje, najprvo v katoliško družbo povabim. Vam je pred vsem družbe potreba, da kar eden ne zamore, mu drugi prijazno pripomorejo, da vas hudobni svet ne posili, ampak da se družina poboljša in otroci prav oskrbijo. Preljube matere, ve ste moje posebno zaupanje; v vaših rokah je sreča ali nesreča prihodnjih dnij. Kakor sestre se boste v družbi podpirale, ena drugi pomagale, slabe može premenile, svoje otroke čedno redile, sirote v soseski oskrbovale in ponovile boljši svet. Vaše mile prošnje in materne solze vse premorejo. Materino oko vsako potrebo vidi, in materina skrb tudi piške ne pozabi, ki po živežu čivka. V družbi svetega križa boste veliko premogle z božjo pomočjo.! In če vas v eni župniji več ni, ko moža dva ali žene tri, le v družbo svetega križa stopite. Vam usmiljeni Jezus lepo obljubo daje: „Ne bojte se, mala čreda! zakaj dopadlo je vašemu Očetu (nebeškemu), vam kraljestvo dati. Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo navrženo.“ [1] Po katoliški družbi hoče sveta vera med nami zopet oživeti; krščanska ljubezen se bo ogrela, zamašila globoka jama zmot in hudobij, prava sreča in zadovoljnost se bo med ljudmi omladila. Sovražniki vere se nas ne bodo lotili, ako nas združene najdejo, posvetni goljufi nas ne bodo slepili, zapeljivi skušnjavci se bodo svetega križa varovali; svojo pravico si bomo trdili, punt, prekucije in boje iz našega kraja odgnali.

[1] Luk. 12, 31—32.

Potihnil bo grom neusmiljene vojske, pocelile rane preteklih dnij. Ljubi mir bo po našem cesarstvu prebival in angeljska pesem zopet lepo slula: „Slava (čast in hvala) Bogu po višavah in mir na zemlji ljudem, ki so poštenega srca!“ Bog miru pa vas naj pripravi za vsako dobro delo, ki njemu dopade, po Jezusu Kristusu, kateremu je čast od vekomaj. Amen.

Pri sv. Andreju na male Gospojnice 1849.

Dodatek.

Slovesna zaprisežba novoizvoljenih županov in srenjskih svetovalcev.[1]

Pro notitia sacerdotis.

Praescripta juramenta congrua solemnitate praestentur, et quidem, si commode fieri potest, diebus festivis, praesente frequentiori communitatis membrorum copia, praecedente s. Missae sacrificio.

Sacerdos talari, rocheto, stola et pluviali (si haberi potest) indutus, biretto capiti imposito, accedit ad altare majus, in cujus medio sedes parata est, accensisque in altari candelis. Mox stans juxta sedem ad latus Evangelii aut sedens in medio altaris jurantes, stantes aut sedentes, infra exposito vel alio simili modo alloquitur:

a) Nagovor do novega župana.

Kedar je Mojzes božje ljudstvo vodil iz Egipta v obljubljeno deželo skoz puščavo, imel je on, božji mož, veliko skrbij, in črez dosti dejanja. Od svita do mraka je sedel in ljudém pravico delal, pa vender je ljudstvo celi dan prečakalo, dokler so vsi na vrsto prišli in svojo pravdo skončali. Jetro Madijanski, Mojzesov tast, ga obišče, in ko vidi, koliko dejanja z ljudstvom ima, reče Mojzesu: „Ti ne

[1] Prva leta (1849 in dalje) vršila se je zaprisežba občinskih mož očitno v cerkvi s primernimi nagovori do novo izvoljenih mož in pričujočega ljudstva. Dotični obred je Slomšek izdal z naslovom: „Ritus excipendi et praestandi juramenta praepositorum communitatis.“ 4°, str. 7. V Celovcu. Natisnil Janez Leon. 1850.

delaš prav; tako boš ti onemogel vse sam presoditi, in ljudstvo se bo naveličalo čakati. To opravilo je črez tvojo moč; ti nisi vsem sam kos. Poslušaj, kaj ti jaz svetujem, in Bog bo s teboj. Izberi si izmed ljudstva srčnih in bogaboječih mož, ki resnico ljubijo in sovražijo lakomnost, in postavi jih za poglavarje, ene črez tisočero, ene črez stotero, ene črez petdesetero, ene črez desetero mož. Oni imajo ob svojih časih soditi manjše reči, kar je pa večjega, imajo tebi povedati. Tako bo tebi lože, ker boš to težo med druge razdelil." Mojzes je storil, kar mu je modri mož Jetro svetoval, in je čedno božje ljudstvo vladal.[1]

Kakor Mojzes, mogočni vojvoda Izraelskega ljudstva, imajo naš svetli cesar veliko skrbij in dejanja z vladanjem nad 36 milijonov ljudij avstrijskega mogočnega cesarstva. Onemagali bi vse sami oskrbeti in vsakemu pravico spoznati, ako bi svojih namestnikov in pomočnikov ne imeli. Da težo vladarstva razdelijo, sebi in svojemu ljudstvu pomorejo, postavili so naš svetli cesar vsaki kronovini svojega namestnika, deželnega poglavarja in namestne svetovalce; velikemu okraju okrajnega poglavarja in svetovalce; vsaki obsegi ali kantonu kantonskega poglavarja in obsežnike, da ljudstvo sodijo in za pravico skrbé.

Še enega je potreba: vsaki srenji, občini ali soseski poglavarja ali predstojnika, kateremu je oče župan ime, in pa njemu pomočnikov, možev odbornikov, katerih so srenjci ali občani zdaj po cesarski postavi izvolili, naj za svojo občino prav po očetovsko skrbé.

Velika je čast, katero vam, spoštovani srenjski predstojnik, vaša soseska skazuje, da vas izmed vseh sosedov kakor najmodrejšega in najsrčnejšega moža za očeta župana, vsej soseski za poglavarja izvoli; pa velika in sveta je tudi vaša dolžnost, katero vam soseska izporoča, skrbeti za pravico, za ljubi mir in za blagostanje cele soseske, da boste oče vseh.

Da bi to imenitno službo predstojništva z Bogom srečno začeli, došli smo v sveto vežo božjo. Stopili ste vi, oče župan! pred altar Gospoda nebes in zemlje, da vpričo soseske po ukazu visokega ministerstva dné 6. majnika 1849 slovesno prisežete, da boste kot srenjski predstojnik svoje opravilo prav zvesto in pošteno v skrbi imeli, in srčno in

[1] II. Mojz. 18, 13.

natanko dopolnjevali imenitne dolžnosti, katerih ima srenjski predstojnik ali župan dopolniti.

Potreba je pa poprej dolžnosti dobro premisliti, predno se na nje prisega stori. Na zvestem dopolnjevanju sloni sreča cele soseske, cele naše dežele in tudi vsega cesarstva. Katere so te imenitne dolžnosti?

Srenjska postava nam jih popisuje; le nekoliko jih s kratkim naj ponovimo; saj imenitnih rečij nikoli zadosti ne premislimo, nikdar dovolj v srce ne vtisnemo.

1. Prva dolžnost srenjskega predstojnika, poštenega očeta župana, je, za božjo čast in za krščansko zadržanje v svoji srenji skrbeti, si prizadevati, da ljudjé v božjem strahu živé. „Začetek modrosti je strah božji.“ Ako se ljudjé Boga ne bojé, tudi cesarju pokorni ne bodo; če sosedje božjih zapovedij zvesto ne držé, tudi cesarskih postav držali ne bodo. Sveta vera je mati prave časne sreče. Za sveto vero skrbeti je torej tudi vaša, pošteni oče župan, prva in sveta dolžnost.

Boste rekli: Kako pa hočem to storiti? Ali bom jaz sosede katekizma učil? Kaj jim bom jaz pridigoval?

Potreba je ljudem vedno pridigovati; pa ne toliko z besedo kakor z dejanjem. Dolžnost je neprenehoma učiti, ako ne iz bukev, pa veliko več z lepim krščanskim zgledom. Rajši ljudjé storé to, kar vas vidijo, kakor pa to, kar vas slišijo. Besede vabijo, zgledi pa zgrabijo, v hudo ali dobro: „Naj se sveti torej vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in hvalili Očeta, ki je v nebesih.“

Ako je potreba koga posvariti, kakemu sosedu strah božji priporočiti, kako pohujšanje v soseski poravnati, razuzdane ljudi postrahovati, tako je to, oče župan, vaše prvo delo. Glejte, da vaši srenjčani pridno k službi božji hodijo, da v krčmah božjega opravila predpoldnem in večernic popoldne ne zapivajo ali ne zaigravajo. Varujte, da v vaši srenji nedelj in svetih praznikov z nepotrebnimi deli Bogu ne bodo kradli, Gospodovih dnij in svetih nočij ne z grešnim dejanjem skrunili. Opominjajte stariše, naj otroke skrbno v šolo pošiljajo, pa tudi doma v krščanskem strahu imajo. Pomagajte cerkvi in šoli po svoji moči, da se bo vse oskrbelo in omislilo, kar je za božjo čast, za poučenje ljudij in za krščansko poštenje potrebnega. Bodite duhovski in deželski gosposki desno oko in desna roka v božjih rečéh, tako boste tudi vi sveti veri močen steber v svoji soseski. Ne zmenite se, če vas za to hudobneži kolnejo; take kletve

bodo vaš blagoslov. Ne bojte se zamere; treba se je bolj bati Bogu zameriti se, kakor pa ljudém. In če vas hudobni jeziki hudo opravljajo, pomnite Jezusove besede, kar vam usmiljeni Jezus pové: „Blagor jim, kateri zavoljo pravice preganjanje trpé, zakaj njih je nebeško kraljestvo. Blagor vam, kedar vas bodo kleli in preganjali, in vse hudo zoper vas govorili za mene delj; veselite se in radujte, zakaj vaše plačilo je obilno v nebesih.“

2. Srenjskega predstojnika druga dolžnost je skrb za krščansko pokorščino, katero sv. apostol Pavel toliko priporoča, rekoč: „Vsak človek bodi višji oblasti podložen; zakaj ni je oblasti od drugod ko od Boga. Kdor se tedaj oblasti zoperstavlja, se božji volji zoperstavi in sam sebi pogubljenje nakapa.“ Ravno tako tudi sv. Peter ostro priporoča, rekoč: „Bodite podložni vsaki stvari zavoljo Boga, naj si bo cesarju, kakor najvišjemu, ali deželnim namestnikom, ki so od njega postavljeni hudodelnikom v strahovanje in pravičnikom v pohvalo. Tako je volja božja, da z dobrimi deli zamašimo usta nevednim in nespametnim ljudem, kakor prosti, pa ne taki, ki imajo prostost za plašč hudobije, ampak kakor hlapci božji. Vse spoštujte, brate ljubite, Boga se bojte, cesarja v časti imejte!“ Ta apostolski nauk bodi vam, pošteni oče srenjski župan, zlato pravilo. Skrbite, da bodo vaši srenjčani dobri državljani, zvesti svoji vladi, pokorni cesarju in uradnikom, cesarskim namestnikom, da bodo radi in pa z voljo storili, kar se jim ukaže. Ne trpite šuntarjev, ne podpihovalcev v soseski, pokročajte hudobne jezike, kateri gosposko grdo imajo. Posvarite krčmarje, kateri malopridnim ljudem potuho dajejo. Ogenj je lehko zabraniti, iskro lehko pogasiti; ali gorjé ogenj potolažiti, kedar v streho plane. Taka je tudi s sovražnimi ljudmi in nepokojnimi pogovori, katere najpogoje po pivnicah imajo in ogenj nepokorščine pihajo. Krščanska pokorščina je mati občinske sreče; kjer pokorščine ni, tam mir in prava sreča iz soseske beži.

Pa tudi družino po krščansko v strahu imejte, in skrbite, da svojim gospodarjem in gospodinjam pokorna in zvesta bo, kakor ji sv. Peter naroča, rekoč: „Hlapci bodite v strahu in podložni svojim gospodarjem, ne le dobrim in krotkim, ampak tudi trdim in neustrežnim; zakaj to je pred Bogom prijetno, ako kdo po krivici trpi.“ Poskusite se pa tudi za hlapce in dekle, če se kakemu družinčetu

krivica godi. Bodite vsem dober, pravičen oče! „Ne glejte na podobo ubožca, ne oblastnika, temveč po pravici ravnajte.“

3. Tretja dolžnost poštenega srenjskega predstojnika je, skrbeti za srenjske pravice in premoženje, katero soseska ima. Kakor za svojo hišo vsak gospodar — tako ima gledati na pravice cele soseske vsak vestni srenjski gospodar, da se pravice srenji ne kratijo, naj bo na cestah ali vodotokih; ima skrbeti, da se premoženje srenje, naj bodo pašniki ali polja, prazne ledine ali les, modro obrača, ne le enim srenjčanom, ampak vsej soseski, ki je lastnica, v stanoviten hasek ali prid.

Ravno tako pa tudi srenjske davke po pravici na vse srenjčane pravično razdeliti, kakor postava govori in pa krščanska ljubezen pokaže, da se nobenemu vědoma krivica godila ne bo. Pravica in resnica je ljuba Bogu in ljudem.

4. Četrta dolžnost srenjskega predstojnika je, skrbeti svoji srenji za mir in pa za dobro ime. Kar je roži žlahtni duh, to je okolici poštenje. Ne trpite ponočnega vasovanja, voglarije ali vlačuganja pri mladih ljudéh; vsaka noč ima svojo hudo moč. Če se po soseski po noči hudo vrišči (kriči), se tudi veliko greši, in veliko mladih ljudij po noči ob nedolžnost in poštenje pride. Če sovražni ljudje in pa divja zverina nimajo po noči pokoja, takim se mora dati strah.

Pa tudi za lepo zastopnost med sosesko je skrbeti dolžnost, da se zavoljo kake meje dolge tožbe ne začnó, da se zavoljo male škode velike pravde ne nasnujejo, ampak sovraštva poravnajo. Lepa beseda, dober svet, braterno posvarjenje ohrani srenji lepo zastopnost in sosedom ljubi mir naredi, ki več veljá, ko polne shrambe blagá. „Boljši je skleda kislega zelja v pokoju,“ pravi sv. Duh, „kakor pitan vol (mastna pečenka) v prepiru.“ Bodite v svoji soseski skrben oče mirú in sprave!

Pa tudi tujih neznanih ljudij, potepuhov v soseski ne trpite; oni so sosedom nevarna kužna bolezen, so večkrat najemniki hudobij in posvetnih prekucij; in bolj sladko ko govorijo, nevarnejši so. Takim slovo dati in jih odpraviti, domače postopače pa postrahovati in jim pošteno delo oskrbeti je srenjskega predstojnika sveta dolžnost.

5. Ene in najimenitnejše dolžnosti ne smemo pozabiti, katero srenjski župan ima: za ubožce svoje okolice skrbeti. „Oče ubogih“, to je vsakega srenjskega predstojnika najlepše ime. Vse tuje, potepene berače iz soseske

odgnati, vsem lenuhom potrebno delo in zaslužek preskrbeti, potrebnim ubožčekom pa ne beraške palice v roko dati, ampak jim v domači soseski streho, živež in obleko poskrbeti, je vsake srenje dolžnost, in največja sramota, ako jim rojaki po svetu kruha prosijo, ali pa nepotrebni drugim revežem miloščino kradejo. Skrbno torej svojim duhovnim pastirjem roko podajte, in prijazno domače siromake oskrbeti pomagajte jim; saj je usmiljeni Jezus obečal povrniti, kar za uboge storimo, kakor bi njemu storili.

Veliko je še drugih dolžnostij, katere ste si zadeli, preljubi pošteni oče župan, katerih sami dobro poznate in še spoznali boste; le najpoglavitnejših nekaj sem povedal, pa ne toliko vam, kakor veliko več vašim sosedom, kateri so vas srenjskega očeta izvolili in vam vso to butaro naložili, naj slišijo in vas rajši ubogajo. Bog pa, on Oče luči in vseh dobrot, hoče vam dati svojo pomoč, naj bi to svojo službo, kojo vam zaupanje vaših sosedov izroča, k božji časti, nam pa k sreči in večnemu zveličanju srečno začeli, oskrbovali, in kedar bo sveta volja božja, tudi srečno skončali.

Finita allocutione sacerdos sedet et clara distinctaque voce formulam juramenti legit, cujus verba quivis jurans, elevatis tribus dexterae manus digitis repetit, et ad verba: „in ta sveti evangelij“ ... textum evangelii s. Joannis: „In principio erat Verbum“ ... in missali in sinu sacerdotis posito, dextera manu tangit et statim flectendo reverenter osculatur.

Prisega občinskega predstojnika.

Jaz prisegam slovesno prisego Bogu vsemogočnemu in obetam pri svojem poštenju in pri svoji vesti, Nj. Veličanstvu našemu najmilostljivejšemu deželnemu vladarju Francu Jožefu I., po milosti božji cesarju avstrijskemu in Njih naslednikom iz najvišjega Njih rodú in krvi nastopivšim, vsak čas zvest in pokoren biti; zvesto in neprelomljivo držati državno in deželno ustavo, katero so Njih Veličanstvo najmilostljivejše dodelili. Jaz prisegam, to službo župana ali predstojnika srenje (občine) J., ki se meni po izvolitvi nalaga, zvesto in pošteno, kakor najbolje vem in znam v skrbi imeti in opravljati; dolžnosti meni po začasni srenjski postavi 17. sušca 1849 in po naslednjih postavah naložene, naj to mojo službo same na sebi (naravno) obsegajo, ali se meni posebno izročijo, natanko in zvesto po vsej obširnosti dopolnjevati, in po vsej moči si prizadevati, da se blagostanje (dobra sreča)

srenje zboljša, postavi pa spoštovanje in pokorščina skazuje. Kakor mi zares naj Bog pomaga in ta sveti evangelij!

Tangat manu dextera textum evangelii s. Joannis: „In principio" ... et statim reverenter osculatur.

b) Nagovor do občinskih svetovalcev.

Pošteni izvoljeni srenjski svetovalci! tudi vas je množica vaših sosedov izvolila pomočnike našemu novo izbranemu srenjskemu predstojniku, ki je ravno na svojo službo prisegel, da mu modro in srčno z dobrim svetom in dejanjem pomorete vse oskrbeti in opraviti, kar veste in spoznate, da je za srenjo potrebno, dobro in prav. Velika čast je ta, pa tudi dolžnosti velike, in ravno tiste, koje so očetu županu, srenjskemu predstojniku razložene, dolžnosti, katere vam tudi posebna začasna srenjska postava pové. Bodite svojemu srenjskemu predstojniku modri svetovalci, pa tudi pomagalci trdni in stanovitni v vseh opravilih. „Radi poslušajte ubožčeka in prijazno z njim ravnajte," opominja sv. Duh. „Rešite stiskanega iz rok njegovega stiskalca in srčni bodite, kedar sodite; ženam pa nikoli ne izročujte oblasti. Govorite za mutaste in branite pravico sirot. Naj bo srenja ali občina po vaši skrbi poštena in srečna, vaša najlepša hvala in največja čast.

Da se ta vaša služba z Bogom začne, boste tudi vi, srenjski svetovalci, vsak posebej slovesno prisego storili.

Finita allocutione sacerdos sedet et clara distinctaque voce formulam juramenti legit, cujus verba quivis jurans, elevatis tribus dexterae manus digitis repetit, et ad verba: „in ta sveti evangelij" ... textum evangelii s. Joannis: „In principio erat Verbum" ... in missali in sinu sacerdotis posito, dextera manu tangit et statim flectendo reverenter osculatur.

Prisega občinskih svetovalcev.

Jaz prisegam slovesno prisego Bogu vsemogočnemu in obetam pri svojem poštenju in pri svoji vesti, Njih Veličanstvu našemu najmilostljivejšemu deželnemu vladarju Francu Jožefu I., po milosti božji cesarju avstrijskemu in Njih naslednikom iz najvišjega Njihovega rodú in krvi nastopivšim, vsak čas zvest in pokoren biti; zvesto in neprelomljivo držati državno in deželno ustavo, katero so Njih Veličanstvo najmilostljivejše dodelili. Prisegam, to službo srenjskega svetovalca srenje J., katera se meni zdaj po izvolitvi nalaga,

zvesto in pošteno, kakor najbolje vem in znam, opravljati; dolžnosti, meni po začasni srenjski postavi 17. sušca 1849 in naslednjih postavah naložene, natanko in zvesto po vsi njihovi obširnosti dopolnjevati, gospodu srenjskemu predstojniku (očetu srenjskemu županu) dolžno spoštovanje skazovati; opravila, katera mi izroči, marljivo (iskreno) in zvesto oskrbovati, njemu v spolnjevanju njegovih dolžnostij pomagati, in si po vsej moči prizadevati, da se blagostanje (dobra sreča) srenje zboljša, postavi pa spoštovanje in pokorščina skazuje. Kakor mi zares naj Bog pomaga in ta sv. evangelij!

Tangit manu dextera textum evangelii s. Joannis: „In principio“ ... et statim reverenter osculatur.

c) Nagovor do zbranih občanov.

Preljubi sosedje, srenjčani in medsrenjci! Vaša srenja ali občina je zdaj oskrbljena in po novi cesarski postavi obravnana. Izvolili ste si srenjskega župana ali predstojnika, poštenega moža J. J., in ga postavili srenjskega očeta poštene občine J. Izvolili ste jim pomočnike, poštene može J. J., in jih postavili za srenjske svetovalce, da bodo za prid in dobro srečo (blagostanje) vaše soseske kakor srenjski očetje skrb imeli. Ravno so vpričo Boga, kakor ste videli in slišali, slovesno prisegli, to svojo novo službo zvesto in po svoji vesti natanko opravljati. Tako imajo popisani udje vaše srenje predstojnika, imajo svoje pomočnike in svetovalce, da se lehko srenja ali občina vlada in svoje reči sama oskrbuje. Pa še enega vam je pred vsem potreba, ako hočete, da vam vse po sreči pojde: da ste enega duha, enih misel, enega srca med seboj, kakor so bili prvi kristjani v ljubezni Kristusovi.

Kakor hiša slabo shaja, če se gospodar in gospodinja ne umejeta, jima otroci in družina kljubujejo, še slabše bo za vso občino ali srenjo, ako ne bo občinski duh, ki ga krščanska ljubezen daje, vse sosede za dobro oživljal in v dobrem podpiral. Čujte torej tudi vi srenjčani, pošteni sosedje in sosede, otroci in družina, kaj občinski duh vam veleva, če hočete mirno in srečno v srenji živeti.

1. Spoštujte srenjskega predstojnika (očeta župana) in njegove pomagalce, prisežene srenjske svetovalce; oni so zdaj vaša prva deželska gosposka. Lepo jih imejte, pošteno o njih govorite, in ne potegujte s takimi, katerim je vsaka gosposka na poti, ki jim po njih spačeni

volji vsega ne stori. Ako slišite hudobne jezike nad vašimi srenjskimi očeti grdo brusiti, poskusite se za njih dobro ime in takim opravljivcem jezik zavežite. Kdor gosposki čast krade, je hujši ko tat; in kdor take posluša, je malopridnejši ko on, ki tatu mavho drži. Gosposki poštenje vzeti in pa delavcu noge podreti, obadva pešata. Spoštujte torej svoje srenjske poglavarje. Pa tudi

2. slušajte (ubogajte) jih radi in z veseljem, naj bi vam ravno težko hodilo. Oni bodo odgovor dajali, kako so vam zapovedovali, vi — kako ste jih ubogali. Tudi vam beseda sv. Pavla velja: „Bodite pokorni svojim predpostavljenim, in podložni bodite njim, zakaj oni čujejo kakor taki, kateri bodo za vaše duše odgovor dajali, da to z veseljem storé, ne pa vzdihovaje; zakaj to bi ne bilo dobro za vas.“ Kjer pokorščine ni, tudi ni sreče, ni mirú, ne zadovoljnosti.

3. Vaša dolžnost je, srenjskim predpostavljenim čvrsto in pa z veseljem pomagati, ne pa z nevoljo. Ako roke ne delajo, noge človeka ne nosijo, tudi glava zastonj gleda, tudi želodec nima kaj kuhati, in hitro ves človek onemore. Taka se bo v prihodnje vsaki srenji godila, če ne bodo sosedje veselo skupaj segli, ceste popraviti, potrebne stane postaviti, hudobne ljudi poprijeti, malopridne postrahovati itd. Pri vseh takih poslih ne glejte, kako bi poslednji — marveč kako bi prvi bil. Le z združenimi močmi se veliko dobrega in mogočnega zgodi: pravijo naš svetli cesar.

Ne daj Bog, da bi v pravičnih rečeh svojega srenjskega očeta župana ali pa njegove pomočnike popustili, kedar je pomoči potreba; to bi bila celi občini škoda in pa grdo. — Ne skrbite le vsak za svoj dobiček, ampak za občinsko blago tudi poskrbite, občinske škode občino vsi skupaj kakor vsak posebej varujte. Vola, koja vsak sebi vlečeta, bosta slabo vozila in se pod občinsko težo celó ugonobila. Ako za splošno srečo srenje ne boste po braterno skrbeli, boste tudi sosedje pešali. Naj vam bodo pridne bučelice v živ zgled duha občinskega.

4. Pa še eno ste dolžni, preljubi sosedje in sosede: hvalo svojim srenjskim poglavarjem. Vaše zaupanje do njih jim je breme občinske službe navalilo, njih ljubezen do vas jih je primorala velike dolžnosti voljno zadeti. Kje pa bo njihovo plačilo za toliko potov, kojih bodo storili, za toliko skrbij, koje bodo imeli?

Vaša hvala in zahvala jim bo najlepša plača na tem svetu, nekdaj pa stoterno plačilo v nebesih, kojega je Kristus vsem svojim zvestim in dobrim služabnikom obljubil, kedar jih zakliče rekoč: „Pridi, dobri in zvesti hlapec, ki si bil v malem zvest, hočem te črez veliko postaviti; pojdi v veselje svojega Gospoda.“

Ako boste, preljubi verni kristjani, svoje poglavarje lepo imeli, jih radi ubogali, jim z veseljem pomagali, jim za njih trud in skrb hvaležni, vas bodo lehko in srečno vladali, vse potrebno oskrbeli, vas vsake škode in nesreče varovali, da boste v lepem miru veselo in zadovoljno živeli. Vaša okolica bo lep božji vrt (vinograd), in božji blagoslov bo pri vas doma.

„Ali če Gospod hiše ne zida, zastonj delajo, koji jo stavijo. Ako Gospod občin (srenj) ne varuje, zastonj čujejo, ki jih varujejo.“ Prava sreča pride le od Boga.

Pokleknimo torej, in prosimo, naj Bog potrdi, kar smo sklenili, in blagoslovi, kar smo v njegovem imenu storili, rekoč:

Molitev.

Vsemogočni, večni Bog, Gospod nebes in zemlje, ki ves svet ohraniš in vladaš, in svoja ljudstva kraljem in cesarjem in njihovim namestnikom vladati daš: daj tudi svojemu služabniku, našemu cesarju Francu Jožefu I., milost in pomoč, vsegdar želeti in storiti, kar je k tvoji časti, naši časni sreči in k našemu večnemu zveličanju prav. Dodeli cesarju našemu duha prave modrosti, pravice in moči. Bodi njemu, o Gospod, trdno zavetje zoper vse sovražnike, in ne dopusti, da bi mu škodovala hudoba izprijenih ljudij. Naj da bo naš cesar vsem pravičnim veselo zaupanje in trdno zavetje, vsem krivičnim pa strah; naj dolgo živi

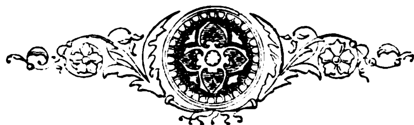
zdravo in veselo, naj se dopadenja tvojega vselej veseli.

Daj pa tudi, o Bog, svojim služabnikom, vsem podložnikom duha prave pokorščine in krščanske ljubezni do cesarja in cesarskih namestnikov, oblastnikov naših, da bomo vsak čas postave naše pravične gosposke kakor zapovedi tvoje svete volje spoznali, voljno in zvesto po njih ravnali, na tem svetu v lepem miru tebi služili, po tem življenju pa večno življenje dosegli. Za to te prosimo, Oče nebeški, po Jezusu Kristusu tvojem sinu, Odrešeniku in Zveličarju našem, ki s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha Bog vekomaj. Amen.

Tri Očenaše in Češčena si Marije.

Finitis his datur benedictio more consueto, aut, non praesente Sanctissimo, populus aqua benedicta aspergatur.

KAZALO.

Slomšekovih zbranih spisov

izdane so bile doslej:

Prva knjiga:

Pesmi. Sred. 8⁰, str. XVI, 256. Celovec, 1876.

Druga knjiga:

Basni, prilike in povesti. 8⁰, str. VIII, 388. Celovec, 1878.

Tretja knjiga:

Životopisi. 8⁰, str. VIII, 392. Celovec, 1879.

Četrta knjiga:

Različno blago. 8⁰, str. VIII, 428. Celovec, 1885.

Prva in druga knjiga ste popolnoma pošli. Tretja in četrta se še dobivate pri g. izdajatelju v Makolah (Dolenje Štajarsko); tretja izvod broš. po 70 kr., četrta po 1 gld.

Naročila sprejema tudi tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu ter postreže naročnikom s knjigo po zgoraj naznanjeni ceni.

